

UCHWAŁA NR LVI.310.2023
RADY GMINY GÓRZYCA

z dnia 29 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030"

Na podstawie art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art. 4 ust. 1 oraz art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 ze zm.), Rada Gminy Górzycy uchwala, co następuje:

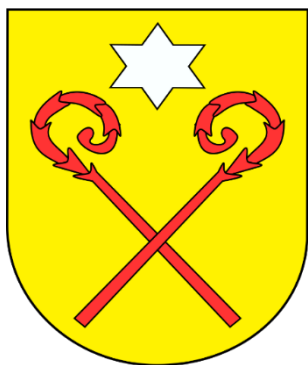
§ 1. Przyjmuje się "Strategię Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030" stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Górzycy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Bańka

COLLEGIUM
INNOVATIUM

Strona 1

SPIS TREŚCI

Spis treści	1
Wstęp.....	2
Opis procesu tworzenia strategii.....	2
Źródła danych	4
Notka autorska.....	5
Załączniki.....	6
Kluczowe wnioski z diagnozy.....	7
Uwarunkowania geograficzno-historyczne.....	7
Sytuacja gminy.....	13
Opis najważniejszych problemów wynikających z przeprowadzonej diagnozy	18
Zadowolenie z życia i potrzeby mieszkańców	32
Analiza SWOT	35
Drzewo problemów	38
Drzewo celów.....	39
Misja, Wizja, Cele	40
Cele główne	40
Cel 1. poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży.....	40
Cel 2. lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	41
Cel 3. wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	42
Cel 4. wzrost aktywności obywatelskiej	43
Plan działań	44
Kluczowe przedsięwzięcia	44
Dla celu 1 - Budowa szkoły wraz z oddziałem przedszkolnym i salą gimnastyczną w Górzycy	47
Dla celu 1 - Rozwój miejsc rekreacji mieszkańców oraz aktywności fizycznej młodzieży	47
Dla celu 2 - Budowa, modernizacja i bieżące utrzymanie ścieżek rowerowych [GPR, G7].....	48
Dla celu 3 i 4 Wspólne projekty edukacyjne z organizacjami pozarządowymi	49
Kierunki interwencji realizacji poszczególnych celów.....	51
Ramy, źródła finansowania i wstępny harmonogram pozyskiwania środków	54
Oczekiwane rezultaty.....	58
Założenia przestrzenne	59
Model funkcjonalno-przestrzenny gminy	60
Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)	62
Zgodność celów z innymi dokumentami strategicznymi.....	69
Założenia wdrożeniowe	71
Ewaluacja i monitoring strategii.....	72
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	73
Spis tabel, map, wykresów i rysunków	73

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy pełni 3 zadania. Pierwszy z nich stanowi kierunkowanie polityki rozwoju gminy w danym czasie oraz zabezpieczenie ciągłości jej realizacji. W tych ramach do najważniejszych funkcji strategii należą m.in.: hierarchizowanie celów, ustalenie metod, za pomocą których będą realizowane czy ograniczenie kosztów wynikających z ciągłego podejmowania decyzji bez ustalonego planu długoterminowego. W przypadku zorientowania strategii rozwoju gminy na konkretne wyzwania, do jej zastosowań należy zaliczyć również: ograniczenie ryzyka rezygnacji z planów, wynikającego ze zmiany uwarunkowań rozwoju, za pomocą wypracowanych scenariuszy i wariantów lub koordynowanie działań w kilku obszarach na rzecz przeciwdziałania barierom rozwoju w danym obszarze problemowym.¹

Drugą ważną rolą strategii jest wykorzystanie dokumentu jako podstawy do wnioskowania o dofinansowanie ze środków zewnętrznych, by zrealizować konkretne inwestycje. W tym wypadku dokument może być wskazywany jako podstawa w składanych wnioskach o dofinansowanie interesujących gminę inwestycji i działań jako niezbędnych bądź istotnych z perspektywy realizacji długofalowej polityki rozwoju.²

Trzecia podstawowa rola strategii związana jest z jej wymiarem integracyjnym. Główne funkcje z niej wynikające to m.in. integracja lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu formułowania strategii i jej realizacji, otwarcie pola publicznej dyskusji i budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunku rozwoju gminy, utworzenie podstawy do kontroli przestrzegania wspólnych ustaleń czy wreszcie stworzenie możliwości do wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem gminy.³

Na wstępie warto zaznaczyć, iż zarówno proces diagnostyczny zwieńczony raportem z diagnozy jak i niniejszy dokument w wielu miejscach odnoszą się do „porozumienia G-7” czyli partnerstwa siedmiu gmin (w tym Górzycy), które zostało zawiązane w celu sprawniejszego rozwiązywania wspólnych problemów rozwojowych na jego terenie. Stąd też częste porównania sytuacji gminy Górzycy do właśnie tego obszaru.

OPIS PROCESU TWORZENIA STRATEGII

Przygotowanie niniejszego dokumentu opierało się na następujących etapach prac:

1. Wybór wykonawcy prac, ustalenie harmonogramu prac oraz uchwalenie przez Radę Gminy uchwały dot. rozpoczęcia prac nad strategią (luty 2023)
2. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej obszaru (luty-maj 2023)
3. Wnioskowanie na podstawie raportu z diagnozy (czerwiec 2023)
4. Opracowanie drzew problemów, celów i analizy SWOT (czerwiec 2023)
5. Zaprogramowanie działań zmierzających realizacji celów (czerwiec-lipiec 2023)
6. Wybór i kwantyfikacja wskaźników skuteczności wdrożenia strategii (lipiec-sierpień 2023)
7. Opracowanie wstępnego tekstu dokumentu (sierpień-wrzesień 2023)
8. Konsultacje społeczne oraz uzgodnienia/konsultacje z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska, powiatem ślubickim oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego (wrzesień 2023)
9. Opracowanie raportu z konsultacji społecznych (październik 2023)
10. Ewaluacja ex-ante przewidywanych efektów wdrażania strategii (październik 2023)
11. Przyjęcie finalnego tekstu strategii przez Radę Gminy (październik-listopad 2023)

W kluczowych etapach prac nad strategią udział miały grupy interesu i mieszkańcy. Udział ten zapewniono:

¹ Poradnik Strategia Rozwoju Gminy, Dawid Hoinkis i inni eksperci FRDL, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021

² ibidem

³ ibidem

- na etapie 2 poprzez szerokie badanie społeczne przeprowadzone w postaci ankiety elektronicznej. Jej opis znajduje się w dalszej części opracowania oraz poprzez wywiady pogłębione z radą gminy.
- na etapie 3 poprzez włączenie w identyfikację kluczowych problemów oraz przypisanie im właściwych wag. Włączenie to w pierwszej kolejności polegało na wyrażeniu w ankiecie elektronicznej dla urzędników, kierowników jednostek oraz sołtysów opinii dot. prawidłowości i istotności zidentyfikowanych w diagnozie problemów. W ankiecie udział wzięło 17 osób. Na tej podstawie wyselekcjonowano 22 problemy, które zostały poddane dalszej analizie w ankiecie otwartej dla mieszkańców. Na podstawie sumy ważonej odpowiedzi udzielanych przez urzędników i mieszkańców (stosunek wagowy 10:1, czyli 1 punkt przyznany przez urzędnika = 10 punktom przyznanym przez mieszkańców) sporządzono ranking najważniejszych problemów, na podstawie których tworzone były drzewa problemów i celów.
- na etapie 4 poprzez włączenie urzędników (przy pomocy tego samego narzędzia co na etapie 3) w identyfikację mocnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych gminy Górzycy. Na podstawie udzielonych odpowiedzi przygotowano uzgodnioną analizę SWOT.
- na etapie 5 i 6 poprzez ścisłą współpracę przy opracowaniu celów, działań i wskaźników z urzędnikami i kierownikami jednostek podległych. Działania i wskaźniki wypracowano w ramach pracy warsztatowej pod kierownictwem wykonawcy strategii.
- na etapie 8 poprzez trwające 35 dni konsultacje społeczne podczas których zorganizowano spotkanie konsultacyjne oraz prowadzono elektroniczną formę konsultacji. Konsultowane dokumenty udostępniono na stronie urzędu.
- na etapie 10 poprzez analizę wniosków, uwag i sugestii wpływających przez cały czas trwania prac nad strategią oraz poprzez analizę wypowiedzi mieszkańców na forach internetowych czy portalach społecznościowych.

W procesie analizy i wyciągania wniosków niezwykle istotnym elementem jest triangulacja. Aby zapewnić jak najwyższą jakość badania zastosowano metodę triangulacji, która polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod, a następnie porównywanie i łączenie wyników. Różne metody umożliwiają testowanie tej samej hipotezy i zmniejszenie obciążenia błędem wynikającym z ograniczeń i wad poszczególnych metod. Jeśli osiągnięte wyniki są podobne, są one traktowane jako bardziej godne zaufania i obarczone mniejszym błędem.

Triangulacja może być również używana dla pogłębienia badań, a w szczególności do poszerzenia wiedzy o kontekście badanego zjawiska.

Wg klasyfikacji Normana Denzina , zastosowano trzy rodzaje triangulacji:

1. Triangulacja danych – polegającą na przeprowadzeniu badania na podstawie różnych źródeł informacji: wyniki ogólnodostępnych badań i GUS; dane zastane wewnętrzne; wyniki badań własnych,
2. Triangulacja metod – czyli połączenie kilku metod badawczych: analizy danych zastanych, badania ilościowego i badania jakościowego,

3. Triangulacja badaczy – czyli wnioskowanie przez trzech badaczy, którzy dochodzą do konkluzji niezależnie. Raport z badania jest syntezą wspólnych wniosków, które zwiększają wiarygodność badania. Stąd istotnym elementem prac było włączenie urzędników i mieszkańców w etap wnioskowania.

W trakcie prac zastosowane zostały wszystkie trzy poziomy triangulacji.

Szczegółowe zestawienie narzędzi wykorzystywanych w ramach tych metod przedstawiono poniżej.

ŹRÓDŁA DANYCH			
Narzędzia badawcze	Czas pomiaru (częstotliwość, ilość, badany okres)	Źródło danych	Szacunkowa waga materiału dla raportu
Analiza danych zastanych	Przez cały okres prac	- raport z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy; - strategię rozwoju gminy Górzycy 2016-2022; - biuletyn informacji publicznych gminy Górzycy; - dokumenty planistyczne gminy Górzycy; - notatki, opracowania własne sporządzane przez urzędników gminy Górzycy	60%
Ankiety elektroniczne	7.02-21.02.2022 – diagnoza; 7-21.06.2023 – wnioskowanie	- Wyniki badania społecznego przeprowadzonego w 2022 roku na potrzeby budowania strategii ponadlokalnej G-7; - w badaniu udział wzięło 627 osób, z czego 560 wypełniło całą ankietę. Rozkład kwoty w podziale na poszczególne gminy zbliżony był do rozkładu reprezentatywnego nielosowego. Respondenci z gminy Górzycy, którzy wypełnili całą ankietę to 41 osób i wyniki tej grupy będą brane pod uwagę przy opracowywaniu wniosków. - Wyniki badania na etapie wnioskowania – ankietę w wersji dla urzędników (waga głosu = 10) wypełniło 17 osób - Ankietę w wersji dla mieszkańców (waga głosu = 1) wypełniło 13 osób	30%
Konsultacje społeczne	26.09.2023 – 31.10.2023	- wnioski zebrane podczas etapu konsultacji społecznych, spisane i opracowane w osobnym raporcie.	10%

Na bazie wypracowanych z przedstawicielami władz oraz mieszkańcami założeń powstała niniejsza strategia. Przedłożony dokument jest wersją Strategii, która powstała po konsultacjach społecznych przeprowadzonych we wrześniu i październiku 2023 roku, z uwzględnieniem uwag, które wpłynęły w trakcie konsultacji. Raport z konsultacji stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

Dokument składa się z następujących części:

- części diagnostycznej, w której przedstawiono syntezę diagnozy i zidentyfikowano kluczowe bariery, potencjały oraz wyzwania decydujące o kierunkach rozwoju gminy.
- części projekcyjnej, w której określono misję, wizję i cele rozwojowe oraz najważniejsze przedsięwzięcia strategiczne i ich rezultaty.
- część wdrożeniowej, która zawiera opis systemu realizacji, w tym monitorowania i roli partnerów w przygotowaniu, realizacji i ocenie efektów strategii a także model struktury funkcjonalno-przestrzennej dla obszaru gminy. W ostatniej części opisane zostały potencjalne źródła finansowania procesu realizacji strategii.

Podstawy do sporządzania strategii rozwoju gminy określają w szczególności przepisy:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ,
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przepisy wskazują czynności, jakie należy wykonać w trakcie procesu sporządzania strategii, ale nie regulują kolejności ich wykonania. Procedura powinna tworzyć logiczny ciąg następujących po sobie zdarzeń, tak aby każda z przewidzianych czynności mogła być w pełni przeprowadzona. Zgodnie z art. 10f ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, ustawodawca powierzył radzie gminy uprawnienie do określenia szczegółowego trybu sporządzenia projektu strategii rozwoju gminy. W tym celu rada gminy podejmuje odpowiednią uchwałę. Realizacja procedury kończy się podjęciem przez radę gminy uchwały o przyjęciu strategii do realizacji. Strategię przygotowano w oparciu o przepisy obowiązujące w dniu 12.06.2023.

NOTKA AUTORSKA

Dokument został opracowany przez zespół Collegium Innovatium Duer Sp.k.

Koordinacja i redakcja: Karol Duer – Ekonomista. Absolwent Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Wyższej Szkoły Integracji Europejskiej. Wyróżniony w II edycji Konkursu Młody Ekonomista Roku (2010) organizowanego przez Forum Obywatelskiego Rozwoju i Towarzystwo Ekonomistów Polskich. Uczestnik IX edycji programu Liderzy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności prowadzonego przez Fundację Szkoła Liderów. Od 2010 roku działa w sektorze organizacji pozarządowych oraz w biznesie. Jako członek zespołu Fundacji na rzecz Collegium Polonicum w Słubicach pełnił m.in. funkcję koordynatora projektów finansowanych ze środków EFS, lidera Ośrodka Działaj Lokalnie oraz specjalisty ds. ewaluacji i badań społecznych w projektach unijnych. Założyciel i pierwszy prezes Fundacji Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych, były członek zarządu Lokalnej Grupy Działania Zielona Dolina Odry i Warty obsługującej oś LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Koordynator zespołu, który przygotował Lokalną Strategię Rozwoju 2014-2020. Autor i koordynator strategii

rozwojowych dla: porozumienia „G-7” 2023-2030 (partnerstwo gmin: Słubice, Kostrzyn nad Odrą, Słońsk, Górzycą, Ośno Lubuskie, Rzepin i Cybinka) gminy Górzycą (2016-2022), gminy Cybinka (2016-2022), gminy Rzepin (2023-2030), współautor Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Zielona Dolina Odry i Warty na lata 2023-2027. Przygotowywał również m.in. diagnozy i strategie branżowe przygotowywane na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego (m.in. miasta Kostrzyn nad Odrą czy gminy Krosno Odrzańskie), liczne badania ewaluacyjne projektów unijnych oraz przeprowadzone badania społeczne z zakresu funkcjonowania lubuskich organizacji pozarządowych, współpracy na linii NGO i JST oraz sytuacji młodzieży na lubuskim rynku pracy a także pracował w zespole ekspertów ds standardów funkcjonowania organizacji pozarządowych, oceniał wnioski w konkursach zewnętrznych m.in. w ramach programów Równać Szansę, Działaj Lokalnie czy Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich.

Konsultacje i doradztwo: Fundacja Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych, Przemysław Karg,

ZAŁĄCZNIKI

Załączniki do strategii stanowią:

Załącznik nr 1 – raport z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycą

Załącznik nr 2 – raport z ewaluacji ex-ante

Załącznik nr 3 – zestaw map uzupełniających założenia przestrzenne

Załącznik nr 4 – raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycą na lata 2024-2030

Gmina Górzycza jest gminą wiejską położoną w zachodniej części Polski, na północnym zachodzie województwa lubuskiego, w powiecie słubickim. W poczet gminy wchodzi 12 miejscowości: Chyrzyno Osada, Czarnów, Laski Lubuskie, Ługi Górzyczye, Owczary, Pamięcin, Radówek, Spudłów, Stańsk, Żabice i stolica gminy: Górzycza. Jest ona ośrodkiem administracyjnym, a także centrum gospodarczym. Tu również koncentruje się działalność handlowo – usługowa oraz lokalne życie społeczne, kulturalne i sportowe. Mieści się pomiędzy dwoma najbardziej znaczącymi ośrodkami miejskimi regionu przygranicznego – Słubicami i Kostrzynem nad Odrą. Górzycza jest małą miejscowością, obecnie wsią,

rozciągającą się na malowniczej terasie doliny Odry. Pod względem fizyczno-geograficznym, znajduje się ona w krainie Pojezierzy Wielkopolskich i wchodzi w skład Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, a dokładnie leży na obszarze nazywanym Lubuskim Przełomem Odry⁴. Jej dolina na tym odcinku ma 25 km długości i 2-5 km szerokości, obniżając się od około 21 m do 12 m n.p.m.⁵. Górzycza jest zaledwie o ok. kilometr oddalona od Odry. Najbliższe okolice wsi pocięte są rynnami, parowami i pasmem Raczej Strugi (Czerwony Kanał) uchodzącej do Warty. Od topografii terenu - urozmaiconego falistymi wzgórzami, które wprawdzie nie przekraczają 70 m, lecz wyraźnie dominują nad okolicą – wzięta się nazwa miejscowości - Goriza (wymieniona w dokumencie z 1252 r.), Goricz (wymieniona w dokumencie z 1317 r., tutaj jako oppidum) - zachowując podobieństwo brzmienia także w języku niemieckim – Göritz⁶.

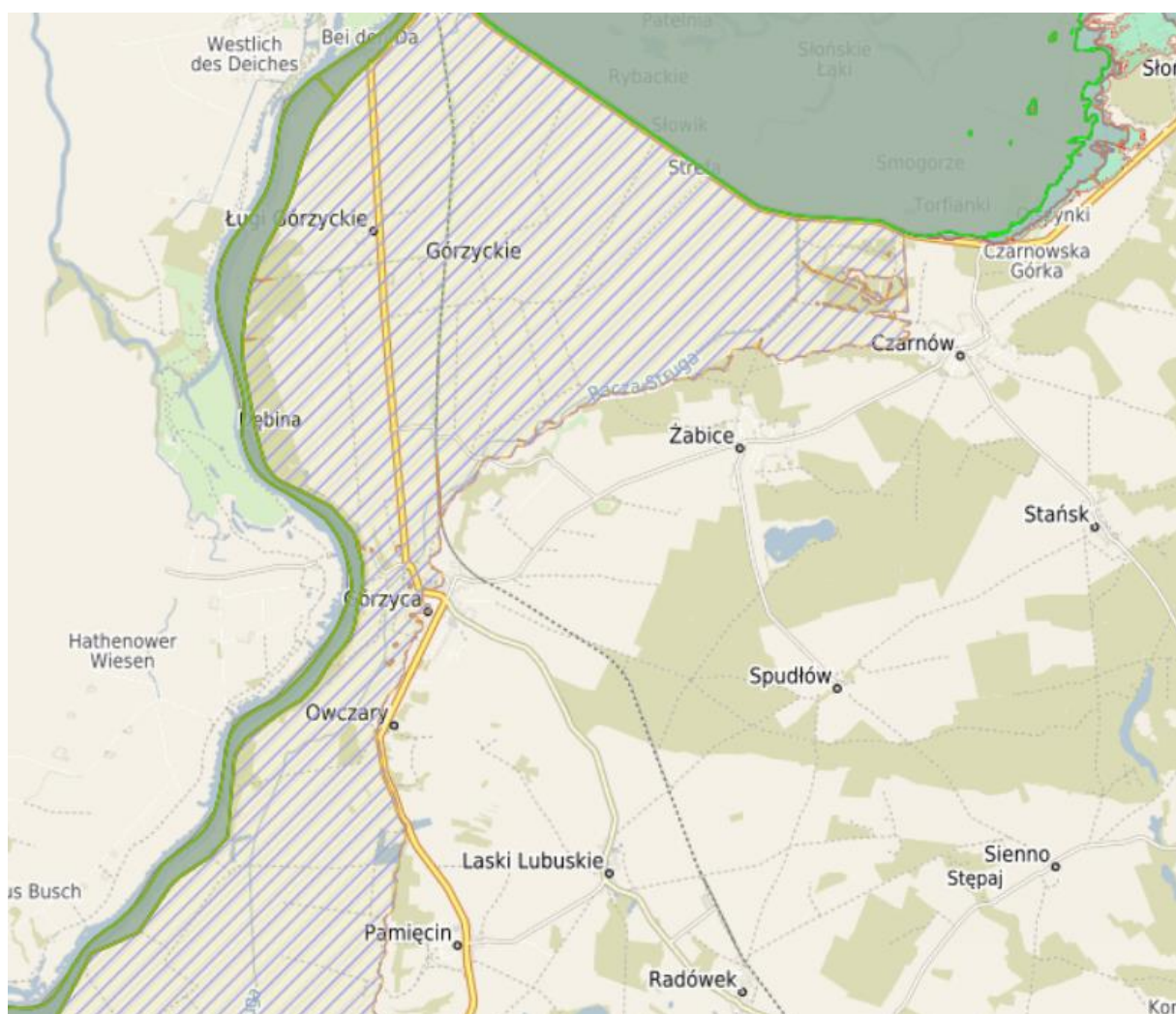
Gmina jest nisko zalesiona (mniej niż 25% powierzchni zalesionej i zakrzewionej, co jest bardzo niskim wskaźnikiem jak na województwo lubuskie) z dominującymi terenami rolniczymi (69%). Ponad 40% gminy leży w dolinach rzecznych. Są to tereny zalewowe, dla których istnieje ryzyko zagrożenia powodziowego. Tereny te rozciągają się wzdłuż Odry (na zachodzie gminy) oraz Warty (na północy). Na poniższej mapie zaznaczono je kreskowanym gradientem. Oczywiście tereny te są obecnie chronione przez wały przeciwpowodziowe. Jednak ich naturalny charakter determinuje w pewnym stopniu specyfikę przyrodniczą oraz problemy i korzyści z uprawy tych ziem.

⁴ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 1998, s. 134.

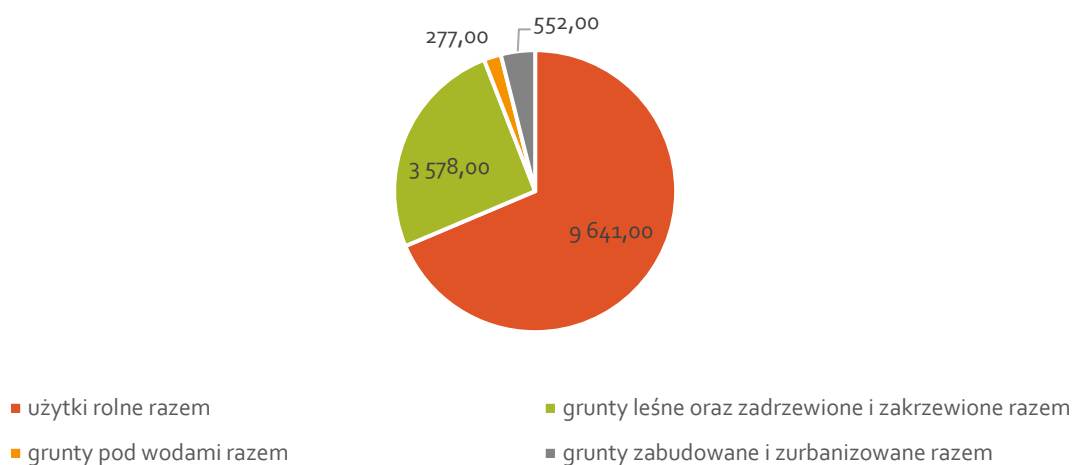
⁵ Tamże, s. 134.

⁶ E. Rozenkranz, *Górzycza*, w: Z. Kaczmarczyk, A. Wędzki (red.), *Studia nad początkami i rozplanowaniem miast nad środkową Odrą i dolną Wartą*, t. 1, *Ziemia lubuska, Nowa Marchia, Wielkopolska*, Zielona Góra 1967, s. 199, 203-204.

Mapa 1 Mapa gminy Górzycy z uwzględnieniem terenów naturalnie zalewowych. Źródło: geeoportal.gov.pl

Wykres 1 Kierunki wykorzystania powierzchni gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2024

Uwarunkowania historyczne⁷

uprawy roli⁸. Pierwsze ślady obecności człowieka na obszarze gminy datowane są na okres paleolitu schyłkowego (ok. 10000 p.n.e.) i mezolitu (ok. 8000 – 4800 p.n.e.).

W okresie wpływów rzymskich (początki n.e. – 375 r. n.e.) na obszarze gminy Górzycy rejestrujemy również intensywne osadnictwo, co w czasach kultury łużyckiej. Dotychczas z tego okresu znanych jest kilkanaście osad i cmentarzysk. Najbardziej spektakularne odkrycia pochodzą z Górzycy. Pierwszych znalezisk z okresu rzymskiego dokonano tutaj jeszcze w XIX w. To wówczas, według źródeł, w pobliżu „Kępy Targacz” odkryto rzymskie naczynia brązowe¹⁰. Po zaniku osadnictwa z okresu wpływów rzymskich, od ok. IV w. n.e., na obszarze gminy Górzycy obserwowana jest tzw. pustka osadnicza. Nie oznacza to, że od IV do ok. IX w. n.e. na tym terenie nie ma osadnictwa. Taka sytuacja wynika ze złego stanu badań nad tym okresem dziejów w tym regionie. Z punktu widzenia archeologa, należy mieć nadzieję, że kolejne odkrycia wypełnią tę białą kartę.

Ponownie na obszarze gminy ludność pojawia się około IX/X w. n.e. Jest to ludność słowiańska. Ludność wczesnośredniowiecznej Górzycy zajmowała się hodowlą, rolnictwem i rybołówstwem. Wykwalifikowani rzemieślnicy trudnili się produkcją rogowniczą (obrabiali przedmioty z kości, poroża i rogu), kowalstwem, produkcją naczyń czy wyrobów drewnianych. Z jej intensywnym osadnictwem mamy do czynienia szczególnie na pograniczu Górzycy i Owczar oraz w samych Owczarach. Dowodem na potwierdzenie tych słów są pozostałości po grodzie właśnie w Owczarach. Znajduje się on na wzgórzu wyniesionym ponad dolinę Odry. Z racji swego doskonałego położenia gród w Owczarach był wyśmienitym punktem obserwacyjnym i obronnym

¹⁰ *Katalog...*, s. 84, 113.

w okresie średniowiecznym. Tak rolę przyszło mu pełnić ponownie podczas II wojny światowej, czego dowodem są liczne fortyfikacje polowe w tym miejscu. Wczesnośredniowieczne grodzisko w Owczarach dotychczas nie było przedmiotem żadnych większych badań archeologicznych. Niewątpliwie jest to niezwykle interesujący obiekt, który przy niewielkich nakładach może stać się atrakcją turystyczną.

Dzieje Górzycy związane są z dziejami biskupstwa lubuskiego, utworzonego przez Bolesława III Krzywoustego w czasie legacji Idziego z Tuskulum odbytej do Polski w latach 1123 – 1125¹¹. Pobyt legata wykorzystał Krzywousty do uregulowania stosunków kościelnych w swoim państwie, które wyrażało się w ustanowieniu nowych biskupstw, w tym lubuskiego. Biskupstwo lubuskie miało rozwijać akcję misyjną wśród Słowian połabskich na zachód od Odry¹².

Z czasami średniowiecza wiąże się najbardziej spektakularny okres w dziejach Górzycy. Chodzi oczywiście o czasy, kiedy była ona siedzibą biskupów lubuskich. Diecezja lubuska powstała w 1124 r. Jej pierwszą stolicę ustanowiono w Lubuszu (obecnie Lebus)¹³. Zawiła sytuacja polityczna, jaka miała miejsce kilkadziesiąt lat później, skłoniła arcybiskupa Konrada do poszukiwania nowej siedziby biskupstwa¹⁴. Tymczasowe schronienie udało się znaleźć po drugiej stronie Odry, w Górzycy. W 1276 r. ogłoszono ją oficjalną siedzibą biskupstwa i kapituły lubuskiej¹⁵. Nowa, stołeczna rola przyniosła jej wyraźne ożywienie. To wówczas powstały obiekty sakralne i budynki kurialne. Wzrosła liczba ludności oraz rozszerzyły się kontakty gospodarcze. Efektem tego nagłego skoku cywilizacyjnego było uzyskanie przez Górzycę w 1317 r. praw miejskich¹⁶.

Okres bujnego jej rozwoju nie trwał jednak zbyt długo. W 1326 roku Władysław Łokietek dokonał najazdu na Nową Marchię. W odwecie mieszkańcy frankfurccy jeszcze w tym samym roku zniszczyli Górzycę wraz z siedzibą biskupią¹⁷. Kolejne najazdy, zwłaszcza w 1352 r., coraz bardziej rujnowały miasto, podkopując jego stołeczną pozycję. Wkrótce Górzycza przestała być nie tylko rzeczywistą, ale nawet nominalną stolicą biskupstwa lubuskiego i straciła swe miejskie przywileje¹⁸.

Po tych tragicznych wydarzeniach, w miejscu zniszczonej siedziby biskupiej, powstało sanktuarium maryjne¹⁹. Do połowy XVI wieku znajdował się tam cudowny wizerunek Matki Boskiej²⁰. To dzięki niemu górzyckie sanktuarium było znanym i licznie odwiedzanym przez pątników miejscem kultu. W 1551 r., niestety i ono zostało zrabowane i zburzone²¹. W XIX w., w miejscu średniowiecznej siedziby biskupiej i sanktuarium maryjnego, powstał folwark. Jego zabudowania, choć doszczętnie zniszczone przez pociski artyleryjskie, wznosiły się na Targaczu do końca II wojny światowej²².

Po wykształceniu tożsamości państwowej powojennej Polski spójność kulturowa tak obszaru gminy Górzycza, jak i większej części Europy warunkowana była przede wszystkim warunkami przyrodniczymi. Na całym interesującym nas obszarze zauważyć można efekty XVIII wiecznych wielkich melioracji i regulacji Odry i Warty. Działania te tak silnie zmieniły krajobraz i sytuację społeczno – gospodarczą wraz z nowym, olęderskim

¹¹ K. Małeczyński, *Legacja Idziego kardynała Tuskulum*, w: *Studia nad dokumentem polskim*, Wrocław 1971, s. 144

¹² Zob. M. Golemski *Działalność misyjna biskupów lubuskich w XII i XIII wieku – cele i efekty*, w: *Kościół i państwo w dziejach, źródłach i studiach nad przeszłością*, Warszawa 2008, s. 175 - 181

¹³ M. Golemski *Górzycza – fragmenty z przeszłości dawnej stolicy ziemi lubuskiej*, [w:] *Monografia historyczno-przyrodnicza Górzycy i okolic*, red. H. Czyż, Górzycza, 2000, s. 10.

¹⁴ Tamże, s. 11.

¹⁵ E. Rozenkranz op. cit., s. 203-204; M. Golemski, *Górzycza...*, s. 11.

¹⁶ E. Rozenkranz op. cit., s. 203-204.

¹⁷ M. Golemski, *Górzycza...*, s. 12.

¹⁸ Władze Gminy, na czele z Wójtem Robertem Stolarskim, z optymizmem patrzą w przyszłość i dążą do odzyskania przez tę urokliwą miejscowość praw miejskich.

¹⁹ M. Golemski, *Górzycza...*, s. 13.

²⁰ Próbę ustalenia jego typu ikonograficznego przeprowadziła dr Bożena Grabowska. Por. B. Grabowska *Zaginiony wizerunek Matki Boskiej z Górzycy. Próba ustalenia typu ikonograficznego*, w: *Colloquia Lubuskie*, red. M. Golemski, Ośno Lubuskie 2011, s. 36-41.

²¹ S. W. Wohlbrück op. cit., t. 2, s. 225-227.

²² Z. Linkowski op. cit., s. 41.

(specyficznym dla tych ziem) osadnictwem. Ten historyczny fakt odgrywa coraz silniejszą rolę w kształtowaniu tożsamości regionalnej. W ten sposób, wraz z opisaną w części przyrodniczej ornitofauną, stanowi wizytówkę regionu wielkich rzek Ziemi Lubuskiej. Dramatyczne w swym przebiegu wypędzenia, wysiedlenia i przesiedlenia ukształtowały dzisiejszy, specyficzny dla Ziemi Zachodnich (zwanych w PRL-u „Ziemią Odrzańską”) tygiel kulturowy. Mieszają się w nim kultury niemal ze wszystkich stron dawnej II Rzeczypospolitej. Na terenie obszaru obserwowano powszechne zawężenie spojrzenia na problematykę tożsamości, wysoką skalę nieznajomości, ale też i braku zainteresowania zamieszkwanymi ziemiami. Za przyczynę tych zjawisk można pozostawić propagandę czasów PRL-u, kiedy w konsekwentny i systemowy sposób starano się zatrzeć tujejsze materialne świadectwa przeszłości, których nie postrzegano lub nie chiano postrzegać jako własne.²³ Do dziś skutkuje to wzmiankowanym problemem zaniku tożsamości regionalnej.

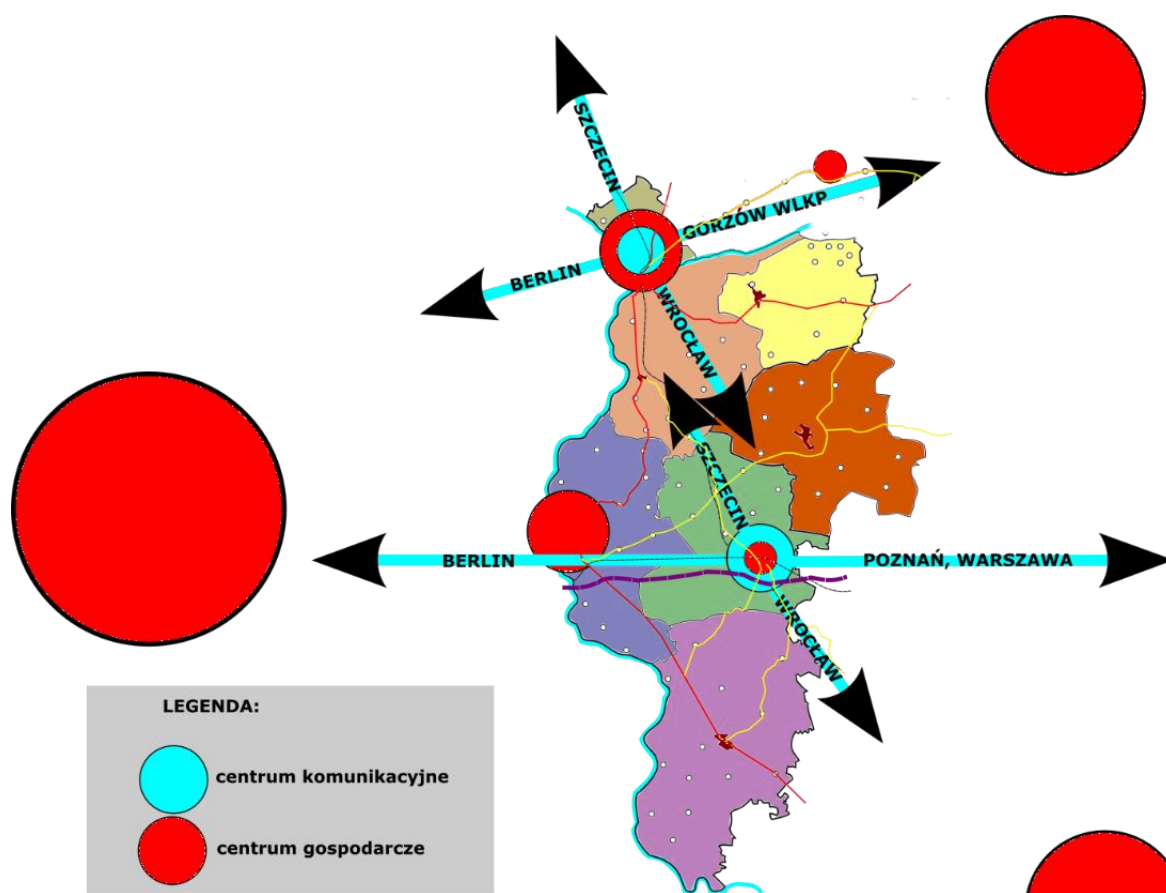
Gmina Górzycza została partnerem porozumienia obszaru „G-7”. Obszar G-7 charakteryzuje się wyraźną polaryzacją życia społeczno-gospodarczego wokół lokalnych „biegunów rozwojowych”, czyli miast Słubice i Kostrzyn nad Odrą. Te miasta oferują mieszkańcom najwięcej. Zamieszkuje je najwięcej ludzi, na ich terenie znajduje się najwięcej miejsc pracy (co sprawia, że mieszkańcy sąsiednich gmin dojeżdżają do pracy do tych właśnie miejscowości) oraz charakteryzuje się najbogatszą ofertą edukacyjną. Na terenie tych miast koncentruje się rozlokowanie największej ilości zakładów Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Te centra funkcjonalne w największym stopniu wpływają na rozwój porozumienia oraz na kierunki przepływu ludności wewnątrz porozumienia. Nie mniej jednak sąsiedztwo zdecydowanie silniej oddziałujących centrów w promieniu 80 km od granic obszaru (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra oraz Berlin) nie może pozostać pominięta. Bliskość szczególnie Republiki Federalnej Niemiec silnie kształtuje kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Poniższy schemat pokazuje rozlokowanie opisywanych powyżej centrów wraz z uwzględnieniem siły ich oddziaływania (im większy punkt, tym silniejsze oddziaływanie). Uwzględniono również drugi rodzaj centrów – centra komunikacyjne, związane z funkcjonowaniem znaczących węzłów kolejowych w Kostrzynie nad Odrą (kierunki: Berlin – Poznań, Gorzów; oraz Szczecin-Wrocław, Zielona Góra) oraz w Rzepinie (kierunki: Berlin-Warszawa, a nawet Paryż-Moskwa; oraz Szczecin-Wrocław, przez Zieloną Górę).

Górzycza jest gminą nadgraniczną, choć pozbawioną przejścia granicznego. Bliskość otwartych dla polskich pracowników Niemiec sprawia, iż okoliczne gminy stają się bardzo atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla osób planujących podjęcie pracy za granicą, przy jednoczesnym zamieszkaniu na terenach przygranicznych. W ten sposób maksymalizują dochody gospodarstw domowych dzięki zarobkowi w stawkach rynku niemieckiego natomiast ponosząc koszty życia po stronie polskiej, które z kolei są znacznie niższe niż po zachodniej stronie Odry.

²³UTA HENGELHAUPT w „Odra-Oder. Panorama europejskiej rzeki”, Karl Schlögel/Beata Halicka, Skórzyn 2008, s. 135

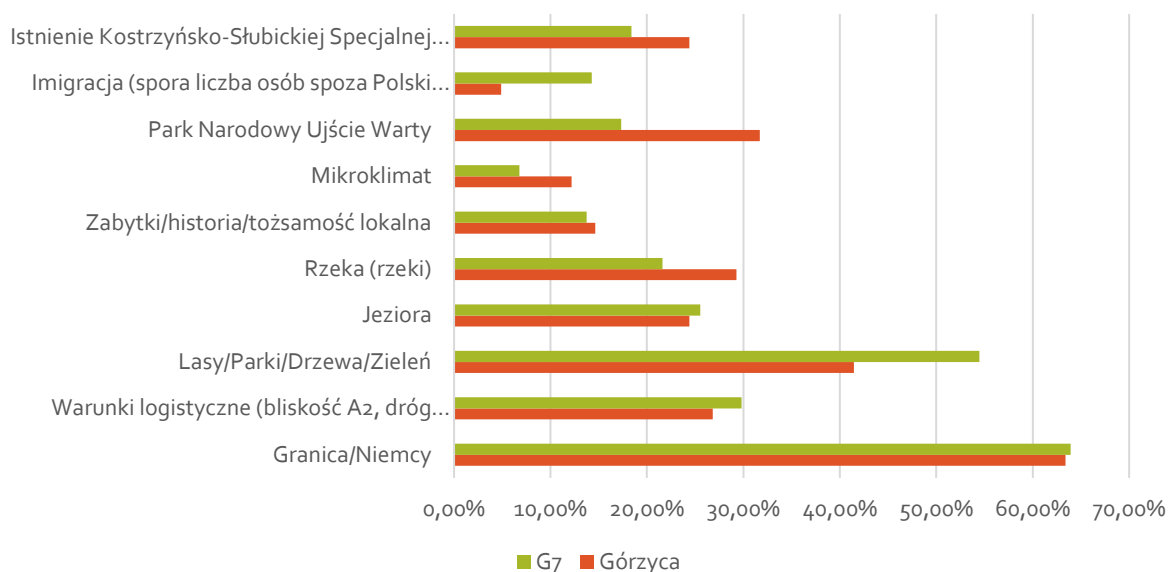
Mapa 3 Położenie względem ośrodków funkcjonalnych. Opracowanie własne

W badaniu ankietowym zapytano mieszkańców regionu o to, które z istotnych czynników lokalnych mają największy wpływ na ich życie. Każdy respondent mógł wybrać 3 najważniejsze czynniki spośród 10 wyszczególnionych na liście. Celem pytania było rozpoznanie najmocniej oddziałujących na życie w regionie czynników lub zjawisk. Pytanie celowo pomijało czynniki ogólnokrajowe a skupiało się jedynie na lokalnych uwarunkowaniach. Wpływ może być zarówno pozytywny jak i negatywny - chodziło o wskazanie najbardziej wyrazistych elementów naszej rzeczywistości. Odpowiedzi na poziomie całego obszaru zaprezentowano poniżej.

Dwa dominujące czynniki, czyli bliskość granicy oraz zieleni mają istotne oddziaływanie na życie respondentów z każdej z gmin. Tak też jest w przypadku gminy Górzycy. Pozostałe czynniki mają zdecydowanie mniejszą skalę oddziaływania zarówno pod kątem zasięgu geograficznego jak i wskazań respondentów w poszczególnych gminach. W przypadku gminy Górzycy wskazano jednak jeszcze kilka czynników, które mają znaczące odsetki odpowiedzi – są to: PN Ujście Warty, Rzeka(rzeki), Warunki logistyczne oraz istnienie Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Są to najważniejsze czynniki wpływające na jakość i sposób życia na terenie gminy Górzycy.

Wykres 2 Najbardziej wyraziste elementy/czynniki wpływające na życie w "G-7". Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Podane wartości to % wszystkich udzielonych przez mieszkańców gminy odpowiedzi (mogli udzielać max 3).

SYTUACJA GMINY

Obszar objęty opracowaniem jest pod wyraźnym wpływem klimatu atlantyckiego. Decyduje o tym położenie w zachodniej części kraju. Klimat kształtują masy powietrza wilgotno-morskiego i podzwrotnikowego, napływające z zachodu oraz w mniejszym stopniu polarno-kontynentalnego ze wschodu i arktycznego z północy. Roczne amplitudy temperatur wahają się między -20 a +20,5°C, średnie roczne amplitudy oscylują pomiędzy 8 a 8,4°C. Średnie temperatury stycznia wynoszą od -1 do -1,5°C, a lipca około 18°C. Roczne sumy opadów atmosferycznych wahają się od 550 do 650 mm, pokrywa śnieżna zalega 40-60 dni, zaś okres wegetacji trwa 220-230 dni. Wysokie nasłonecznienie oraz rozkład wiatrów sprawiają, iż gmina Górzycza cieszy się dobrymi warunkami do rozwoju OZE. W porównaniu do reszty obszaru Polski gmina znajduje się w jednej ze stref o najwyższym rocznym nasłonecznieniu, przekraczającym 2100 h.

Znaczącym atutem gminy Górzycza jest jej położenie pomiędzy głównymi ośrodkami regionu ale także i na trasach o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – drogowych oraz kolejowych. W analizie dostępności komunikacji publicznej międzymiastowej obszaru G-7 (Górzycza jest jednym z partnerów) porównano zarówno połączenia autobusowe jak i kolejowe. Badano możliwości dojazdu bezpośredniego pomiędzy wszystkimi stolicami gmin G-7. Zgodnie z tą analizą Górzycza jest w trójce najlepiej skomunikowanych miejscowości. Natomiast jeśli chodzi o komunikację wewnątrz gminy to 23% badanych miejscowości dysponuje maksymalnie jednym kursem w ciągu dnia. Na badanym terenie niestety są miejscowości nieskomunikowane zupełnie, podczas gdy inne posiadają wysoką liczbę połączeń, co sprawia iż uśredniona wartość dawać może mylny obraz sytuacji. Poziom wykluczenia komunikacyjnego wpływa na mobilność na rynku pracy mieszkańców tych miejscowości. Do dyspozycji mają jedynie podróżowanie rowerem lub własnym pojazdem, o ile taki posiadają. W przypadku osób niezamożnych brak dostępności komunikacyjnej może prowadzić do pogłębiania się trudnej sytuacji życiowej. Taki rodzaj wykluczenia sygnalizują mieszkańcy gminy, gdyż w badaniu ankietowym Górzycza wypada słabiej niż obszar G-7 jako całość pod względem zadowolenia z dostępności komunikacji publicznej.

Na koniec 2021 roku gminę Górzycza zamieszkiwało 4104 osób co stanowi spadek o ponad 3,5% względem 2012 roku. Liczba ludności gminy Górzycza spada w ostatnich latach, co jest niezgodne z prognozami GUS. Wyjaśnieniem tej sytuacji jest znacząca zmiana we wskaźnikach przyrostu naturalnego, a dokładniej ilości zgonów zanotowanych w latach 2020 i 2021, które znacząco przewyższają dane wynikające z modeli statystycznych. Przypuszczać jednak można iż jest to anomalia, która wprawdzie obniża pułap prognoz lecz

niekoniecznie zmieni w sposób trwały ogólną tendencję (nieznacznie wzrostową). Na zmiany liczby ludności wpływ ma zarówno ujemny przyrost naturalny w gminie jak i saldo migracji. Jeśli chodzi o znaczenie tych czynników to od 2020 roku na pierwszy plan wysuwa się ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji jest w ostatnich latach dodatnie co związane może być z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na działkach położonych w okolicach Górzycy i obserwowanym trendem przeprowadzania się do tej gminy osób, które wcześniej mieszkaly w pobliskich Słubicach i Kostrzynie nad Odrą;

Gmina charakteryzuje się społeczeństwem o młodszej strukturze niż w przypadku porównywanych jednostek (kraju, województwa czy powiatu). Owszem dostrzegalne jest tutaj tak jak w całym kraju starzenie się społeczeństwa jednak jest to jednak proces wyraźnie wolniejszy niż w przypadku średniej krajowej. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest dużo niższy niż ogólnopolski i wynosi około 60 (dla kraju blisko 70). Wskaźnik ten w ostatnich latach w gminie Górzycy rósł zdecydowanie wolniej niż w przypadku porównywanych jednostek.

Prognozy zmian w strukturze społeczeństwa wskazują na lepszą sytuację gminy Górzycy względem porównywanych jednostek. Prognozowany jest tutaj względnie stały poziom liczby osób w wieku przed i produkcyjnym oraz niższy niż w prognozach dla innych jednostek terytorialnych przyrost w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Warto nadmienić, że na wyniki analizy wpływ może mieć kwestia wojny w Ukrainie ale kwestia ta nie jest jeszcze dokładnie zbadana.

Rynek pracy gminy Górzycy charakteryzuje się brakiem istnienia tzw. dużych pracodawców oraz wpływem bliskości granicy. Dominuje tutaj mikroprzedsiębiorczość, głównie w sekcji F (budownictwo) i G (handel). Klasy zatrudnienia to prawie wyłącznie podmioty 0-9 pracowników. Porównując gminę z powiatem słubickim okazuje się, że w 2012 roku wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 osób wynosił zaledwie 60% wskaźnika powiatowego, podczas gdy w 2021 roku było tu już 63% co oznacza, że dysproporcje w tym obszarze maleją. Oznaczać to może, że Górzycy jest miejscem o bardziej dogodnym profilu do prowadzenia mikrodziałalności gospodarczych przez osoby fizyczne, niż istnienia większych podmiotów działających w oparciu o inne formy gospodarcze (jak np. spółki). Być może ten kierunek rozwoju gospodarczego powinien być jeszcze bardziej wspierany jako taki, który charakteryzuje się większym potencjałem.

Sytuacja na rynku pracy w trakcie ostatnich 10 lat uległa poprawie. Zdecydowanie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słubicach. Na koniec ostatniego badanego roku łączna liczba osób bezrobotnych pozostających w rejestrach wyniosła 49 osób. Oznacza to, że zaledwie 1% mieszkańców gminy jest zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Aktualnie nie widać znaczących różnic pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn pozostających w rejestrach. Warto zwrócić uwagę na fakt, że spadek rejestrowanego bezrobocia szedł w parze z wzrostem liczby pracujących na 1000 mieszkańców gminy Górzycy. Trendy wzrostowe (silniejsze) zanotowano w tym samym okresie zarówno w całym powiecie słubickim, województwie lubuskim jak i w kraju. Jednak obecność rynku niemieckiego ma duży wpływ na dostępność pracowników na rynku pracy. Konkurencja płacowa ze strony niemieckiej jest ogromna i w dużej mierze poziom zarobków decyduje o tym, że mieszkańcy regionu coraz częściej decydują się na pracę za granicą. Prowadzi to do ubytków na lokalnym rynku, który uzupełniany jest przez obywateli wschodnich sąsiadów Polski.

Charakterystyka środowiska naturalnego gminy Górzycy zdominowana jest przez krajobraz rolniczy. Mimo to z racji swojego położenia u zbiegu dolin rzecznych cieszy się interesującymi i urozmaiconymi walorami przyrodniczymi. W porównaniu z innymi gminami zaznacza się bardzo wyraźne skupienie wartości przyrodniczych i to o unikatowym charakterze. Znalazło to już wyraz w utworzeniu Rezerwatu Pamięć i Obszaru Chronionego Owczary, a także w zaprojektowaniu Parku Krajobrazowego Ujście Warty - między innymi na terenie Gminy. Ponad połowa terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Tak więc przyroda jest nieodłącznym składnikiem obrazu gminy, a walory przyrodnicze są podstawowym czynnikiem decydującym o jej atrakcyjności turystycznej.

W obszarze ochrony środowiska gmina boryka się z problemami związanymi z narażeniem przyrody na psucie w wyniku działalności człowieka (czystość wód, powietrza, dzikie wysypiska śmieci) oraz zmniejszaniem bioróżnorodności m.in. także w wyniku zmian klimatu. Z drugiej strony natomiast dobrze radzi sobie z wyzwaniami infrastrukturalnymi. Gmina Górzycza wypada zdecydowanie najlepiej w zestawieniu stopnia skanalizowania gminy. O blisko 25 punktów procentowych przewyższa wskaźnik ogólnopolski, o ponad 15% wskaźnik powiatu słubskiego, wicelidera zestawienia. Co ważne gmina Górzycza utrzymuje wysoki wskaźnik na przestrzeni lat, wraz z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na jej terenie. Świadczy to o dobrze uzbrojonych terenach inwestycyjnym, planowaniu przestrzennym oraz dbałości o zapewnienie przyłączy do urządzeń sieciowych dla nowych domów. Jeśli zaś chodzi o selektywną zbiórkę odpadów, to wprowadzie wskaźnik ten generalnie rośnie (choć w latach 2017-2019 notowano spadki) i w 2021 osiągnął swój historyczny szczyt (35,7%) znajdując się na niemal identycznym poziomie jak wskaźnik całego województwa lubuskiego, to wciąż jednak wskaźnik ogólnopolski pozostaje wyższy o ok. 5 punktów procentowych.

Zgodnie z obowiązującą II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r., poz. 335) na terenie Gminy Górzycza zlokalizowane są częściowo jednolite części wód powierzchniowych rzecznych: Odra od Nysy Łużyckiej do Warty (RW60001217999), Racza Struga od Kanału Kostrzyńskiego do ujścia (RW600016189689), Racza Struga do Kanału Kostrzyńskiego (RW600010189685), Kanał Postomski od Lubniewki do ujścia (RW60001618969), Łęcza (RW600010189669) oraz dwie jednolite części wód podziemnych o kodach: GW600033 oraz GW600040.

W oparciu o obowiązujący Plan dla obszaru dorzecza Odry w regionie wodnym Warty wszystkie ww. jednolite części wód powierzchniowych charakteryzuje zły stan wód, w związku z czym są one zagrożone i posiadają odstępstwo od osiągnięcia celu środowiskowego. Dla wszystkich ww. jednolitych rzecznych zostało wyznaczone odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Natomiast odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów posiadały jednolite RW60001217999, RW60001618969, RW600010189685.

Z terenem gminy związane jest jezioro będące jednolitą częścią wód powierzchniowych – Jezioro Radachowskie (LW10929). Przedmiotowe charakteryzuje zły stan wód. Jednolita jeziorna charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym, jest niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Jednolite części wód podziemnych GW600033 oraz GW600040 znajdują się w dobrym stanie ilościowym i chemicznym, są niezagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego oraz nie posiadają ustalonych derogacji.

Jednym z kluczowych wyzwań gminy jest adopcja to zmian klimatu. Te wiążą się ze wzrostem częstości występowania zjawisk ekstremalnych takich jak burze, nawałnice, szkwały, którym towarzyszy gwałtowny, porywisty wiatr, trąby powietrzne, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, wyładowania atmosferyczne, przymrozki wiosenne. Jako region leżący w znacznej części pomiędzy dużymi rzekami: Odrą i Wartą, obszary sąsiadujące z terenami zalewowymi są szczególnie narażone na powódzie. Wzrost częstotliwości występowania gwałtownych, nawałnych opadów atmosferycznych sprzyjać będzie występowaniu powodzi, ponieważ wysuszona gleba nie będzie przyjmować wody, a przesuszone obszary podmokłe będą charakteryzować się obniżoną zdolnością do akumulacji wody. Sektorem gospodarki, który jest szczególnie narażony na straty z powodu zmian klimatycznych jest rolnictwo. Zagrożone jest także bezpieczeństwo mieszkańców.

Gmina charakteryzuje się znaczącym dziedzictwem historycznym związanym głównie z dziejami Biskupstwa Lubuskiego. Jest jedną z ważniejszych miejscowości pod względem archeologicznym. Regularnie odbywają się tutaj ratunkowe badania archeologiczne, które wynikają z obowiązku nałożonego przez Lubuskiego Konserwatora Zabytków wyznaczonymi strefami ochrony archeologicznej. W porównaniu do okolicznych gmin ma więc bardzo silne podstawy do tworzenia tożsamości lokalnej. Działalnością sprzyjającą temu jest

działalność kulturalna, która opiera się o funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury (GOK), Gminnej Biblioteki Publicznej oraz pośrednio o Ośrodek Pomocy Społecznej w Górzycy, Warsztat Terapii Zajęciowej w Żabicach i Środowiskowy Dom Samopomocy w Górzycy a także o działania prowadzone przez organizacje pozarządowe. Najważniejszym podmiotem w tym obszarze jest bez wątpienia GOK, który dysponuje i prowadzi swą działalność w budynku Centrum Spotkań Polsko-Niemieckich oraz Kompleksie Sportowo – Rehabilitacyjnym w Górzycy. GOK kieruje swoją ofertą do różnych grup odbiorców. Dla najmłodszych prowadzona jest Pracownia Edukacji Kulturalnej sprawująca opiekę oraz funkcje edukacyjne dla dzieci w wieku 3-5 lat. Dla młodzieży organizowane są liczne warsztaty i zajęcia (m.in. taneczne). Część warsztatów ukierunkowana jest na współpracę międzypokoleniową. Natomiast seniorzy zaangażowani są głównie w zespoły muzyczno-wokalne oraz funkcjonowanie Domu Seniora „Różane Wzgórze” formalnie prowadzonego przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum ze Słubic, we współpracy i w obiektach GOK. Działalność kulturalna gminy Górzycy jest widoczna i doceniana przez sąsiednie miejscowości. Nie mniej jednak pod względem zadowolenia mieszkańców z tego aspektu wypada w zestawieniu ze średnią porozumienia G-7 słabiej. Okazuje się, że pozytywną ocenę instytucjom kultury wystawia nieco ponad 30% mieszkańców, podczas gdy ponad 40% ocenia je negatywnie. Można przypuszczać, iż ocena działalności instytucji kultury (mocno spolaryzowana) może być związane z brakiem oferty (lub właściwej oferty) dla grup odbiorców badania lub wiązać się może z innymi, niezbadanymi czynnikami takimi jak choćby profil odbiorcy działań ośrodka (różniący się w gminach wiejskich, jaką jest Górzycy a gminach miejskich).

Zaznaczyć jednak należy, że działalność kulturalna oraz edukacyjna w gminie jest ze sobą mocno powiązana. Pozostając w tym wątku warto przyjrzeć się odpowiedziom mieszkańców regionu w kontekście potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (pytanie miało kontekst edukacyjny). Tej potrzebie mieszkańcy nadali wysoki priorytet (wyższy niż organizacja większej ilości imprez masowych) bo zajęła 7 spośród 20 pozycji w rankingu istotności. Blisko 95% mieszkańców gminy Górzycy uznało ją za istotną i jest to najwyższy wynik spośród wszystkich gmin G-7. Być może więc istotnym zagadnieniem tutaj jest zmiana profilu odbiorcy działań kulturalnych z biernego (widza) na czynnego (uczestnika warsztatów).

Gmina posiada także dobre warunki do rozwoju sportu oraz rekreacji. Najważniejszym obiektem sportowym gminy jest Kompleks Sportowo-Rehabilitacyjny w Górzycy. M.in. dzięki temu obiektowi zadowolenie mieszkańców z warunków do uprawiania sportu uplasowało się na podium rankingu zadowolenia z poszczególnych aspektów życia na terenie G-7. Mieszkańcy ocenili te warunki na 3,38 (skala 1-5). Pomimo wysokiej oceny warunków do uprawiania sportu zauważyć należy, że na terenie tutejszych gmin brakuje infrastruktury do niektórych dyscyplin sportowych (także pod kątem rekreacyjnym).

Górzycy posiada dobre warunki do rozwoju infrastruktury związanej z rekreacją rowerową oraz wodną. Oba typy rekreacji sprzyja rzeka Odra, która z jednej strony sama w sobie tworzy szlak wodny a z drugiej strony ze względu na towarzyszące jej wały staje się atrakcyjnym szlakiem rowerowym. Po koronie wałów biegnie szlak o znaczeniu międzynarodowym. W znacznej części jest on utwardzony (na terenie gminy Górzycy kostką brukową) i poprowadzony po koronie wału. Niestety na odcinku górzyckim obserwowane są tutaj pewne braki – po pierwsze brakuje odcinka pomiędzy granicami gmin Słubice i Górzycy (ok. 200 metrów). Brakuje także kontynuacji trasy na północ w stronę Kostrzyna nad Odrą. Odcinek ten o ile zostałby poprowadzony domknąłby infrastrukturalnie trasę, która w połączeniu z biegnącą równolegle ścieżką po niemieckiej stronie Odry stanowiłaby atrakcyjną trasę liczącą ponad 60km pozwalającą na podróż Lubuskim Przełomem Odry po obu stronach rzeki i w dwóch krajach. Biorąc pod uwagę wykluczenie komunikacyjne części miejscowości gminy, dotarcie do Górzycy rowerem nierzadko jest jedyną możliwością komunikacyjną. Warto więc wspierać tą możliwość poprawą infrastruktury.

Warto zauważyć, że występuje tutaj dobre planowanie przestrzenne. Przejawia się to największym w powiecie słubickim odsetkiem powierzchni objętym MPZP (jednocześnie przy małej ich ilości). Gmina dysponuje także Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, w którym wykorzystuje swoje potencjały geograficzne wskazując m.in. lokalizacje elektrowni fotowoltaicznych. Sprzedawane działki

budowlane są atrakcyjne cenowo i większości przypadków w bezpośredniej bliskości mediów. Na koniec 2021 roku gmina posiadała jeszcze 8ha działek na sprzedaż.

W Górzycy brak jest systemowej opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy nie ma żłobków. Jest to zrozumiałe ze względu na wielkość tej jednostki samorządu terytorialnego. Nie mniej jednak co roku liczba dzieci, które potencjalnie mogłyby uczęszczać do żłobka oscyluje w okolicach 80-90. Liczba ta od dekady utrzymuje stały boczny trend (oznaczony kropkowaną linią na wykresie). Jest to więc obszar polityki społecznej, w którym występuje niewielki lecz stały popyt a brakuje podaży. Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Górzycy nie uległ poprawie odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy. Najwyższy wskaźnik osiągnięto w 2014 roku i wynosił 70,3%, tymczasem w 2021 było to zaledwie 53,4%. Aktualnie tutejszy wskaźnik jest najniższy spośród porównywanych jednostek terytorialnych i jedynie w 2013 roku był stosunkowo blisko reszty stawki. Aktualnie wskaźniki powiatowe, wojewódzkie czy krajowe wykazują tendencję umiarkowanie wzrostowe, w przeciwieństwie do gminy Górzycy. Podobnie wygląda sytuacja ze współczynnikiem skolaryzacji netto. Współczynnik ten znacząco odbiega na minus od porównywanych jednostek. Na terenie obszaru G-7 obserwowane są rosnące współczynniki skolaryzacji netto w największych miejscowościach – Słubicach, Kostrzynie nad Odrą i Rzepinie, które mogą być spowodowane przez różne czynniki. Mogą to być np. dzieci z sąsiednich gmin dojeżdżające do szkół w miejscach pracy rodziców (tłumaczyłoby to jednoczesny wzrost w Kostrzynie i Słubicach przy spadku współczynnika w gminie Górzycy).

Biorąc pod uwagę wyniki z roku szkolnego 2021/2022 gmina Górzycy wypada lepiej od średniej powiatu słubickiego w przypadku języka polskiego. W pozostałych przedmiotach wyniki są niższe. Jak te wyniki mają się do wyników ogólnopolskich? Odpowiedzią na te pytanie mogą być tzw. Przedziały staninowe, czyli statystyczne ujęcie uzyskiwanych przez uczniów wyników. Okazuje się, że w przypadku języka polskiego średni wynik gminy górzycy plasuje się w staninie 4 (niżej średni), matematyka w staninie 2 (bardzo niski), język angielski w staninie 5 (średni) a język niemiecki w staninie 4 (niżej średni). Edukacja w powiecie słubickim nie stoi na najwyższym poziomie, bazując na wynikach egzaminu ośmioklasisty. Gmina Górzycy nie jest tutaj niestety wyjątkiem i także notuje słabsze niż średnie wyniki w tych egzaminach. Mieszkańcy regionu odbierają jednak jakość nauczania w szkołach regionu jako względnie dobrą. W rankingu zadowolenia G-7 kategoria ta uplasowała się na 5 spośród 24 miejsc z wynikiem 3,26 (skala 1-5). Nieco inaczej jest w gminie Górzycy, gdzie kategoria ta uplasowała się dopiero na 15 spośród 24 miejsc.

Jeśli chodzi o dostępność podstawowej opieki zdrowotnej to w gminie Górzycy jest ona oceniana pozytywnie i stanowi to wyjątek na terenie, na którym prowadzone było badanie. Ogólnie w rankingu G-7 jakość POZ została oceniona najniżej ze wszystkich branych pod uwagę kategorii. W pięciostopniowej skali otrzymała średnią na poziomie 2,17. Gmina Górzycy wypadła tutaj zdecydowanie lepiej, gdyż jakość opieki zdrowotnej, z oceną 3,78 uplasowała się w rankingu zadowolenia na wysokim 9 miejscu na 24 możliwe pozycje. Zadowolonych z tej jakości jest blisko 40% mieszkańców (tylu samo jest niezadowolonych, lecz w porównaniu z wynikami G-7 są to bardzo korzystne proporcje).

Biorąc pod uwagę statystyki publiczne można zauważyć, że sytuacja w pomocy społecznej pod względem ilości osób będących jej beneficjentami znacząco się poprawia. Jest to trend obserwowany w całym kraju. Od 2013 roku spadki ilości korzystających z pomocy spadły przeciętnie o ponad połowę. Wciąż jednak gmina Górzycy czy powiat słubicki znajdują się powyżej wskaźników wojewódzkich i krajowych. Odsetek mieszkańców korzystających z takiej pomocy wynosi ok. 5%. Generalnie mieszkańcy Gminy działalnie systemu pomocy społecznej oceniają neutralnie. Znalazło się na ono na 16 spośród 24 miejsc w rankingu. Średnia przyznanych ocen to 3,24 jednak należy zwrócić uwagę na fakt, że blisko 36% respondentów nie podjęło się oceny. W Gminie Górzycy ocena wypada lepiej niż na tle całego badanego obszaru. Spośród grup, które wg mieszkańców Górzycy mają najbardziej utrudnione warunki rozwoju najwięcej wskazań padło na: osoby z niepełnosprawnościami, samotnych rodziców, osoby młode (do 30 roku życia), oraz mieszkańcy obszarów popegeerowskich. Wskazania dotyczące tej ostatniej grupy oraz samotnych rodziców były na terenie Górzycy wyraźnie wyższe niż na całym obszarze G-7, co może sugerować pewną specyfikę występujących tutaj problemów.

Na terenie gminy Górzycy działa kilka organizacji, których siła, znaczenie, skala działalności, doświadczenie oraz potencjał finansowy jest znaczący. Są to: Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie „Humanitas”, Fundacja Kształcenia Kreatywnego, LGD Zielona Dolina Odry i Warty, Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty oraz dwie organizacje, które przeniosły swoje siedziby na teren gminy stosunkowo niedawno – Klub Przyrodników (którego Stacja Terenowa w Owczarach działa tutaj już kolejną dekadę) i Fundacja Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych. Większość z wymienionych organizacji działa w obszarze przyrodniczym i ochrony środowiska, co biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy jest obszarem o wysokim potencjale do współdziałania. Co więcej Klub Przyrodników oraz Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty to bez wątpienia jedne z najważniejszych organizacji przyrodniczych w Polsce. Prawdopodobnie nie ma w kraju drugiej jednostki samorządu terytorialnego, w której na jednego mieszkańca przypadałoby tak wiele, tak znaczących organizacji pozarządowych. NGO opiera się przeważnie na wolontarystycznej pracy aktywnych mieszkańców. Zapytano więc uczestników badania o ocenę własnego zaangażowania społecznego. Wyniki wskazują na to, że jest tutaj spore pole do poprawy a mieszkańcy oceniają swoje zaangażowanie dosyć krytycznie - 40% respondentów uważa, że zaangażowanie to jest niewielkie lub bardzo małe. W obszarze aktywności obywatelskiej rozpatrywano także frekwencje wyborze. Niezaprzeczalnym faktem jest to, że zazwyczaj w ostatniej dekadzie, w powiecie słubickim najsłabiej na polu frekwencyjnym wyglądała właśnie Górzycy.

Ciekawostką z obszaru kapitału społecznego jest informacja o tym jak bardzo spolaryzowani byli mieszkańcy poszczególnych gmin w wyrażaniu swoich opinii. Zsumowano wszystkie odpowiedzi neutralne w 24 kategoriach oceny jakości życia i sprawdzono jaki odsetek udzielanych odpowiedzi stanowiły one w każdej gminie. Najmniejsza ilość wskazań oznaczać może najbardziej spolaryzowaną społeczność. W tak sporządzonym rankingu liderem okazuje się być Górzycy, gdzie odsetek odpowiedzi neutralnych był wyraźnie niższy niż w pozostałych gminach G-7.

Budżet gminy Górzycy rośnie a jej sytuacja finansowa wydaje się nie być zagrożona. W latach 2012-2021 znacząco wzrosły dochody gminy. Wzrost ten przewyższa 100%. Jednocześnie rosły także wydatki choć w tempie nieco niższym niż dochody. Zaowocowało to nadwyżką budżetową w każdym roku, z czego w 2021 na poziomie ponad 4,7 mln zł.

Podsumowując gmina Górzycy jest jednostką z wysokim potencjałem. Może okazać się bardzo dobrym miejscem do zamieszkania. Oferuje dostęp do niemal wszystkich usług publicznych jak okoliczne większe ośrodki miejskie, dając jednocześnie bliskość przyrody oraz „spokój” związany z życiem na wsi. Szczególnie korzystnie wypada w obszarach środowiska, rekreacji, zdrowia, bezpieczeństwa i infrastruktury wod-kan. Tak wynika z opinii mieszkańców ale również z zebranych danych statystycznych. Obszarami, które wymagają poprawy aby tą atrakcyjność osiedleńczą zwiększyć, bez wątpienia są: edukacja, polityka społeczna (opieka nad dziećmi do lat 3, przedszkola), gospodarka i rynek pracy (większa ilość atrakcyjnych miejsc pracy na terenie gminy). Potencjał rozwojowy gminy stanowi przede wszystkim środowisko i rekreacja (także sport i powiązane z aktywnością fizyczną i przyrodą - zdrowie).

OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW WYNIKAJĄCYCH Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY

Raport z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy wykazał szereg problemów, barier, wyzwań i potrzeb, których zaspokojenie służyć będzie rozwojowi gminy Górzycy. W wyniku selekcji tych zagadnień i ich hierarchizacji wyłoniono następujące zagadnienia, jako najważniejsze na danym etapie rozwoju.

Tabela 1 Problemy gminy Górzycy w wyniku selekcji wniosków wyciągniętych na podstawie Raportu z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy (pozycje pogrubione zostały szczegółowo opisane pod tabelą).

LP	Problem	Waga	Miejsce w raporcie z diagnozy
----	---------	------	-------------------------------

1	zbyt mało ścieżek rowerowych pozwalających na bezpieczne podróże między miejscowościami gminy	78,20%	str. 71-73
2	zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców (palenie śmieci, dzikie wysypiska, nieprawidłowa segregacja, używanie środków chemicznych szkodzących środowisku itp.)	78,20%	str. 49-61
3	rosnące koszty zabezpieczenia dostępu do mediów (prąd, woda...)	72,40%	str. 61, 120
4	problemy z dostaniem się do/z niektórych miejscowości (mało kursów/brak transportu publicznego)	71,30%	str. 21-25
5	wciąż zbyt mało doinwestowana infrastruktura gminy (budynki publiczne, drogi gminne itp.)	70,10%	przekrojowo
6	niewystarczająca ilość miejsc pracy w gminie	66,70%	str. 43-47
7	brak systemowej opieki dla dzieci do lat 3	66,70%	str. 92
8	małe zaangażowanie mieszkańców do współpracy na rzecz dobra wspólnego (działania poza "swoim podwórkiem", które mogą służyć wszystkim mieszkańcom)	64,40%	str.111-116
9	coraz bardziej dotkliwe susze, wyższe temperatury i inne zjawiska pogodowe (lub ich brak)	64,40%	str.17-20
10	utrudnienia w dostępie do opieki zdrowotnej, w tym ze względu na korzystanie z ośrodka zdrowia przez mieszkańców innych gmin	63,20%	str.92-94
11	brak dużych pracodawców w okolicy	60,90%	str. 43-47
12	przepełnienie szkół (za mało sal/pomieszczeń w stosunku do potrzeb)	58,60%	str. 104-05
13	brak szkolnej sali gimnastycznej w Górzycy	57,50%	str. 70
14	zbyt mała dostępność miejsc przedszkolnych	54,00%	str. 101-103
15	trudność w zaangażowaniu społeczeństwa do udziału w wydarzeniach kulturalnych (lub innego rodzaju) organizowanych przez różne instytucje na terenie gminy	52,90%	str.62-66 oraz 111-116
16	zbyt mało miejsc rekreacji/spotkań dla młodzieży	52,90%	str. 71-74
17	niski wskaźnik przedsiębiorczości w gminie (ilość osób prowadzących własną firmę)	50,60%	str. 43-47
18	zbyt mała oferta zajęć dodatkowych dla dzieci	49,40%	str.67 i 110
19	słabo rozwinięte pozytywne relacje międzysąsiedzkie	47,10%	str.111-116
20	utrudnienia w dostępie do wody (w kontekście komunikatów ZGK o zakazie podlewania itp..)	46,00%	str. 59-61
21	zbyt nisko wykorzystany potencjał turystyczny gminy (historia, archeologia, przyroda)	44,80%	str. 75-80
22	ujemny przyrost naturalny (więcej zgonów niż urodzeń) i starzenie się społeczeństwa	39,10%	str. 37-39

Opis wybranych problemów:

Ad. 1. Brak odpowiedniej ilości ścieżek rowerowych może stanowić istotny problem rozwojowy dla gminy, zwłaszcza o takim profilu jak gmina Górzycy. Na poziom istotności tego problemu składać się może kilka powodów:

- Ścieżki rowerowe są często kluczowym elementem rozwoju turystyki lokalnej, zwłaszcza w gminach z atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi i historycznymi. Pozwalają turystom na łatwe przemieszczanie się między różnymi atrakcjami oraz cieszenie się otoczeniem w sposób bardziej interaktywny i ekologiczny niż samochody.

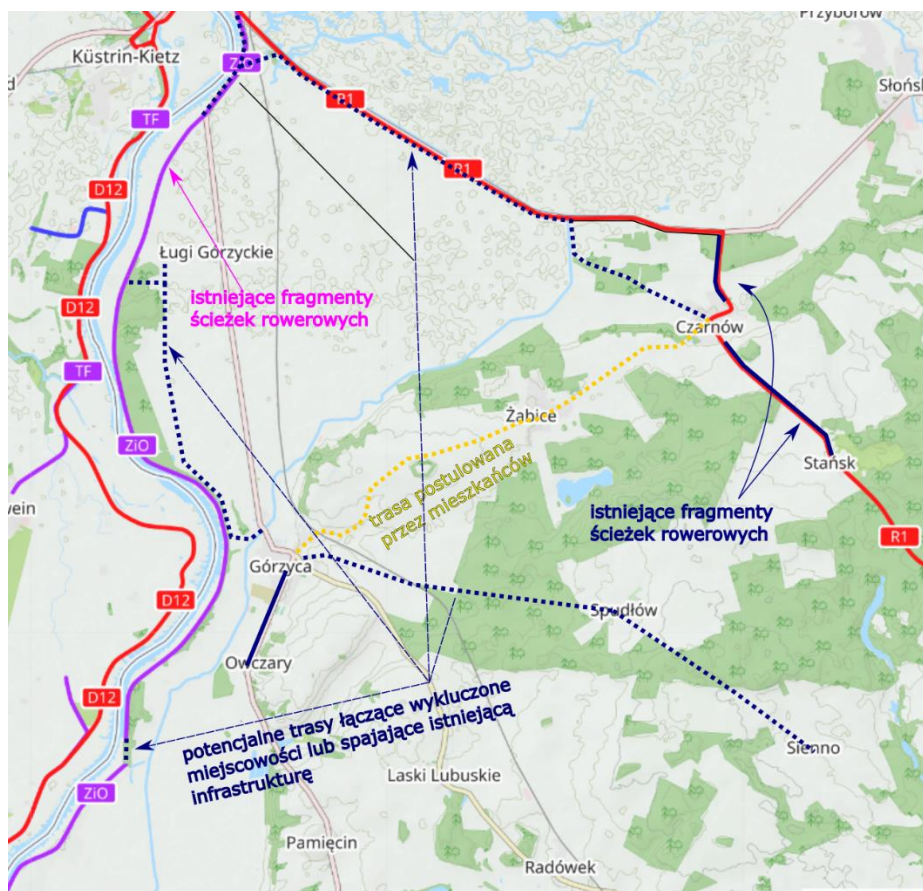
- Jeśli gmina składa się z wielu mniejszych wiosek i nie ma wystarczającej ilości kursów transportu publicznego, ścieżki rowerowe mogą ułatwić mieszkańcom przemieszczanie się między nimi. Dostęp do rowerów może być tańszy i bardziej dostępny dla niektórych osób niż posiadanie samochodu.

- Jazda na rowerze to świetna forma ćwiczeń fizycznych, które są ważne dla zdrowia publicznego oraz zwiększają możliwości rekreacji mieszkańców. Promowanie aktywności fizycznej przez zapewnienie bezpiecznych i atrakcyjnych tras rowerowych może przyczynić się do poprawy ogólnego zdrowia mieszkańców i ich lepszego samopoczucia.
- Ścieżki rowerowe mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju gminy poprzez promowanie ekologicznych form transportu. Może to również przyczynić się do zmniejszenia emisji spalin i hałasu związanego z ruchem drogowym.
- Gmina z dobrze rozwiniętą siecią ścieżek rowerowych może być bardziej atrakcyjna dla potencjalnych mieszkańców i inwestorów, co może przyczynić się do jej długoterminowego rozwoju.

W raporcie z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy opisano szczegółowo istniejący stan infrastruktury rowerowej. W pierwszej kolejności warto podkreślić potencjał jaki posiada gmina w tym zakresie. Gmina Górzycy posiada dobre warunki do rozwoju infrastruktury związanej z rekreacją rowerową oraz wodną. Oba typom rekreacji sprzyja rzeka Odra, która z jednej strony sama w sobie tworzy szlak wodny a z drugiej strony ze względu na towarzyszące jej wały staje się atrakcyjnym szlakiem rowerowym. Po koronie wałów biegnie szlak o znaczeniu międzynarodowym. W znacznej części jest on utwardzony (na terenie gminy Górzycy kostką brukową) i poprowadzony po koronie wału. Niestety na odcinku górzyckim obserwowane są tutaj pewne braki – po pierwsze brakuje odcinka pomiędzy granicami gmin Słubice i Górzycy (ok. 200 metrów). Brakuje także kontynuacji trasy na północ w stronę Kostrzyna nad Odrą (aktualnie istnieje możliwość podróżowania drogą gruntową wzdłuż wału – jest to jednak raczej mało komfortowa trasa dla rowerów). Odcinek ten o ile zostałby poprowadzony domknąłby infrastrukturalnie trasę, która w połączeniu z biegnącą równolegle ścieżką po niemieckiej stronie Odry stanowiłaby atrakcyjną trasę liczącą ponad 60km pozwalającą na podróż Lubuskim Przełomem Odry po obu stronach rzeki i w dwóch krajach. Przez teren gminy biegnie także międzynarodowy szlak rowerowy R1, jednak wiedzie on głównie po niebezpiecznym odcinku drogi krajowej 22. Pomiędzy Czarnowem a Stańskiem oraz Górzycą a Owczarami istnieją natomiast odcinki utwardzonych ścieżek rowerowych, które mają znaczenie nie tylko rekreacyjne (póki co o znaczeniu lokalnym – dla okolicznych mieszkańców) ale także zwiększające mobilność mieszkańców tych miejscowości (np. dojazd do szkół). Warto tutaj nadmienić, że zgodnie ze stanem prawnym dziecko, które kończy dziesięć lat przestaje mieć możliwość pojechania do szkoły chodnikiem. Trudno wyobrazić sobie aby dziecko w takim lub podobnym wieku mogło przemieszczać się rowerem do szkoły np. po drodze krajowej 29 (z Pamięcina czy z Ługów Górzyckich do Górzycy). Równie niebezpieczne jest przemieszczanie się drogami wojewódzkimi (Laski Lubuskie, Radówek -> Górzycy) czy powiatowymi (Górzycy – Żabice – Czarnów).

Sieć istniejących oraz potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycy zaprezentowano na poniższej mapie

Mapa 4 Sieć istniejących i potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycza. Opracowanie własne na podkładzie www.openstreetmap.org

Zgodnie z danymi GUS w 2021 roku na terenie gminy było zaledwie 4,7 km ścieżek (dane nie uwzględniają prawdopodobnie wszystkich zaznaczonych powyżej odcinków).

Ad.2. Zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców również może być poważnym problemem dla rozwoju gminy. Poniżej wymieniono różne powody i konsekwencje istnienia tego problemu:

- *Zanieczyszczenie środowiska: Jeżeli mieszkańcy nie są świadomi konsekwencji swoich działań dla środowiska, mogą powodować zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby, co może mieć negatywne skutki dla zdrowia lokalnej społeczności, fauny i flory. Może to wpływać na jakość życia mieszkańców, atrakcyjność gminy dla turystów i potencjalnych inwestorów.*
- *Niewłaściwe zarządzanie odpadami: Niska świadomość ekologiczna może prowadzić do nieodpowiedniego postępowania z odpadami, objawiające się takimi problemami jak nielegalne wysypiska, brak segregacji odpadów, nadużywanie jednorazowych opakowań itp. To z kolei przyczynia się do zanieczyszczenia, a także zmniejsza efektywność recyklingu a zwiększa koszty gospodarki odpadami.*
- *Zużycie energii: Bez odpowiedniej świadomości ekologicznej, mieszkańcy mogą nie zdawać sobie sprawy z konieczności oszczędzania energii i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, co ma wpływ na globalne zmiany klimatu.*
- *Zmniejszenie bioróżnorodności: Działania takie jak świadome i nieświadome niszczenie siedlisk, wycinka drzew, zmniejszanie powierzchni terenów „dzikich”, używanie agresywnych środków chemicznych czy też wypalania traw i wiele innych, mogą prowadzić do utraty bioróżnorodności, co z kolei wpływa na ekosystem i jego zdolność do dostarczania kluczowych usług ekosystemowych.*

Ad. 4. Wykluczenie transportowe i problemy z dostaniem się do/z niektórych miejscowości (mało kursów/brak transportu publicznego). Wykluczenie transportowe to stan, w którym jednostki lub społeczności mają ograniczony dostęp do publicznego, prywatnego lub innych form transportu. Ma to szereg negatywnych konsekwencji, zwłaszcza dla gmin złożonych z wielu małych, oddalonych wiosek. Oto niektóre z tych konsekwencji:

- *Ograniczenie dostępu do usług: Brak odpowiednich połączeń komunikacyjnych może utrudniać mieszkańcom dostęp do kluczowych usług, takich jak opieka zdrowotna, edukacja, zakupy czy kultura. To może prowadzić do nierówności społecznych i zdrowotnych.*

- *Bariera w zatrudnieniu: Jeżeli mieszkańcy nie mają łatwego dostępu do transportu, mogą mieć trudności z dojeżdżaniem do miejsc pracy, co ogranicza ich możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego.*

- *Izolacja społeczna: Brak dostępu do transportu może prowadzić do izolacji społecznej, zwłaszcza wśród osób starszych, które mogą mieć trudności z poruszaniem się na własną rękę. To z kolei może prowadzić do problemów z samotnością i zdrowiem psychicznym oraz generować potrzebę zapewnienia opieki osobom dotkniętym tym stanem.*

- *Ograniczenie rozwoju gospodarczego: Gminy, które są słabo skomunikowane, mogą mieć trudności w przyciąganiu inwestycji i rozwoju biznesu. To z kolei może prowadzić do niższych dochodów i wzrostu gospodarczego.*

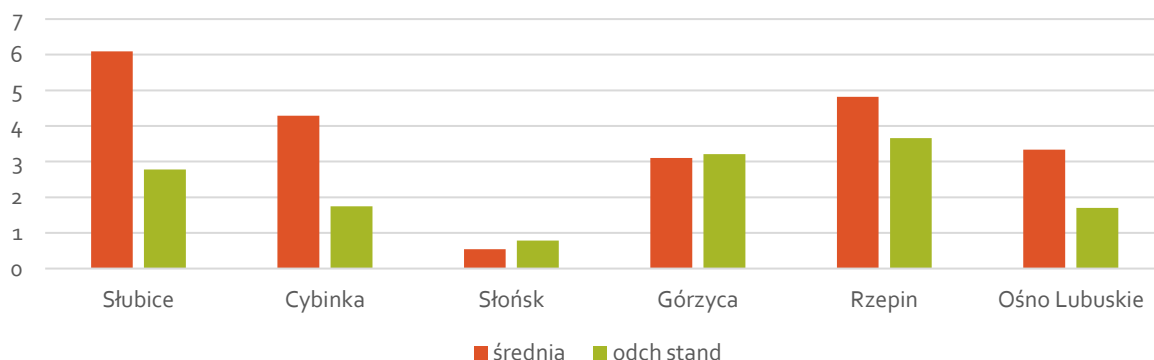
- *Zmniejszenie atrakcyjności turystycznej: Brak odpowiednich połączeń transportowych może utrudniać turystom odwiedzanie gminy, co ma negatywny wpływ na lokalną gospodarkę turystyczną.*

- *Podział społeczności: Brak odpowiedniej komunikacji może prowadzić do podziałów w społeczności, wynikających z izolacji swoich miejscowości. Utrudnia też podejmowanie współpracy i wyzwalać społeczną energię ze wspólnych działań tych mieszkańców.*

- *Zwiększenie emisji CO₂: Brak dostępu do publicznego transportu może zmusić mieszkańców do korzystania z prywatnych środków transportu, co zwiększa emisję dwutlenku węgla i wpływa negatywnie na środowisko.*

Mieszkańcy regionu w badaniu ankietowym zostali zapytani o zadowolenie z transportu publicznego w gminie zamieszkania. Odpowiedzi zaprezentowano na poniższym wykresie. Generalnie transport publiczny obok jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępności miejsc w żłobkach to obszar oceniany najniżej. Sytuacja gminy Górzycy jest trudna, podobnie jak w innych porównywanych w badaniu jednostkach samorządu terytorialnego (na obszarze porozumienia G-7). Poniżej przedstawiono kluczowe dane obrazujące skalę problemu.

Wykres 3 Średnia ilość kursów komunikacji publicznej przypadająca na jedną miejscowość w gminie. Opracowanie własne na podstawie rozkładów jazdy e-podróżnik.pl dla 9.03.2022.

23% badanych miejscowości dysponuje maksymalnie jednym kursem w ciągu dnia. Odchylenie standardowe pokazuje „zawyżenie” ogólnej statystyki. Im mniejsze tym większa równomierność dostępu. W przypadku wysokiego odchylenia (jak np. w gminie Rzepin) pomimo ogólnej wysokiej średniej sporo miejscowości może być wykluczona komunikacyjnie, w przypadku położenia na uboczu szlaku komunikacyjnego. Na badanym terenie niestety są miejscowości nieskomunikowane zupełnie, podczas gdy inne posiadają wysoką liczbę połączeń, co zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 2 Liczba połączeń transportu publicznego pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Górzycą.

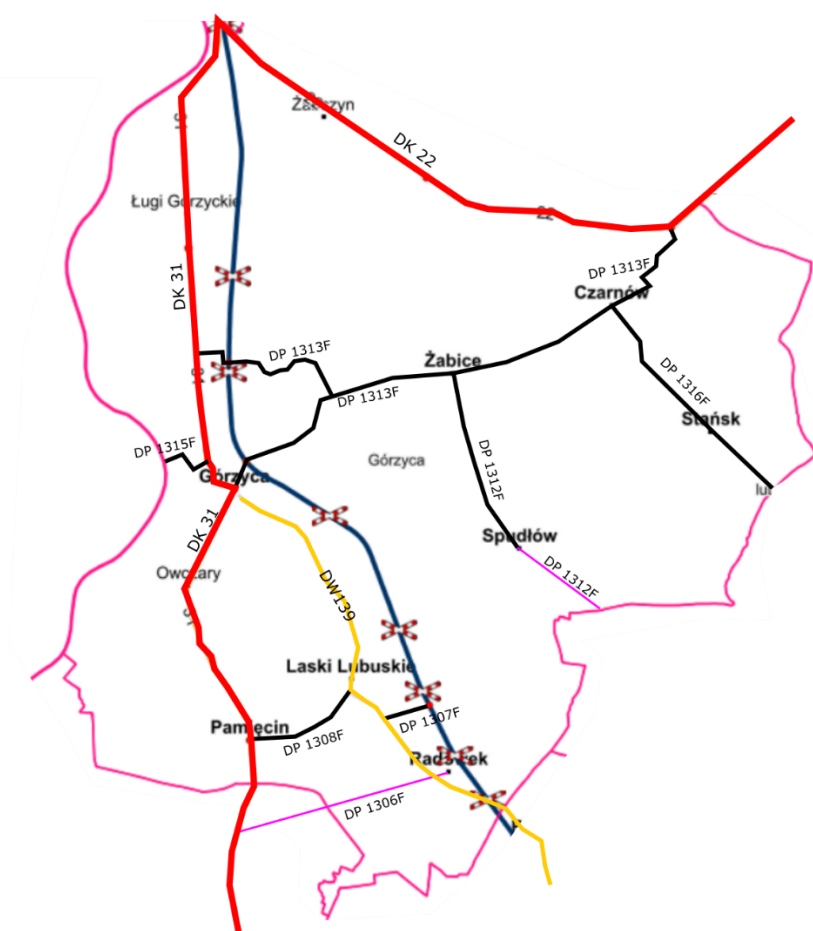
Górzycza		
	Owczary	4
	Pamięcin	4
	Laski Lubuskie	6
	Radówek	0
	Żabice	2
	Spudłów	0
	Czarnów	2
	Stańsk	1
	Ługi	11
	Żabczyn	1

Najtrudniejsza sytuacja dotyczy miejscowości położonych poza istniejącą siecią szlaków komunikacyjnych zaprezentowaną na poniższej mapie, czyli Radówka, Spudłowa, Stańska, Żabczyna, Żabic i Czarnowa.

Problemy związane z dostępnością komunikacji publicznej generują po stronie gminy dodatkowe obowiązki w zakresie zapewnienia dojazdu do szkół podstawowych uczniom mieszkającym w wioskach.

Generalnie w większości miejscowości gminy Górzycza są dosyć dobrze ze sobą skomunikowane jeśli chodzi o sieć drogową (przedstawioną na poniższej mapie). Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe DK 31 i DK 22 (kolor czerwony), wojewódzka nr 139 (kolor żółty), powiatowe (nr 1307F, 1255F, 1308F, 1312F, 1313F oraz 1315F 1316F oznaczone na mapie kolorem czarnym oraz fioletowym (1306F, 1312F – odcinki nieutwardzone). Niewątpliwym atutem poprawiającym sytuację jest sieć kolejowa pozwala na dojazd do centrum gminy (oraz do innych bardziej oddalonych miejscowości) transportem osobowym z Lasek Lubuskich, Radówka i Ługów Górzyczych (choć oddalenie stacji kolejowych od dwóch ostatnich miejscowości jest duże).

Mapa 6 Mapa sieci drogowej i kolejowej w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie: geoportal.gov.pl, zdp.bip.powiatlubicki.pl

Ad. 6. Problem niewystarczającej ilości miejsc pracy w gminie jest istotny z wielu powodów. Może on mieć zarówno bezpośredni wpływ na mieszkańców, jak i długoterminowy wpływ na ogólny rozwój gminy. Oto niektóre skutki:

- *Bezrobocie i ubóstwo: Oczywiście, głównym skutkiem jest wysokie bezrobocie. To może prowadzić do ubóstwa, niskiego standardu życia i problemów zdrowotnych, zarówno fizycznych, jak i psychicznych, wynikających z presji finansowej.*
- *Emigracja: Brak miejsc pracy może zmusić mieszkańców, zwłaszcza młodych i wykształconych, do szukania pracy poza gminą lub nawet poza krajem. To może prowadzić do odpływu ludności i "drenażu mózgów", co z kolei może pogłębiać problemy z rozwojem gminy i jej innowacyjnością.*
- *Zmniejszenie podatków lokalnych: Mniej miejsc pracy oznacza mniej płatników podatków, co może mieć negatywny wpływ na budżet gminy i jej zdolność do inwestowania w usługi publiczne i infrastrukturę.*

Ad. 7. brak systemowej opieki dla dzieci do lat 3 stanowi istotny problem, który może wpływać na rozwój gminy na różne sposoby:

- *Przeciwdziałanie ubóstwu: Opieka nad dziećmi do lat 3 jest kluczowym elementem wspierającym rodziny, zwłaszcza te o niskich dochodach. Bez takiego wsparcia, rodzice mogą nie być w stanie podjąć pracy lub edukacji, co prowadzi do zwiększenia ryzyka ubóstwa.*

- *Równość płci: Brak opieki nad małymi dziećmi zazwyczaj wpływa najbardziej na kobiety, które często zostają zmuszone do pozostania w domu, co wpływa na ich możliwości rozwoju zawodowego i ekonomicznego.*

- *Wsparcie dla rodzin: Opieka nad małymi dziećmi jest nie tylko kluczowym wsparciem dla rodzin, ale może także pomóc w identyfikacji i wsparciu dzieci z trudnościami rozwojowymi lub rodzin w kryzysie.*

- *Edukacja wczesnoszkolna: Badania wykazały, że dobrej jakości edukacja i opieka wczesnoszkolna mogą mieć pozytywny wpływ na rozwój dzieci, zwłaszcza tych z niekorzystnym środowiskiem domowym. Może to przynieść korzyści w późniejszym życiu, w tym lepsze wyniki szkolne i mniejsze ryzyko problemów społecznych.*

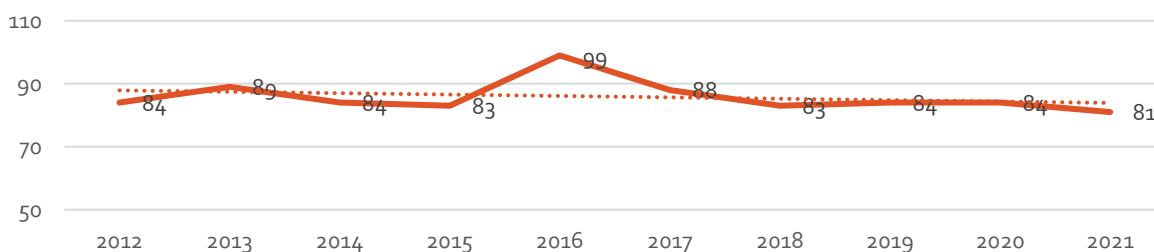
- *Zatrudnienie: Opieka nad małymi dziećmi umożliwia rodzicom powrót do pracy, co nie tylko przynosi korzyści gospodarcze dla rodziny, ale także dla lokalnej gospodarki poprzez zwiększanie dostępności siły roboczej.*

- *Integracja społeczna: Wysokiej jakości opieka nad małymi dziećmi może przyczynić się do integracji społecznej, poprzez wspieranie interakcji między rodzinami z różnych środowisk.*

- *Przyciąganie nowych mieszkańców: Gminy, które oferują dobrej jakości usługi opieki nad małymi dziećmi, mogą przyciągać młode rodziny, co jest korzystne dla rozwoju demograficznego i gospodarczego gminy.*

W Górzycy brak jest systemowej opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy nie ma żłobków. Jest to zrozumiałe ze względu na wielkość tej jednostki samorządu terytorialnego. Nie mniej jednak co roku liczba dzieci, które potencjalnie mogłyby uczęszczać do żłobka oscyluje w okolicach 80-90. Liczba ta od dekady utrzymuje stały boczny trend (oznaczony kropkowaną linią na wykresie). Jest to więc obszar polityki społecznej, w którym występuje niewielki lecz stały popyt a brakuje podaży.

Wykres 4 Liczba dzieci w wieku 1-2 lat zameldowanych na terenie gminy Górzycy w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Ad. 9. coraz bardziej dotkliwe susze, wyższe temperatury i inne zjawiska pogodowe (lub ich brak). Ekstremalne zjawiska pogodowe są związane z globalnym ociepleniem i zmianami klimatu. Takie zjawiska mogą mieć znaczący wpływ na życie codzienne, gospodarkę i środowisko gminy. Poniżej przedstawiono powody, dla których te kwestie mogą stanowić istotny problem rozwojowy:

- *Wpływ na rolnictwo i produkcję żywności: Ekstremalne zjawiska pogodowe mogą niszczyć uprawy, zasoby wodne i inne kluczowe składniki lokalnej gospodarki rolnej. Długotrwałe susze i wyższe temperatury mogą również zwiększyć ryzyko pożarów, które mogą zniszczyć ogromne obszary rolnicze i leśne. To z kolei wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców i stabilność lokalnej gospodarki.*

- *Wpływ na zdrowie publiczne: Wyższe temperatury mogą zwiększyć ryzyko związane z chorobami przenoszonymi przez wektory, takie jak kleszcze i komary, a także prowadzić do problemów zdrowotnych związanych z przegrzewaniem i zanieczyszczeniem powietrza. Ponadto, ekstremalne zjawiska pogodowe mogą prowadzić do sytuacji kryzysowych, takich jak powodzie, które zagrażają bezpośrednio zdrowiu i życiu ludzi.*

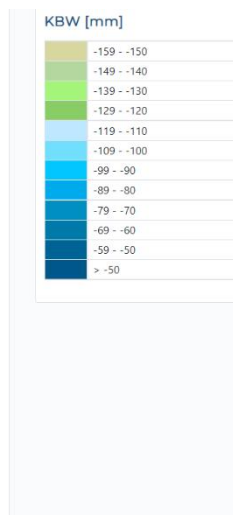
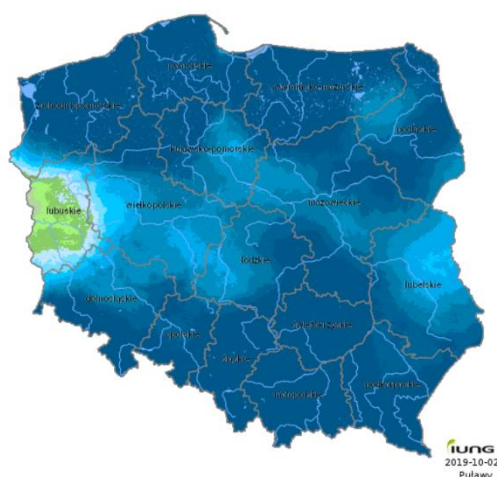
- Niszczenie infrastruktury: Powodzie, silne wiatry, czy ekstremalne temperatury mogą niszczyć infrastrukturę gminy - drogi, mosty, budynki, linie energetyczne. Naprawa i odbudowa tych struktur może być kosztowna i czasochłonna.

- Degradacja środowiska: Zmiany klimatu mogą wpływać na lokalne ekosystemy, prowadząc do zanikania gatunków, zmniejszenia bioróżnorodności, erozji gleb, utraty lasów czy niszczenia mokradeł.

Zgodnie z danymi Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej województwo lubuskie niemal co roku boryka się z deficytami wody, znajdując się regularnie w pierwszej trójce województw zmagających się z najsilniejszą suszą. Deficyty były szczególnie wysokie w latach 2011, 2015, 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 doprowadzając do znacznych strat w rolnictwie. Skutki suszy dotyczą niemal każdego sektora upraw rolnych w tym regionie. Nasilający się problem deficytów wody w regionie wynika nie tylko ze zmian klimatu, ale i z coraz silniejszej presji antropogenicznej. Powszechny, chaotyczny proces urbanizacji i towarzyszące mu uszczelnianie powierzchni zlewni przyczyniają się do zmiany bilansu zasobów wodnych. Przyspieszenie spływu wód opadowych zakłóca naturalny obieg wody w przyrodzie, w tym ogranicza zasilanie zasobów wód podziemnych. Brak wystarczającej ilości opadów i będąca jego konsekwencją susza atmosferyczna powodowała spadek stanów wód w rzekach oraz występowanie niżówek hydrologicznych na znacznych odcinkach polskich rzek. W konsekwencji zwiększył się udział zasilania cieków z zasobów podziemnych, co prowadziło do obniżenia zwierciadła wód podziemnych i występowania niżówki hydrologicznej na znacznych obszarach kraju.

Mapa 7 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło: <https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/>

Klimatyczny Bilans Wodny (KBW)

Co ważne, wzrost prawdopodobieństwa występowania fal upałów, suszy i wydłużanie się okresów suszy nie oznacza, że zmniejsza się roczna suma opadów. Zmienia się jedynie ich charakter i rozkład w ciągu roku. W województwie lubuskim obserwuje się znaczący wzrost

sumy opadów zimowych oraz spadek opadów letni, istotny dla regionu ujścia Warty. Jest to trend obserwowany w większej części Polski. Na dodatek obserwuje się wyraźny wzrost częstotliwości występowania krótkotrwałych opadów o dużej intensywności przy jednocześnie coraz rzadziej występujących umiarkowanych, długotrwałych opadach deszczu.

Ad. 12. Przepiętnienie szkół, to znaczy sytuacja, gdy jest za mało sal i pomieszczeń w stosunku do liczby uczniów, jest istotnym problemem rozwojowym dla każdej społeczności. Sytuacja taka, utrzymująca się w dłuższym czasie może mieć negatywny wpływ na rozwój dzieci i młodzieży:

- Trudności organizacyjne: brak wystarczającej ilości klas aby pomieścić wszystkie oddziały szkolne wymaga organizacji dodatkowej przestrzeni i rezygnacji z przeznaczonej funkcjonalności wygospodarowywanych pomieszczeń. Rozbicie oddziałów szkolnych na dwa różne budynki utrudnia także prowadzenie dydaktyki, świetlicy i sprawowania opieki nad dziećmi.

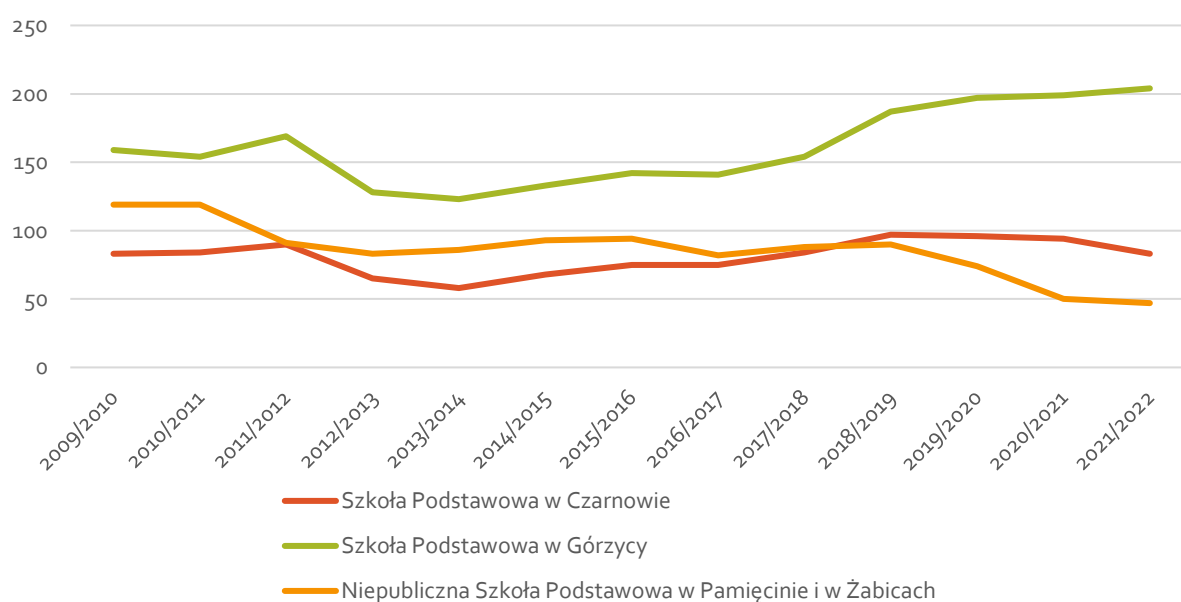
- Stres i zdrowie uczniów: Przepełnione szkoły mogą prowadzić do zwiększonego stresu zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Mogą również przyczynić się do problemów zdrowotnych, takich jak rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych.

- Warunki do nauki: Brak dostatecznej liczby pomieszczeń może hamować rozwój szkoły, tworzenie i modernizowanie pomieszczeń specjalistycznych, takich jak laboratoria naukowe, sale komputerowe czy biblioteki, które są niezbędne do pełnej edukacji.

- Wpływ na demografię: Rodziny rozważające przeprowadzkę do Górzycy mogą zdecydować się na wybór innej gminy, jeśli lokalne szkoły są zbyt przepełnione. To może mieć wpływ na demografię gminy, a także na jej gospodarkę i społeczność.

W ostatnich latach obserwowany jest wzrost ilości uczniów SP w Górzycy:

Wykres 5 Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2022. Źródło: informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2021/2022

Biorąc pod uwagę rok szkolny 2013/2014 (najmniejsza liczebność) i 2021/2022 (największa liczebność) liczba uczniów w szkole wzrosła o ponad 65%. Wpływ na tą sytuację, oprócz czynników demograficznych, miał też fakt zamknięcia szkoły w Pamięcinie. Sytuacja ta generuje problem związany z rozbiciem SP w Górzycy na dwa oddalone od siebie budynki, z których jeden (tzw. mała szkoła) jest budynkiem niedostosowanym do uczniów ze specjalnymi potrzebami oraz z bardzo ograniczoną ilością miejsc i sal. Do tej „małej szkoły” uczęszczają najmłodsi – jest tutaj oddział przedszkolny, zerówka oraz dwie pierwsze klasy podstawowe. Tak jak wspomniano powyżej generuje to szereg problemów organizacyjnych.

Ad. 13. Brak sali gimnastycznej w szkole w Górzycy może stanowić istotny problem rozwojowy dla gminy z wielu powodów:

- Zdrowie i samopoczucie uczniów: Wychowanie fizyczne jest kluczowym elementem edukacji, który promuje zdrowy styl życia, rozwija umiejętności motoryczne i poprawia ogólną kondycję fizyczną. Brak odpowiednich warunków do uprawiania sportu w szkole może wpływać na zdrowie i samopoczucie uczniów. Ponadto konieczność przechodzenia pomiędzy budynkami bezpośrednio po lekcji może przyczyniać się do przeziębień uczniów w okresie jesienno-zimowym.

- Bezpieczeństwo: Jeżeli uczniowie muszą przechodzić do innego budynku na lekcje wychowania fizycznego, może to stwarzać dodatkowe ryzyko wypadków. Bezpieczne i dostosowane do potrzeb dzieci obiekty sportowe są niezbędne dla bezpiecznej i efektywnej edukacji fizycznej.

- Edukacja: Sala gimnastyczna w szkole umożliwia przeprowadzanie szerszego zakresu zajęć i dyscyplin sportowych, co przekłada się na lepsze możliwości edukacyjne. Ponadto lekcje są bardziej efektywne bo nie wymagają wygoszparowania czasu na przejście z budynku do budynku.

- Rozwój talentów: Sala gimnastyczna umożliwia wykrywanie i rozwijanie talentów sportowych wśród młodzieży. Bez odpowiednich obiektów, młodzi ludzie mogą nie mieć możliwości rozwijania swoich umiejętności i talentów sportowych.

- Zaangażowanie społeczne: Sala gimnastyczna w szkole może służyć jako miejsce spotkań lokalnej społeczności, miejsce do organizacji wydarzeń sportowych czy kulturalnych, co z kolei przyczynia się do spójności i zaangażowania społecznego.

Z tych powodów, brak sali gimnastycznej w szkole to poważny problem, który powinien zostać rozwiązany w ramach ogólnego planu rozwoju edukacji i infrastruktury gminy.

Ad. 14. Brak wystarczającej liczby miejsc przedszkolnych jest znaczącym problemem rozwojowym, zarówno dla gminy, jak i dla i rodzin. Ten problem jest istotny z następujących powodów:

- Rozwój dzieci: Badania pokazują, że wcześniejsza edukacja ma kluczowe znaczenie dla rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dziecka. Przedszkola zapewniają strukturyzowane środowisko, które pomaga dzieciom rozwijać te kluczowe umiejętności, więc brak dostępnych miejsc może ograniczyć możliwości rozwoju dzieci.

- Rynek pracy: Dla wielu rodziców przedszkole jest nie tylko miejscem rozwoju dla ich dzieci, ale również umożliwia im pracę lub naukę. Brak miejsc w przedszkolach może ograniczyć możliwości zawodowe rodziców, co wpływa na ich dobrobyt ekonomiczny.

- Równość społeczna: Brak miejsc w przedszkolach często niesprawiedliwie obciąża kobiety, które często są zmuszone do przerwania kariery zawodowej, aby opiekować się dziećmi. To może prowadzić do nierówności płci w miejscu pracy i społeczeństwie.

- Równość społeczna: Jeśli brakuje miejsc przedszkolnych, rodzice, którzy mogą sobie pozwolić, często wybierają prywatne opcje opieki nad dziećmi. Rodziny o niższych dochodach nie mogą sobie na to pozwolić, co prowadzi do nierówności społecznych.

- Wpływ na demografię: Rodziny rozważające przeprowadzkę do Górzycy mogą zdecydować się na wybór innej gminy, jeśli może zabraknąć miejsc przedszkolnych. To może mieć wpływ na demografię gminy, a także na jej gospodarkę i społeczność.

Liczbę wychowanków publicznych i niepublicznych placówek przedszkolnych gminy Górzycy przedstawia poniższa tabela.

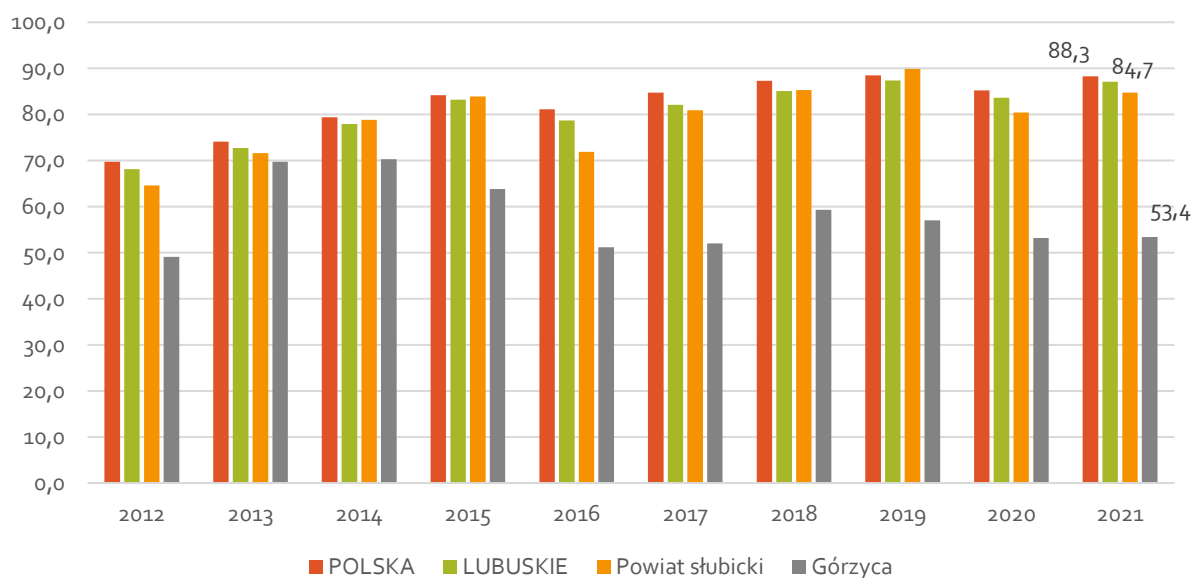
Tabela 3 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Źródło: System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.

Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba uczęszczających dzieci
Placówki publiczne		
Punkt Przedszkolny w Czarnowie	1	16

Punkt Przedszkolny w Górzycy	1	11
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Czarnowie	1	11
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Górzycy	1	25
Razem	4	63
Placówki niepubliczne		
Niepubliczne przedszkole Kajtuś	3	20
Niepubliczne Przedszkole Słoneczko	2	36
Razem	5	56
Ogółem w gminie	9	119

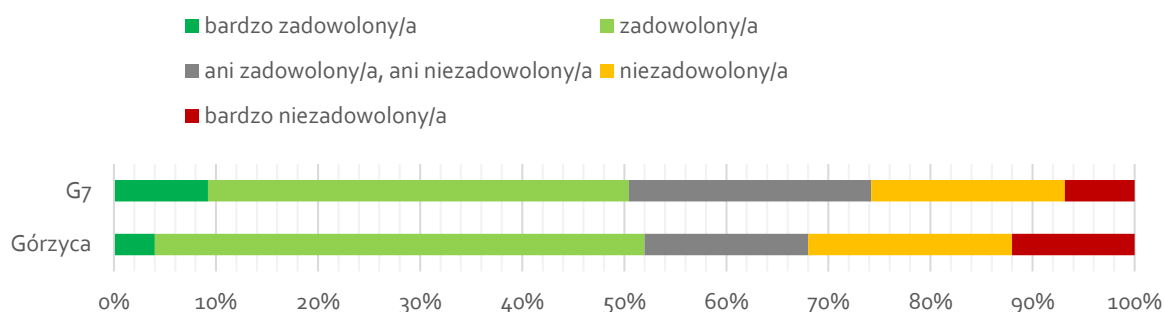
Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Górzycy nie uległ poprawie odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy. Najwyższy wskaźnik osiągnięto w 2014 roku i wynosił 70,3%, tymczasem w 2021 było to zaledwie 53,4%. Aktualnie wskaźniki powiatowe, wojewódzkie czy krajowe wykazują tendencję umiarkowanie wzrostową, w przeciwieństwie do gminy Górzycy. Wpływ na tak niskie wyniki mogą mieć czynniki demograficzne – wzrost ilości dzieci w wieku przedszkolnym nie szedł w parze ze wzrostem ilości miejsc wychowania przedszkolnego

Wykres 6 Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego jako % wszystkich dzieci w wieku 3-5 lat. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym zostali poproszeni o ocenę dostępności miejsc w przedszkolach. Owszem, ocena bezwzględna wypada dobrze, warto jednak nadmienić iż blisko 40% ankietowanych udzieliło neutralnej odpowiedzi „nie mam zdania” i odpowiedzi te nie zostały uwzględnione na poniższym wykresie. Uwzględniając także te odpowiedzi podczas tworzenia rankingu zadowolenia okazuje się, że kategoria ta wypada w Górzycy na niskim 20 z 24 miejscu w rankingu, ze średnią 2,9 (w skali 1-5) co jest wynikiem dużo słabszym niż w przypadku całego obszaru G-7 (4 spośród 24 miejsc rankingowych i wynik 3,26 / ranking przedstawiono w całości w kolejnym podrozdziale).

Wykres 7 Ocena zadowolenia z dostępności miejsc w przedszkolach. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej. Uwaga - 39,5% osób wybrało odpowiedź "nie mam zdania" i nie są one uwzględniane w poniższych wynikach.

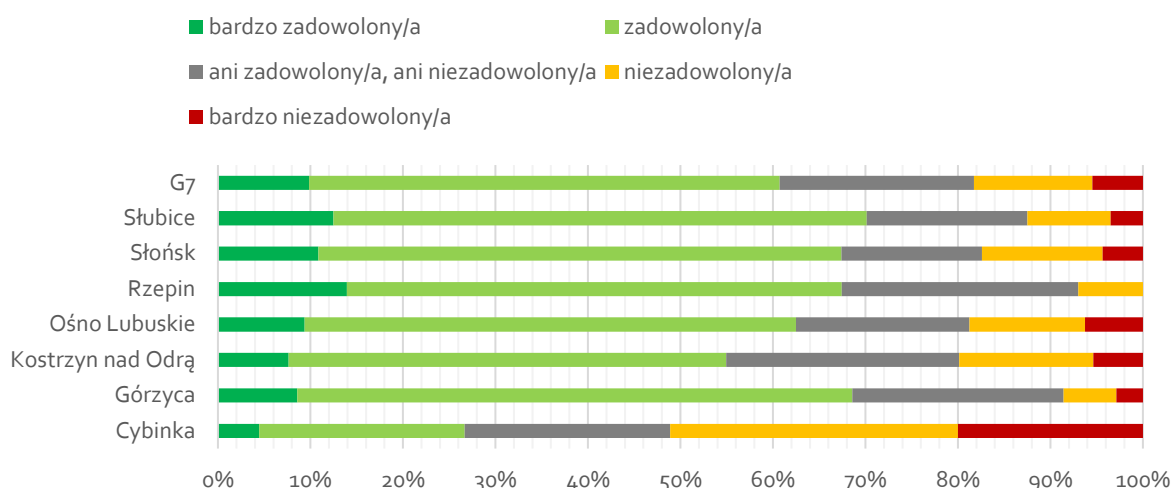
Ad. 16. Brak lub zbyt mała ilość odpowiednich miejsc do rekreacji i spotkań dla młodzieży może stanowić istotny problem rozwojowy dla gminy. Oto kilka powodów, dla których jest to tak ważne:

- **Rozwój młodzieży:** Młodzi ludzie potrzebują bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni, gdzie mogą rozwijać swoje umiejętności społeczne, nawiązywać relacje z rówieśnikami i uczestniczyć w różnego rodzaju aktywnościach. Brak takich miejsc może ograniczać te możliwości.
- **Zdrowie i samopoczucie:** Aktywność fizyczna jest kluczowa dla zdrowia młodzieży, a brak odpowiednich miejsc do rekreacji może prowadzić do siedzącego trybu życia i związanych z nim problemów zdrowotnych. Ponadto, miejsca spotkań mogą służyć jako przestrzenie, w których młodzież może odreagować stres, co jest ważne dla ich zdrowia psychicznego.
- **Prewencja problemów społecznych:** Dostęp do odpowiednio zorganizowanych miejsc rekreacji i spotkań może przeciwdziałać problemom społecznym, takim jak narkomania, alkoholizm czy przestępczość.
- **Zaangażowanie społeczne:** Miejsca spotkań mogą sprzyjać aktywności społecznej młodzieży, np. przez udział w organizacjach młodzieżowych, wolontariacie czy lokalnych inicjatywach. To może prowadzić do większego zaangażowania społecznego i rozwijać poczucie przynależności do lokalnej społeczności oraz poczucie współodpowiedzialności za owe przestrzenie.
- **Atrakcyjność gminy:** Gmina, która oferuje różnorodne możliwości rekreacyjne i spotkań dla młodzieży, jest atrakcyjniejsza dla młodych ludzi i ich rodzin. To może wpływać na demografię gminy i jej potencjał rozwojowy.

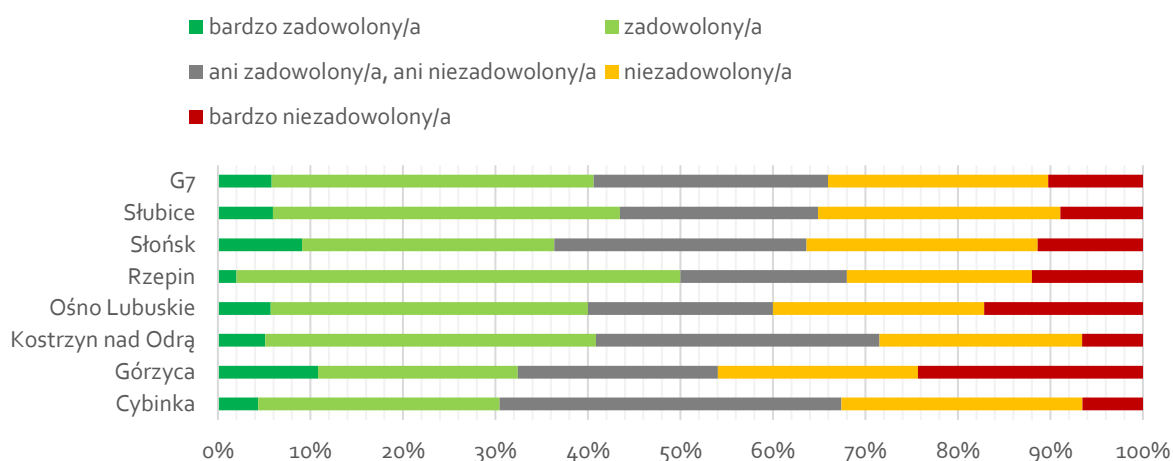
Z tych powodów, problem braku miejsc rekreacji i spotkań dla młodzieży powinien być uwzględniony w planach rozwoju gminy. Właściwe inwestycje w tę przestrzeń mogą przynieść długoterminowe korzyści dla społeczności.

Infrastruktura rekreacyjna służąca lokalnym społecznościom w ostatnich kilkunastu latach (place zabaw i siłownie zewnętrzne) powstała głównie za sprawą Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ale także w wyniku inwestycji własnych samorządów. O to jak mieszkańcy oceniają aktualną dostępność placów zabaw oraz miejsc rekreacji dla młodzieży zapytano w badaniu ankietowym. Poniższe wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi na te pytania. Analizując odpowiedzi w poszczególnych gminach zauważyć należy, że najlepiej kwestie placów zabaw oceniają mieszkańcy Słubic i Górzycy. Najmniej niezadowolonych z tego aspektu mieszkańców odnotowano na terenie gminy Rzepin. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży gdzie Górzycy zajmuje przedostatnie miejsce z wynikiem zadowolenia znacznie poniżej średniej G-7 oraz z największą ilością niezadowolonych respondentów.

Wykres 8 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Wykres 9 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

ZADOWOLENIE Z ŻYCIA I POTRZEBY MIESZKAŃCÓW

Zbadano także nastroje społeczne w kontekście zadowolenia ogólnego z miejsca zamieszkania, jak i z poszczególnych elementów życia publicznego. Wyniki prezentują się następująco. Blisko 60% mieszkańców gminy Górzycza jest zadowolonych z faktu, że mieszka w tej gminie. Jest to wynik lepszy niż ogólna średnia regionu G-7. Mieszka tutaj więcej zdecydowanie zadowolonych mieszkańców oraz zdecydowanie mniej mieszkańców, którzy są niezadowoleni ze swojego miejsca zamieszkania.

Wykres 10 Zadowolenie mieszkańców z faktu mieszkania na terenie swojej gminy. Porównanie - obszar G-7 i Gmina Górzycza.
Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne.

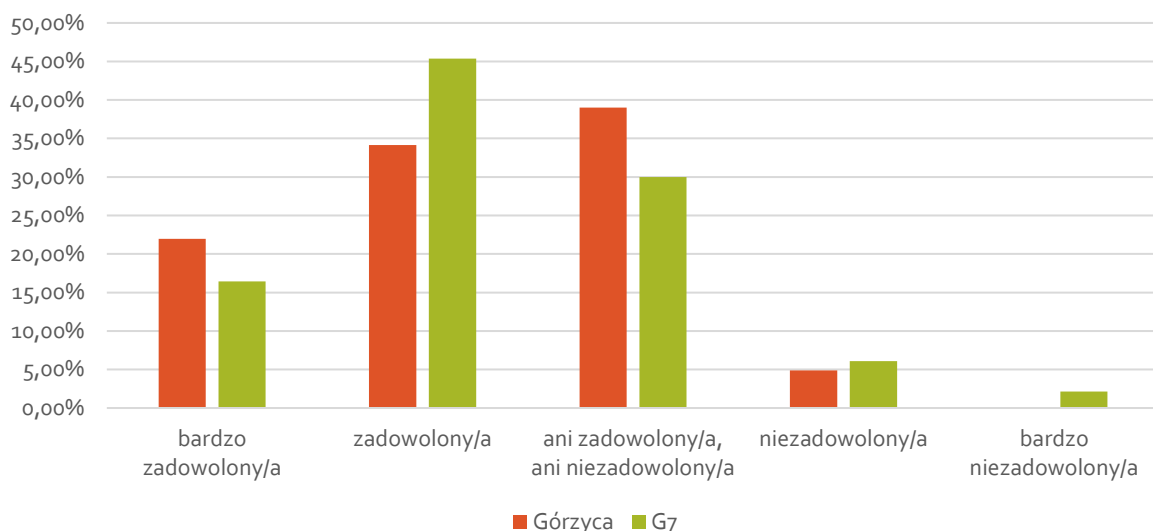

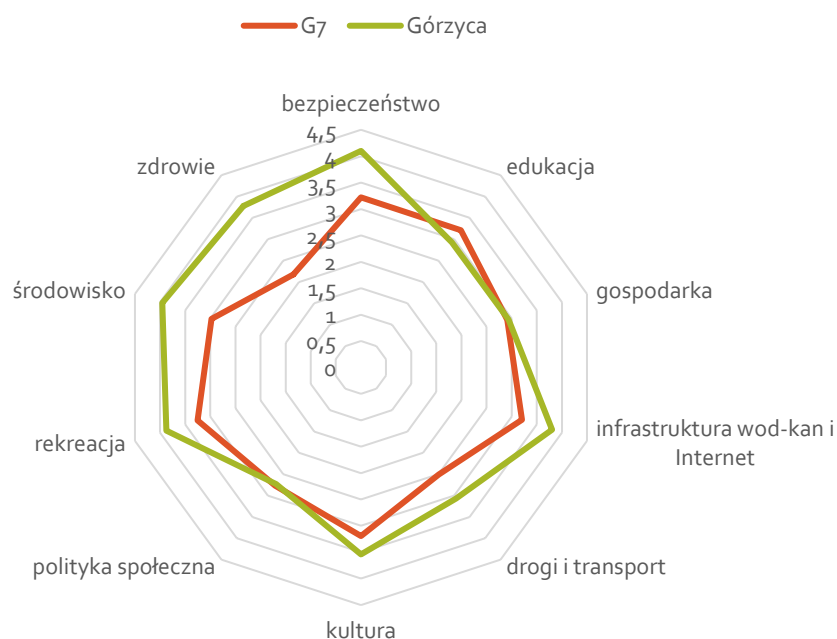
Tabela 4 Ranking zadowolenia z poszczególnych aspektów życia w gminie Górzycza. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Gwiazdką oznaczono kategorie, w których zdecydowanie dominowały odpowiedzi „nie mam zdania”, wobec czego wynik może być zaburzony

LP	Kryterium	ocena (1-5)
1	stan infrastruktury kanalizacyjnej	4,17
2	gospodarka odpadami	4,15
3	dostępność placów zabaw	4,12
4	bezpieczeństwo	4,10
5	warunki do uprawiania sportu	4,05
6	dostęp do Internetu	3,90
7	atrakcyjność turystyczna	3,88
8	czystość i porządek miejsc publicznych	3,80
9	jakość podstawowej opieki zdrowotnej	3,78
10	dbałość o środowisko	3,78
11	stan infrastruktury wodociągowej i jakość wody (kranówki)	3,71
12	działanie instytucji kulturalnych	3,54
13	dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży (tory, boiska, itp.)	3,46
14	stan infrastruktury drogowej	3,37
15	jakość kształcenia w szkołach podstawowych*	3,29
16	działanie pomocy społecznej	3,24
17	jakość wyposażenia placówek edukacyjnych*	3,22
18	łatwość znalezienia dobrej (dobrze płatnej, zgodnej z kompetencjami) pracy	3,12
19	warunki mieszkaniowe i dostępność mieszkań	2,90
20	dostępność miejsc w przedszkolach*	2,90
21	warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej*	2,76
22	transport publiczny	2,76
23	jakość kształcenia w pozostałych (innych niż podstawowe) szkołach*	2,27
24	dostępność miejsc w żłobkach*	1,88

Biorąc pod uwagę konkretne elementy wpływające na ocenę jakości życia w gminie Górzycy w czołowej 10 (oceny powyżej 3,75 w pięciostopniowej skali) dominują sfery życia związane z środowiskiem i przyrodą, dziećmi i aktywnością ruchową. Profil zadowolenia mieszkańców gminy Górzycy znacząco różni się od profilu mieszkańców całego obszaru G-7. Największe różnice dotyczą wysokiego zadowolenia z jakości opieki zdrowotnej czy też właśnie działań gminy związanych z dbałością o środowisko. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku elementów oznaczonych gwiazdką, odsetek udzielanych odpowiedzi był dużo niższy niż w pozostałych obszarach. W tym pięciu elementach zanotowano największy odsetek odpowiedzi „nie mam zdania”. Oznacza to, że korzystających z tych aspektów życia mieszkańców, wśród respondentów badania było statystycznie mniej względem pozostałych kategorii, jednak te osoby, które korzystają z tych funkcji publicznych oceniają je raczej pozytywnie.

Ranking zadowolenia może być istotną wskazówką przy wyznaczaniu obszarów problemowych oraz przewag gminy Górzycy. Graficznie sytuację zadowolenia ze skatalogowanych aspektów życia można przedstawić następująco (gdzie wartością jest średnia arytmetyczna pozycji wpisujących się w daną kategorię). Na wykresie można także zauważyć w jakich obszarach Górzycy wypada lepiej niż obszar G7 a w jakich ocena jest niższa. Ogólnie w większości obszarów zadowolenie mieszkańców gminy Górzycy jest wyższe. Jedynie polityka społeczna, gospodarka i edukacja to obszary, w których sytuacja albo jest zbliżona albo oceniana niżej.

Wykres 11 Ranking zadowolenia z kategorii życia publicznego w gminie Górzycy. Opracowanie własne

Mieszkańców zapytano także o ich najważniejsze potrzeby, których zaspokojenie sprawi, że w gminie będzie im się żyło lepiej. Z udzielonych odpowiedzi powstał poniższy ranking.

Tabela 5 Ranking potrzeb w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne

LP	potrzeba	ocena (1-4)
1	rozwój edukacji (doposażenie, zajęcia dodatkowe)	4,54
2	poprawa stanu infrastruktury drogowej	4,5
3	niwelacja negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy	4,46
4	zwiększenie bezpieczeństwa w pobliżu dróg	4,41
5	pomoc osobom z niepełnosprawnościami	4,37

6	poprawa stanu środowiska/przyrody	4,32
7	poprawa wyglądu miejscowości	4,29
8	budowa/rozbudowa/remont infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej	4,25
9	opieka nad seniorami	4,2
10	pomoc osobom chorym (działalność Hospicjum)	4,17
11	poprawa atrakcyjności turystycznej	4,13
12	zwiększenie poziomu innowacyjności (w edukacji, wśród przedsiębiorców itp.)	4,12
13	zwiększenie ilości i jakości parków, placów zabaw, miejsc odpoczynku i rekreacji	4,05
14	zwiększenie opieki/ochrony terenów zielonych	4,05
15	zwiększenie dostępności mieszkań	3,93
16	zwiększenie ilości wydarzeń kulturalnych	3,88
17	zwiększenie wsparcia dla rozwoju biznesu	3,85
18	rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów	3,73
19	szeroko pojęta integracja z Niemcami	3,48
20	integracja mieszkających wśród nas osób spoza Polski	3,2

Warto dodać, że respondenci w pytaniu o potrzeby mieli możliwość dopisywania własnych kategorii. Z możliwości tej skorzystało 3 respondentów dokonując następujących wpisów (pisownia oryginalna):

- *Ograniczenie ruchu ciężkiego*
- *"Poprawa przejezdności na kluczowych drogach, DK31/22, przejazdy kolejowe"*
- *budowa przedszkola i żłobka*
- *budowa/rozbudowa infrastruktury placówek szkolnych*
- *"Zapewnienie uczniom szkole infrastruktury rekreacyjnej."*

Uzupełnieniem tego rozdziału jest podsumowanie jednego z respondentów, który wskazuje najistotniejsze, jego zdaniem elementy życia w gminie Górzycy, które wymagają poprawy (pisownia oryginalna):

„Proszę pomyśleć o zaspokojeniu potrzeb ludzi w dojazdach do powiatu, gminy, lekarza, szkoły czyli o transporcie publicznym. Jakość wody jest okropna, drogi we wsiach są w fatalnym stanie, brak szkoły porządnej w Gminie. brak, przedszkoli, brak żłobków.”

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), czyli analiza Mocnych i Słabych stron, Szans i Zagrożeń, to narzędzie wykorzystywane do identyfikacji kluczowych aspektów, które mogą wpływać na realizację celów danego podmiotu. W kontekście strategii rozwoju gmin, analiza SWOT pomaga zrozumieć, jakie unikalne cechy i możliwości posiada dana gmina, jakie są jej główne wyzwania oraz jakie potencjalne szanse i zagrożenia mogą wpłynąć na jej przyszły rozwój. Dzięki temu, możliwe jest skoncentrowanie działań na najważniejszych obszarach, które przyniosą największą korzyść dla społeczności lokalnej. Analiza SWOT jest niezbędnym elementem każdej skutecznej strategii rozwoju. Daje ona kompleksowy obraz stanu obecnego oraz potencjału przyszłego rozwoju gminy. Wskazuje na mocne strony, które można wykorzystać do dalszego rozwoju, słabe strony, które powinny być zminimalizowane, a także szanse i zagrożenia, które mogą wpłynąć na przyszłe działania gminy. Poniżej przedstawiono analizę SWOT gminy Górzycy wg sytuacji w czerwcu 2023.

Silne strony	Szanse
atrakcyjne położenie gminy	dostępność i gotowość działek pod zabudowę (dostępność mediów)
niskie bezrobocie	współpraca samorządu, instytucji podległych oraz organizacji pozarządowych
kameralność gminy	historia i dziedzictwo przyrodnicze jako elementy tożsamości lokalnej i atrakcyjności turystycznej
dobrze rozplanowanie przestrzenne miejscowości gminy	środki unijne - ich dostępność i zwiększone możliwości rozwoju gminy
czystość i porządek w miejscach publicznych (nie wszędzie)	stworzenie przyjaźniejszych warunków do spędzania wolnego czasu przez młodzież
dobrze podstawy do budowania atrakcyjności turystycznej (historia i przyroda)	oferta "sypialni" dla Kostrzyna i Słubic
wysoka aktywność podmiotów działających w gminie w organizacji wydarzeń	ściągnięcie inwestora - większego zakładu pracy (stworzenie większej ilości miejsc pracy w gminie)
	złoża i warunki naturalne (gaz, nasłonecznienie, wiatry, OZE)
Dobrze oceniana jakość podstawowej opieki zdrowotnej	rozwój warunków do uprawiania sportu, w tym dyscyplin pozwalających na specjalizację gminną (np.. Tenis)
wolniejsze niż w całym powiecie słubickim starzenie się społeczeństwa (korzystniejsza struktura demograficzna)	wolniejsze niż w całym powiecie słubickim starzenie się społeczeństwa (korzystniejsza struktura demograficzna)

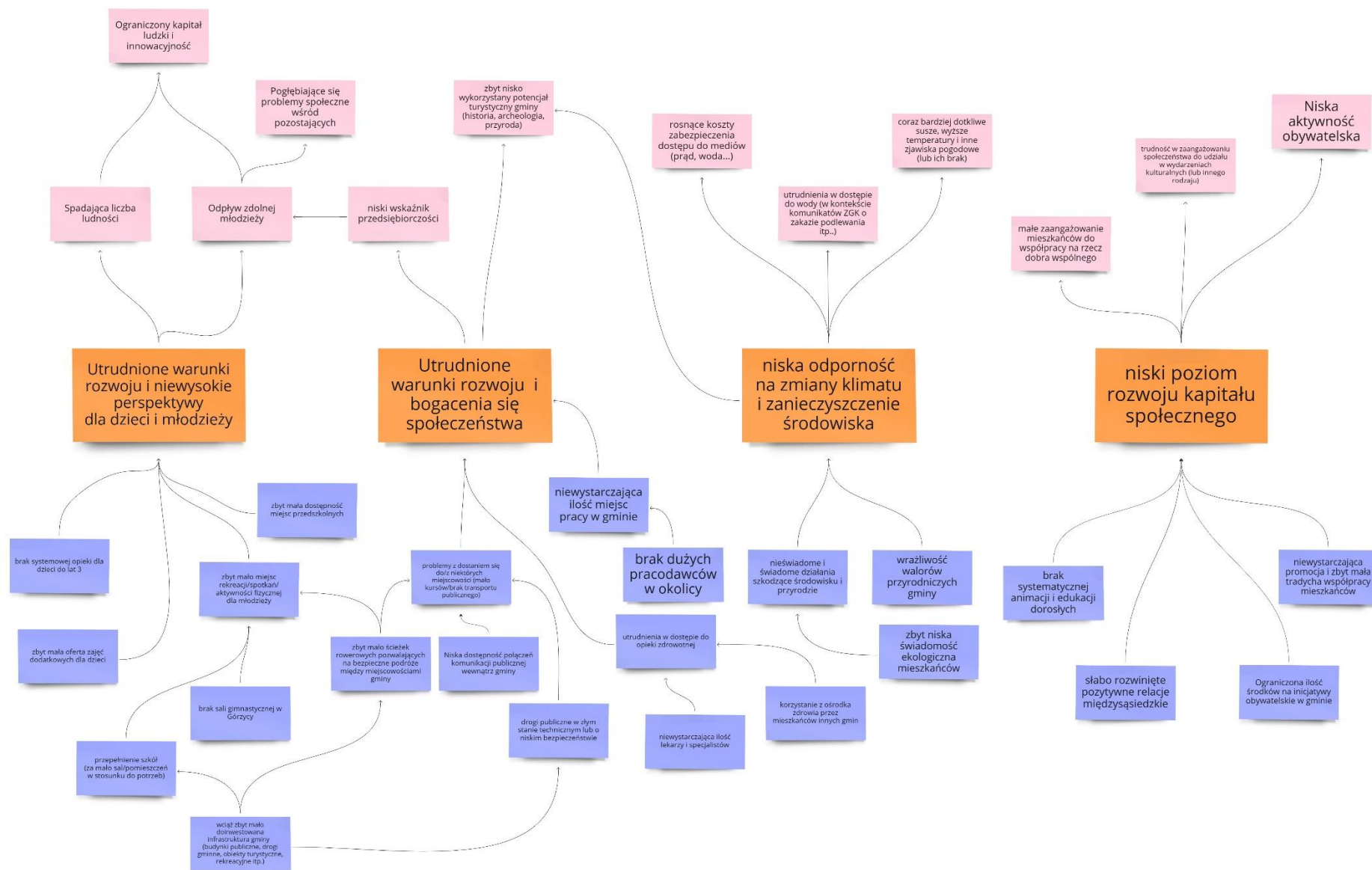
Słabe strony	Zagrożenia
niewielki budżet gminy	niewielki budżet gminy
braki w infrastrukturze związanej z rekreacją i aktywnością fizyczną	braki w infrastrukturze związanej z rekreacją i aktywnością fizyczną
mała dostępność transportu publicznego	mała dostępność transportu publicznego
niska dostępność form opieki nad dziećmi w wieku 0-5 lat	niska dostępność form opieki nad dziećmi w wieku 0-5 lat
niższe niż średnie wyniki szkół na egzaminach	niższe niż średnie wyniki szkół na egzaminach
niskie uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i zajęciach dodatkowych w gminie	
duże obłożenie lekarzy co wpływa na dostępność opieki zdrowotnej dla mieszkańców	
Niewydajny system przepływu informacji/komunikacji o wydarzeniach w gminie	

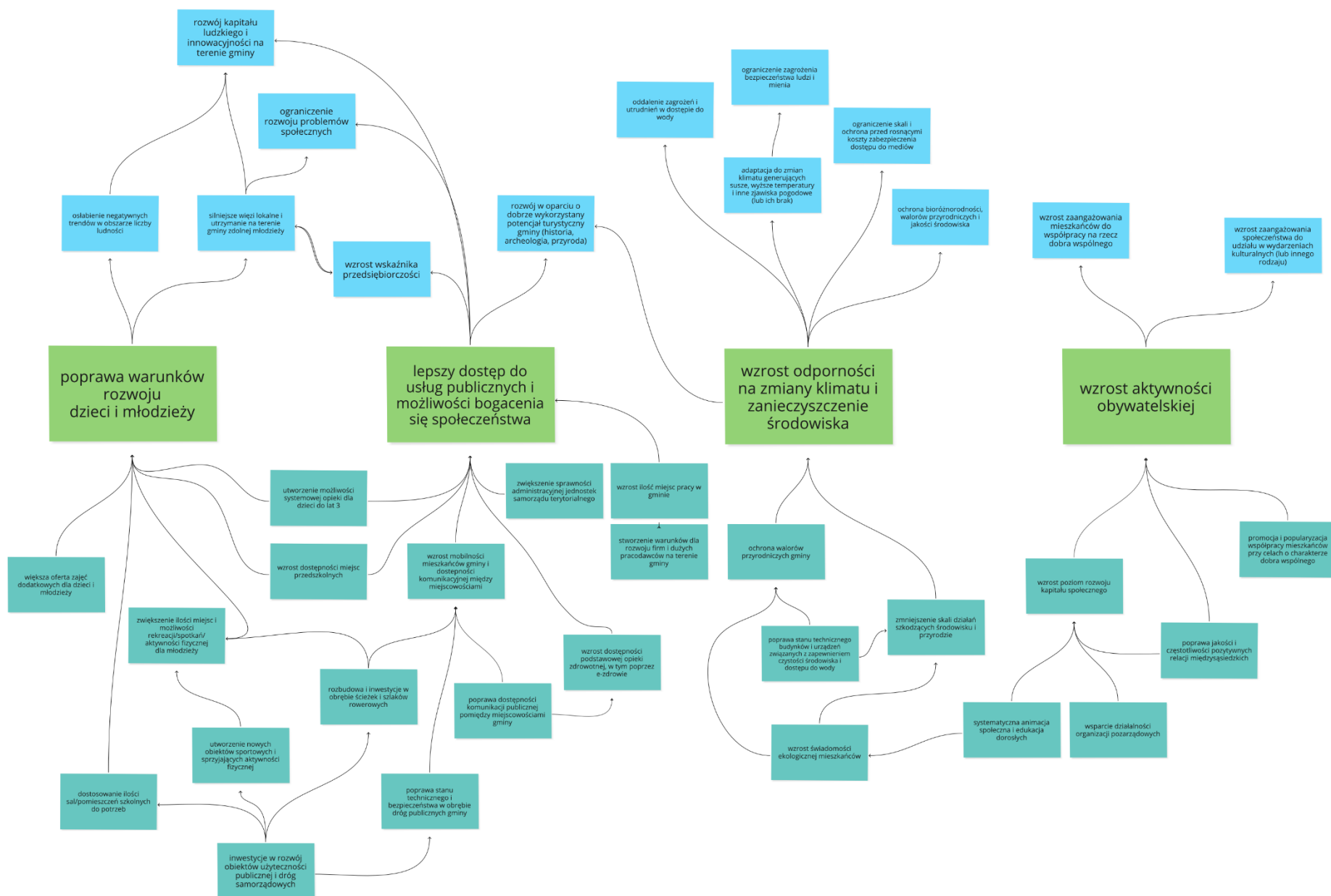
Na podstawie analizy SWOT można stwierdzić, że gmina ma znaczne atuty, które można wykorzystać do jej rozwoju. Atrakcyjne położenie, niskie bezrobocie, stosunkowo korzystna sytuacja demograficzna, dobra ocena podstawowej opieki zdrowotnej, i atrakcyjność turystyczna to jej mocne strony. Wykorzystanie tych mocnych stron, zwłaszcza w kontekście historycznego i przyrodniczego dziedzictwa, może przyciągnąć nowych mieszkańców, inwestorów a nawet turystów co w dłuższej perspektywie przekłada się na większe dochody dla gminy.

Jednakże, istnieją także wyraźne słabości, które wymagają interwencji. Niewielki budżet gminy, braki w infrastrukturze związanej z rekreacją i aktywnością fizyczną, niska dostępność transportu publicznego oraz niewystarczająca opieka systemowa nad dziećmi w wieku 0-5 lat to aspekty, które mogą hamować dalszy rozwój gminy. Dodatkowo, niskie uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych mieszkańców oraz niewydajny system przepływu informacji o wydarzeniach w gminie, są obszarami, które wymagają poprawy.

Biorąc pod uwagę dostępność środków unijnych, warto skupić się na rozwoju infrastruktury, zarówno rekreacyjnej, jak i związanej z mobilnością społeczności. Możliwość przyciągnięcia inwestora zewnętrznego oraz stworzenia nowych miejsc pracy w gminie, może przyczynić się do zwiększenia budżetu gminy.

Podsumowując, strategia dla gminy powinna koncentrować się na wykorzystaniu jej silnych stron (takich jak atrakcyjność turystyczna, niskie bezrobocie) przy niwelowaniu słabych stron poprzez inwestycje w infrastrukturę i poprawę dostępności usług dla mieszkańców. Istotnym elementem strategii powinno być także skoncentrowanie wysiłków na przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych i maksymalne wykorzystanie dostępnych środków unijnych.

MISJA, WIZJA, CELE

Misją jednostki samorządu terytorialnego jaką jest gmina Górzycza jest tworzenie jak najlepszych warunków do życia i rozwoju mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości kompleksowych usług publicznych. Realizacja tej misji wymaga podejmowania sprawnych działań administracyjnych w wielu obszarach życia publicznego. Z punktu widzenia mieszkańców Górzyczy kluczowe z nich to zwiększenie mobilności mieszkańców, poprawa warunków edukacji i rekreacji dzieci i młodzieży, dbałość o środowisko naturalne oraz dziedzictwo historyczne.

Wizja 2030

Stan do którego dążą działania przyjęte do realizacji w ramach niniejszej strategii rozwoju gminy opisać można w następujący sposób:

Górzycza w 2030 jest miejscem, które przyciąga rodziny z dziećmi, które chcą się osiedlić z dala od zgiełku miast. Dzięki temu mamy lepszą sytuację demograficzną niż w innych gminach. Jest to miejsce pełne zieleni, z dobrą infrastrukturą do rekreacji, i bogatą kulturą, która opiera się na naszym przyrodniczym i historycznym dziedzictwie. Górzycza to idealne miejsce do odpoczynku i relaksu po stresie miejskiego życia. Jest bezpieczne i czyste, a dzięki ekologicznej świadomości mieszkańców, dobrze radzimy sobie z ochroną środowiska i dostosowaniem się do zmian klimatu.

Mamy dobrą sieć wodno-kanalizacyjną i dbamy o czystość miejsc publicznych. Mieszkańcy mogą cieszyć się pięknymi, czystymi i różnorodnymi terenami zielonymi. Inwestujemy w miejsca do rekreacji, edukację i kulturę, dlatego młodzież i dzieci czują się tu dobrze i mają te same możliwości rozwoju jak ich rówieśnicy z miast. Poprawiamy jakość edukacji, co przekłada się na lepsze wyniki uczniów.

Troszczymy się także o tych, którzy mają trudności, i staramy się poprawić ich warunki życia. Mieszkańcy naszej gminy mogą łatwo dotrzeć do innych miejscowości dzięki rozwiązaniu problemów z mobilnością i transportem publicznym. Górzycza ma dobre perspektywy dla tworzenia miejsc pracy. Zamożność społeczeństwa rośnie, co prowadzi do rozwoju przedsiębiorczości w dziedzinie usług i handlu, a to z kolei zwiększa możliwości znalezienia pracy na terenie gminy.

CELE GŁÓWNE

Realizacja misji gminy oraz wizji stanu w 2030 roku opiera się o cele główne niniejszej strategii. Cele główne zostały także rozszerzone o cele szczegółowe. Zestaw ten stanowi podstawę do budowania planu działań na przyszłe lata. Poniżej znajduje się wyszczególnienie celów głównych wraz z opisem sposobu ich rozumienia oraz lista celów szczegółowych przypisanych do każdego celu głównego. W dalszej części opracowania (plan działań) przedstawiono kluczowe przedsięwzięcia wraz z opisem priorytetowych oraz zestaw działań pożądanых, których realizacja pozytywnie wpłynie na realizację strategii.

CEL 1. POPRAWA WARUNKÓW ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Celem strategicznym zarówno dla naszego regionu jak i gminy jest poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży, zarówno na poziomie edukacji, jak i zdrowia, rozwoju społecznego oraz kultury. Mimo istotnego potencjału naszego regionu, jakim są młodzi ludzie, zauważalne są wyzwania, które wymagają skoordynowanej i celowej odpowiedzi.

Pierwszym i najbardziej widocznym problemem jest ograniczony dostęp do wysokiej jakości edukacji. Wielu uczniów musi pokonywać znaczne odległości do szkoły, a trudność w dostępie do środków transportu często komplikuje tę sytuację i zmniejsza możliwości udziału np. w zajęciach pozalekcyjnych czy spotkaniach z rówieśnikami. Problemem są również ograniczone zasoby szkolne, zarówno pod względem infrastruktury, jak

i technologii edukacyjnych. Brak wystarczającej liczby dobrze wyposażonych sal lekcyjnych, nowoczesnych laboratoriów stanowi barierę dla efektywnej nauki i rozwija się nierówność edukacyjna.

Oprócz tego, brakuje też atrakcyjnych ofert dla młodzieży w zakresie kultury, sportu i rozrywki, co prowadzi do poczucia izolacji i braku perspektyw. Nieefektywne wykorzystanie czasu wolnego często prowadzić może natomiast do zjawisk patologicznych.

Pojawiają się jednak liczne możliwości, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji. Dążymy do stworzenia środowiska, w którym każde dziecko i każdy młody człowiek mają równe szanse na zdobycie wysokiej jakości edukacji, zdrowego rozwoju i pełnej realizacji swojego potencjału. Stan pożądany obejmuje system edukacji, który dostosowany jest do potrzeb młodzieży, z nowoczesną infrastrukturą, dostępem do technologii i odpowiednio wykwalifikowanymi nauczycielami oraz wsparciem psychologiczno-pedagogicznym. Zależy nam na stworzeniu oferty kulturalnej i sportowej, która spełni oczekiwania młodych ludzi, da im możliwość rozwoju, a także pomoże w budowaniu społeczności. Chcemy także stworzyć młodym mieszkańcom gminy bezpieczne przestrzenie do spędzania wolnego czasu poza szkołą.

To wizja, do której dążymy – gmina, w której każdy młody człowiek ma szanse na pełny rozwój, gdzie nie ma miejsca na nierówności i dyskryminację, gdzie każdy jest ważny i doceniany. A osiągnięcie tego celu z pewnością przyczyni się do długotrwałego, zrównoważonego rozwoju całej Górzycy.

Cele szczegółowe:

- 1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej*
- 1.2 Zwiększenie oferty zajęć dodatkowych*
- 1.3 Wzrost innowacyjności i dostępu do nowoczesnych technologii na terenie gminy*
- 1.4 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej*
- 1.5 Zapewnienie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 5*

CEL 2. LEPSZY DOSTĘP DO USŁUG PUBLICZNYCH I MOŻLIWOŚCI BOGACENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Celem, który stawiamy sobie dla gminy, jest lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa. Ta deklaracja nie tylko wyraża nasze pragnienie podniesienia jakości życia mieszkańców, ale także zrozumienie, że różnorodne i rozbudowane usługi publiczne oraz możliwości ekonomiczne są kluczem do długotrwałego, zrównoważonego rozwoju gminy.

Obecnie, nasza gmina boryka się z problemem ograniczonego dostępu do wielu kluczowych usług publicznych. Ta nierówność przejawia się w wielu aspektach - od dostępu do opieki zdrowotnej, przez edukację, po usługi społeczne. Dodatkowo, mieszkańcy naszej gminy borykają się z ograniczonymi możliwościami gospodarczymi. Wiele osób musi migrować do większych miast lub za granicę, aby znaleźć pracę lub prowadzić rentowną działalność gospodarczą. To stanowi znaczącą przeszkodę dla rozwoju gospodarczego i społecznego naszej gminy.

Podążając za naszym celem, pragniemy przekształcić ten stan rzeczy. Dążymy do stworzenia infrastruktury usług publicznych, która będzie wszechstronna, nowoczesna i dostępna dla wszystkich mieszkańców, bez względu na to, gdzie mieszkają. Stan pożądany to usługi zdrowotne, które są na wyciągnięcie ręki; edukacja, która jest dostosowana do potrzeb społeczności lokalnej; oraz usługi społeczne, które są skuteczne i dostosowane do potrzeb tych, którzy ich potrzebują. Podobnie, pragniemy zwiększyć możliwości gospodarcze dla mieszkańców naszej gminy. W tym celu chcemy zwiększyć wsparcie rozwoju lokalnych przedsiębiorców i usług, aby stworzyć więcej miejsc pracy.

Wizją, do której dążymy, jest społeczeństwo, które ma pełny dostęp do usług publicznych i szereg możliwości do generowania dochodów. Jest to społeczeństwo, które jest zdrowe, edukowane i zamożne. Jest to społeczeństwo, które korzysta z pełni swojego potencjału. Osiągnięcie tego celu przyczyni się nie tylko do poprawy jakości życia naszych mieszkańców, ale także do długotrwałego, zrównoważonego rozwoju całej gminy.

Cele szczegółowe:

- 2.1 Wzrost mobilności mieszkańców*
- 2.2 Rozbudowa, poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa w obrębie dróg gminnych*
- 2.3 Wzrost sprawności administracyjnej samorządu i jednostek podległych*
- 2.4 Usprawnienia i modernizacje obiektów użyteczności publicznej, w tym zapewnienie ich dostępności dla osób z ograniczeniami ruchu*
- 2.5 Poprawa dostępu do usług zdrowotnych, kulturalnych i edukacji dorosłych we wszystkich sołectwach gminy*
- 2.6 Aktywna i skuteczna opieka nad osobami w trudniejszym położeniu*
- 2.7 Stworzenie dobrych warunków do powstawania nowych miejsc pracy, w tym także w sektorze ekonomii społecznej*

CEL 3. WZROST ODPORNOŚCI NA ZMIANY KLIMATU I ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA

Celem, który stawiamy przed naszą gminą, jest wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska. To zadanie nie jest łatwe. Wymaga zrozumienia skomplikowanych, powiązanych ze sobą wyzwań, a następnie podjęcia śmiałych i skutecznych działań. W obliczu przyspieszających zmian klimatu i narastających zanieczyszczeń, zdajemy sobie sprawę, że konieczne jest podjęcie natychmiastowych działań na rzecz zrównoważonej przyszłości naszej gminy.

Obecnie, nasza gmina, jak wiele innych, doświadcza skutków zmian klimatu - od ekstremalnych warunków pogodowych, takich jak susze, po subtelniejsze zmiany, takie jak przesunięcie sezonów i migracje gatunków. Równocześnie, zagrożenia różnego rodzaju – od dzikich wysypisk po zanieczyszczenia wody i powietrza - nadwyrężają nasze ekosystemy i potencjalnie wpływają na zdrowie mieszkańców.

Nasz cel, jako gminy, to zwiększyć odporność na te wyzwania. Oznacza to przede wszystkim zrozumienie, jak zmiany klimatu i zanieczyszczenia wpływają na naszą gminę, a następnie podjęcie działań w celu zmniejszenia tych wpływów i zwiększenia naszej odporności. Może to obejmować takie działania jak modernizacja infrastruktury, inwestowanie w odnawialne źródła energii, ograniczanie emisji zanieczyszczeń, czy wprowadzenie programów edukacyjnych dotyczących ochrony przyrody, środowiska i zrównoważonego rozwoju. Jest to długoterminowe zobowiązanie, które wymaga ciągłego wysiłku i zaangażowania, ale jesteśmy przekonani, że jest to jedyny sposób na zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju naszej gminy.

Stan pożądaný to gmina, która jest przygotowana na zmiany klimatu i zdolna do skutecznego zarządzania swoimi wpływami na środowisko. To społeczność, która jest w stanie przetrwać i odnaleźć się w nowej rzeczywistości klimatycznej, jednocześnie szanując i chroniąc naturalne zasoby, które ma do dyspozycji. Dysponuje wciąż bogatym dziedzictwem przyrodniczym a bioróżnorodność nie ubożeje.

Cele szczegółowe:

- 3.1 Poprawa świadomości i postaw pro przyrodniczych wśród mieszkańców gminy*
- 3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury chroniącej ludzi i środowisko, w tym związana z adaptacją do zmian klimatu*
- 3.3 Czynna ochrona przyrody*

CEL 4. WZROST AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Celem dla naszej gminy jest wzrost aktywności obywatelskiej. To zadanie jest fundamentalne dla dynamicznego społeczeństwa i skutecznego zarządzania. W naszej gminie, jak w wielu innych miejscach, aktywność obywatelska jest często niedoceniana i nie w pełni wykorzystywana. Naszym celem jest zmienić ten stan rzeczy. Nasz cel polega na zwiększeniu aktywności obywatelskiej w celu wykorzystania pełni potencjału społeczności. To oznacza promowanie i wspieranie szeregów działań, takich jak udział w wyborach, wolontariat, tworzenie organizacji obywatelskich, uczestnictwo w konsultacjach społecznych i innych formach zaangażowania obywatelskiego. Dużą rolę odgrywa tutaj obszar kultury, dziedzictwa historycznego i tożsamości lokalnej jako nośników energii społecznej.

Stan pożądaný to gmina, w której obywatele czują się zaangażowani i usłyszani. Gmina, w której obywatele są aktywnymi uczestnikami procesów decyzyjnych, a nie tylko biernymi odbiorcami decyzji. Gmina, w której każdy obywatel czuje, że ma wpływ na kształtowanie przyszłości swojej społeczności. Zwiększenie aktywności obywatelskiej nie jest łatwe. Wymaga ciągłego wysiłku, zaangażowania i edukacji. Ale jesteśmy przekonani, że jest to klucz do zdrowego, dynamicznego społeczeństwa i efektywnego zarządzania.

Cele szczegółowe:

- 4.1 Wzrost zaangażowania mieszkańców w trosce o dobro wspólne*
- 4.2 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę*
- 4.3 Promocja dziedzictwa przyrodniczo-historycznego, tożsamości lokalnej i walorów turystycznych gminy.*
- 4.4 Wzrost wykorzystania funduszy zewnętrznych na terenie gminy poprzez realizację projektów własnych i partnerskich*

PLAN DZIAŁAŃ

Plan działań przedstawia kluczowe przedsięwzięcia, które zidentyfikowano na etapie tworzenia strategii. Przedsięwzięcia te wprost realizują założone cele strategiczne. Gwiazdką oznaczono te przedsięwzięcia, które ze względu na swój charakter stają się zadaniami priorytetowymi gminy Górzycy w perspektywie czasowej objętej niniejszym opracowaniem. Przedsięwzięcia te opisano bardziej szczegółowo pod tabelą. W krótkich opisach poszczególnych przedsięwzięć znalazły się też odnośniki do innych dokumentów strategicznych, które w najbliższych latach obowiązywać będą na terenie gminy. Przytoczono tutaj zapisy przedsięwzięć wynikające z tych dokumentów. Są to:

[LSR] – Lokalna Strategia Rozwoju Zielonej Doliny Odry i Warty na lata 2021 – 2027

[G7] - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gminy Słubice, miasta Kostrzyn nad Odrą, Gminy Rzepin, Gminy Ośno Lubuskie, Gminy Cybinka, Gminy Górzycy, Gminy Słońsk – Porozumienia „G – 7” na lata 2022 – 2030”

[GPR] - Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Górzycy na lata 2023-2030

[ES] – Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA

LP	Przedsięwzięcie	Koszt	Cel	Wskaźniki produktu
*1	Budowa szkoły wraz z oddziałem przedszkolnym i salą gimnastyczną w Górzycy	15-20 mln zł	1.1 1.3 1.4 1.5	- Liczba miejsc w szkole i przedszkolu: 200 - Liczba nowych sal dydaktycznych: 20 - Liczba nowych sal gimnastycznych: 1
2	Modernizacja szkoły w Czarnowie	0,3-0,5 mln zł	1.1 1.3 1.5 2.4	- Liczba zmodernizowanych klas/sal: 10
3	Adaptacja budynku szkoły w Żabicach na Dzienny Dom Pobytu	1-1,5 mln zł	2.6	- Liczba nowych miejsc dziennego pobytu: 50
*4	Wspólne projekty edukacyjne z organizacjami pozarządowymi - Ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi [LSR] - Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych - Lokalne kształcenie dorosłych [LSR] - Rozwój potencjału społeczności lokalnych [LSR]	1 mln zł	1.2 1.3 2.5 3.1 3.3 4.1 4.2 4.3	- Liczba realizowanych projektów: 10 - Liczba odbiorców działań: 500 - Liczba wolontariuszy/osób zaangażowanych w realizację projektów: 20 - Liczba pomników przyrody na terenie gminy: 3 - Liczba ekosystemów objętych wsparciem: 3 - Liczba gatunków, których warunki lęgowe uległy poprawie: 20
5	Usprawnienie dojazdu do szkół gminy dla uczniów obszarów wiejskich, w tym wymiana taboru	0,5-2 mln zł	2.1	- Liczba kursów dowozu dzieci średnio w ciągu dnia roku szkolnego: 6

*6	Rozwój miejsc rekreacji mieszkańców oraz aktywności fizycznej młodzieży a) [GPR] Aktywna rekreacja w parku wiejskim - dostosowanie przestrzeni dla nowych form rekreacji dla młodych i poprawa stanu istniejących obiektów. - [G7] zagospodarowanie parku wiejskiego wraz okolicznymi terenami zielonymi w celu poprawy warunków dla rozwoju bioróżnorodności. b) [GPR] ożywienie przestrzeni świetlicy wiejskiej i terenu sportowo-rekreacyjnego w centrum miejscowości Laski Lubuskie c) ożywienie przestrzeni terenu sportowo-rekreacyjnego w miejscowości Pamięcin d) [GPR] aktywizacja i modernizacja przestrzeni przy rzece.	0,4-1 mln zł	1.4 3.2 3.3	- Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji: 10 - Liczba obiektów/urządzeń małej infrastruktury powstałej w ramach projektów: 30 - Długość ścieżek/tras rekreacyjnych powstałych na terenie gminy: 30 km
7	Budowa, rozbudowa i remonty placów zabawach oraz architektury towarzyszącej. - Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej [LSR]	1,5 mln zł	1.4	- Liczba nowych lub zmodernizowanych placów zabaw: 9
*8	Budowa, modernizacja i bieżące utrzymanie ścieżek rowerowych [GPR, G7]	9-27 mln zł	1.4 1.6 2.1	- Długość nowych lub zmodernizowanych ścieżek rowerowych: 20 km - Liczba połączeń między miejscowościami gminy: 5 - Liczba miejscowości gminy skomunikowanych z m. Górzycą: 10
9	Poprawa dostępności usług medycznych mieszkańców wsi poprzez ustawienie „kiosków medycznych”	0,5-1,5 mln zł	2.5	- Liczba miejscowości gminy z dostępem do usług medycznych: 3
10	Budowa, rozbudowa i remonty dróg i chodników w miejscowościach gminy, w tym drogi wskazane w GPR [GPR]	10 mln zł	2.2	- Długość nowych lub zmodernizowanych dróg i chodników: 10km
11	Rozwój elektronicznej administracji poprzez modernizację sprzętu elektronicznego służącego do obsługi administracji [G7]	0,2-0,5 mln zł	2.3	- Liczba jednostek ze zmodernizowaną bazą sprzętową: 2 - Liczba oferowanych na terenie gminy e-usług: 10
12	Zagospodarowanie/rewitalizacja stawów w Radówku, Laskach Lubuskich i Stańsku, w tym przedsięwzięcie wykazane w GPR w Laskach Lubuskich	0,8 mln zł	3.3	- Powierzchnia wód stojących objętych projektami rewitalizacyjnymi: 150 a
13	Rozwój i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z infrastrukturą zapewniającą jej prawidłowe funkcjonowanie	9 mln zł	3.2	- Długość nowych lub zmodernizowanych odcinków sieci wodnej i kanalizacyjnej: 2 km
14	Wsparcie małej retencji poprzez zagospodarowanie wód opadowych i usuwaniem skutków zjawisk katastrofalnych. [G7]	0,1-0,5 mln zł	3.2	- Liczba realizowanych projektów związanych z małą retencją lub odtwarzaniem mokradeł lub niwelacją skutków zmian klimatu: 3 - Powierzchnia i/lub pojemność zbiorników małej retencji: 30 tys. m ³
15	Instalacja OZE na terenie szkół podstawowych Gminy Górzycą i innych budynkach użyteczności publicznej. [G7]	1-3 mln zł	3.4	- Liczba szkół z zainstalowanymi ogniwami fotowoltaicznymi: 3 - Moc zainstalowanych instalacji OZE: 60 MW
16	Rozwój kapitału społecznego, w tym poprzez współpracę w zakresie inicjatyw ekonomii społecznej [ES]	0,1-0,5 mln zł	2.6 2.7	- Liczba realizowanych projektów związanych z ekonomią społeczną: 2

			4.1	
			4.4	
17	[GPR, G7] Rozwój oferty społecznej i kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury i Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z dostosowaniem budynków do nowych potrzeb.	2-6 mln zł	1.2 1.5 2.4 2.6 4.2 4.3	- Liczba osób uczestniczących rocznie w działaniach GOK i OPS: 500 - Liczba wydarzeń organizowanych rocznie przez GOK i OPS: 50
18	Adaptacja budynku szkoły w Pamięcinie na żłobek	1-1,5 mln zł	1.5	- Liczba nowych miejsc opieki nad dziećmi: 24

DLA CELU 1 - BUDOWA SZKOŁY WRAZ Z ODZIAŁEM PRZEDSZKOLNYM I SALĄ GIMNASTYCZNĄ W GÓRZYCY

Aktualnie szkoła podstawowa w Górzycy funkcjonuje w dwóch budynkach nie znajdujących się na tym samym terenie. Rodzi to problemy logistyczne związane z opieką nad dziećmi, przemieszczaniem się pomiędzy budynkami. Ponadto budynki te są w coraz gorszym stanie technicznym a ilość sal nie odpowiada potrzebom procesu edukacji. Żaden z budynków nie ma także Sali gimnastycznej. Rozwiązaniem tych problemów może być budowa nowego budynku szkoły wraz z salą gimnastyczną. Gmina dysponuje terenem, który może zostać wykorzystany na ten cel – są to parcele kompleksu sportowo rehabilitacyjnego. W ramach zadania gmina zrealizuje inwestycje, w wyniku której dzieci z Górzycy i okolicznych miejscowości cieszyć się będą jedną z najnowocześniejszych szkół w powiecie słubickim. Projekt uwzględnił będzie potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Samo przedsięwzięcie wymaga następujących kroków:

1. *Szczegółowa analiza potrzeb i planowanie: Określenie potrzeby budowy szkoły w danym rejonie, analiza przewidywanego napływu uczniów, planowanie zakresu budowy (np. liczba klas, wielkość sali gimnastycznej, inne udogodnienia).*
2. *Pozyskanie finansowania: Ustalanie źródła finansowania (np. z budżetu gminy, dotacje zewnętrzne, kredyty).*
3. *Wybór lokalizacji: Wybieranie odpowiedniej działki i miejsca pod budowę, uwzględniając dostępność komunikacyjną, warunki gruntowe, bliskość innych obiektów użyteczności publicznej.*
4. *Proces projektowy: Zatrudnienie biura architektonicznego do stworzenia projektu budynku wraz z niezbędną dokumentacją techniczną.*
5. *Uzyskanie pozwolenia na budowę: Składanie wniosków i oczekiwanie na zezwolenia od odpowiednich instytucji.*
6. *Przetarg: Wybór firmy budowlanej poprzez przetarg publiczny.*
7. *Realizacja inwestycji:*
 - a. *Prace przygotowawcze: niwelacja terenu.*
 - b. *Budowa: fundamenty, stawianie ścian, dach, prace zewnętrzne i wewnętrzne, instalacje.*
 - c. *Wyposażenie: zakup i montaż ławek, tablic, sprzętu do sali gimnastycznej itp.*
 - d. *Prace wykończeniowe: malowanie, układanie podłóg, montaż drzwi i okien.*
8. *Odbiór techniczny: Po zakończeniu budowy przeprowadza się odbiór techniczny obiektu przez komisję, która ocenia zgodność z projektem i normami bezpieczeństwa.*
9. *Oficjalne otwarcie szkoły: Organizacja uroczystości otwarcia dla lokalnej społeczności, uczniów i ich rodzin.*

Powyższe kroki są ogólnym zarysem procesu inwestycyjnego, który może różnić się w zależności od specyfiki lokalnej, wymagań prawnych czy dostępności środków.

DLA CELU 1 - ROZWÓJ MIEJSC REKREACJI MIESZKAŃCÓW ORAZ AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ MŁODZIEŻY

a) [GPR] Aktywna rekreacja w parku wiejskim (szczegółowy opis zadania znajduje się w Gminnym Programie Rewitalizacji)

- *dostosowanie przestrzeni dla nowych form rekreacji dla młodych i poprawa stanu istniejących obiektów.*
- *[G7] zagospodarowanie parku wiejskiego wraz okolicznymi terenami zielonymi w celu poprawy warunków dla rozwoju bioróżnorodności.*

b) [GPR] ożywienie przestrzeni świetlicy wiejskiej i terenu sportowo-rekreacyjnego w centrum miejscowości Laski Lubuskie (szczegółowy opis zadania znajduje się w Gminnym Programie Rewitalizacji)

c) ożywienie przestrzeni terenu sportowo-rekreacyjnego w miejscowości Pamięcin

d) [GPR] aktywizacja i modernizacja przestrzeni przy rzece (szczegółowy opis zadania znajduje się w Gminnym Programie Rewitalizacji)

Ważnym elementem tego zadania jest takie przygotowanie przestrzeni dla młodzieży aby spełniła ona jej potrzeby, oczekiwania oraz wyzwoliła poczucie współodpowiedzialności. Jedne z najlepszych przestrzeni dla młodzieży to takie, które dają im możliwość samodzielnego spędzania czasu, eksperymentowania i odkrywania swoich zainteresowań. Oto kilka pomysłów, które mogą pasować do tego opisu:

- *Skatepark: Skateparki są popularne na całym świecie i oferują młodym ludziom miejsce, gdzie mogą trenować i doskonalić swoje umiejętności w jeździe na deskorolkach, rolkach czy rowerach BMX. To miejsce, gdzie młodzież może samodzielnie decydować o tym, jak i kiedy spędzać swój czas.*
- *Strefa do gier miejskich: Przestrzeń, która oferuje różne gry na świeżym powietrzu, takie jak siatkówka plażowa, koszykówka, piłka nożna, badminton, a nawet gry planszowe, może przyciągnąć młodzież do aktywnego i samodzielnego spędzania czasu.*
- *Otwarta sala prób: Przestrzeń dla młodych artystów, takich jak muzycy, tancerze czy aktorzy, gdzie mogą ćwiczyć i tworzyć. Taka przestrzeń może zawierać podstawowe sprzęty jak mikrofony, wzmacniacze, lustra do tańca itp.*
- *"Chillout Zone": Ciche, spokojne miejsce z ławkami, hamakami i może nawet ogniskiem, gdzie młodzież może po prostu usiąść, rozmawiać, czytać lub cieszyć się naturą. Można tam umieścić również rośliny i kwiaty, aby przestrzeń była atrakcyjna i relaksująca.*
- *Przestrzeń dla street art: Miejsce, gdzie młodzież może legalnie tworzyć graffiti lub inne formy sztuki ulicznej. Może to być ściana budynku, bok magazynu lub specjalnie przygotowana ściana. To może być świetny sposób na promowanie kreatywności i umożliwienie młodzieży wyrażania siebie.*
- *Strefa DIY (do it yourself): Miejsce z narzędziami i materiałami, gdzie młodzież może samodzielnie tworzyć, naprawiać i eksperymentować. Od prostych rzeczy jak budowanie domków dla ptaków, przez tworzenie mebli, po zaawansowane projekty z zakresu mechaniki czy elektroniki.*

Kluczem jest zapewnienie bezpieczeństwa, ale jednocześnie dawanie młodzieży swobody i poczucia odpowiedzialności za te przestrzenie. Pamiętaj również, że warto zasięgnąć opinii młodzieży - dowiedzieć się, co ich interesuje i jakie przestrzenie chcieliby mieć w swojej społeczności.

DLA CELU 2 - BUDOWA, MODERNIZACJA I BIEŻĄCE UTRZYMANIE ŚCIEŻEK ROWEROWYCH [GPR, G7]

Uspójnienie infrastruktury rowerowej na obszarze gminy w taki sposób aby powstał spójny ciąg komunikacyjny łączący najważniejsze z punktu widzenia mobilnego, rekreacyjnego, turystycznego, kulturalnego i gospodarczego punkty obszaru. Kwestia ścieżek rowerowych ma wymiar wielowątkowy. W analizie problemów i celów strategii porozumienia G-7 oraz Gminy Górzycy pojawia się na wielu płaszczyznach. Przypisanie tego działania do konkretnego problemu i celu z nim związanego zależne jest od ostatecznej funkcji jaką będzie pełniła inwestycja. Możliwe funkcje to:

- *Rekreacyjna.*
- *Komunikacyjna/ograniczająca emisję spalin z ruchu samochodowego.*
- *Komunikacyjna/niwelująca wykluczenie transportowe części miejscowości.*
- *Turystyczna.*
- *Prozdrowotna.*
- *Zwiększająca komfort życia.*

Koncepcja zakłada budowę na terenie gminy Górzycy ścieżek i szlaków rowerowych. Część z nich ma znaczenie ponadlokalne (G7), międzynarodowe (połączenie szlaków wzdłuż Odry) a część wymiar lokalny. Realizacja tego przedsięwzięcia jest zatem elastyczna pod kątem formy i etapów realizacji. Pożądany stan infrastruktury zaznaczono na mapie w rozdziale dot. założeń przestrzennych. Gmina Górzycy posiada dobre warunki do rozwoju infrastruktury związanej z rekreacją rowerową oraz wodną. Oba typom rekreacji sprzyja rzeka Odra, która z jednej strony sama w sobie tworzy szlak wodny a z drugiej strony ze względu na towarzyszące jej wały staje się atrakcyjnym szlakiem rowerowym. Po koronie wałów biegnie szlak o znaczeniu międzynarodowym. W znacznej części jest on utwardzony (na terenie gminy Górzycy kostką brukową) i poprowadzony po koronie wału. Niestety na odcinku górzyckim obserwowane są tutaj pewne braki – po pierwsze brakuje odcinka pomiędzy granicami gmin Słubice i Górzycy (ok. 300 metrów). Brakuje także kontynuacji trasy na północ w stronę Kostrzyna nad Odrą. Odcinek ten o ile zostałby poprowadzony domknąłby infrastrukturalnie trasę, która w połączeniu z biegnącą równolegle

ścieżką po niemieckiej stronie Odry stanowiłaby atrakcyjną trasę liczącą ponad 60km pozwalającą na podróż Lubuskim Przełomem Odry po obu stronach rzeki i w dwóch krajach. Przez teren gminy biegnie także międzynarodowy szlak rowerowy R1, jednak wiedzie on głównie po niebezpiecznym odcinku drogi krajowej 22. Pomiędzy Czarnowem a Stańskiem oraz Górzycą a Owczarami istnieją natomiast odcinki utwardzonych ścieżek rowerowych, które mają znaczenie nie tylko rekreacyjne (póki co o znaczeniu lokalnym – dla okolicznych mieszkańców) ale także zwiększające mobilność mieszkańców tych miejscowości (np. dojazd do szkół). Warto tutaj nadmienić, że zgodnie ze stanem prawnym dziecko, które kończy dziesięć lat przestaje mieć możliwość pojechania do szkoły chodnikiem. Trudno wyobrazić sobie aby dziecko w takim lub podobnym wieku mogło przemieszczać się rowerem do szkoły np. po drodze krajowej 29 (z Pamięcina czy z Ługów Górzycznych do Górzycy). Równie niebezpieczne jest przemieszczanie się drogami wojewódzkimi (Laski Lubuskie, Radówek -> Górzycą) czy powiatowymi (Górzycą – Żabice – Czarnów).

Wymiar partnerski - Zakres projektu wymaga podjęcia działań na obszarze całego partnerstwa G-7. Uzupełnienie brakujących fragmentów połączeń ścieżek/szlaków pozwoli na uzyskanie lepszego efektu niż budowa zupełnie nowych/oderwanych od siebie odcinków na terenie poszczególnych gmin. Wymagana jest tutaj zatem współpraca już na etapie planowania przedsięwzięcia, jego realizacji a także na etapie promocji i animacji wokół powstałego produktu. Korzyści z realizacji projektu odniesie każdy z partnerów. Co więcej, zakres przedsięwzięcia wymaga zaproszenia do współpracy także innych instytucji, z którymi dodatkowe partnerstwo może przynieść korzyści także na polu innych działań. Mowa tutaj m.in. o Lasach Państwowych, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, kolejach Państwowych czy Zarządach Dróg Powiatowych.

Możliwości realizacji w formule partnerskiej:

- a) Partnerzy - wszystkie 7 gmin porozumienia + partnerzy kluczowi
- b) Podział na mniejsze projekty realizowane wspólnie przez niektóre jednostki samorządowe - zgodnie z założeniami przestrzennym

Produkty:

- *Transgraniczny produkt turystyczny*
- *Domknięty szlak rowerowy*
- *Pakiet promujący powstały produkt turystyczny*

Efekty:

- *Większa mobilność mieszkańców*
- *Wzrost komfortu życia mieszkańców*
- *Poprawa aktywności fizycznej, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców*
- *Zwiększenie walorów i potencjału marketingowego obszaru*

DLA CELU 3 I 4 WSPÓLNE PROJEKTY EDUKACYJNE Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Projekty, które powstawać będą w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy w obszarze:

- Ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi [LSR]
- Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych
- Lokalne kształcenie dorosłych [LSR]
- Rozwój potencjału społeczności lokalnych [LSR]

Projekty będą miały głównie wymiar edukacyjno-promująco-aktywizujący. Aby wyposażać mieszkańców w niezbędną wiedzę i animować ich aktywność planujemy przeprowadzić w szkołach szeroko zakrojone modelowe działania, w których bezpośredni udział będzie brała młodzież. Działania te zostaną dopełnione przez dwa elementy projektu, które oddziaływaniem wychodzą dalej – mini inwestycjami wspomagającymi ochroną środowiska, uatrakcyjnającymi okolicę czy też przeciwdziałającymi skutkom zmian klimatu oraz kampanią informacyjną.

Kluczowym działaniem jest tutaj zawiązanie partnerstwa z organizacjami z terenu Gminy, które pozwoli skuteczniej ubiegać się o środki finansowe w konkursach. Część projektów realizowana będzie w systemie Gmina-Lider, NGO-partner, część w formie odwrotnej a w części z nich gmina będzie jedynie nieformalnym partnerem a NGO wykonawcą zadań. Kluczowe jest to, że podejmowanie takich wspólnych inicjatyw to główny kierunek strategiczny gminy, a obszary tematyczne dla takich przedsięwzięć są jasno określone w niniejszej strategii.

KIERUNKI INTERWENCJI REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW.

W kolejnej tabeli zaprezentowano natomiast rodzaje i przykłady działań, które wpisują się w realizację poszczególnych celów szczegółowych, tym samym ich realizacja będzie korzystna i pożądana z punktu widzenia niniejszej strategii.

Tabela 6 Rodzaje i przykłady działań, które wpisują się w realizację poszczególnych celów szczegółowych

Cel główny	Cel szczegółowy	Kierunki interwencji / rodzaje pożądanych działań
poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży	1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej	- budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej;
	1.2 Zwiększenie oferty zajęć dodatkowych	- zajęcia dodatkowe, rozwijające, zwiększanie możliwości edukacyjnych i pasji zdolnej młodzieży, aby zwiększyć szansę na zatrzymanie jej odpływu;
	1.3 Wzrost innowacyjności i dostępu do nowoczesnych technologii na terenie gminy	- rozwój zaangażowania nowoczesnych technologii wykorzystywanych w procesie edukacyjnym; - modernizacja wyposażenia pracowni szkolnych;
	1.4 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	- budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy; - budowa, rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych na terenie gminy; - budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów małej architektury takich jak place zabaw, siłownie zewnętrzne, parki, skwery itp. - zagospodarowanie i rewitalizacja nieużywanych terenów (np. stawy, linie kolejowe, zadrzewienia itp.)
	1.5 Zapewnienie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 5	- zwiększenie dostępności miejsc w przedszkolach i żłobkach poprzez budowę, rozbudowę i modernizację istniejących obiektów;
lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	2.1 Wzrost mobilności mieszkańców	- budowa i wytyczanie ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; - zwiększanie dostępności i użyteczności połączeń transportem zbiorowym, ze szczególnym uwzględnieniem jego ekologicznych form; - wspieranie takich form rozwoju mobilności jak: Carpooling / wspólne dojazdy, Usługi transportowe na żądanie, Autobusy wahadłowe, Technologia mobilna (Aplikacje mobilne mogą pomóc koordynować współdzielenie przejazdów, zapewniać informacje na temat dostępnych usług transportowych lub pomagać w organizacji lokalnych usług transportowych), Współpraca z firmami lokalnymi, Inicjatywy społeczne (Organizacje społeczne mogą odgrywać kluczową rolę w pomocy mieszkańcom w zdobywaniu dostępu do transportu. Może to obejmować pomoc w organizacji carpoolingu, tworzenie sieci rowerowych lub wspieranie innych form transportu wspólnotowego.)
	2.2 Rozbudowa, poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa w obrębie dróg gminnych	- remonty, modernizacje i budowa dróg publicznych wraz z chodnikami; - inwentaryzacja miejsc niebezpiecznych wraz z opracowaniem planów rozwiązań tych problemów;
	2.3 Wzrost sprawności administracyjnej samorządu i jednostek podległych	- inwestycje w unowocześnienie i rozwój bazy sprzętowej, w tym w sferze IT; - rozwój, modernizacje i remonty obiektów użyteczności publicznej;
	2.4 Usprawnienia i modernizacje obiektów użyteczności publicznej, w tym zapewnienie	- remonty i modernizacje budynków niwelujące bariery architektoniczne;

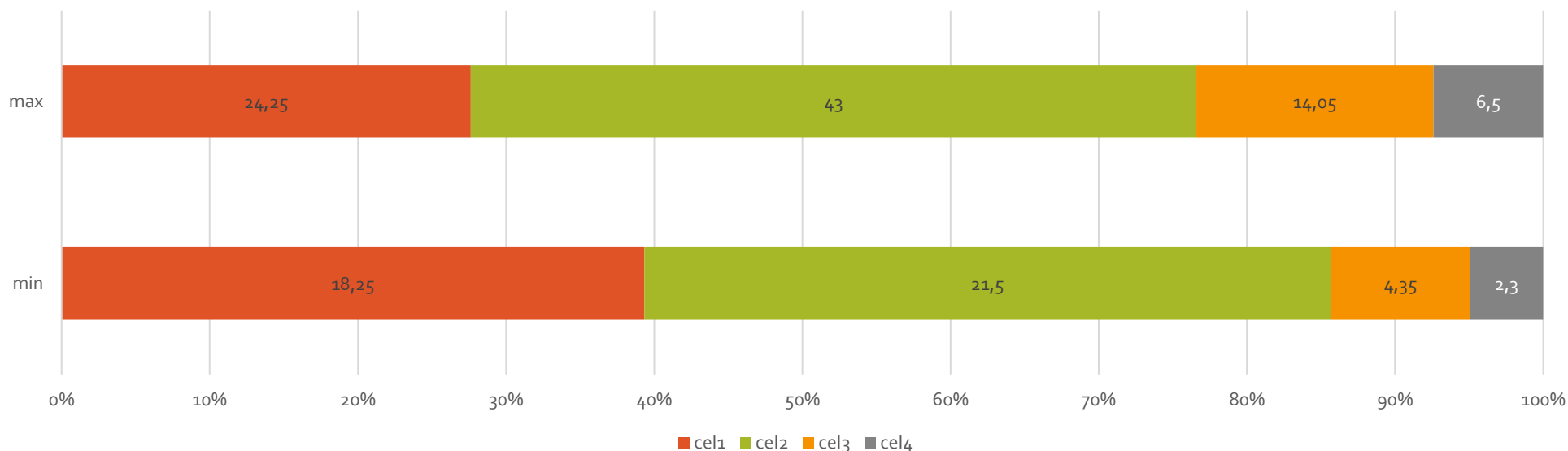
	<i>ich dostępności dla osób z ograniczeniami ruchu</i>	
	2.5 Poprawa dostępu do usług zdrowotnych, kulturalnych i edukacji dorosłych we wszystkich sołectwach gminy	- tworzenie punktów dostępu do usług medycznych, w tym wykorzystujących nowoczesne technologie; - promocja postaw prozdrowotnych i edukacja zdrowotna mieszkańców gminy; - organizacja nieformalnej edukacji dla dorosłych mieszkańców wsi; - dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców sołectw wraz z zapewnieniem mobilności ośrodka kultury;
	2.6 Aktywna i skuteczna opieka nad osobami w trudniejszym położeniu	- tworzenie solidarności międzypokoleniowej; - tworzenie warunków do stacjonarnej i mobilnej opieki nad osobami starszymi;
	2.7 Stworzenie dobrych warunków do powstawania nowych miejsc pracy, w tym także w sektorze ekonomii społecznej	- wykorzystanie ulg i preferencji dla przedsiębiorców; - tworzenie i uzbrajanie obszarów inwestycyjnych; - wsparcie i promocja inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej;
wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	3.1 Poprawa świadomości i postaw pro przyrodniczych wśród mieszkańców gminy	- edukacja przyrodnicza; - popularyzacja lokalnych walorów przyrodniczych; - włączenie społeczności lokalnych do działań w zakresie poprawy estetyki miejscowości
	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury chroniącej ludzi i środowisko, w tym związana z adaptacją do zmian klimatu	- opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem i adaptacji do zmian klimatu na poziomie lokalnym, aby zminimalizować negatywne skutki tych zjawisk i zapewnić długoterminowy rozwój gminy. - poprawa stanu/rozwój infrastruktury odpowiadającej za/sprzyjającej czystości środowiska, w tym stacji pomiarów i diagnostyki zagrożeń - systemowa i specjalistyczna opieka nad drzewami, parkami i terenami zielonymi oraz ich zrównoważona rewitalizacja - działania mitygacyjne i adaptacyjne w kontekście skutków zmian klimatu, w tym związane z dostępnością wody w środowisku i zwiększeniem małej retencji - wsparcie działalności i rozwoju OSP;
	3.3 Czynna ochrona przyrody	- czynna ochrona najbardziej wartościowych siedlisk i gatunków - poprawa stanu/rozwój infrastruktury odpowiadającej za/sprzyjającej różnorodności biologicznej, w tym stacji pomiarów i diagnostyki zagrożeń - systemowa i specjalistyczna opieka nad drzewami, parkami i terenami zielonymi oraz ich zrównoważona rewitalizacja - działania mitygacyjne i adaptacyjne w kontekście skutków zmian klimatu, w tym związane z dostępnością wody w środowisku i zwiększeniem małej retencji; - poprawa estetyki miejscowości;
	3.4 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	- działania na rzecz zwiększenia efektywności i czystości energetycznej (OZE, wymiana oświetlenia); - promocja wykorzystania OZE; - rozbudowa systemów wsparcia inwestorów indywidualnych w dostępie do OZE;
wzrost aktywności obywatelskiej	4.1 Wzrost zaangażowania mieszkańców w trosce o dobro wspólne	- wsparcie i promocja działań oddolnych służących dobru wspólnemu;

		- działania animacyjne zwiększające aktywność społeczną mieszkańców obszaru; - integracja ludności napływowej i działania włączające ją w tkankę społeczną
	4.2 Zwiększenie udziału mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych	- poprawa stanu zachowania walorów kulturowych, w tym zabytków i dziedzictwa kulturowego - opieka i wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego/ rozwój tradycji ludowej - poprawa oferty kulturalnej zorientowanej na tworzenie tożsamości lokalnej, w tym poprzez inwestycje oraz działania o charakterze miękkim; - rozwój potencjału ośrodka kultury poprzez doposażenie i wspieranie innowacji;
	4.3 Promocja dziedzictwa przyrodniczo-historycznego, tożsamości lokalnej i walorów turystycznych gminy.	- prowadzenie zajęć edukacyjnych, warsztatów i wydarzeń otwartych promujących dziedzictwo przyrodnicze i historyczne gminy; - wspieranie wydawnictw w zakresie promocji walorów gminy;
	4.4 Wzrost wykorzystania funduszy zewnętrznych na terenie gminy poprzez realizację projektów własnych i partnerskich	- opracowanie planu pozyskiwania środków zewnętrznych; - nawiązanie partnerstw i porozumień strategicznych i celowych; - zwiększenie potencjału merytorycznego w pozyskiwaniu środków (na poziomie urzędu, jednostek podległych lub poprzez usługę zewnętrzną)

RAMY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I WSTĘPNY HARMONOGRAM POZYSKIWANIA ŚRODKÓW

Koszty realizacji przedsięwzięć kluczowych zostały oszacowane w sposób ogólny, stąd duża rozbieżność między wariantami granicznymi tych kosztów. Zależą one m.in. od wielu czynników, które w momencie prac nad strategią nie były znane. Są to np. szczegóły techniczne planowanych rozwiązań. Przykładowo koszt km asfaltowej ścieżki rowerowej to aktualnie koszt zbliżający się do 1 mln zł. Jednak w zależności od wybranego rodzaju nawierzchni oraz zakresu niezbędnych do wykonania prac koszt ten może kształtować się inaczej. Ponadto nie wszystkie zaplanowane ścieżki wymagały będą takich samych nakładów inwestycyjnych. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku większości zaplanowanych kosztów. Mają one więc wymiar orientacyjny i wskazują bardziej kapitałochłonność poszczególnych celów głównych w relacji do całości zaplanowanych w strategii działań. Warto także zauważyć, że suma kosztów w wariantcie minimalnym to 46,6 mln zł a w wariantcie maksymalnym 87,8 mln zł, rozłożonych w czasie na 7 lat funkcjonowania strategii. W zestawieniu z aktualnym budżetem gminy zbliżającym się do 30 mln zł pokazuje to skalę zapotrzebowania na środki finansowe aby gmina Górzycza osiągnęła swoje cele strategiczne. Na poniższym wykresie przedstawiono kapitałochłonność poszczególnych celów głównych strategii.

Wykres 12 Koszty przedsięwzięć kluczowych w podziale na cel główny. Wariant minimalnych i maksymalnych nakładów. Kwoty w mln zł.

Gmina Górzycza, której skumulowana nadwyżka budżetowa w latach 2014 – 2021 wyniosła niecałe 20 mln zł (suma rocznych nadwyżek budżetowych – deficyty w tych latach. Oczywiście kwota ta nie powinna być utożsamiana z aktualną kwotą do dyspozycji na inwestycje), czyli średnio niecałe 3 mln zł rocznie nadwyżki, raczej nie może spodziewać się takich zmian w sytuacji finansowej aby spoglądać na możliwość zrealizowania strategii jedynie przy udziale środków własnych. Kluczowym będzie tutaj zatem skuteczność w pozyskiwaniu i dostępność potencjalnych źródeł finansowania i instrumentów finansowych. Do realizacji części zadań wykorzystany zostać może fundusz sołecki, przy założeniu że zadania zaproponowane przez wspólnoty wpisane będą w strategię rozwoju gminy. Biorąc pod uwagę cel 4 należy zauważyć, że każde działanie oddolne zrealizowane przez sołectwo dla dobra wspólnego wpisuje się w niniejszą strategię. Ponadto należy także zwrócić uwagę na fakt, że część z zaplanowanych działań zrealizować mogą organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.

Strona 54 z 75

współpraca na rzecz dobra wspólnego mieszkańców gminy przynieść może korzyści zarówno wspomnianym organizacjom jak i wspólnocie, która zyskuje dodatkowe środki na realizację kluczowych przedsięwzięć.

Bardzo istotnym źródłem częściowego lub pełnego sfinansowania części przewidzianych zadań są środki krajowe oraz środki unijne. Przeprowadzono analizę najważniejszych potencjalnych źródeł wraz z umiejscowieniem na osi czasu dostępności poszczególnych środków:

Tabela 7 Wybrane programy priorytetowe jako potencjalne źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć.

Program lub źródło	Priorytet/działanie	Harmonogram	Kluczowe przedsięwzięcia gminy Górzycza
PROW/RLKS/LSR	1. Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej, sportowej oraz ochrony przyrody	2024-2025; 2027-2028	4 – wspólne projekty (...) – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego; 6 – rozwój miejsc rekreacji 7 – budowa rozbudowa i remonty placów zabaw 12 – zagospodarowanie/rewitalizacja stawów 14 – wsparcie małej retencji
	2. Rozwój kapitału społecznego	2024-2025; 2028;	4 – wspólne projekty (...) 16 – rozwój kapitału społecznego 17 – rozwój oferty społecznej i kulturalnej
	PROW ogólny	nieznany	10 - Budowa, rozbudowa i remonty dróg i chodników w miejscowościach gminy, w tym drogi wskazane w GPR
FEWL – Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego 2021-2027	2.1 Efektywność energetyczna	Czerwiec 2024	15 – instalacja OZE
	2.6 Adaptacja do zmian klimatu.	II kwartał 2024 + Październik 2023	14 - wsparcie małej retencji + przedsięwzięcia związane z bezpieczeństwem ludności i rozwojem OSP;
	2.8 Gospodarka wodno-ściekowa.	I kwartał 2024; III kwartał 2024	13 – rozwój i modernizacja sieci wod-kan
	2.10 Ochrona przyrody.	IV kwartał 2024	4 -wspólne projekty (...) – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi; 6 - rozwój miejsc rekreacji (...) – zagospodarowanie parku wiejskiego

			12 – zagospodarowanie/rewitalizacja stawów
	3.1 Mobilność miejska	2024-2029	5 - Usprawnienie dojazdu do szkół gminy dla uczniów obszarów wiejskich, w tym wymiana taboru
	5.1 Infrastruktura edukacyjna	2024-2029	1 - Budowa szkoły wraz z oddziałem przedszkolnym i salą gimnastyczną w Górzycy; 2 - Modernizacja szkoły w Czarnowie; 18 - Adaptacja budynku szkoły w Pamięcinie na żłobek;
	5.2 Infrastruktura włączenia społecznego.	Listopad 2023	17 - rozwój oferty społecznej i kulturalnej 3 - Adaptacja budynku szkoły w Żabicach na Dzienny Dom Pobytu;
	6.8 Edukacja dorosłych.	Marzec 2024	4 -wspólne projekty (...) lokalne kształcenie dorosłych
	6.13 Usługi społeczne i zdrowotne.	Czerwiec 2024	9 – poprawa dostępności usług medycznych
	6.14 Aktywizacja społeczna, mieszkalnictwo i wsparcie rodziny	Marzec 2024	17 - rozwój oferty społecznej i kulturalnej
	8.4 Wsparcie terytorialne obszarów innych niż miejskie - instrumenty terytorialne	2024-2029	8 - Budowa, modernizacja i bieżące utrzymanie ścieżek rowerowych; 4 -wspólne projekty (...) – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi; 6 - rozwój miejsc rekreacji (...) – zagospodarowanie parku wiejskiego
NFOŚiGW	Edukacja przyrodnicza / nabory dedykowane	Kilkakrotnie w ciągu w ciągu roku	4 -wspólne projekty (...) – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi; 6 - rozwój miejsc rekreacji (...) – zagospodarowanie parku wiejskiego 12 – zagospodarowanie/rewitalizacja stawów 13 – rozwój i modernizacja sieci wod-kan 14 - wsparcie małej retencji

			+ przedsięwzięcia związane z bezpieczeństwem ludności i rozwojem OSP;
WFOŚiGW	Edukacja przyrodnicza / nabory dedykowane	I kwartał każdego roku / wg naborów	4 -wspólne projekty (...) – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi; 6 - rozwój miejsc rekreacji (...) – zagospodarowanie parku wiejskiego 12 – zagospodarowanie/rewitalizacja stawów 13 – rozwój i modernizacja sieci wod-kan 14 - wsparcie małej retencji + przedsięwzięcia związane z bezpieczeństwem ludności i rozwojem OSP;
NOWEFIO*	Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego	III/IV kwartał każdego roku	4 -wspólne projekty (...)
UNIwersytety Ludowe*	Tworzenie i rozwój uniwersytetów ludowych	IV/I kwartał każdego roku	4 -wspólne projekty (...)
DZIAŁAJ LOKALNIE*	nie dotyczy	II kwartał każdego roku	4 -wspólne projekty (...)

***Konkursy dla organizacji pozarządowych**

Ponadto w okresie powstawania niniejszego dokumentu jednym z instrumentów, które w dużej mierze wspierają samorządy w realizacji takich jak wyższe przedsięwzięć są środki krajowe pochodzące m.in. z rządowych programów - Funduszu Inwestycji Lokalnych, Rządowego Programu Odbudowy Zabytków czy Programu Inwestycji Strategicznych a także naborów cyklicznych w programach Maluch+ czy Senior+ itp. oraz programów europejskich na szczeblu krajowym lub transgranicznym, takich jak: FENiKS, FERS, FERC, INTERREG.

OCZEKIWANE REZULTATY

Realizacja strategii przynieść powinna wymierne korzyści. Te na poziomie oddziaływania całej strategii opisano w jej celu i wizji. Wskaźniki produktu wyszczególniono natomiast w tabeli dotyczącej przedsięwzięć kluczowych. Uzupełnieniem tych dwóch rodzajów wskaźników są wskaźniki rezultatu. Przedstawiono je w poniższej tabeli wraz z wartością pożądaną. Szczegóły dotyczące sposobu ich mierzenia oraz wartości aktualnych przedstawione zostaną/zostały w dokumencie – ewaluacja ex ante.

Tabela 8 zestawienie oczekiwanych rezultatów w ramach poszczególnych celów głównych

Cel	Rezultat	Wartość docelowa
1 poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży	Liczba uczniów korzystających z nowych miejsc w szkole i przedszkolu w Górzycy.	200
	Poprawa wyników uczniów w zmodernizowanej szkole w Czarnowie.	+1%
	Liczba dzieci korzystających z nowych miejsc w żłobku w Pamięcinie.	24
	Liczba dzieci korzystających z nowych lub zmodernizowanych placów zabaw.	300
	Liczba uczniów korzystających z usprawnionego transportu szkolnego.	150
2 lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	Liczba potencjalnych użytkowników nowych lub zmodernizowanych ścieżek rowerowych.	5 000 (mieszkańcy + turyści)
	Liczba mieszkańców, którzy uzyskali dostęp do sprawniejszej komunikacji dzięki połączeniom rowerowym	3 000
	wzrost efektywności pracy administracji (czas/sprawa) dzięki modernizacji bazy sprzętów IT i e-usługom .	+ 10% krótszy czas/sprawę
	Liczba osób korzystających z nowych usług medycznych.	200
	Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji.	1500
	Liczba seniorów korzystających z nowych miejsc w Dziennym Domu Pobytu w Żabicach	20
3 wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	Poprawa jakości wody/ekosystemu w zrewitalizowanych stawach w Radówku, Laskach Lubuskich i Stańsku.	Wzrost oceny jakości wód WIOŚ
	Liczba ha ze wzrostem lub utrzymaniem bioróżnorodności w ochronianych ekosystemach	5 ha
	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z nowych lub zmodernizowanych sieci wodno-kanalizacyjnych.	90% [XX]
	Procent energii zużywanej w obiektach użyteczności publicznej, która pochodzi z odnawialnych źródeł energii.	30% [XX]
	Zmniejszenie skutków zjawisk katastrofalnych dzięki wsparciu małej retencji.	30 tys. M3 zebranej wody w zbiornikach retencyjnych, w tym deszczówki
4 wzrost aktywności obywatelskiej	Liczba uczestników projektów realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi.	300
	Ocena satysfakcji uczestników projektów realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi	80% zadowolonych
	Samoocena mieszkańców pod kątem własnego zaangażowania społecznego	+5 %
	Liczba uczestników programów/ocena satysfakcji uczestników w ramach rozwijanej oferty społecznej i kulturalnej GOK i OPS	500 60% zadowolonych
	Liczba osób zaangażowanych w projekty ekonomii społecznej.	50
	Zrealizowane projekty wspólnie z organizacjami pozarządowymi	10
	Pozyskane środki ze źródeł zewnętrznych	20 mln zł

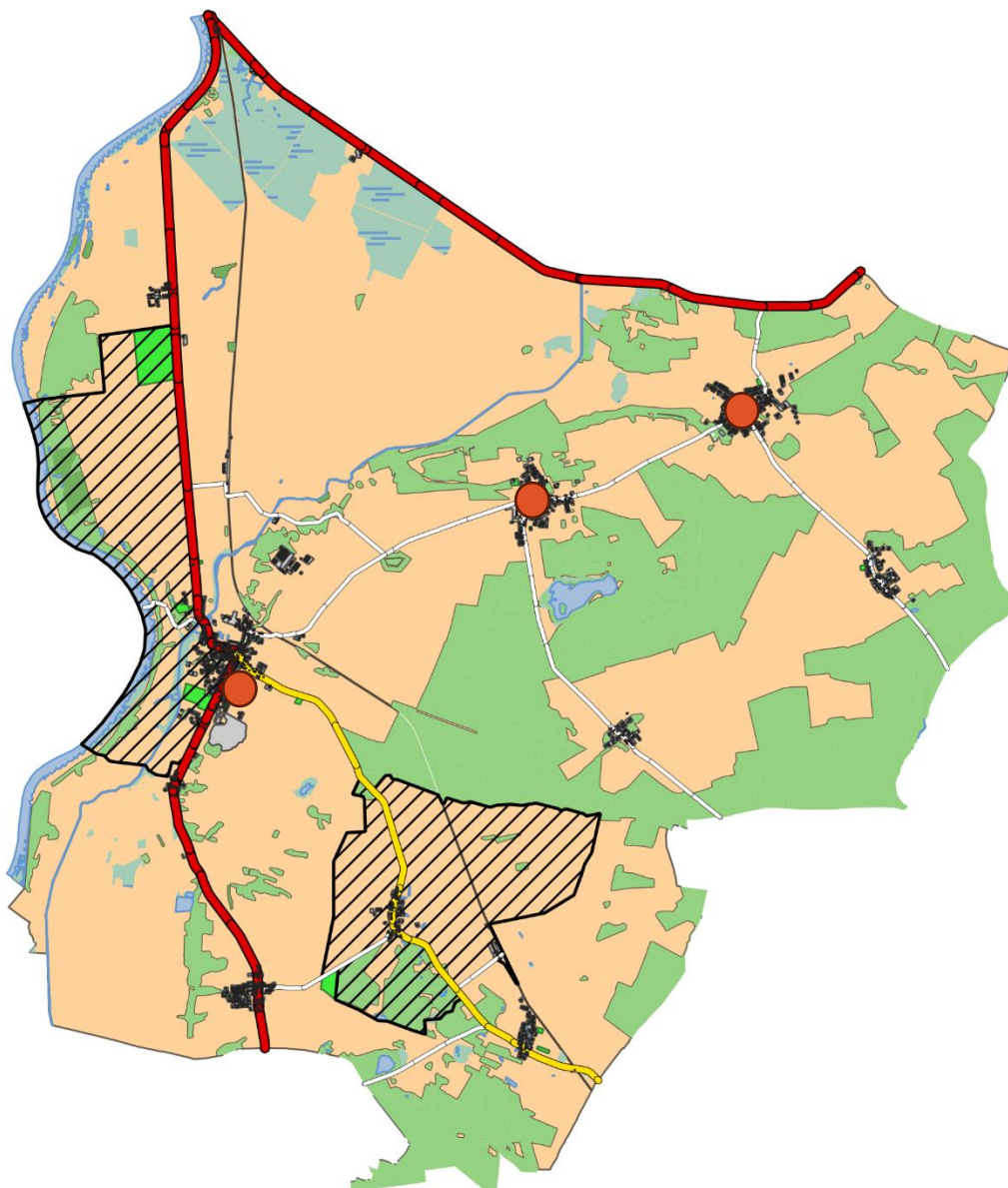
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie: Gmina Górzycza posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego obejmujące większość terenu gminy, na którym planowane są przedsięwzięcia strategiczne. Dokumenty te szczegółowo regulują założenia przestrzenne. Założenia strategii wpisują się w te dokumenty i uwzględniają uwarunkowania z nich płynące.

Ponadto Gmina Górzycza położona jest:

- w części północnej na terenie silnie zagrożonym oraz w części południowej na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej,
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej,
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej,
- w całości na terenie słabo zagrożonym występowaniem suszy hydrogeologicznej.

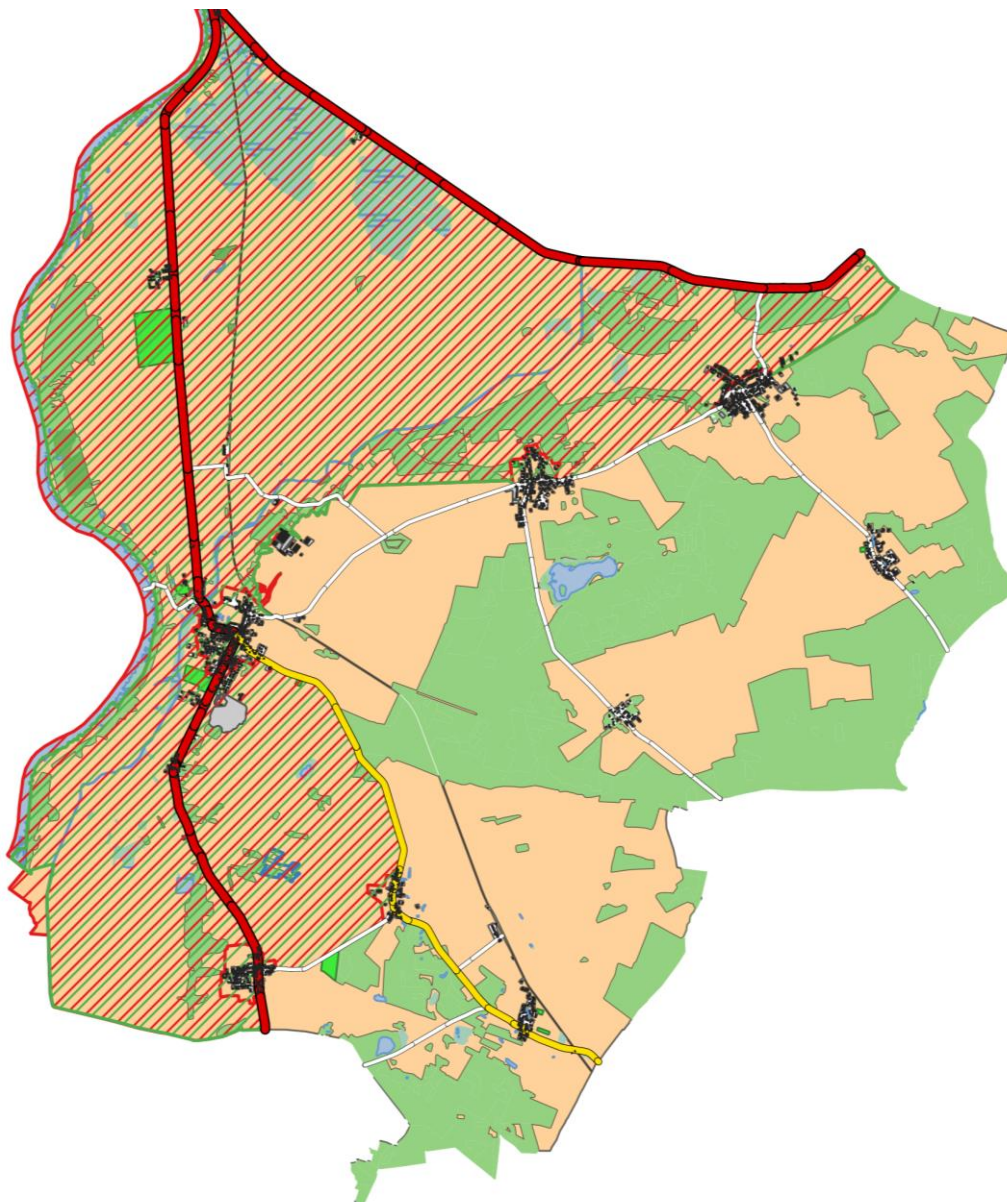
W łącznym zestawieniu Gmina Górzycza klasyfikuje się jako obszar w całości silnie zagrożony. Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. 2023 poz. 1478 ze zm.)

Mapa 8 Model gminy Górzycza - sieć osadnicza, drogi, linie kolejowe, lasy, tereny rolnicze, tereny podmokłe oraz obszary rewitalizacji.
Opracowanie własne

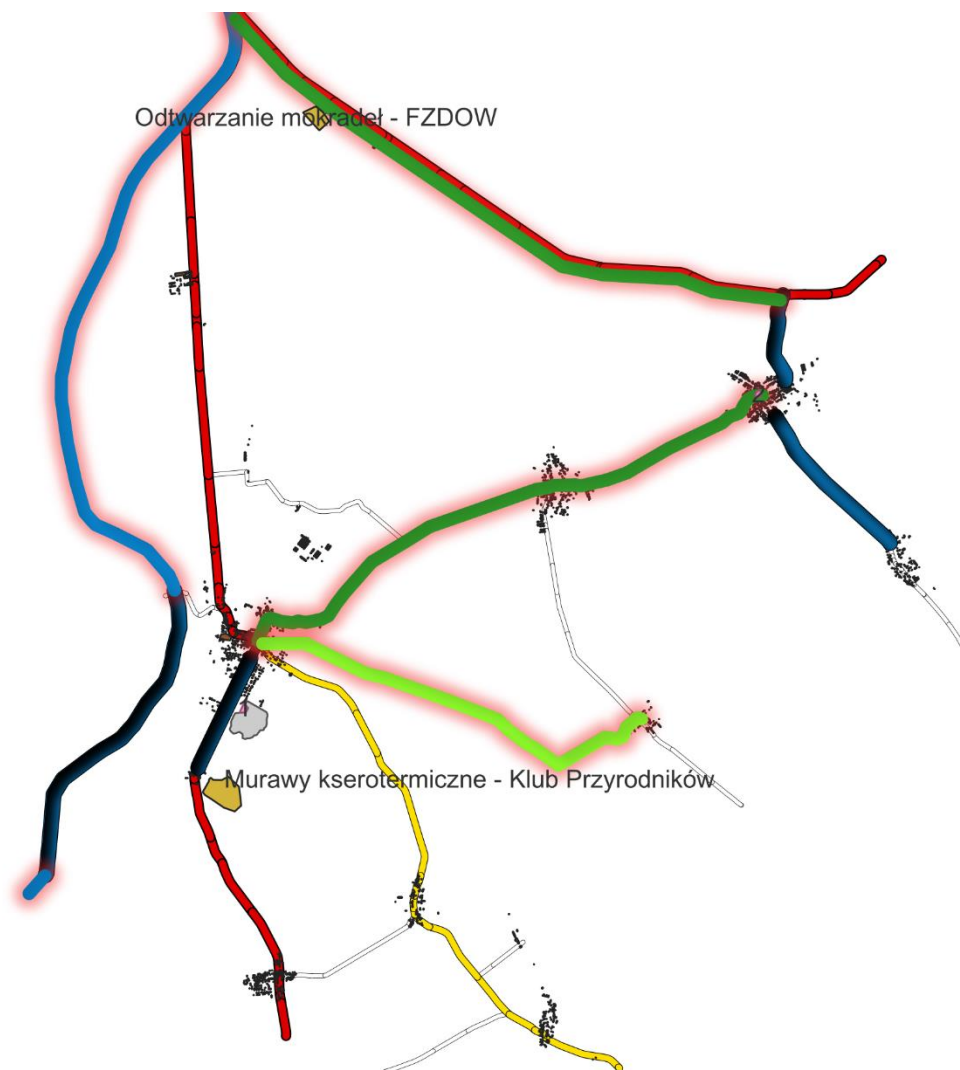

● - centra edukacyjne /// - obszary rewitalizacji obszar pomarańczowy – tereny rolnicze; obszar zielony - lasy

linie czerwone – drogi krajowe; żółte – drogi wojewódzkie, białe - powiatowe

/// - obszar natura 2000 /// - park krajobrazowy /// rezerwat

Na powyższej mapie zaznaczono planowane przedsięwzięcia. Na mapie uwzględniono: budowę ścieżek rowerowych (kolorowe linie z różowym podświetleniem (granatowe i niebieskie linie bez różowego podświetlenia to aktualnie istniejące odcinki); potencjalne miejsca projektów przyrodniczych (żółte wielokąty); miejsca realizacji projektów edukacyjnych (budowy i remontu szkół, żłobka) zaznaczone kolorem fioletowym (wielokąty).

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

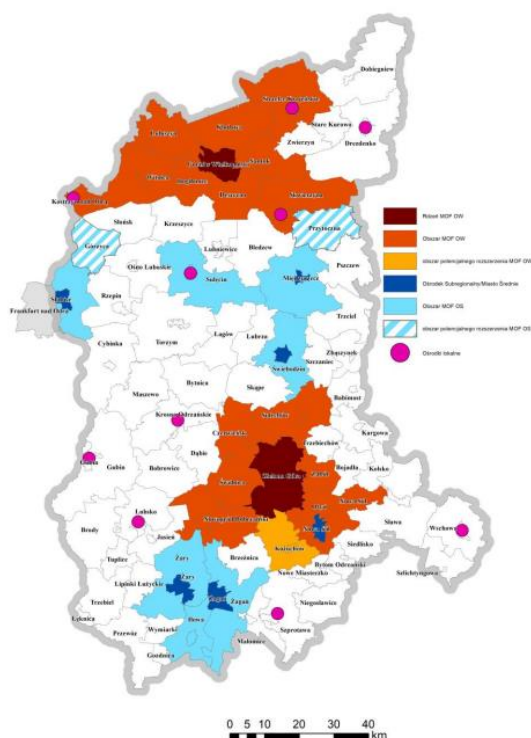
W strategii warto wskazać te obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, które dotyczą objętego strategią terytorium. Należy również przedstawić OSI kluczowe dla gminy, o ile takowe zidentyfikowano. W każdym przypadku warto określić, jakiego rodzaju działania będą realizowane na poszczególnych obszarach. Konsekwencją wskazania OSI jest ukierunkowanie części instrumentów zaplanowanych w strategii na te obszary i zapewnienie im finansowania.

Strategia Rozwoju Województwa lubuskiego, wskazuje na następujące obszary strategicznej interwencji, które nakładają się obszarowo na terytorium gminy Górzycza:²⁴

²⁴ Opisy obszarów strategicznej interwencji pochodzą z Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, chyba że wskazano inaczej.

1. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych.

Mapa 11 Obszary Strategicznej Interwencji - miejskie obszary funkcjonalne województwa lubuskiego. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

MOF Słubice obejmuje miasto Słubice jako jego rdzeń oraz część wiejską gminy. Jego potencjał rozwojowy znacznie zwiększają silne powiązania funkcjonalne z sąsiednim Frankfurt nad Odrą, z którym tworzą aglomerację transgraniczną. Miasta rozwijają współpracę realizując wspólne projekty m.in. w dziedzinie komunikacji i wykorzystania infrastruktury technicznej. W lutym 2021 r. nawiązana została również wola partnerskiej współpracy w ramach tego MOF, pomiędzy gm. Słubice i gm. Górzycą, co uzasadnia określenie gm. Górzycą jako obszaru potencjalnego rozszerzenia MOF Słubice (ostatecznie zrezygnowano z rozwoju tego obszaru – przyp. Własny). Wskazany jest również rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Słubice z innymi sąsiednimi gminami położonymi po polskiej stronie poprzez realizację wspólnych projektów. Realizacji takich inicjatyw z wykorzystaniem mechanizmów porozumienia terytorialnego i Innych Instrumentów Terytorialnych sprzyjać może zawarta 25 listopada 2020 r. inicjatywa partnerskiej współpracy gmin środkowego pogranicza województwa lubuskiego pod nazwą G7, do której przystąpiły gminy Słubice, Rzepin, Ośno Lubuskie, Cybinka, **Górzycą**, Słońsk i miasto Kostrzyn nad Odrą.

Interwencja skierowana dla miast subregionalnych i lokalnych powinna obejmować m.in.:

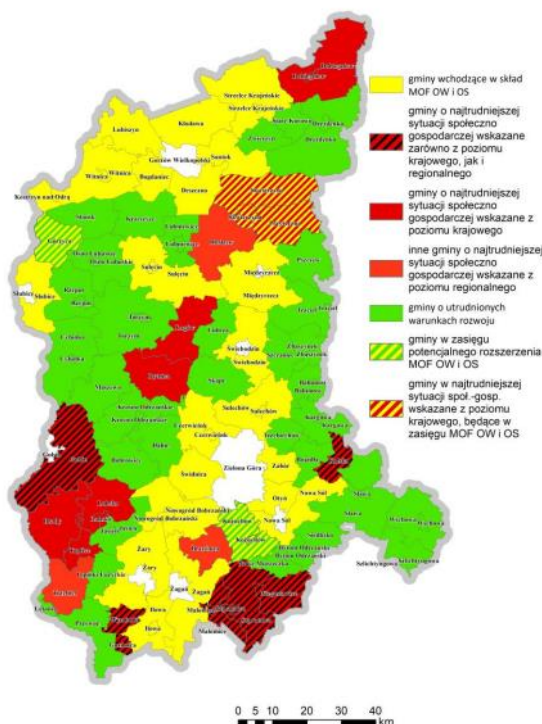
- *rozwój przedsiębiorczości oraz przygotowanie (uzbrojenie) terenów inwestycyjnych,*
- *projekty rewitalizacyjne,*
- *poprawę jakości świadczenia usług publicznych,*
- *inwestycje związane z polepszeniem jakości środowiska naturalnego,*
- *podnoszenie kompetencji i umiejętności mieszkańców,*
- *wspieranie rozwiązań o charakterze smart city,*
- *wspomaganie rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym sąsiadujących ośrodków subregionalnych i lokalnych,*
- *wsparcie infrastruktury mieszkalnictwa.*

2. Obszary wiejskie.

Obszary wiejskie w województwie lubuskim podzielić można według różnic w uwarunkowaniach rozwoju na: obszary wiejskie położone w MOF ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji

społeczno-gospodarczej oraz obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych. Gmina Górzycza, jako jedna z gmin porozumienia G-7, zaklasyfikowana została do tej drugiej grupy.

Mapa 12 Obszary Strategicznej Interwencji - obszary wiejskie w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

Analizy wykazują dość duże zróżnicowanie sytuacji lubuskich gmin obejmujących obszary wiejskie (w zakresie demografii, sytuacji społecznej i gospodarczej), wobec czego interwencja powinna odpowiadać na specyficzne problemy w poszczególnych gminach. Wsparcia zapobiegającego dalszej marginalizacji wymagają szczególnie obszary wiejskie, charakteryzujące się niskimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości, niezadawalającą dostępnością do usług publicznych, słabą jakością infrastruktury technicznej oraz ograniczoną dostępnością komunikacyjną.

Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;
- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;

- *odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.*

Podobnie jak w przypadku miejskich obszarów funkcjonalnych promowaną formą realizacji polityki rozwoju w ramach obszarów funkcjonalnych mniejszych miast oraz gmin o charakterze wiejskim powinno być zawiązywanie partnerstw w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć. Na obszarach wiejskich również z wykorzystaniem elementów instrumentu RLKS przy wykorzystaniu Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) – w przypadku gminy Górzycy LSR Zielonej Doliny Odry i Warty.

3. Instrumenty terytorialne dla OSI miejskich i wiejskich.

Na poniższej mapie zaznaczono obszary, które mogą być objęte instrumentami terytorialnymi Polityki Spójności (w szczególności programu regionalnego) po 2020 roku. Wszystkie gminy, w szczególności wiejskie, które nie wchodzą w skład miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, wraz z miastami – ośrodkami lokalnymi (oraz miastem średnim – Słubicami), będą mogły realizować nowe instrumenty przeznaczone głównie dla partnerstw lokalnych (tzw. „małe ZIT-y”) – Inne Instrumenty Terytorialne w ramach Polityki Spójności oraz porozumienia terytorialne wprowadzone w 2020 roku w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

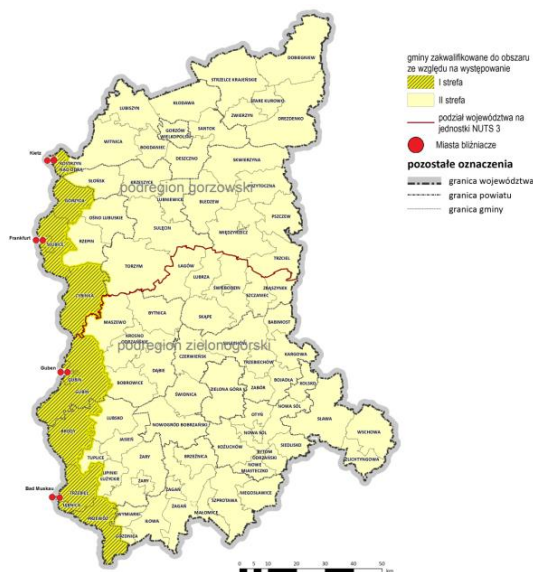
4. Obszary przygraniczne.

Obszary przygraniczne z jednej strony posiadają specyficzny potencjał rozwojowy wynikający z możliwości bezpośredniej współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej, wymiany handlowej, kontaktów politycznych czy realizacji projektów transgranicznych.

Z drugiej strony problemem jest peryferyjne położenie, słaba krajowa dostępność transportowa oraz zwiększona migracja mieszkańców. Ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy.

Obszar gminy Górzycy kwalifikuje się do OSI określonego jako tereny bezpośrednio przylegające do granicy, w których występuje silne oddziaływanie transgraniczne. Wprawdzie gmina Górzycy pozbawiona jest bezpośredniego przejścia granicznego, jednak bliskość i sąsiedztwo przejść w Kostrzynie nad Odrą i Słubicach sprawia, że oddziaływanie granicy jest dostrzegalne także tutaj. Oczywiście nie jest tak silne jak w tzw. miastach bliźniaczych, (Kostrzyn nad Odrą-Kietz, Słubice-Frankfurt nad Odrą, Gubin - Guben, Łęknica-Bad Muskau). Miasta te rozwijają współpracę realizując wspólne projekty w wielu dziedzinach, spośród których dominującymi są infrastruktura komunalna, komunikacja, kultura, sport, edukacja i sprawy społeczne. Przedsięwzięcia te powinny być nadal wspierane.

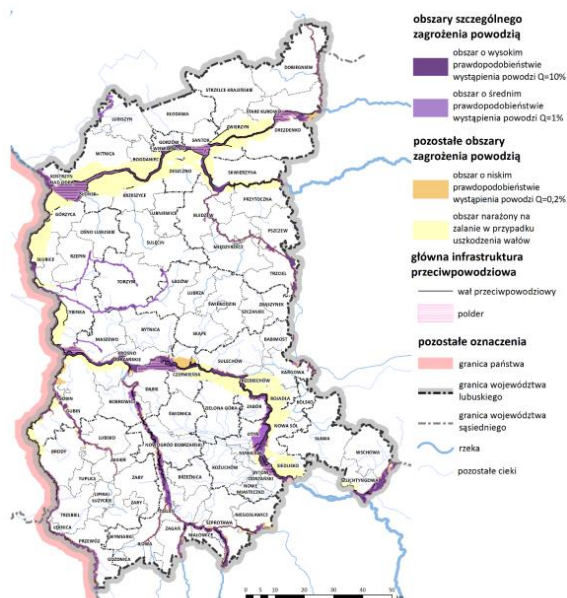
Mapa 13 Obszary przygraniczne w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

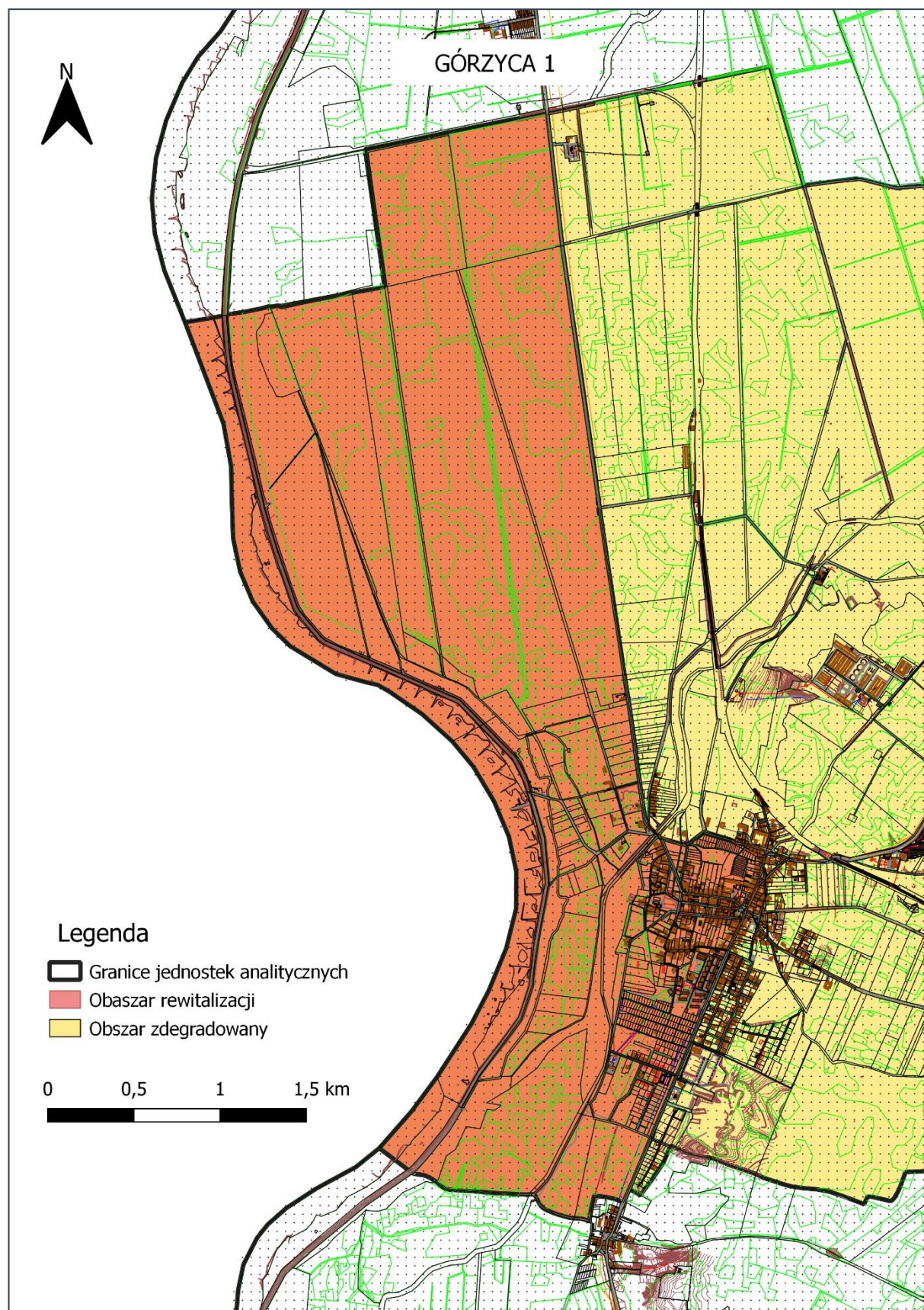
5. Obszary zagrożone powodzią.

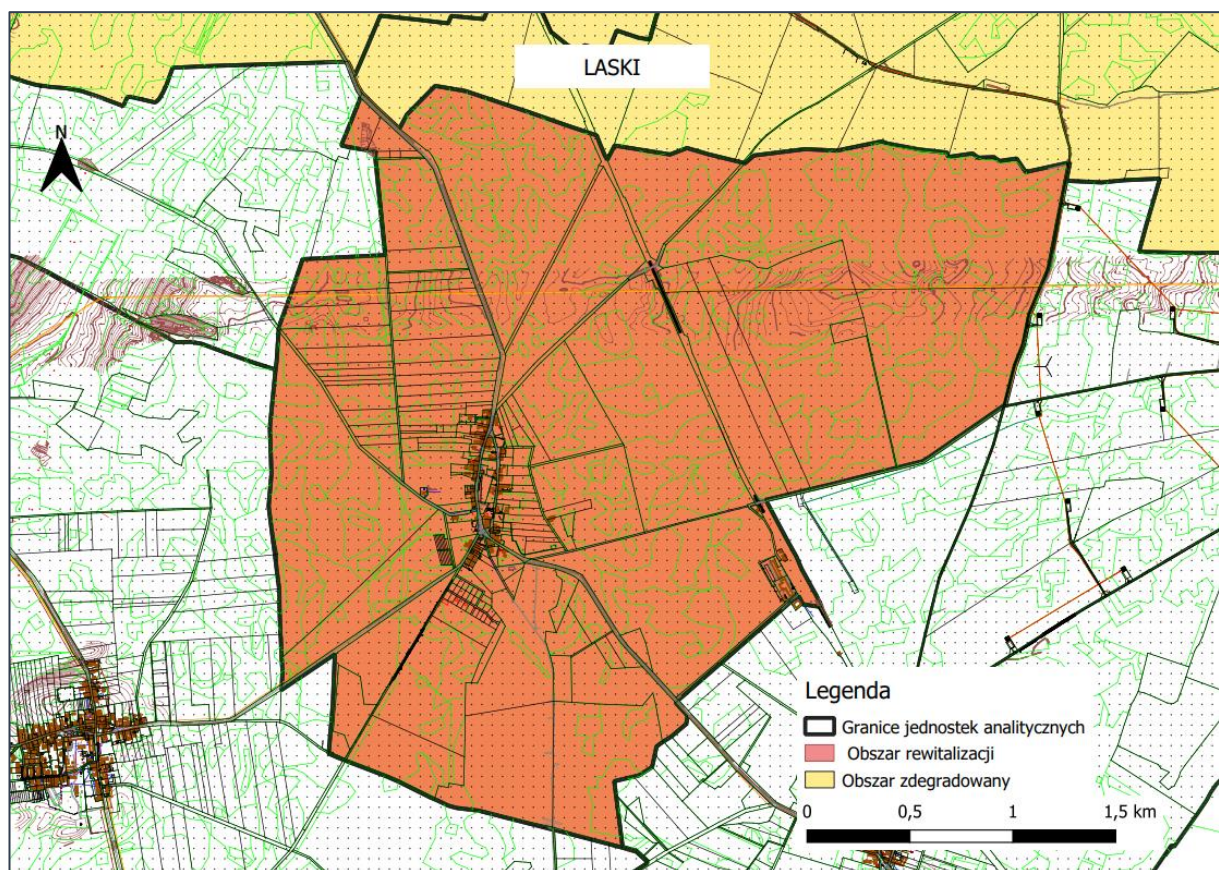
Do grupy gmin, które objęte są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią zakwalifikowano na terenie województwa lubuskiego 62 gminy, w tym w tym, Cybinka, **Górzycza**, Kostrzyn nad Odrą, Rzepin, Słońsk i Słubice. Na terenie wszystkich wskazanych gmin stwierdzono występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi. Do wyznaczonego obszaru zakwalifikowano gminy, na terenie których występuje prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, a także gminy, których obszar narażony jest na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Inwestycje przeciwpowodziowe na terenie województwa lubuskiego powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne.

Mapa 14 Obszary zagrożone powodzią w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

Gminny Program Rewitalizacji wskazuje obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Górzycza. Obszary rewitalizacji zaprezentowano na poniższej mapie.

Wyznaczone obszary rewitalizacji obejmują swym zasięgiem ulice: 1 Maja, Dębowa, Jarzębinowa, Klonowa, Lipowa, Narutowicza, Odrzańska, Ogrodowa, Osiedle Kwiatowe, Parkowa, Reja, Jaśminowa, Kostrzyńska, Polna, Robotnicza, Rzepińska, Wolności w Górzycy oraz miejscowość Laski Lubuskie.

Dla obszaru rewitalizacji położonego w Gminie Górzycy wyznaczono 17 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

Tabela 9 Cele i kierunki rewitalizacji - źródło: Gminny Program Rewitalizacji

CEL 1. Zintegrowane i zaangażowane społeczeństwo obywatelskie	
Kierunek 1.1.	Wzrost integracji międzysąsiedzkiej i międzypokoleniowej
Kierunek 1.2.	Budowanie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za przestrzeń wspólną i przynależności lokalnej
Kierunek 1.3.	Pobudzanie aktywności mieszkańców na rzecz najbliższego otoczenia
Kierunek 1.4.	Wzrost podejmowanych inicjatyw oddolnych i ich wsparcie przez samorząd
Kierunek 1.5.	Szersze włączenie obywateli w procesy decyzyjne w obszarze rewitalizacji
CEL 2. Szeroka oferta społeczna oraz rekreacyjna zadowalająca i rozwijająca mieszkańców	
Kierunek 2.1.	Poprawa dostępu i jakości usług publicznych świadczonych na obszarze rewitalizacji
Kierunek 2.2.	Podniesienie jakości obsługi interesantów oraz komfortu pracy pracowników gminnych jednostek organizacyjnych zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji
Kierunek 2.3.	Wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu potrzeb związanych z podejmowaniem pracy
Kierunek 2.4.	Poprawa atrakcyjności i bezpieczeństwa terenów rekreacyjnych w obszarze rewitalizacji
CEL 3. Gmina Górzycy atrakcyjnym miejscem do życia	
Kierunek 3.1.	Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni na obszarze rewitalizacji

Kierunek 3.2.	Poprawa alternatywnych połączeń komunikacyjnych wewnętrznych i zewnętrznych
Kierunek 3.3.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych przez eliminowanie barier architektonicznych i innych
Kierunek 3.4.	Zwiększanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
Kierunek 3.5.	Polepszenie jakości środowiska i świadomości ekologicznej mieszkańców na obszarze rewitalizacji
Kierunek 3.6.	Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców
Kierunek 3.7.	Polepszenie atrakcyjności mieszkańców na rynku pracy poprzez organizację szkoleń i zajęć umożliwiających poszerzenie ich kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności
Kierunek 3.8.	Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów

ZGODNOŚĆ CELÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zgodność celów zapewniono na poziomie następujących dokumentów strategicznych:

- *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*
- *Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gminy Słubice, miasta Kostrzyn nad Odrą, Gminy Rzepin, Gminy Ośno Lubuskie, Gminy Cybinka, Gminy Górzycy, Gminy Słońsk – Porozumienia „G – 7” na lata 2022 – 2030”*

Ponadto zapewniono zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Górzycy z celami niniejszej strategii.

W dokumencie strategicznym dla województwa lubuskiego wymieniono 4 cele strategiczne. Ich brzmienie jest następujące:

1. *Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.*
2. *Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.*
3. *Integracja przestrzenna regionu.*
4. *Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.*

W dokumencie strategicznym dla Porozumienia „G – 7” wymieniono 3 cele strategiczne. Ich brzmienie jest następujące:

1. *Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.*
2. *Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.*
3. *Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego.*

Tabela zgodności celów:

Tabela 10 Tabela zgodności celów

Cel strategiczny:	SRWL 2030	G-7
1. poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży	Cel nr 1 (cel szczegółowy 1.3 - Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy) Cel nr 2 (2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także	Cel nr 2 (2.3 Stworzenie warunków do innowacji w obszarze edukacji formalnej i nieformalnej

	upowszechnianie i promocja sportu)	
2.lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	Cel nr 2 (2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu) Cel nr 3 (3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego; 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej) Cel 4 (4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa)	Cel nr 2 (2.1 Wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy rekreacyjnej) Cel nr 3 (3.3 Opieka nad osobami starszymi)
3.wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	Cel nr 1 (1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku) Cel nr 3 (3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu; 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich)	Cel nr 1 (1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej; 1.2 Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w obliczu kataklizmów i klęsk żywiołowych; 1.3 Poprawa stanu środowiska)
4.wzrost aktywności obywatelskiej	Cel nr 2 (2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie Seniorów; 2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia; 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa Kulturowego; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu; 2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej)	Cel nr 3 (3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej; 3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej;

Gmina wiejska z ograniczonymi zasobami kadrowymi wymaga sprawnego i elastycznego systemu zarządzania strategią, który pozwoli skoncentrować się na kluczowych celach rozwojowych i zapewnić odpowiednie wykorzystanie dostępnych zasobów. W systemie tym kluczowe role odgrywają Wójt jako głowa władzy wykonawczej oraz Sekretarz jako kluczowa osoba zarządzająca funkcjami administracyjnymi.

Strategia musi być ukierunkowana na konkretne cele i priorytety, które powinny być określone w konsultacji z mieszkańcami, aby odzwierciedlały realne potrzeby społeczności lokalnej. Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z tymi założeniami, ale wymaga stałego kontrolowania aktualności postawionych tutaj założeń.

Wójt, jako osoba odpowiedzialna za kierowanie gminą, odgrywa kluczową rolę w tworzeniu i realizacji strategii. Jego zadaniem jest określenie wizji i celów strategicznych, koordynacja działań oraz nadzór nad realizacją poszczególnych zadań.

Sekretarz jest odpowiedzialna za bieżące funkcje zarządcze i administracyjne, takie jak planowanie, organizacja, nadzór nad wykonaniem i kontrola. Sekretarz wspiera Wójta w realizacji strategii i stanowi łącznik między Wójtem a pozostałymi pracownikami urzędu.

Kierownik ds. Funduszy UE i spraw organizacyjno-kadrowych to osoba odpowiedzialna w urzędzie za sprawy projektowe, pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz współpracę z podmiotami przygotowującymi dokumenty strategiczne. To na jej barkach spoczywać będzie zlecenie/wykonywanie czynności związanych z monitoringiem i ewaluacją strategii.

Elastyczny i efektywny system zarządzania wymaga jasnej komunikacji i koordynacji między różnymi działami urzędu oraz z interesariuszami zewnętrznymi. Regularne spotkania i narzędzia komunikacji cyfrowej mogą być kluczem do zapewnienia płynności procesów decyzyjnych.

System zarządzania strategią powinien zawierać mechanizmy do regularnej oceny i monitorowania postępów. Okresowe przeglądy, wskaźniki wydajności i systemy raportowania zapewniają przejrzystość i umożliwiają szybkie reagowanie na ewentualne wyzwania.

Co istotne – na każdym etapie wdrażania strategii zapewnić należy udział społeczeństwa. Partycypacja społeczna jest kluczowa w procesie wdrażania i monitorowania strategii gminy, ponieważ mieszkańcy są bezpośrednio związani z efektami realizowanych działań. Ich uczestnictwo umożliwia tworzenie strategii, które są bardziej zgodne z rzeczywistymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej. Włączenie społeczeństwa do procesu pozwala na lepsze zrozumienie i adresowanie lokalnych problemów oraz wyzwań. Umożliwia to także budowanie poczucia odpowiedzialności i zaangażowania mieszkańców, co może przyczynić się do większej efektywności i akceptacji wdrażanych działań. Partycypacja może również wpłynąć na zwiększenie transparentności i wiarygodności procesu decyzyjnego.

Aby uczynić partycypację skuteczną, należy wykorzystać różne narzędzia i metody, takie jak:

- *Konsultacje Społeczne: Organizowanie regularnych spotkań i warsztatów z mieszkańcami, aby pozyskać ich opinie i sugestie na różnych etapach procesu.*
- *Ankiety i Badania: Wykorzystanie ankiet i badań, aby zbierać dane i opinie na temat kluczowych kwestii związanych ze strategią.*
- *Platformy Cyfrowe: Utworzenie platform internetowych i mediów społecznościowych, aby umożliwić ciągłą interakcję i wymianę informacji z mieszkańcami.*
- *Partnerstwa strategiczne z organizacjami pozarządowymi, pozwalające na realizację przedsięwzięć wpisanych w strategię rozwoju gminy przy wsparciu organizacji pozarządowych, w tym jako lidera lub jedynego wnioskodawcy (w zależności od dostępności katalogu beneficjentów poszczególnych programów/priorytetów)*

Partycypacja społeczna w procesie wdrażania i monitorowania strategii gminy nie jest tylko etycznym imperatywem, ale również kluczowym elementem, który może znacząco wpłynąć na sukces i efektywność strategii. Dostosowanie odpowiednich narzędzi i metod do specyficznych warunków i potrzeb społeczności może prowadzić do tworzenia bardziej zintegrowanych i zrównoważonych rozwiązań na rzecz rozwoju gminy.

Stworzenie efektywnego systemu zarządzania strategią w gminie wiejskiej z niewielkimi zasobami kadrowymi wymaga starannego planowania, elastyczności oraz ścisłej współpracy między Wójtem, Sekretarzynią i innymi kluczowymi interesariuszami. Jasno określone cele, odpowiednia komunikacja i regularne monitorowanie są kluczem do realizacji długoterminowych celów rozwojowych gminy. Podstawowymi narzędziami zarządzania strategią są monitoring i ewaluacja.

EWALUACJA I MONITORING STRATEGII.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu lub działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania podjęte w zgodzie ze strategią rozwoju przyniosły oczekiwane efekty.

Monitoring a ewaluacja

Monitoring i ewaluacja mimo iż z natury podobne działania, różnią się między sobą zasadniczo. Najważniejszą różnicą jest poziom głębi dostarczanych przez te narzędzia informacji. Podczas gdy monitoring weryfikuje, czy zaplanowane zdarzenie doszło do skutku, to ewaluacja bada to zdarzenie pod kątem jego efektów oraz przyczyn dla których się ono wydarzyło (lub dlaczego się nie wydarzyło). Na poziomie realizacji Strategii linia demarkacyjna pomiędzy monitoringiem a ewaluacją przebiega tam, gdzie występuje rozróżnienie pomiędzy produktem działania (np. 30 km ścieżek rowerowych) a jego rezultatem (wzrost aktywności fizycznej mieszkańców gminy). Należy jednak w tym miejscu zauważyć, że rezultaty weryfikować będzie można dopiero po pewnym czasie. Ze względu na swój charakter nie są one bowiem możliwe do zbadania zanim od zakończenia działań nie upłynie odpowiednia ilość czasu (w tym przypadku od 1 do 3 lat). Wobec tego ocena osiągnięcia rezultatów powinna być prowadzona w kilku określonych momentach wdrażania strategii, nie zaś w sposób ciągły jak produkty.

System ewaluacji wdrażania strategii rozwoju zakłada, że **punkt wyjściowy to ewaluacja ex-ante** przeprowadzoną przed przyjęciem strategii do realizacji. W dokumencie tym określone zostaną parametry wejściowe systemu ewaluacji, narzędzia, metodologia oraz wartości wskaźników sprzed rozpoczęcia wdrażania nowej strategii. Pozwoli to na porównywanie postępu wzrostu (lub spadku) przyjętych do systemu wskaźników. Część z nich monitorowana może być z poziomu publicznie dostępnych statystyk publicznych. Część jednak wymagać będzie opracowania systemu przepływu informacji na poziomie gminy (szczególnie pomiędzy organizacjami pozarządowymi działającymi na jej terenie) oraz zaplanowania cyklicznych badań społecznych o powtarzalnej (porównywalnej) strukturze.

KAMIEŃ MIŁOWY PROCESU EWALUACJI I MONITORINGU:

Monitoring (sprawozdanie dotyczące wskaźników produktu – narzędzie: arkusz wskaźników, można wykorzystać Raporty o stanie gminy):

- *czerwiec 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030*

Ewaluacja mid-term i ex-post (badanie i sprawozdanie)

- *czerwiec 2026, 2030*

Co 2-3 lata zbadane zostać powinny rezultaty działań. Należy wykorzystać do tego metodologię zbliżoną do opisanej w raporcie z diagnozy (załącznik do niniejszej strategii) oraz w raporcie z ewaluacji ex-ante. W głównej mierze należy wykorzystać tożsame narzędzie diagnostyczne (ankieta elektroniczna) do zbadania nastrojów społecznych po pierwszych latach realizacji strategii (on going, mid-term) oraz po zakończeniu etapu jej wdrażania (ex-post). Badanie ex-post można również zlecić podmiotowi zewnętrznemu.

Kluczowe pytania badawcze, na które odpowiedzieć będzie miała ewaluacja to:

- *Czy wdrażana strategia przynosi zakładane efekty?*
- *Czy zrealizowane przedsięwzięcia są adekwatne do potrzeb mieszkańców?*

- *Czy jakość życia mieszkańców na obszarze gminy poprawiła się?*

Kryteria ewaluacji wykorzystywane w badaniu to:

- *trafność* - w jakim stopniu cele i działania odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy obszaru;
- *skuteczność* - w jakim stopniu przyjęte cele oraz mechanizmy realizacji zostały osiągnięte;
- *trwałość* – jaka jest ciągłość efektów, wpływ i oddziaływanie;
- *efektywność* - ocena relacji nakładów do osiągniętych efektów, kosztów do korzyści;
- *użyteczność* - w jakim stopniu strategia realnie przyczyniła się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów obszaru.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć na obecnym etapie nie przewiduje się zmian ani konieczności podejmowania dokumentów wykonawczych.

SPIS TABEL, MAP, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Wykres 1 Kierunki wykorzystania powierzchni gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2024.....	8
Wykres 2 Najbardziej wyraziste elementy/czynniki wpływające na życie w "G-7". Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Podane wartości to % wszystkich udzielonych przez mieszkańców gminy odpowiedzi (mogli udzielać max 3).	13
Wykres 3 Średnia ilość kursów komunikacji publicznej przypadająca na jedną miejscowość w gminie. Opracowanie własne na podstawie rozkładów jazdy e-podróżnik.pl dla 9.03.2022.	23
Wykres 4 Liczba dzieci w wieku 1-2 lat zameldowanych na terenie gminy Górzycy w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	26
Wykres 5 Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2022. Źródło: informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2021/2022	28
Wykres 6 Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego jako % wszystkich dzieci w wieku 3-5 lat. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	30
Wykres 7 Ocena zadowolenia z dostępności miejsc w przedszkolach. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej. Uwaga - 39,5% osób wybrało odpowiedź "nie mam zdania" i nie są one uwzględniane w poniższych wynikach.....	31
Wykres 8 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	32
Wykres 9 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	32
Wykres 10 Zadowolenie mieszkańców z faktu mieszkania na terenie swojej gminy. Porównanie - obszar G-7 i Gmina Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne.	33
Wykres 11 Ranking zadowolenia z kategorii życia publicznego w gminie Górzycy. Opracowanie własne	34
Wykres 12 Koszty przedsięwzięć kluczowych w podziale na cel główny. Wariant minimalnych i maksymalnych nakładów. Kwoty w mln zł.....	54

Tabela 1 Problemy gminy Górzycy w wyniku selekcji wniosków wyciągniętych na podstawie Raportu z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy (pozycje pogrubione zostały szczegółowo opisane pod tabelą).	18
Tabela 2 Liczba połączeń transportu publicznego pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Górzycą	24
Tabela 3 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Źródło: System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.	29
Tabela 4 Ranking zadowolenia z poszczególnych aspektów życia w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Gwiazdką oznaczono kategorie, w których zdecydowanie dominowały odpowiedzi „nie mam zdania”, wobec czego wynik może być zaburzony	33
Tabela 5 Ranking potrzeb w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne	34
Tabela 6 Rodzaje i przykłady działań, które wpisują się w realizację poszczególnych celów szczegółowych	51
Tabela 7 Wybrane programy priorytetowe jako potencjalne źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć.	55
Tabela 8 zestawienie oczekiwanych rezultatów w ramach poszczególnych celów głównych	58
Tabela 9 Cele i kierunki rewitalizacji - źródło: Gminny Program Rewitalizacji	68
Tabela 10 Tabela zgodności celów	69
Mapa 1 Mapa gminy Górzycy z uwzględnieniem terenów naturalnie zalewowych. Źródło: geoportal.gov.pl	8
Mapa 2 Złoża naturalne gminy. Kolor szary - pokłady węgla brunatnego. Źródło: geoportal.gov.pl - dane Państwowego Instytutu Geologicznego. Dostęp 28.04.2023	9
Mapa 3 Położenie względem ośrodków funkcjonalnych. Opracowanie własne	12
Mapa 4 Sieć istniejących i potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podkładzie www.openstreetmap.org	21
Mapa 5 Obszary chronione w gminie Górzycy. Geoportal.gov.pl	22
Mapa 6 Mapa sieci drogowej i kolejowej w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie: geoportal.gov.pl , zdp.bip.powiatlubicki.pl	25
Mapa 7 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło: https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/	27
Mapa 8 Model gminy Górzycy - sieć osadnicza, drogi, linie kolejowe, lasy, tereny rolnicze, tereny podmokłe oraz obszary rewitalizacji. Opracowanie własne	60
Mapa 9 Obszary chronione na tle sieci urbanistycznej i komunikacyjnej. Opracowanie własne	61
Mapa 10 Umieszczenie na mapie przedsięwzięć kluczowych i potencjalnych miejsc realizacji. Dotyczy tych przedsięwzięć, które nie mają wymiaru punktowego lub nieokreślonego. Opracowanie własne	62
Mapa 11 Obszary Strategicznej Interwencji - miejskie obszary funkcjonalne województwa lubuskiego. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.	63
Mapa 12 Obszary Strategicznej Interwencji - obszary wiejskie w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze	64
Mapa 13 Obszary przygraniczne w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze	65
Mapa 14 Obszary zagrożone powodzią w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze	66
Mapa 15 Obszar rewitalizacji Górzycy 1 - źródło Gminny Program Rewitalizacji.	67
Mapa 16 Obszar rewitalizacji Laski. Źródło: Gminny Program Rewitalizacji	68

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Streszczenie	2
Metodologia.....	8
Pytania badawcze.....	9
Opis technik i narzędzi badawczych.....	9
Źródła danych.....	10
Notka autorska	12
Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	13
Uwarunkowania geograficzno-historyczne	13
Pogoda i klimat.....	17
Uwarunkowania funkcjonalne i komunikacja	21
Kluczowe uwarunkowania (badanie mieszkańców).....	29
Zadowolenie z życia i potrzeby mieszkańców	29
Ludność i procesy demograficzne	33
Ruch naturalny i migracje	37
Gospodarka i rynek pracy	41
Rynek pracy.....	43
Rolnictwo	47
Środowisko naturalne i infrastruktura.....	49
Stan i ochrona przyrody.....	49
Stan, ochrona środowiska i infrastruktura	55
Zmiany klimatu	59
Kultura i dziedzictwo kulturowe	62
Sport, rekreacja i turystyka.....	70
Sport	70
Rekreacja.....	71
Turystyka	75
Baza noclegowa i jej wykorzystanie	79
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	81
Bezpieczeństwo publiczne.....	88
Pożarnictwo	88
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym.....	89
Przestępczość.....	91
Polityka społeczna.....	92
Opieka nad dziećmi do lat 3	92

Opieka zdrowotna	92
Pomoc społeczna.....	94
Problemy społeczne	96
Gospodarka mieszkaniowa	97
Edukacja i wychowanie.....	101
Wychowanie przedszkolne	101
Szkoły podstawowe.....	104
Kapitał społeczny	111
Finanse.....	119
Spis wykresów, tabel i map.....	122

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument powstał w wyniku przeprowadzenia kompleksowej diagnozy na obszarze gminy Górzycy. Raport opracowano w oparciu o dane, których cenzus czasowy przypadał w większości na koniec 2021 roku. Oprócz danych publicznych w diagnozie wykorzystano badanie społeczne przeprowadzone w lutym 2022 roku na terenie gmin wchodzących w skład porozumienia G-7 (obejmującego również gminę Górzycę).

Raport powstał po to, aby stać się fundamentem budowanej przez gminę Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024 – 2030. Obejmuje więc przekrojowo wszystkie dziedziny życia publicznego, które w mniejszym lub większym stopniu zależą od zarządzania na tym szczeblu samorządowym. Prace nad raportem trwały od lutego do maja 2023 roku.

STRESZCZENIE

Gmina Górzycy jest gminą wiejską położoną w zachodniej części Polski, na północnym zachodzie województwa lubuskiego, w powiecie ślubickim. Mieści się pomiędzy dwoma najbardziej znaczącymi ośrodkami miejskimi regionu przygranicznego – Ślubicami i Kostrzynem nad Odrą. Górzycy jest małą miejscowością, obecnie wsią, rozciągającą się na malowniczej terasie doliny Odry. Pod względem fizyczno-geograficznym, znajduje się ona w krainie Pojezierzy Wielkopolskich i wchodzi w skład Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, a dokładnie leży na obszarze nazywanym Lubuskim Przełomem Odry. Gmina jest nisko zalesiona (mniej niż 25% powierzchni zalesionej i zakrzewionej, co jest bardzo niskim wskaźnikiem jak na województwo lubuskie) z dominującymi terenami rolniczymi (69%). Ponad 40% gminy leży w dolinach rzecznych. Są to tereny zalewowe, dla których istnieje ryzyko zagrożenia powodziowego. Tereny te rozciągają się wzdłuż Odry (na zachodzie gminy) oraz Warty (na północy). Z racji swego dogodnego położenia na wysoczyźnie nad Odrą, obszar gminy Górzycy był często i gęsto zasiedlany w pradziejach. Tego rodzaju usytuowanie pozwalało na jednoczesną eksploatację Odry jako łowiska, natomiast przyległe łąki wykorzystywano do celów hodowlanych, a wyżej położone tereny do uprawy roli. Pierwsze ślady obecności człowieka na obszarze gminy datowane są na okres paleolitu schyłkowego (ok. 10000 p.n.e.) i mezolitu (ok. 8000 – 4800 p.n.e.) a Górzycy jest dobrze znana wśród archeologów.

Obszar objęty opracowaniem jest pod wyraźnym wpływem klimatu atlantyckiego. Decyduje o tym położenie w zachodniej części kraju. Klimat kształtują masy powietrza wilgotno-morskiego i podzwrotnikowego, napływające z zachodu oraz w mniejszym stopniu polarno-kontynentalnego ze wschodu i arktycznego z północy. Roczne amplitudy temperatur wahają się między -20 a +20,5°C, średnie roczne amplitudy oscylują pomiędzy 8 a 8,4°C. Średnie temperatury stycznia wynoszą od -1 do -1,5°C, a lipca około 18°C. Roczne sumy opadów atmosferycznych wahają się od 550 do 650 mm, pokrywa śnieżna zalega 40-60 dni, zaś okres wegetacji trwa 220-230 dni. Wysokie nasłonecznienie oraz rozkład wiatrów sprawiają, iż gmina Górzycza cieszy się dobrymi warunkami do rozwoju OZE. W porównaniu do reszty obszaru Polski gmina znajduje się w jednej ze stref o najwyższym rocznym nasłonecznieniu, przekraczającym 2100 h.

Górzycza jest gminą nadgraniczną, choć pozbawioną przejścia granicznego. Bliskość otwartych dla polskich pracowników Niemiec sprawia, iż okoliczne gminy stają się bardzo atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla osób planujących podjęcie pracy za granicą, przy jednoczesnym zamieszkiwaniu na terenach przygranicznych. W ten sposób maksymalizują dochody gospodarstw domowych dzięki zarobkowaniu w stawkach rynku niemieckiego natomiast ponosząc koszty życia po stronie polskiej, które z kolei są znacznie niższe niż po zachodniej stronie Odry. Bliskość granicy to czynnik wpływający na warunki i atrakcyjność osiedleńczą oraz na rynek pracy regionu. Drugim dominującym czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców, zgodnie z badaniem społecznym jest „zielone otoczenie” czyli warunki przyrodnicze.. Pozostałe czynniki mają zdecydowanie mniejszą skalę oddziaływania. Wśród nich wskazano jednak jeszcze kilka czynników, które mają znaczące odsetki odpowiedzi – są to: PN Ujście Warty, Rzeka(rzeki), Warunki logistyczne oraz istnienie Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Są to najważniejsze czynniki wpływające na jakość i sposób życia na terenie gminy Górzycza

Znaczącym atutem gminy Górzycza jest jej położenie pomiędzy głównymi ośrodkami regionu ale także i na trasach o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – drogowych oraz kolejowych. Dzięki temu miejscowości gminy Górzycza są dosyć dobrze ze sobą skomunikowane. Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe DK 31 i DK 22 (kolor czerwony), wojewódzka nr 139 (kolor żółty), powiatowe (nr 1307F, 1255F, 1308F, 1312F, 1313F oraz 1315F 1316F oznaczone na mapie kolorem czarnym oraz fioletowym (1306F, 1312F – odcinki nieutwardzone). Sieć kolejowa pozwala na dojazd do centrum gminy transportem osobowym z Lasek Lubuskich, Radówka i Ługów Górzycznych (choć oddalenie stacji kolejowych od dwóch ostatnich miejscowości jest duże).

W analizie dostępności komunikacji publicznej międzymiastowej obszaru G-7 (Górzycza jest jednym z partnerów) porównano zarówno połączenia autobusowe jak i kolejowe. Badano możliwości dojazdu bezpośredniego pomiędzy wszystkimi stolicami gmin G-7. Zgodnie z tą analizą Górzycza jest w trójce najlepiej skomunikowanych miejscowości. Natomiast jeśli chodzi o komunikację wewnątrz gminy to 23% badanych miejscowości dysponuje maksymalnie jednym kursem w ciągu dnia. Na badanym terenie niestety są miejscowości nieskomunikowane zupełnie, podczas gdy inne posiadają wysoką liczbę połączeń, co sprawia iż uśredniona wartość dawać może mylny obraz sytuacji. Poziom wykluczenia komunikacyjnego wpływa na mobilność na rynku pracy mieszkańców tych miejscowości. Do dyspozycji mają jedynie podróżowanie rowerem lub własnym pojazdem, o ile taki posiadają. W przypadku osób niezamożnych brak dostępności komunikacyjnej może prowadzić do pogłębiania się trudnej sytuacji życiowej. Taki rodzaj wykluczenia sygnalizują mieszkańcy gminy, gdyż w badaniu ankietowym Górzycza wypada słabiej niż obszar G-7 jako całość pod względem zadowolenia z dostępności komunikacji publicznej.

Blisko 60% mieszkańców gminy Górzycza jest zadowolonych z faktu, że mieszka w tej gminie. Jest to wynik lepszy niż ogólna średnia regionu G-7. Mieszkańcy najbardziej są zadowoleni z takich aspektów życia publicznego jak: stan infrastruktury kanalizacyjnej; gospodarka odpadami; dostępność placów zabaw; bezpieczeństwo; warunki do uprawiania sportu; dostęp do Internetu; atrakcyjność turystyczna; czystość i porządek miejsc publicznych; jakość podstawowej opieki zdrowotnej oraz dbałość o środowisko. Najmniejsze zadowolenie wyrażono natomiast w obszarach: łatwość znalezienia dobrej (dobrze płatnej, zgodnej z kompetencjami) pracy; warunki mieszkaniowe i dostępność mieszkań; dostępność miejsc w przedszkolach;

warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej; transport publiczny czy dostępność miejsc w żłobkach.

Kluczowe potrzeby zgłaszane przez mieszkańców gminy to: rozwój edukacji (doposażenie, zajęcia dodatkowe); poprawa stanu infrastruktury drogowej; niwelacja negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy; zwiększenie bezpieczeństwa w pobliżu dróg; pomoc osobom z niepełnosprawnościami oraz poprawa stanu środowiska/przyrody.

Na koniec 2021 roku gminę Górzycę zamieszkiwało 4104 osób co stanowi spadek o ponad 3,5% względem 2012 roku. Liczba ludności gminy Górzycę spada w ostatnich latach, co jest niezgodne z prognozami GUS. Wyjaśnieniem tej sytuacji jest znacząca zmiana we wskaźnikach przyrostu naturalnego, a dokładniej ilości zgonów zanotowanych w latach 2020 i 2021, które znacząco przewyższają dane wynikające z modeli statystycznych. Przypuszczać jednak można iż jest to anomalia, która wprawdzie obniża pułap prognoz lecz niekoniecznie zmieni w sposób trwały ogólną tendencję (nieznacznie wzrostową). Na zmiany liczby ludności wpływ ma zarówno ujemny przyrost naturalny w gminie jak i saldo migracji. Jeśli chodzi o znaczenie tych czynników to od 2020 roku na pierwszy plan wysuwa się ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji jest w ostatnich latach dodatnie co związane może być z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na działkach położonych w okolicach Górzycy i obserwowanym trendem przeprowadzania się do tej gminy osób, które wcześniej mieszkaly w pobliskich Słubicach i Kostrzynie nad Odrą;

Gmina charakteryzuje się społeczeństwem o młodszej strukturze niż w przypadku porównywanych jednostek (kraju, województwa czy powiatu). Owszem dostrzegalne jest tutaj tak jak w całym kraju starzenie się społeczeństwa jednak jest to jednak proces wyraźnie wolniejszy niż w przypadku średniej krajowej. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest dużo niższy niż ogólnopolski i wynosi około 60 (dla kraju blisko 70). Wskaźnik ten w ostatnich latach w gminie Górzycę rósł zdecydowanie wolniej niż w przypadku porównywanych jednostek.

Prognozy zmian w strukturze społeczeństwa wskazują na lepszą sytuację gminy Górzycę względem porównywanych jednostek. Prognozowany jest tutaj względnie stały poziom liczby osób w wieku przed i produkcyjnym oraz niższy niż w prognozach dla innych jednostek terytorialnych przyrost w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Warto nadmienić, że na wyniki analizy wpływ może mieć kwestia wojny w Ukrainie ale kwestia ta nie jest jeszcze dokładnie zbadana.

Rynek pracy gminy Górzycę charakteryzuje się brakiem istnienia tzw. dużych pracodawców oraz wpływem bliskości granicy. Dominuje tutaj mikroprzedsiębiorczość, głównie w sekcji F (budownictwo) i G (handel). Klasy zatrudnienia to prawie wyłącznie podmioty 0-9 pracowników. Porównując gminę z powiatem słubickim okazuje się, że w 2012 roku wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 osób wynosił zaledwie 60% wskaźnika powiatowego, podczas gdy w 2021 roku było tu już 63% co oznacza, że dysproporcje w tym obszarze maleją. Oznaczać to może, że Górzycę jest miejscem o bardziej dogodnym profilu do prowadzenia mikrodziałalności gospodarczych przez osoby fizyczne, niż istnienia większych podmiotów działających w oparciu o inne formy gospodarcze (jak np. spółki). Być może ten kierunek rozwoju gospodarczego powinien być jeszcze bardziej wspierany jako taki, który charakteryzuje się większym potencjałem.

Sytuacja na rynku pracy w trakcie ostatnich 10 lat uległa poprawie. Zdecydowanie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słubicach. Na koniec ostatniego badanego roku łączna liczba osób bezrobotnych pozostających w rejestrach wyniosła 49 osób. Oznacza to, że zaledwie 1% mieszkańców gminy jest zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Aktualnie nie widać znaczących różnic pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn pozostających w rejestrach. Warto zwrócić uwagę na fakt, że spadek rejestrowanego bezrobocia szedł w parze z wzrostem liczby pracujących na 1000 mieszkańców gminy Górzycę. Trendy wzrostowe (silniejsze) zanotowano w tym samym okresie zarówno w całym powiecie słubickim, województwie lubuskim jak i w kraju. Jednak obecność rynku niemieckiego ma duży wpływ na dostępność pracowników na rynku pracy. Konkurencja płacowa ze strony niemieckiej jest ogromna i w dużej mierze poziom

zarobków decyduje o tym, że mieszkańcy regionu coraz częściej decydują się na pracę za granicą. Prowadzi to do ubytków na lokalnym rynku, który uzupełniany jest przez obywateli wschodnich sąsiadów Polski.

Charakterystyka środowiska naturalnego gminy Górzycy zdominowana jest przez krajobraz rolniczy. Mimo to z racji swojego położenia u zbiegu dolin rzecznych cieszy się interesującymi i urozmaiconymi walorami przyrodniczymi. W porównaniu z innymi gminami zaznacza się bardzo wyraźne skupienie wartości przyrodniczych i to o unikatowym charakterze. Znalazło to już wyraz w utworzeniu Rezerwatu Pamięcin i Obszaru Chronionego Owczary, a także w zaprojektowaniu Parku Krajobrazowego Ujście Warty - między innymi na terenie Gminy. Ponad połowa terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Tak więc przyroda jest nieodłącznym składnikiem obrazu gminy, a walory przyrodnicze są podstawowym czynnikiem decydującym o jej atrakcyjności turystycznej.

W obszarze ochrony środowiska gmina boryka się z problemami związanymi z narażeniem przyrody na psucie w wyniku działalności człowieka (czystość wód, powietrza, dzikie wysypiska śmieci) oraz zmniejszaniem bioróżnorodności m.in. także w wyniku zmian klimatu. Z drugiej strony natomiast dobrze radzi sobie z wyzwaniami infrastrukturalnymi. Gmina Górzycy wypada zdecydowanie najlepiej w zestawieniu stopnia skanalizowania gminy. O blisko 25 punktów procentowych przewyższa wskaźnik ogólnopolski, o ponad 15% wskaźnik powiatu ślubickiego, wicelidera zestawienia. Co ważne gmina Górzycy utrzymuje wysoki wskaźnik na przestrzeni lat, wraz z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na jej terenie. Świadczy to o dobrze uzbrojonych terenach inwestycyjnym, planowaniu przestrzennym oraz dbałości o zapewnienie przyłączy do urządzeń sieciowych dla nowych domów. Jeśli zaś chodzi o selektywną zbiórkę odpadów, to wprowadzie wskaźnik ten generalnie rośnie (choć w latach 2017-2019 notowano spadki) i w 2021 osiągnął swój historyczny szczyt (35,7%) znajdując się na niemal identycznym poziomie jak wskaźnik całego województwa lubuskiego, to wciąż jednak wskaźnik ogólnopolski pozostaje wyższy o ok. 5 punktów procentowych.

Jednym z kluczowych wyzwań gminy jest adaptacja to zmian klimatu. Te wiążą się ze wzrostem częstości występowania zjawisk ekstremalnych takich jak burze, nawałnice, szkwały, którym towarzyszy gwałtowny, porywisty wiatr, trąby powietrzne, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, wyładowania atmosferyczne, przymrozki wiosenne. Jako region leżący w znacznej części pomiędzy dużymi rzekami: Odrą i Wartą, obszary sąsiadujące z terenami zalewowymi są szczególnie narażone na powódzie. Wzrost częstotliwości występowania gwałtownych, nawałnych opadów atmosferycznych sprzyjać będzie występowaniu powodzi, ponieważ wysuszona gleba nie będzie przyjmować wody, a przesuszone obszary podmokłe będą charakteryzować się obniżoną zdolnością do akumulacji wody. Sektorem gospodarki, który jest szczególnie narażony na straty z powodu zmian klimatycznych jest rolnictwo. Zagrożone jest także bezpieczeństwo mieszkańców.

Gmina charakteryzuje się znaczącym dziedzictwem historycznym związanym głównie z dziejami Biskupstwa Lubuskiego. Jest jedną z ważniejszych miejscowości pod względem archeologicznym. Regularnie odbywają się tutaj ratunkowe badania archeologiczne, które wynikają z obowiązku nałożonego przez Lubuskiego Konserwatora Zabytków wyznaczonymi strefami ochrony archeologicznej. W porównaniu do okolicznych gmin ma więc bardzo silne podstawy do tworzenia tożsamości lokalnej. Działalnością sprzyjającą temu jest działalność kulturalna, która opiera się o funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury (GOK), Gminnej Biblioteki Publicznej oraz pośrednio o Ośrodek Pomocy Społecznej w Górzycy, Warsztat Terapii Zajęciowej w Żabicach i Środowiskowy Dom Samopomocy w Górzycy a także o działania prowadzone przez organizacje pozarządowe. Najważniejszym podmiotem w tym obszarze jest bez wątpienia GOK, który dysponuje i prowadzi swą działalność w budynku Centrum Spotkań Polsko-Niemieckich oraz Kompleksie Sportowo – Rehabilitacyjnym w Górzycy. GOK kieruje swoją ofertą do różnych grup odbiorców. Dla najmłodszych prowadzona jest Pracownia Edukacji Kulturalnej sprawująca opiekę oraz funkcje edukacyjne dla dzieci w wieku 3-5 lat. Dla młodzieży organizowane są liczne warsztaty i zajęcia (m.in. taneczne). Część warsztatów ukierunkowana jest na współpracę międzypokoleniową. Natomiast seniorzy zaangażowani są głównie w zespoły muzyczno-wokalne oraz funkcjonowanie Domu Seniora „Różane Wzgórza” formalnie prowadzonego przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum ze Ślubic, we współpracy i w obiektach GOK. Działalność kulturalna gminy Górzycy jest

widoczna i doceniana przez sąsiednie miejscowości. Nie mniej jednak pod względem zadowolenia mieszkańców z tego aspektu wypada w zestawieniu ze średnią porozumienia G-7 słabiej. Okazuje się, że pozytywną ocenę instytucjom kultury wystawia nieco ponad 30% mieszkańców, podczas gdy ponad 40% ocenia je negatywnie. Można przypuszczać, iż ocena działalności instytucji kultury (mocno spolaryzowana) może być związane z brakiem oferty (lub właściwej oferty) dla grup odbiorców badania lub wiązać się może z innymi, niezbadanymi czynnikami takimi jak choćby profil odbiorcy działań ośrodka (różniący się w gminach wiejskich, jaką jest Górzycza a gminach miejskich).

Zaznaczyć jednak należy, że działalność kulturalna oraz edukacyjna w gminie jest ze sobą mocno powiązana. Pozostając w tym wątku warto przyjrzeć się odpowiedziom mieszkańców regionu w kontekście potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (pytanie miało kontekst edukacyjny). Tej potrzebie mieszkańcy nadali wysoki priorytet (wyższy niż organizacja większej ilości imprez masowych) bo zajęła 7 spośród 20 pozycji w rankingu istotności. Blisko 95% mieszkańców gminy Górzycza uznało ją za istotną i jest to najwyższy wynik spośród wszystkich gmin G-7. Być może więc istotnym zagadnieniem tutaj jest zmiana profilu odbiorcy działań kulturalnych z biernego (widza) na czynnego (uczestnika warsztatów).

Gmina posiada także dobre warunki do rozwoju sportu oraz rekreacji. Najważniejszym obiektem sportowym gminy jest Kompleks Sportowo-Rehabilitacyjny w Górzycy. M.in. dzięki temu obiektowi zadowolenie mieszkańców z warunków do uprawiania sportu uplasowało się na podium rankingu zadowolenia z poszczególnych aspektów życia na terenie G-7. Mieszkańcy ocenili te warunki na 3,38 (skala 1-5). Pomimo wysokiej oceny warunków do uprawiania sportu zauważyć należy, że na terenie tutejszych gmin brakuje infrastruktury do niektórych dyscyplin sportowych (także pod kątem rekreacyjnym).

Górzycza posiada dobre warunki do rozwoju infrastruktury związanej z rekreacją rowerową oraz wodną. Oba typom rekreacji sprzyja rzeka Odra, która z jednej strony sama w sobie tworzy szlak wodny a z drugiej strony ze względu na towarzyszące jej wały staje się atrakcyjnym szlakiem rowerowym. Po koronie wałów biegnie szlak o znaczeniu międzynarodowym. W znacznej części jest on utwardzony (na terenie gminy Górzycza kostką brukową) i poprowadzony po koronie wału. Niestety na odcinku górzyckim obserwowane są tutaj pewne braki – po pierwsze brakuje odcinka pomiędzy granicami gmin Słubice i Górzycza (ok. 200 metrów). Brakuje także kontynuacji trasy na północ w stronę Kostrzyna nad Odrą. Odcinek ten o ile zostałby poprowadzony domknąłby infrastrukturalnie trasę, która w połączeniu z biegnącą równolegle ścieżką po niemieckiej stronie Odry stanowiłaby atrakcyjną trasę liczącą ponad 60km pozwalającą na podróż Lubuskim Przełomem Odry po obu stronach rzeki i w dwóch krajach. Biorąc pod uwagę wykluczenie komunikacyjne części miejscowości gminy, dotarcie do Górzycy rowerem nierzadko jest jedyną możliwością komunikacyjną. Warto więc wspierać tą możliwość poprawą infrastruktury.

Warto zauważyć, że występuje tutaj dobre planowanie przestrzenne. Przejawia się to największym w powiecie słubickim odsetkiem powierzchni objętym MPZP (jednocześnie przy małej ich ilości). Gmina dysponuje także Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, w którym wykorzystuje swoje potencjały geograficzne wskazując m.in. lokalizacje elektrowni fotowoltaicznych. Sprzedawane działki budowlane są atrakcyjne cenowo i większości przypadków w bezpośredniej bliskości mediów. Na koniec 2021 roku gmina posiadała jeszcze 8ha działek na sprzedaż.

W Górzycy brak jest systemowej opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy nie ma żłobków. Jest to zrozumiałe ze względu na wielkość tej jednostki samorządu terytorialnego. Nie mniej jednak co roku liczba dzieci, które potencjalnie mogłyby uczęszczać do żłobka oscyluje w okolicach 80-90. Liczba ta od dekady utrzymuje stały boczny trend (oznaczony kropkowaną linią na wykresie). Jest to więc obszar polityki społecznej, w którym występuje niewielki lecz stały popyt a brakuje podaży. Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Górzycza nie uległ poprawie odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy. Najwyższy wskaźnik osiągnięto w 2014 roku i wynosił 70,3%, tymczasem w 2021 było to zaledwie 53,4%. Aktualnie tutejszy wskaźnik jest najniższy spośród porównywanych jednostek terytorialnych i jedynie w 2013 roku był stosunkowo

blisko reszty stawki. Aktualnie wskaźniki powiatowe, wojewódzkie czy krajowe wykazują tendencję umiarkowanie wzrostowe, w przeciwieństwie do gminy Górzycy. Podobnie wygląda sytuacja ze współczynnikiem skolaryzacji netto. Współczynnik ten znacząco odbiega na minus od porównywanych jednostek. Na terenie obszaru G-7 obserwowane są rosnące współczynniki skolaryzacji netto w największych miejscowościach – Słubicach, Kostrzynie nad Odrą i Rzepinie, które mogą być spowodowane przez różne czynniki. Mogą to być np. dzieci z sąsiednich gmin dojeżdżające do szkół w miejscach pracy rodziców (tłumaczyłoby to jednoczesny wzrost w Kostrzynie i Słubicach przy spadku współczynnika w gminie Górzycy).

Biorąc pod uwagę wyniki z roku szkolnego 2021/2022 gmina Górzycy wypada lepiej od średniej powiatu słubickiego w przypadku języka polskiego. W pozostałych przedmiotach wyniki są niższe. Jak te wyniki mają się do wyników ogólnopolskich? Odpowiedzią na te pytanie mogą być tzw. Przedziały staninowe, czyli statystyczne ujęcie uzyskiwanych przez uczniów wyników. Okazuje się, że w przypadku języka polskiego średni wynik gminy górzycy plasuje się w staninie 4 (niżej średni), matematyka w staninie 2 (bardzo niski), język angielski w staninie 5 (średni) a język niemiecki w staninie 4 (niżej średni). Edukacja w powiecie słubickim nie stoi na najwyższym poziomie, bazując na wynikach egzaminu ośmioklasisty. Gmina Górzycy nie jest tutaj niestety wyjątkiem i także notuje słabsze niż średnie wyniki w tych egzaminach. Mieszkańcy regionu odbierają jednak jakość nauczania w szkołach regionu jako względnie dobrą. W rankingu zadowolenia G-7 kategoria ta uplasowała się na 5 spośród 24 miejsc z wynikiem 3,26 (skala 1-5). Nieco inaczej jest w gminie Górzycy, gdzie kategoria ta uplasowała się dopiero na 15 spośród 24 miejsc.

Jeśli chodzi o dostępność podstawowej opieki zdrowotnej to w gminie Górzycy jest ona oceniana pozytywnie i stanowi to wyjątek na terenie, na którym prowadzone było badanie. Ogólnie w rankingu G-7 jakość POZ została oceniona najniżej ze wszystkich branych pod uwagę kategorii. W pięciostopniowej skali otrzymała średnią na poziomie 2,17. Gmina Górzycy wypadła tutaj zdecydowanie lepiej, gdyż jakość opieki zdrowotnej, z oceną 3,78 uplasowała się w rankingu zadowolenia na wysokim 9 miejscu na 24 możliwe pozycje. Zadowolonych z tej jakości jest blisko 40% mieszkańców (tylu samo jest niezadowolonych, lecz w porównaniu z wynikami G-7 są to bardzo korzystne proporcje).

Biorąc pod uwagę statystyki publiczne można zauważyć, że sytuacja w pomocy społecznej pod względem ilości osób będących jej beneficjentami znacząco się poprawia. Jest to trend obserwowany w całym kraju. Od 2013 roku spadki ilości korzystających z pomocy spadły przeciętnie o ponad połowę. Wciąż jednak gmina Górzycy czy powiat słubicki znajdują się powyżej wskaźników wojewódzkich i krajowych. Odsetek mieszkańców korzystających z takiej pomocy wynosi ok. 5%. Generalnie mieszkańcy Gminy działalnie systemu pomocy społecznej oceniają neutralnie. Znalazło się na ono na 16 spośród 24 miejsc w rankingu. Średnia przyznanych ocen to 3,24 jednak należy zwrócić uwagę na fakt, że blisko 36% respondentów nie podjęło się oceny. W Gminie Górzycy ocena wypada lepiej niż na tle całego badanego obszaru. Spośród grup, które wg mieszkańców Górzycy mają najbardziej utrudnione warunki rozwoju najwięcej wskazań padło na: osoby z niepełnosprawnościami, samotnych rodziców, osoby młode (do 30 roku życia), oraz mieszkańcy obszarów popegeerowskich. Wskazania dotyczące tej ostatniej grupy oraz samotnych rodziców były na terenie Górzycy wyraźnie wyższe niż na całym obszarze G-7, co może sugerować pewną specyfikę występujących tutaj problemów.

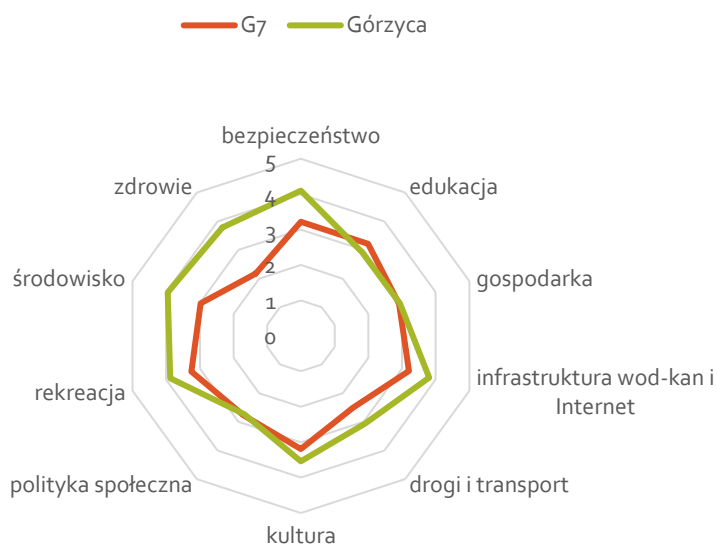
Na terenie gminy Górzycy działa kilka organizacji, których siła, znaczenie, skala działalności, doświadczenie oraz potencjał finansowy jest znaczący. Są to: Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie „Humanitas”, Fundacja Kształcenia Kreatywnego, LGD Zielona Dolina Odry i Warty, Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty oraz dwie organizacje, które przeniosły swoje siedziby na teren gminy stosunkowo niedawno – Klub Przyrodników (którego Stacja Terenowa w Owczarach działa tutaj już kolejną dekadę) i Fundacja Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych. Większość z wymienionych organizacji działa w obszarze przyrodniczym i ochrony środowiska, co biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy jest obszarem o wysokim potencjale do współdziałania. Co więcej Klub Przyrodników oraz Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty to bez wątpienia jedne z najważniejszych

organizacji przyrodniczych w Polsce. Prawdopodobnie nie ma w kraju drugiej jednostki samorządu terytorialnego, w której na jednego mieszkańca przypadłoby tak wiele, tak znaczących organizacji pozarządowych. NGO opiera się przeważnie na wolontarystycznej pracy aktywnych mieszkańców. Zapytano więc uczestników badania o ocenę własnego zaangażowania społecznego. Wyniki wskazują na to, że jest tutaj spore pole do poprawy a mieszkańcy oceniają swoje zaangażowanie dosyć krytycznie - 40% respondentów uważa, że zaangażowanie to jest niewielkie lub bardzo małe. W obszarze aktywności obywatelskiej rozpatrywano także frekwencje wyborze. Niezaprzeczalnym faktem jest to, że zazwyczaj w ostatniej dekadzie, w powiecie słubickim najsłabiej na polu frekwencyjnym wyglądała właśnie Górzycza.

Ciekawostką z obszaru kapitału społecznego jest informacja o tym jak bardzo spolaryzowani byli mieszkańcy poszczególnych gmin w wyrażaniu swoich opinii. Zsumowano wszystkie odpowiedzi neutralne w 24 kategoriach oceny jakości życia i sprawdzono jaki odsetek udzielanych odpowiedzi stanowiły one w każdej gminie. Najmniejsza ilość wskazań oznaczać może najbardziej spolaryzowaną społeczność. W tak sporządzonym rankingu liderem okazuje się być Górzycza, gdzie odsetek odpowiedzi neutralnych był wyraźnie niższy niż w pozostałych gminach G-7.

Budżet gminy Górzycza rośnie a jej sytuacja finansowa wydaje się nie być zagrożona. W latach 2012-2021 znacząco wzrosły dochody gminy. Wzrost ten przewyższa 100%. Jednocześnie rosły także wydatki choć w tempie nieco niższym niż dochody. Zaowocowało to nadwyżką budżetową w każdym roku, z czego w 2021 na poziomie ponad 4,7 mln zł.

Podsumowując gmina Górzycza jest jednostką z wysokim potencjałem. Może okazać się bardzo dobrym miejscem do zamieszkania. Oferuje dostęp do niemal wszystkich usług publicznych jak okoliczne większe ośrodki miejskie, dając jednocześnie bliskość przyrody oraz „spokój” związany z życiem na wsi. Szczególnie korzystnie wypada w obszarach środowiska, rekreacji, zdrowia, bezpieczeństwa i infrastruktury wod-kan. Tak wynika z opinii mieszkańców ale również z zebranych danych statystycznych. Obszarami, które wymagają poprawy aby tą atrakcyjność osiedleńczą zwiększyć, bez wątpienia są: edukacja, polityka społeczna (opieka nad dziećmi do lat 3, przedszkola), gospodarka i rynek pracy (większa ilość atrakcyjnych miejsc pracy na terenie gminy). Potencjał rozwojowy gminy stanowi przede wszystkim środowisko i rekreacja (także sport i powiązane z aktywnością fizyczną i przyrodą - zdrowie).

PYTANIA BADAWCZE

Diagnoza polega na zgromadzeniu, a następnie analizie danych na temat JST i jej otoczenia. Przygotowywana na potrzeby strategii diagnoza powinna: identyfikować najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, nazywać główne bariery i szanse wynikające ze zidentyfikowanych uwarunkowań, określać potencjały gminy, nawiązując do dostępnych zasobów oraz lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego.

W ramach procesu diagnostycznego pytania badawcze stanowią swoistą nawigację. To w odniesieniu do tych, które uznane zostaną za kluczowe pytania, tworzone będą poszczególne narzędzia badawcze oraz prowadzone będą analizy danych zastanych. Pytania badawcze w ramach niniejszej diagnozy są następujące:

1. Jakie są kluczowe problemy i bariery rozwojowe gminy Górzycy?
2. Jakie są płaszczyzny problemów oraz ich przyczyn?
3. Jakie są potencjały i mocne strony Gminy Górzycy?
4. Jakie obszary życia społeczno-gospodarczego powinny stanowić potencjał rozwojowy gminy?

OPIS TECHNIK I NARZĘDZI BADAWCZYCH

Uzyskanie odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze wymaga ustalenia źródeł pozyskiwania informacji, służących wyciąganiu wniosków dotyczących pytań. Zgodnie z zasadą triangulacji, aby zachować możliwie największy obiektywizm i rzetelność wyciąganych wniosków powinno dążyć się do zwielokrotnienia źródeł informacji dla każdego badanego aspektu. Źródła informacji zostały przyporządkowane każdemu postawionemu pytaniu badawczemu. W samym badaniu zastosowane zostaną zarówno metody jakościowe jak i ilościowe. Szczegółowe zestawienie narzędzi wykorzystywanych w ramach tych metod przedstawiono w kolejnej części niniejszego opracowania.

Triangulacja - W procesie analizy i wyciągania wniosków niezwykle istotnym elementem jest triangulacja. Aby zapewnić jak najwyższą jakość badania zastosowano metodę triangulacji, która polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod, a następnie porównywanie i łączenie wyników. Różne metody umożliwiają testowanie tej samej hipotezy i zmniejszenie obciążenia błędem wynikającym z ograniczeń i wad poszczególnych metod. Jeśli osiągnięte wyniki są podobne, są one traktowane jako bardziej godne zaufania i obarczone mniejszym błędem.

Triangulacja może być również używana dla pogłębienia badań, a w szczególności do poszerzenia wiedzy o kontekście badanego zjawiska.

Wg klasyfikacji Normana Denzina , zastosowano trzy rodzaje triangulacji:

1. Triangulacja danych – polegającą na przeprowadzeniu badania na podstawie różnych źródeł informacji: wyniki ogólnodostępnych badań i GUS; dane zastane wewnętrzne; wyniki badań własnych,
2. Triangulacja metod – czyli połączenie kilku metod badawczych: analizy danych zastanych, badania ilościowego i badania jakościowego,

3. Triangulacja badaczy – czyli wnioskowanie przez trzech badaczy, którzy dochodzą do konkluzji niezależnie. Raport z badania jest syntezą wspólnych wniosków, które zwiększają wiarygodność badania.

W badaniu zastosowane zostały wszystkie trzy poziomy triangulacji.

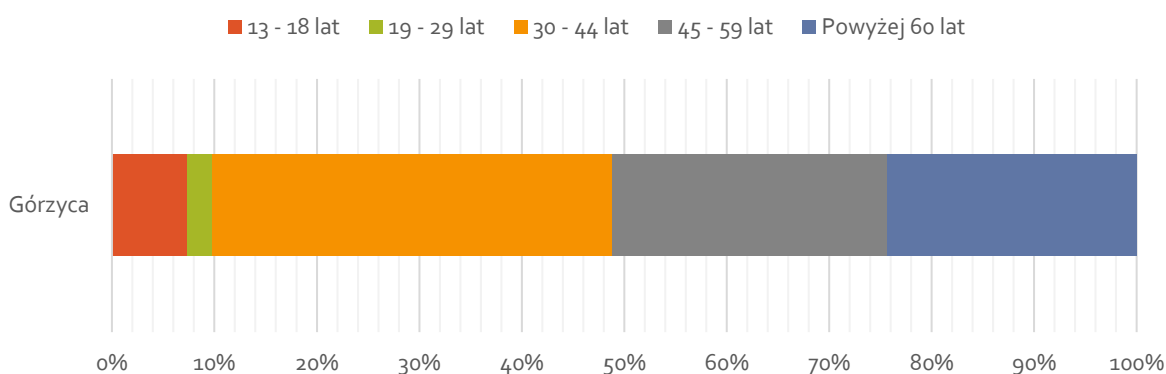
ŹRÓDŁA DANYCH

Narzędzia badawcze	Czas pomiaru (częstotliwość, ilość, badany okres)	Źródło danych	Szacunkowa waga materiału dla raportu
Analiza danych zastanych	Przez cały okres diagnozy	- bank danych lokalnych GUS - Statystyki publiczne GUS wg stanu na 31.12.2021. W przypadku danych tematycznie objętych Narodowym Spisem Powszechnym uwzględniane będą wartości wynikające ze spisu.; - dokumenty strategiczne gmin (strategie, plany, programy); - Dane, wnioski i informacje przekazane przez gminę w toku prac nad strategią; - Strona internetowa, BIP Gminy oraz wybranych jednostek podległych. - Informacje, wnioski, rekomendacje wpływające w trakcie prac nad innymi dokumentami strategicznymi obejmującymi obszar gminy - publikacje, opisy, ekspertyzy, opracowania dot. danego obszaru; - dane innych instytucji – takich jak policja, OPS, WIOŚ, RDOŚ, Straż Pożarna;	75%
Ankieta elektroniczna	7.02-21.02.2022	- Wyniki badania społecznego przeprowadzonego w 2022 roku na potrzeby budowania strategii ponadlokalnej G-7; - w badaniu udział wzięło 627 osób, z czego 560 wypełniło całą ankietę. Rozkład kwoty w podziale na poszczególne gminy zbliżony był do rozkładu reprezentatywnego nielosowego. Respondenci z gminy Górzycy, którzy wypełnili całą ankietę to 41 osób i wyniki tej grupy będą brane pod uwagę przy opracowywaniu wniosków.	20%
Wywiady pogłębione	28.02 – 11.03.2022	Wnioski ze spotkania online z radnymi gminy przeprowadzonego w 2022 roku na potrzeby budowania strategii ponadlokalnej G-7	5%

		- rady gmin. 7 spotkań online zorientowanych na omówienie wstępnych wyników ankiet (pogłębienie wskazanych problemów, poszukiwanie przyczyn itp.).	
--	--	--	--

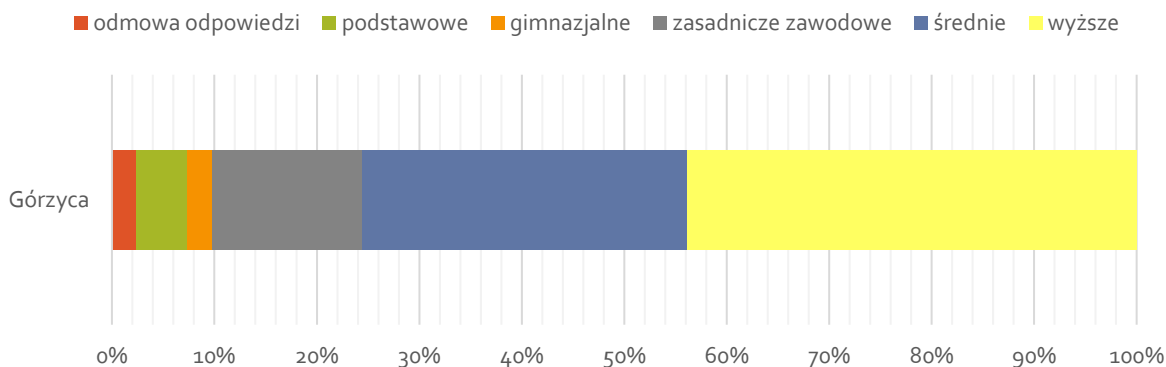
Wykres 1 Struktura wiekowa uczestników badania.

struktura wiekowa uczestników badania

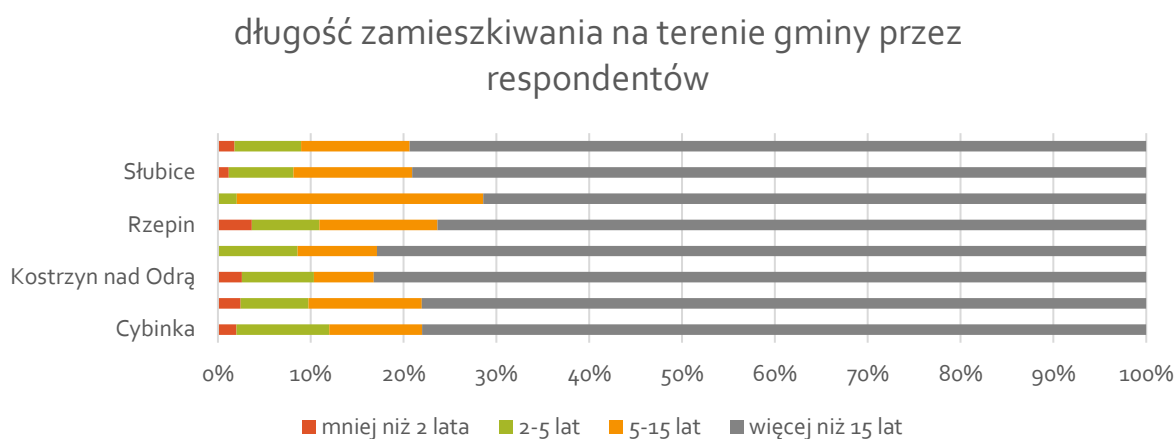

Wykres 2 Struktura wykształcenia respondentów.

sturktura wykształcenia respondentów

Wykres 3 Rozkład odpowiedzi na pytanie o to jak długo respondent zamieszkuje na terenie gminy.

NOTKA AUTORSKA

Dokument został opracowany przez zespół Collegium Innovatium Duer Sp.k.

Koordinacja merytoryczna – Karol Duer

UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO-HISTORYCZNE

Gmina Górzycy jest gminą wiejską położoną w zachodniej części Polski, na północnym zachodzie województwa lubuskiego, w powiecie słubickim. W poczet gminy wchodzi 12 miejscowości: Chyrzyno Osada, Czarnów, Laski Lubuskie, Ługi Górzyckie, Owczary, Pamięcin, Radówek, Spudłów, Stańsk, Żabice i stolica gminy: Górzycy. Jest ona ośrodkiem administracyjnym, a także centrum gospodarczym. Tu również koncentruje się działalność handlowo – usługowa oraz lokalne życie społeczne, kulturalne i sportowe. Mieści się pomiędzy dwoma najbardziej znaczącymi ośrodkami miejskimi regionu przygranicznego – Słubicami i Kostrzynem nad Odrą. Górzycy jest małą miejscowością, obecnie wsią,

rozciągającą się na malowniczej terasie doliny Odry. Pod względem fizyczno-geograficznym, znajduje się ona w krainie Pojezierzy Wielkopolskich i wchodzi w skład Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, a dokładnie leży na obszarze nazywanym Lubuskim Przełomem Odry¹. Jej dolina na tym odcinku ma 25 km długości i 2-5 km szerokości, obniżając się od około 21 m do 12 m n.p.m.². Górzycy jest zaledwie o ok. kilometr oddalona od Odry. Najbliższe okolice wsi pocięte są rynkami, parowami i pasmem Raczej Strugi (Czerwony Kanał) uchodzącej do Warty. Od topografii terenu - urozmaiconego falistymi wzgórzami, które wprawdzie nie przekraczają 70 m, lecz wyraźnie dominują nad okolicą – wzięta się nazwa miejscowości - Goriza (wymieniona w dokumencie z 1252 r.), Goricz (wymieniona w dokumencie z 1317 r., tutaj jako oppidum) - zachowując podobieństwo brzmienia także w języku niemieckim – Göritz³.

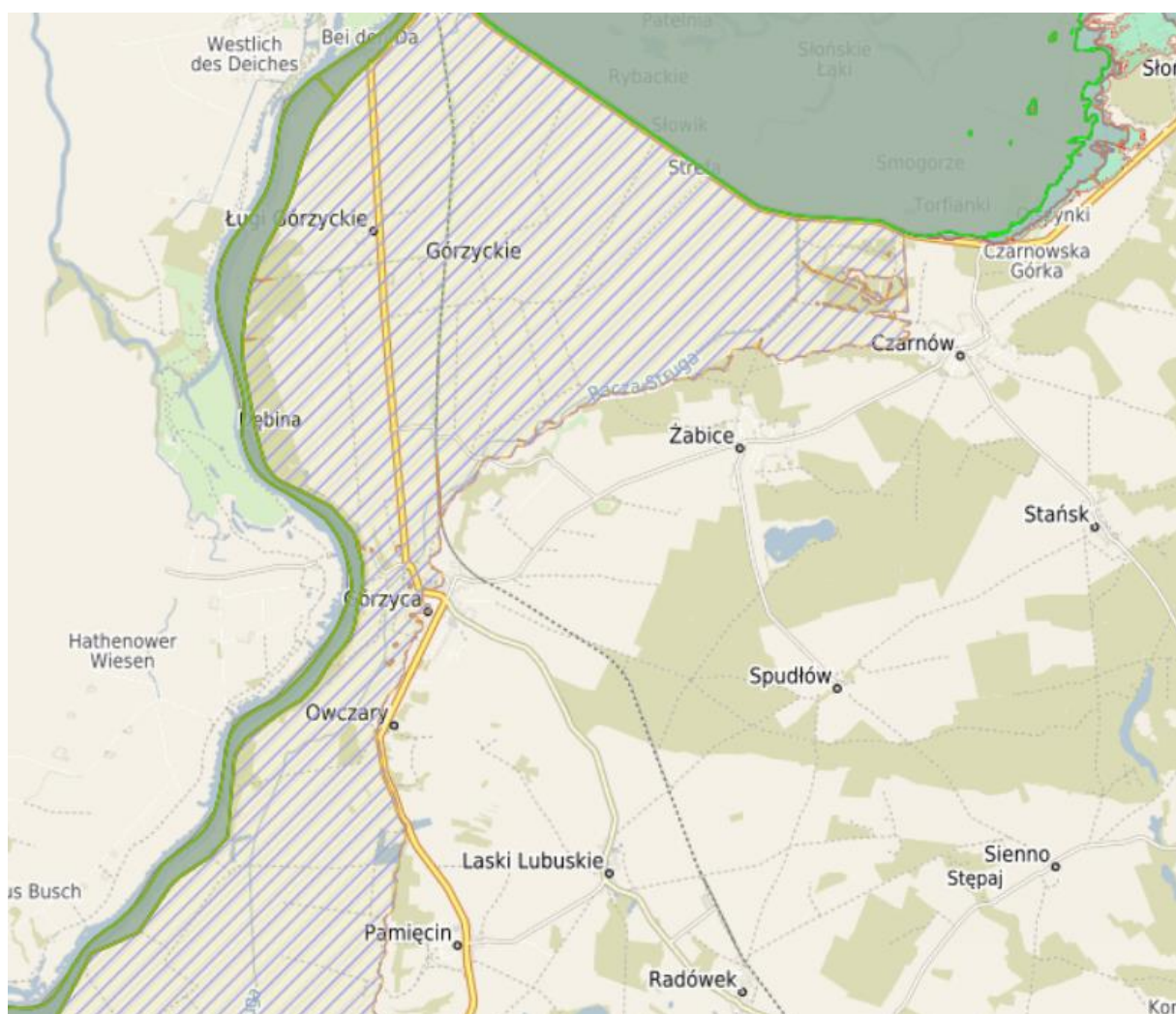
Gmina jest nisko zalesiona (mniej niż 25% powierzchni zalesionej i zakrzewionej, co jest bardzo niskim wskaźnikiem jak na województwo lubuskie) z dominującymi terenami rolniczymi (69%). Ponad 40% gminy leży w dolinach rzecznych. Są to tereny zalewowe, dla których istnieje ryzyko zagrożenia powodziowego. Tereny te rozciągają się wzdłuż Odry (na zachodzie gminy) oraz Warty (na północy). Na poniższej mapie zaznaczono je kreskowanym gradientem. Oczywiście tereny te są obecnie chronione przez wały przeciwpowodziowe. Jednak ich naturalny charakter determinuje w pewnym stopniu specyfikę przyrodniczą oraz problemy i korzyści z uprawy tych ziem.

¹ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 1998, s. 134.

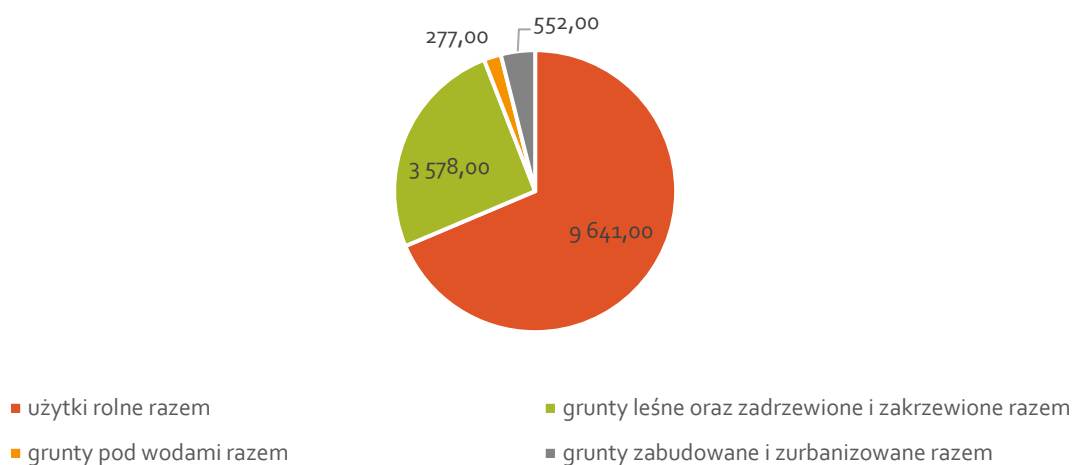
² Tamże, s. 134.

³ E. Rozenkranz, *Górzycy*, w: Z. Kaczmarczyk, A. Wędzki (red.), *Studia nad początkami i rozplanowaniem miast nad środkową Odrą i dolną Wartą*, t. 1, *Ziemia lubuska, Nowa Marchia, Wielkopolska*, Zielona Góra 1967, s. 199, 203-204.

Mapa 1 Mapa gminy Górzycy z uwzględnieniem terenów naturalnie zalewowych. Źródło: geoportal.gov.pl

Wykres 4 Kierunki wykorzystania powierzchni gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2024

Uwarunkowania historyczne⁴

uprawy roli⁵. Pierwsze ślady obecności człowieka na obszarze gminy datowane są na okres paleolitu schyłkowego (ok. 10000 p.n.e.) i mezolitu (ok. 8000 – 4800 p.n.e.).

W okresie wpływów rzymskich (początki n.e. – 375 r. n.e.) na obszarze gminy Górzycy rejestrujemy również intensywne osadnictwo, co w czasach kultury łużyckiej. Dotychczas z tego okresu znanych jest kilkanaście osad i cmentarzysk. Najbardziej spektakularne odkrycia pochodzą z Górzycy. Pierwszych znalezisk z okresu rzymskiego dokonano tutaj jeszcze w XIX w. To wówczas, według źródeł, w pobliżu „Kępy Targacz” odkryto rzymskie naczynia brązowe⁷. Po zaniku osadnictwa z okresu wpływów rzymskich, od ok. IV w. n.e., na obszarze gminy Górzycy obserwowana jest tzw. pustka osadnicza. Nie oznacza to, że od IV do ok. IX w. n.e. na tym terenie nie ma osadnictwa. Taka sytuacja wynika ze złego stanu badań nad tym okresem dziejów w tym regionie. Z punktu widzenia archeologa, należy mieć nadzieję, że kolejne odkrycia wypełnią tę białą kartę.

Ponownie na obszarze gminy ludność pojawia się około IX/X w. n.e. Jest to ludność słowiańska. Ludność wczesnośredniowiecznej Górzycy zajmowała się hodowlą, rolnictwem i rybołówstwem. Wykwalifikowani rzemieślnicy trudnili się produkcją rogowniczą (obrabiali przedmioty z kości, poroża i rogu), kowalstwem, produkcją naczyń czy wyrobów drewnianych. Z jej intensywnym osadnictwem mamy do czynienia szczególnie na pograniczu Górzycy i Owczar oraz w samych Owczarach. Dowodem na potwierdzenie tych słów są pozostałości po grodzie właśnie w Owczarach. Znajduje się on na wzgórzu wyniesionym ponad dolinę Odry. Z racji swego doskonałego położenia gród w Owczarach był wyśmienitym punktem obserwacyjnym i obronnym

⁵ E. Rozenkranz, op. cit., s. 199.

⁶ A. Götze, op. cit., s. 41-46; S. Griesa, op. cit., s. 189-191.

⁷ *Katalog...*, s. 84, 113.

w okresie średniowiecznym. Tak rolę przyszło mu pełnić ponownie podczas II wojny światowej, czego dowodem są liczne fortyfikacje polowe w tym miejscu. Wczesnośredniowieczne grodzisko w Owczarach dotychczas nie było przedmiotem żadnych większych badań archeologicznych. Niewątpliwie jest to niezwykle interesujący obiekt, który przy niewielkich nakładach może stać się atrakcją turystyczną.

Dzieje Górzycy związane są z dziejami biskupstwa lubuskiego, utworzonego przez Bolesława III Krzywoustego w czasie legacji Idziego z Tuskulum odbytej do Polski w latach 1123 – 1125⁸. Pobyt legata wykorzystał Krzywousty do uregulowania stosunków kościelnych w swoim państwie, które wyrażało się w ustanowieniu nowych biskupstw, w tym lubuskiego. Biskupstwo lubuskie miało rozwijać akcję misyjną wśród Słowian połabskich na zachód od Odry⁹.

Z czasami średniowiecza wiąże się najbardziej spektakularny okres w dziejach Górzycy. Chodzi oczywiście o czasy, kiedy była ona siedzibą biskupów lubuskich. Diecezja lubuska powstała w 1124 r. Jej pierwszą stolicę ustanowiono w Lubuszu (obecnie Lebus)¹⁰. Zawiła sytuacja polityczna, jaka miała miejsce kilkadziesiąt lat później, skłoniła arcybiskupa Konrada do poszukiwania nowej siedziby biskupstwa¹¹. Tymczasowe schronienie udało się znaleźć po drugiej stronie Odry, w Górzycy. W 1276 r. ogłoszono ją oficjalną siedzibą biskupstwa i kapituły lubuskiej¹². Nowa, stołeczna rola przyniosła jej wyraźne ożywienie. To wówczas powstały obiekty sakralne i budynki kurialne. Wzrosła liczba ludności oraz rozszerzyły się kontakty gospodarcze. Efektem tego nagłego skoku cywilizacyjnego było uzyskanie przez Górzycę w 1317 r. praw miejskich¹³.

Okres bujnego jej rozwoju nie trwał jednak zbyt długo. W 1326 roku Władysław Łokietek dokonał najazdu na Nową Marchię. W odwecie mieszkańcy frankfurccy jeszcze w tym samym roku zniszczyli Górzycę wraz z siedzibą biskupią¹⁴. Kolejne najazdy, zwłaszcza w 1352 r., coraz bardziej rujnowały miasto, podkopując jego stołeczną pozycję. Wkrótce Górzycza przestała być nie tylko rzeczywistą, ale nawet nominalną stolicą biskupstwa lubuskiego i straciła swe miejskie przywileje¹⁵.

Po tych tragicznych wydarzeniach, w miejscu zniszczonej siedziby biskupiej, powstało sanktuarium maryjne¹⁶. Do połowy XVI wieku znajdował się tam cudowny wizerunek Matki Boskiej¹⁷. To dzięki niemu górzyckie sanktuarium było znanym i licznie odwiedzanym przez pątników miejscem kultu. W 1551 r., niestety i ono zostało zrabowane i zburzone¹⁸. W XIX w., w miejscu średniowiecznej siedziby biskupiej i sanktuarium maryjnego, powstał folwark. Jego zabudowania, choć doszczętnie zniszczone przez pociski artyleryjskie, wznosiły się na Targaczu do końca II wojny światowej¹⁹.

Po wykształceniu tożsamości państwowej powojennej Polski spójność kulturowa tak obszaru gminy Górzycza, jak i większej części Europy warunkowana była przede wszystkim warunkami przyrodniczymi. Na całym interesującym nas obszarze zauważyć można efekty XVIII wiecznych wielkich melioracji i regulacji Odry i Warty. Działania te tak silnie zmieniły krajobraz i sytuację społeczno – gospodarczą wraz z nowym, olęderskim

⁸ K. Maleczyński, *Legacja Idziego kardynała Tuskulum*, w: *Studia nad dokumentem polskim*, Wrocław 1971, s. 144

⁹ Zob. M. Golemski *Działalność misyjna biskupów lubuskich w XII i XIII wieku – cele i efekty*, w: *Kościół i państwo w dziejach, źródłach i studiach nad przeszłością*, Warszawa 2008, s. 175 - 181

¹⁰ M. Golemski *Górzycza – fragmenty z przeszłości dawnej stolicy ziemi lubuskiej*, [w:] *Monografia historyczno-przyrodnicza Górzycy i okolic*, red. H. Czyż, Górzycza, 2000, s. 10.

¹¹ Tamże, s. 11.

¹² E. Rozenkranz op. cit., s. 203-204; M. Golemski, *Górzycza...*, s. 11.

¹³ E. Rozenkranz op. cit., s. 203-204.

¹⁴ M. Golemski, *Górzycza...*, s. 12.

¹⁵ Władze Gminy, na czele z Wójtem Robertem Stolarskim, z optymizmem patrzą w przyszłość i dążą do odzyskania przez tę urokliwą miejscowość praw miejskich.

¹⁶ M. Golemski, *Górzycza...*, s. 13.

¹⁷ Próbę ustalenia jego typu ikonograficznego przeprowadziła dr Bożena Grabowska. Por. B. Grabowska *Zaginiony wizerunek Matki Boskiej z Górzycy. Próba ustalenia typu ikonograficznego*, w: *Colloquia Lubuskie*, red. M. Golemski, Ośno Lubuskie 2011, s. 36-41.

¹⁸ S. W. Wohlbrück op. cit., t. 2, s. 225-227.

¹⁹ Z. Linkowski op. cit., s. 41.

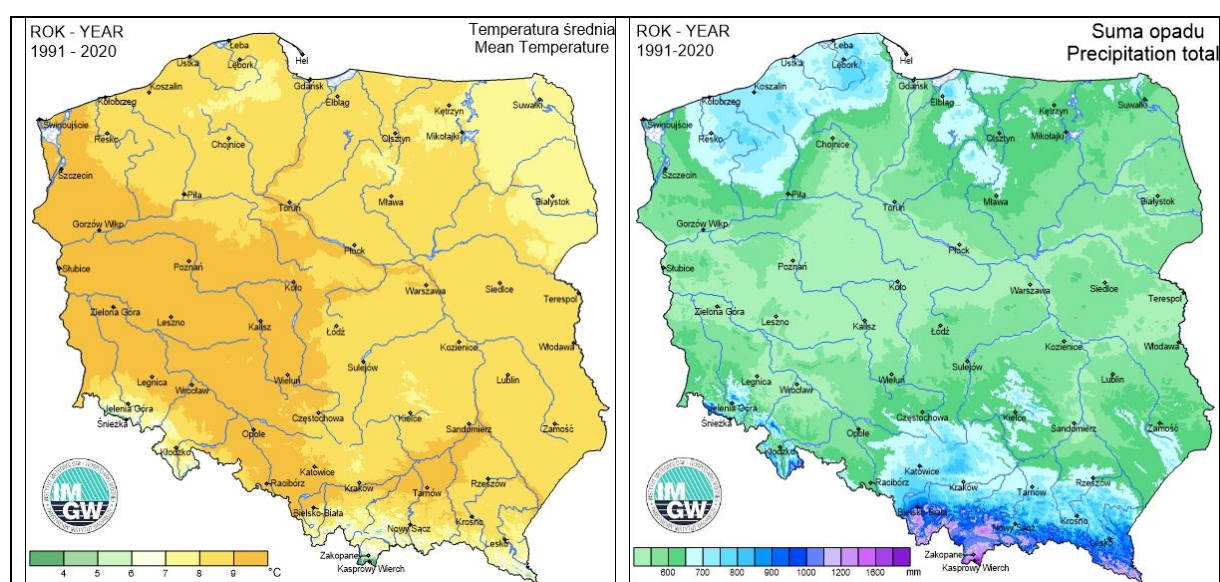
(specyficznym dla tych ziem) osadnictwem. Ten historyczny fakt odgrywa coraz silniejszą rolę w kształtowaniu tożsamości regionalnej. W ten sposób, wraz z opisaną w części przyrodniczej ornitofauną, stanowi wizytówkę regionu wielkich rzek Ziemi Lubuskiej. Dramatyczne w swym przebiegu wypędzenia, wysiedlenia i przesiedlenia ukształtowały dzisiejszy, specyficzny dla Ziemi Zachodnich (zwanych w PRL-u „Ziemiemi Odzyskanymi”) tygiel kulturowy. Mieszają się w nim kultury niemal ze wszystkich stron dawnej II Rzeczypospolitej. Na terenie obszaru obserwowano powszechne zawężenie spojrzenia na problematykę tożsamości, wysoką skalę nieznajomości, ale też i braku zainteresowania zamieszkwanymi ziemiami. Za przyczynę tych zjawisk można pozostałości propagandy czasów PRL-u, kiedy w konsekwentny i systemowy sposób starano się zatrzeć tujejsze materialne świadectwa przeszłości, których nie postrzegano lub nie chiano postrzegać jako własne.²⁰ Do dziś skutkuje to wzmiankowanym problemem zaniku tożsamości regionalnej.

POGODA I KLIMAT

Obszar objęty opracowaniem jest pod wyraźnym wpływem klimatu atlantyckiego. Decyduje o tym położenie w zachodniej części kraju. Klimat kształtują masy powietrza wilgotno-morskiego i podzwrotnikowego, napływające z zachodu oraz w mniejszym stopniu polarno-kontynentalnego ze wschodu i arktycznego z północy. Roczne amplitudy temperatur wahają się między -20 a $+20,5^{\circ}\text{C}$, średnie roczne amplitudy oscylują pomiędzy 8 a $8,4^{\circ}\text{C}$. Średnie temperatury stycznia wynoszą od -1 do $-1,5^{\circ}\text{C}$, a lipca około 18°C . Roczne sumy opadów atmosferycznych wahają się od 550 do 650 mm, pokrywa śnieżna zalega $40-60$ dni, zaś okres wegetacji trwa $220-230$ dni.

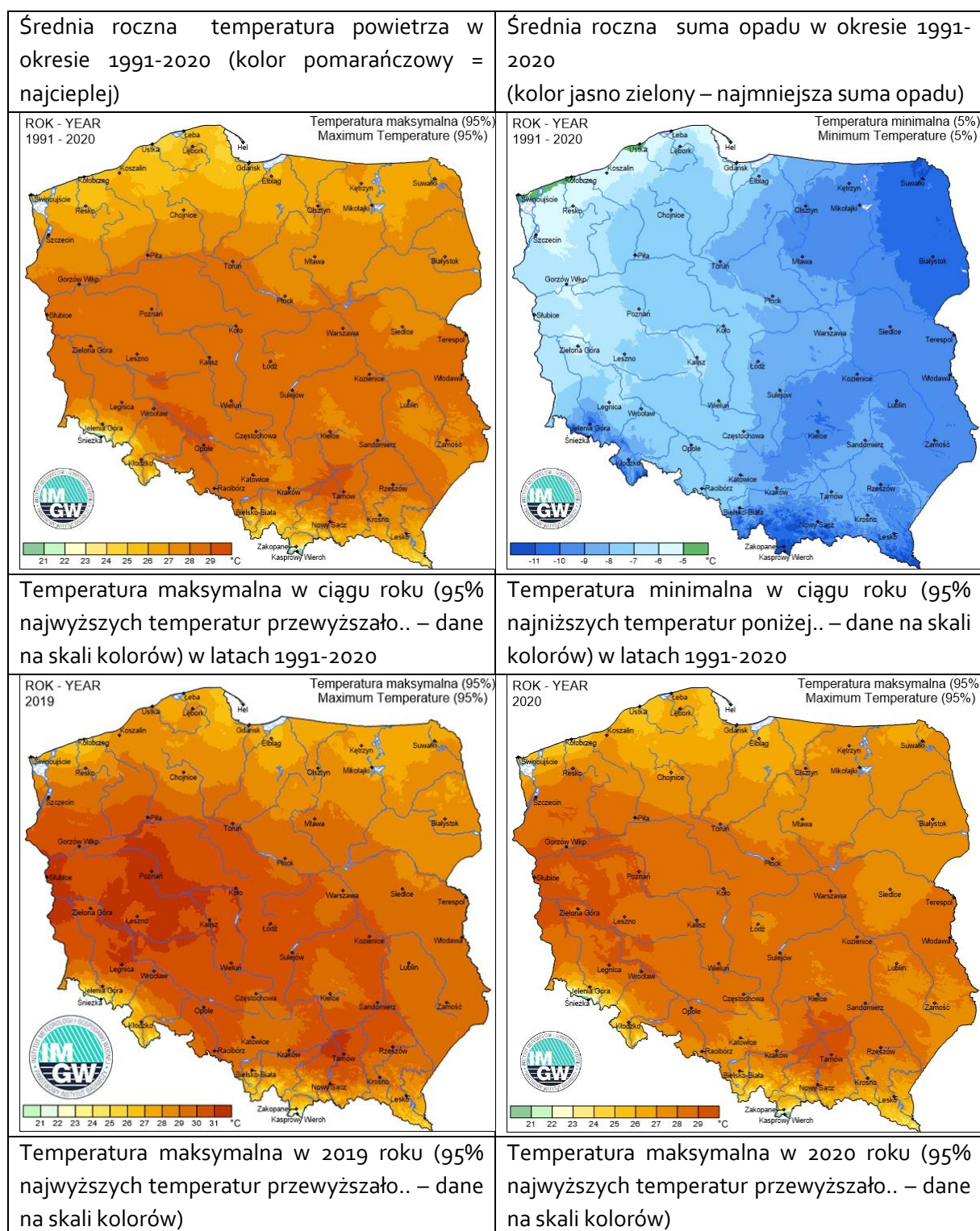
Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski wg częstości występowania w ciągu roku poszczególnych typów pogody obszar ten należy do Regionu Lubuskiego. Region ten, spośród innych na Nizinie Wielkopolskiej, wyróżnia największa liczba dni z pogodą ciepłą. Mniej niż w innych regionach klimatycznych notuje się w regionie dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie chłodną i z pogodą przymrozkową bardzo chłodną.²¹ W latach $1991-2020$ zaobserwowano zmiany klimatyczne prowadzące do sytuacji, w której tereny te są jednymi z najcieplejszych w Polsce ale też i najbardziej narażonych na suszę. Specyfikę klimatu gminy Górzycy można zaobserwować na mapach klimatycznych IMGW (<https://klimat.imgw.pl>)

Tabela 1 Zestawienie map dot. temperatur i opadów w Polsce. Źródło: IMGW

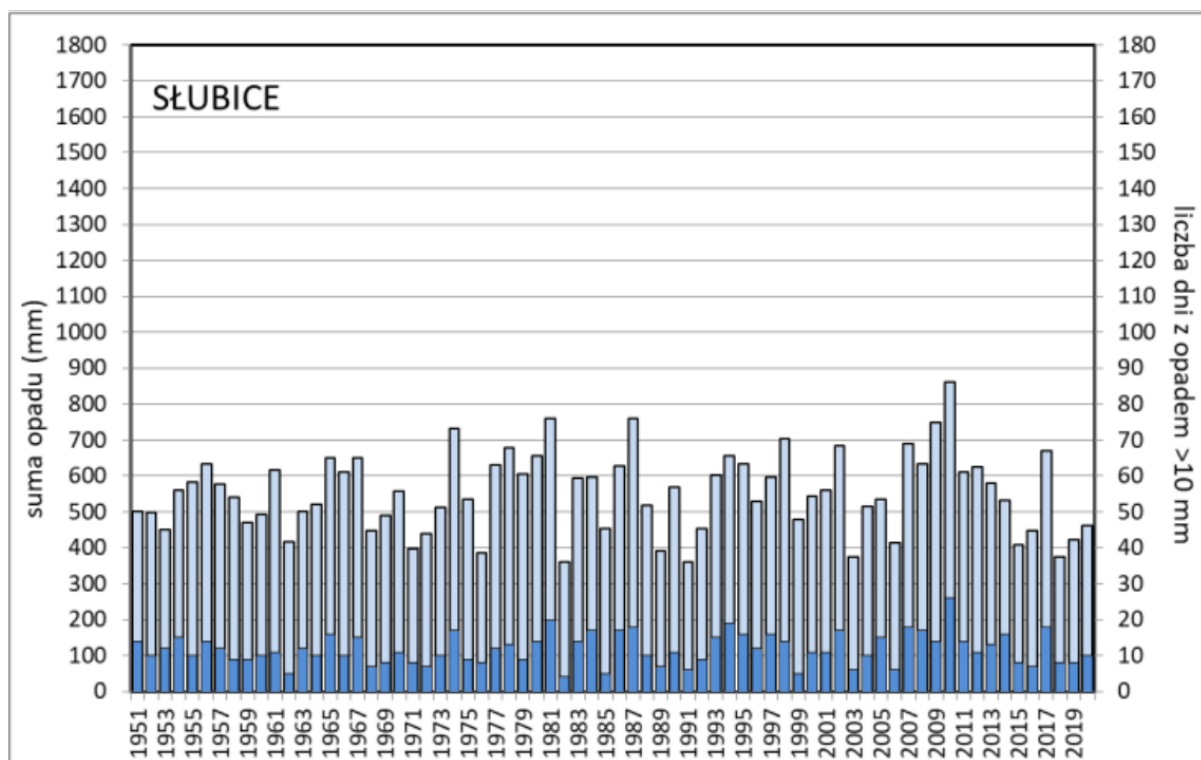

²⁰UTA HENGELHAUPT w „Odra-Oder. Panorama europejskiej rzeki”, Karl Schlögel/Beata Halicka, Skórzyn 2008, s. 135

²¹ Strategia Rozwoju...

Najbliżej położona stacja meteorologiczna, dla której prowadzone są statystyki pogodowe i klimatyczne znajduje się w Słubicach. Dane dotyczące opadów na tej stacji przedstawia poniższy wykres (źródło, IMGW):

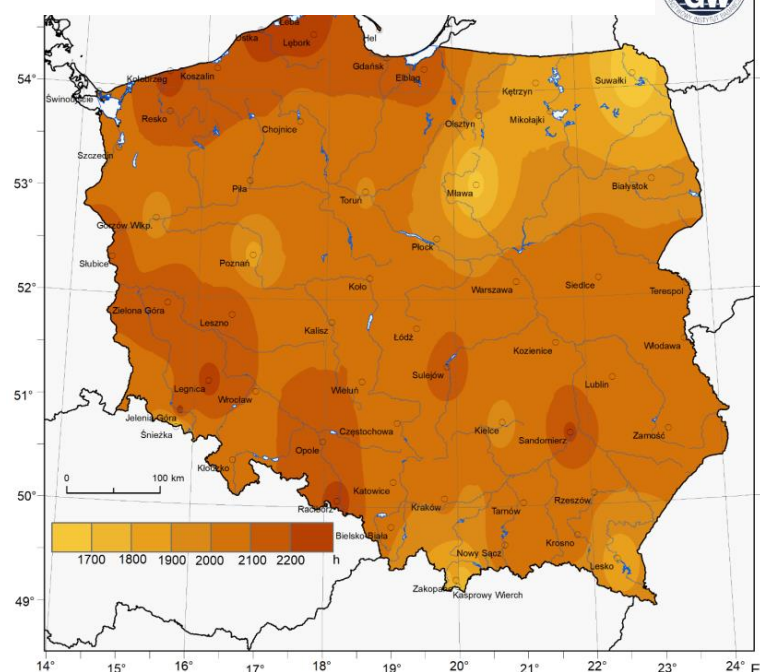
Wykres 5 Suma opadów i ilość dni z opadem większym niż 10 mm na stacji Słubice w latach 1951-2020. Źródło: IMGW

Natomiast dane dotyczące klasyfikacji opadowej ostatnich 70 lat obserwacji kształtują się następująco. Kolorami w tabeli oznaczono właściwą dla danego roku klasyfikację. W kolumnach A) - G) podsumowano ilości wystąpień w danej dekadzie. Kolory oznaczają odpowiednio: A) skrajnie wilgotno; B) bardzo wilgotno; C) wilgotno; D) norma; E) sucho, F) bardzo sucho, G) skrajnie sucho

Tabela 2 Klasyfikacja lat pod względem ilości opadów. Opracowanie własne na podstawie: IMGW Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski, 2021

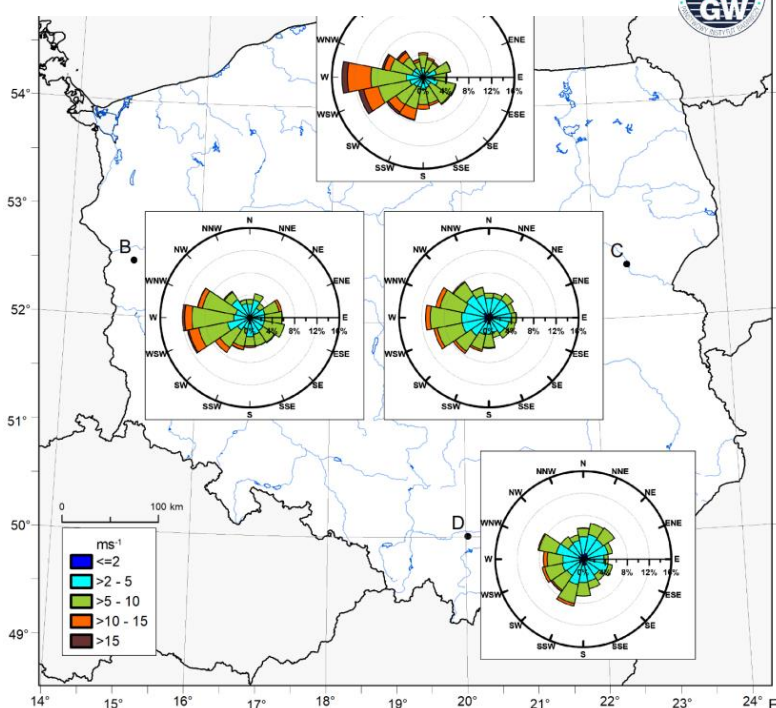
dekada/rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A)	B)	C)	D)	E)	F)	G)
1950											0	0	0	6	4	0	0
1960											0	0	2	4	3	1	0
1970											0	1	1	4	2	2	0
1980											0	2	1	4	1	2	0
1990											0	0	2	5	2	1	0
2000											0	1	2	4	1	2	0
2010											0	1	1	4	1	3	0
2020															1		
												5	10	31	16	11	
												7%	14%	42%	22%	15%	

Mapa 3 Warunki solarne w 2022 roku. Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski IMGW

Wysokie nasłonecznienie oraz rozkład wiatrów sprawiają, iż gmina Górzycza cieszy się dobrymi warunkami do rozwoju OZE. W porównaniu do reszty obszaru Polski gmina znajduje się w jednej ze stref o najwyższym rocznym nasłonecznieniu, przekraczającym 2100 h.

Mapa 4 Cyrkulacja atmosferyczna w 2022 roku. Warunki solarne w 2022 roku. Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski IMGW

Jeśli chodzi o rozkład wiatrów to dominują tutaj wiatry zachodnie lub zachodnie odchylone na południe. Statystycznie są one zdecydowanie częstsze oraz silniejsze niż cyrkulacje z innych kierunków. Warto wziąć pod uwagę te dane nie tylko w kontekście rozwoju OZE ale także i zarządzania terenami zielonymi i oceną ryzyka stwarzanego przez drzewa w złej kondycji.

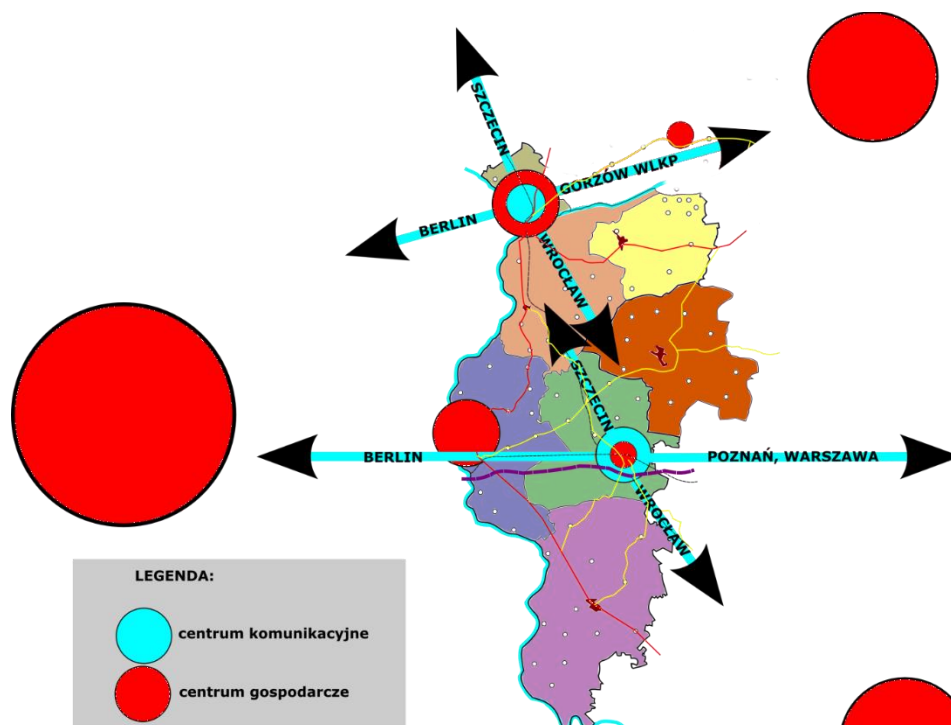
UWARUNKOWANIA FUNKCJONALNE I KOMUNIKACJA

Gmina Górzycza została partnerem porozumienia obszaru „G-7”. Obszar G-7 charakteryzuje się wyraźną polaryzacją życia społeczno-gospodarczego wokół lokalnych „biegunów rozwojowych”, czyli miast Słubice i Kostrzyn nad Odrą. Te miasta oferują mieszkańcom najwięcej. Zamieszkuje je najwięcej ludzi, na ich terenie znajduje się najwięcej miejsc pracy (co sprawia, że mieszkańcy sąsiednich gmin dojeżdżają do pracy do tych właśnie miejscowości) oraz charakteryzuje się najbogatszą ofertą edukacyjną. Na terenie tych miast koncentruje się rozlokowanie największej ilości zakładów Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Te centra funkcjonalne w największym stopniu wpływają na rozwój porozumienia oraz na kierunki przepływu ludności wewnątrz porozumienia. Nie mniej jednak sąsiedztwo zdecydowanie silniej oddziałujących centrów w promieniu 80 km od granic obszaru (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra oraz Berlin) nie może pozostać pominięta. Bliskość szczególnie Republiki Federalnej Niemiec silnie kształtuje kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Poniższy schemat pokazuje rozlokowanie opisywanych powyżej centrów wraz z uwzględnieniem siły ich oddziaływania (im większy punkt, tym silniejsze oddziaływanie). Uwzględniono również drugi rodzaj centrów – centra komunikacyjne, związane z funkcjonowaniem znaczących węzłów kolejowych w Kostrzynie nad Odrą (kierunki: Berlin – Poznań, Gorzów; oraz Szczecin-Wrocław, Zielona Góra) oraz w Rzepinie (kierunki: Berlin-Warszawa, a nawet Paryż-Moskwa; oraz Szczecin-Wrocław, przez Zieloną Górę).

Bliskość otwartych dla polskich pracowników Niemiec sprawia, iż okoliczne gminy stają się bardzo atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla osób planujących podjęcie pracy za granicą, przy jednoczesnym zamieszkiwaniu na terenach przygranicznych. W ten sposób maksymalizują dochody gospodarstw domowych dzięki zarabkowaniu w stawkach rynku niemieckiego natomiast ponosząc koszty życia po stronie polskiej, które z kolei są znacznie niższe niż po zachodniej stronie Odry.

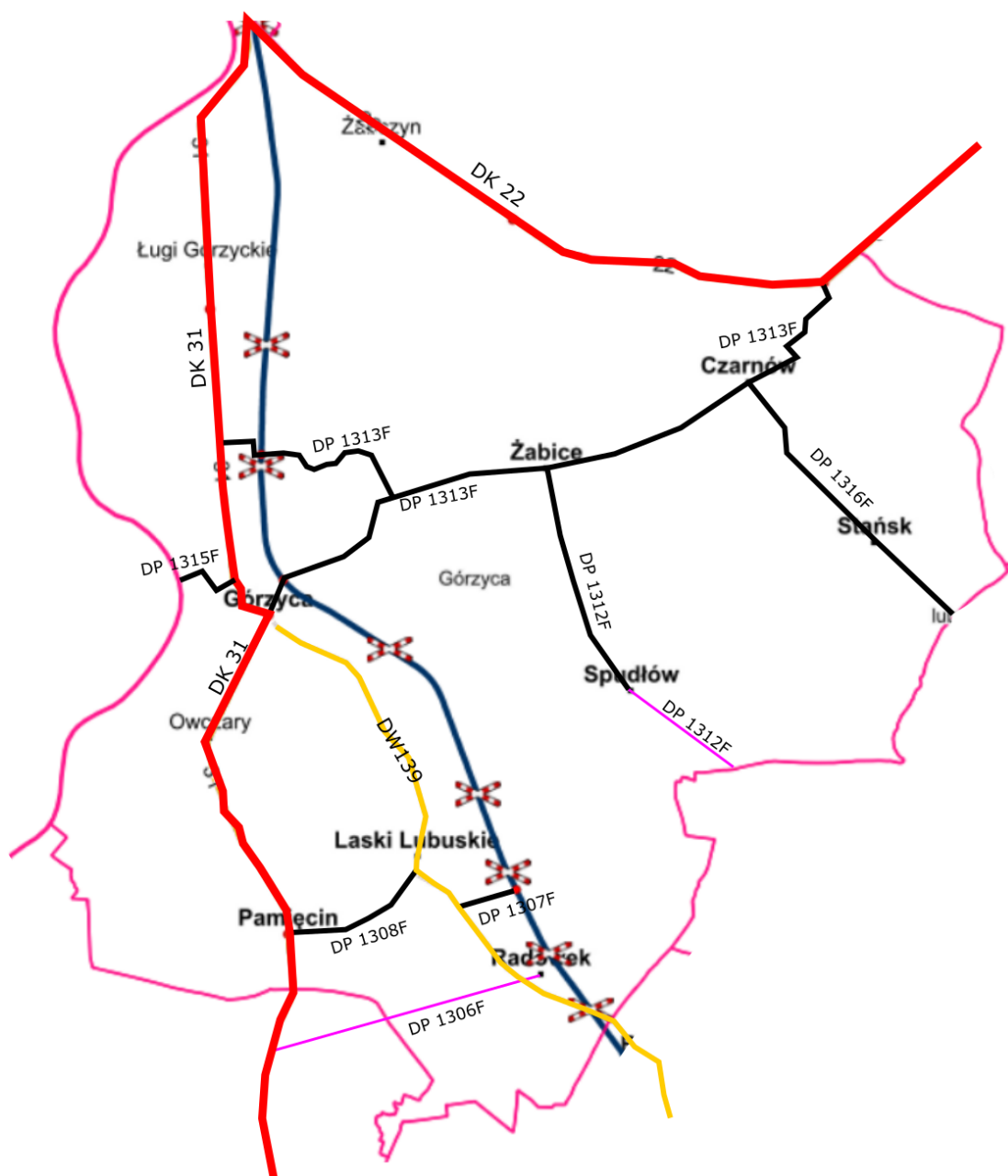
Mapa 5 Położenie względem ośrodków funkcjonalnych. Opracowanie własne

Jak wspomniano wcześniej znaczącym atrybutem gminy Górzycza jest jej położenie pomiędzy głównymi ośrodkami regionu ale także i na trasach o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – drogowych oraz

kolejowych. Na poniższej mapie przedstawiono sieć drogową i kolejową w tej jednostce samorządu terytorialnego.

Mapa 6 Mapa sieci drogowej i kolejowej w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie: geoportal.gov.pl, zdp.bip.powiatlubicki.pl

Miejscowości gminy Górzycy są dosyć dobrze ze sobą skomunikowane. Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe DK 31 i DK 22 (kolor czerwony), wojewódzka nr 139 (kolor żółty), powiatowe (nr 1307F, 1255F, 1308F, 1312F, 1313F oraz 1315F 1316F oznaczone na mapie kolorem czarnym oraz fioletowym (1306F, 1312F – odcinki nieutwardzone). Sieć kolejowa pozwala na dojazd do centrum gminy transportem osobowym z Lasek Lubuskich, Radówka i Ługów Górzyckich (choć oddalenie stacji kolejowych od dwóch ostatnich miejscowości jest duże).

W analizie dostępności komunikacji publicznej międzymiastowej obszaru G-7 porównano zarówno połączenia autobusowe jak i kolejowe. Badano możliwości dojazdu bezpośredniego pomiędzy wszystkimi stolicami gmin G-7. Zgodnie z tą analizą Górzycy jest w trójce najlepiej skomunikowanych miejscowości:

Tabela 3 Dostępność komunikacyjna stolic gmin G-7 w komunikacji autobusowej. Opracowanie własne na podstawie serwisu e-podróżnik.pl. Marzec 2022

miejsowość	Liczba połączeń autobusowych i kolejowych
Kostrzyn nad Odrą	32
Rzepin	29
Górzycza	24
Słubice	20
Cybinka	6
Ośno Lubuskie	6
Słońsk	4

Z Kostrzyna nad Odrą i Rzepina dostać się można do 4 gmin, z Górzyczy do 5 a ze Słubic do wszystkich pozostałych 6 gmin G-7. W przypadku pozostałych gmin możliwość dotyczy jedynie najbliższego sąsiada i to w ograniczonej ilości kursów w ciągu dnia. Biorąc pod uwagę rozkłady jazdy należy zauważyć, że często podróż w jedną stronę sprawi iż nie będzie możliwości powrotu tego samego dnia.

Tabela 4 Liczba połączeń autobusowych między miejscowościami w dniu 9.03.2022. Źródło: e-podróżnik.pl

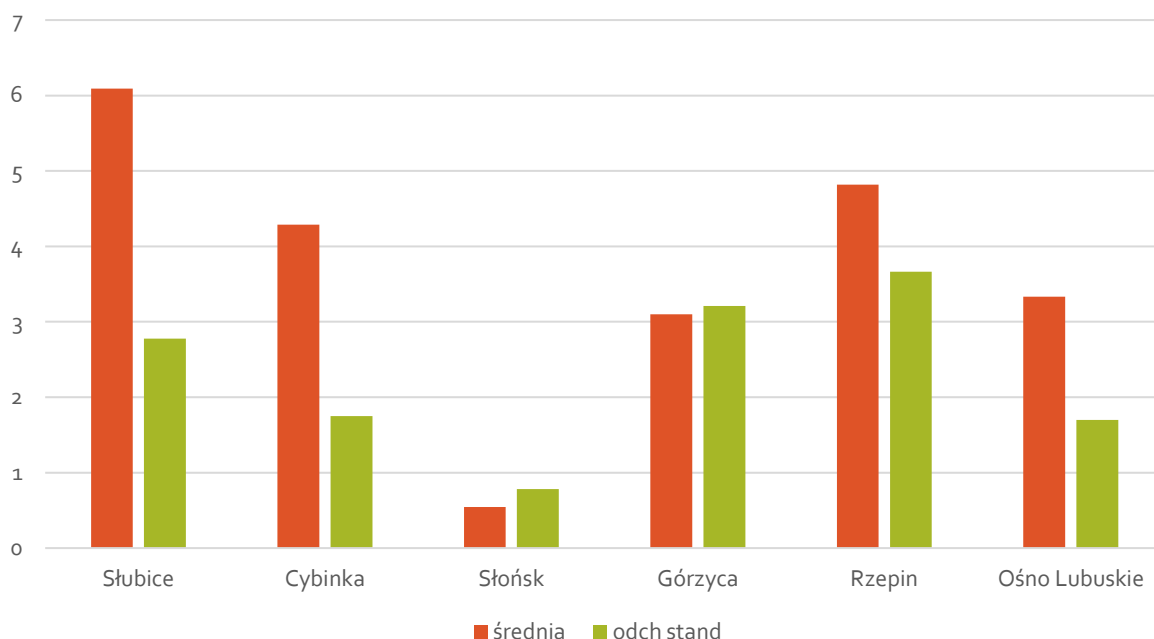
	Cybinka	Górzycza	Kostrzyn nad Odrą	Ośno Lubuskie	Rzepin	Słońsk	Słubice
Cybinka		0	0	0	1	0	5
Górzycza	0		6	1	0	1	4
Kostrzyn nad Odrą	0	6		0	0	2	5
Ośno Lubuskie	0	0	0		1	2	3
Rzepin	0	0	0	1		0	7
Słońsk	0	1	2	1	0		0
Słubice	5	5	5	4	3	1	

Tabela 5 Liczba połączeń kolejowych między miejscowościami w dniu 9.03.2022. Źródło: e-podróżnik.pl

	Cybinka	Górzycza	Kostrzyn nad Odrą	Ośno Lubuskie	Rzepin	Słońsk	Słubice
Cybinka		0	0	0	0	0	0
Górzycza	0		6	0	6	0	0
Kostrzyn nad Odrą	0	6		0	13	0	0
Ośno Lubuskie	0	0	0		0	0	0
Rzepin	0	6	12	0		0	3
Słońsk	0	0	0	0	0		0
Słubice	0	0	0	0	2	0	

Komunikacja wewnętrzna

Wykres 6 Średnia ilość kursów komunikacji publicznej przypadająca na jedną miejscowość w gminie. Opracowanie własne na podstawie rozkładów jazdy e-podróżnik.pl dla 9.03.2022.

23% badanych miejscowości dysponuje maksymalnie jednym kursem w ciągu dnia. Odchylenie standardowe pokazuje „zawyżenie” ogólnej statystyki. Im mniejsze tym większa równomierność dostępu. W przypadku wysokiego odchylenia (jak np. w gminie Rzepin) pomimo ogólnie wysokiej średniej sporo miejscowości może być wykluczona komunikacyjnie, w przypadku położenia na uboczu szlaku komunikacyjnego. Na badanym terenie niestety są miejscowości nieskomunikowane zupełnie, podczas gdy inne posiadają wysoką liczbę połączeń, co zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 6 Liczba połączeń transportu publicznego pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Górzycą.

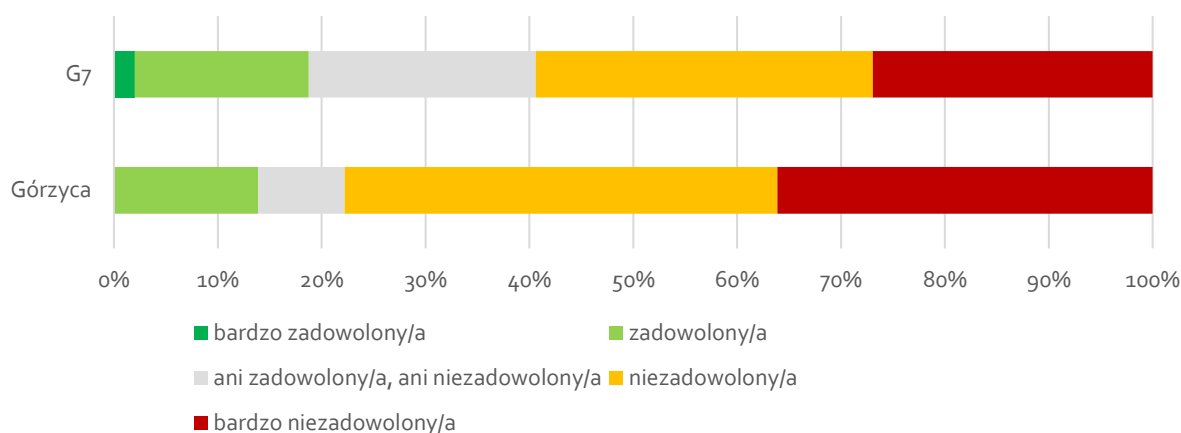
Górzycy	Owczary	
	Pamięcin	4
	Laski Lubuskie	6
	Radówek	0
	Żabice	2
	Spudłów	0
	Czarnów	2
	Stańsk	1
	Ługi	11
	Żabczyn	1

Poziom wykluczenia komunikacyjnego wpływa na mobilność na rynku pracy mieszkańców tych miejscowości. Do dyspozycji mają jedynie podróżowanie rowerem lub własnym pojazdem, o ile taki posiadają. W przypadku osób niezamożnych brak dostępności komunikacyjnej może prowadzić do pogłębiania się trudnej sytuacji życiowej.

Mieszkańcy regionu w badaniu ankietowym zostali zapytani o zadowolenie z transportu publicznego w gminie zamieszkania. Odpowiedzi zaprezentowano na poniższym wykresie. Generalnie transport publiczny obok

jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępności miejsc w żłobkach to obszar oceniany najniżej. Pozytywne odczyty zadowolenia powyżej 20% odnotowano jedynie w gminach, które albo są dobrze skomunikowane ze względu na położenie przy szlakach kolejowych (jak Rzepin) albo posiadają dosyć dobrze, jak na warunki gmin G-7, rozwiniętą sieć własnego transportu miejskiego (Słubice, Kostrzyn nad Odrą). W pozostałych gminach ta ocena jest jednoznacznie negatywna. Warto nadmienić, że na pytanie dot. transportu publicznego co piąty ankietowany odpowiedział „nie mam zdania”. Te odpowiedzi nie są uwzględniane na poniższym wykresie. Poziom zadowolenia z tej kategorii życia publicznego uplasował się na odległym 23 spośród 24 miejsc w zestawieniu rankingowym G-7. Gmina Górzycza wypada w tym zestawieniu słabiej niż obszar G-7 jako całość co jest zaskakującym faktem biorąc pod uwagę dane statystyczne o ilości i możliwości dojazdu z gminy, do gminy i pomiędzy miejscowościami na jej terenie.

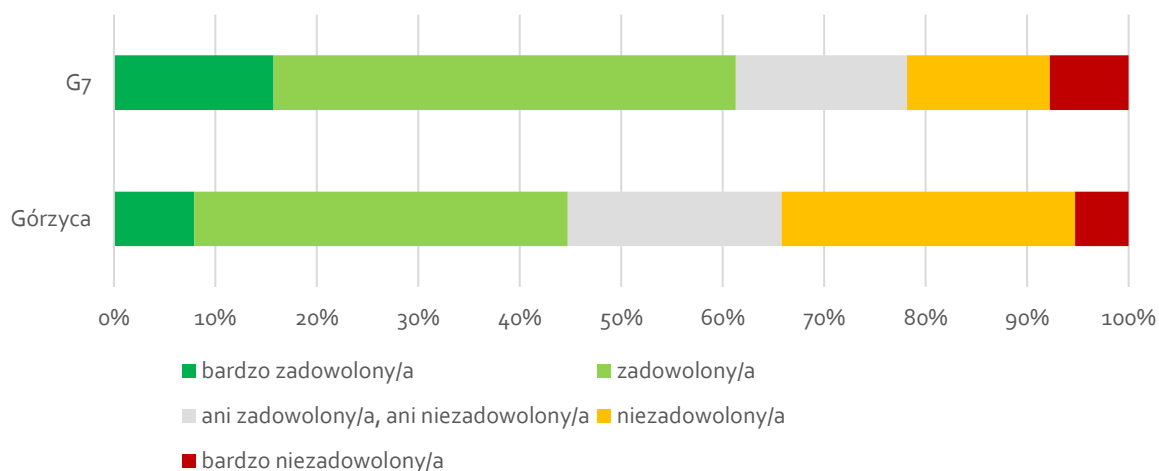
Wykres 7 Poziom zadowolenia z transportu publicznego na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych.

Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu

Mieszkańcy regionu największe zadowolenie wyrażają względem dostępu do internetu. Jak się okazuje zadowolonych mieszkańców jest na obszarze G-7 ponad 60% podczas gdy w gminie Górzycza niecałe 45%.

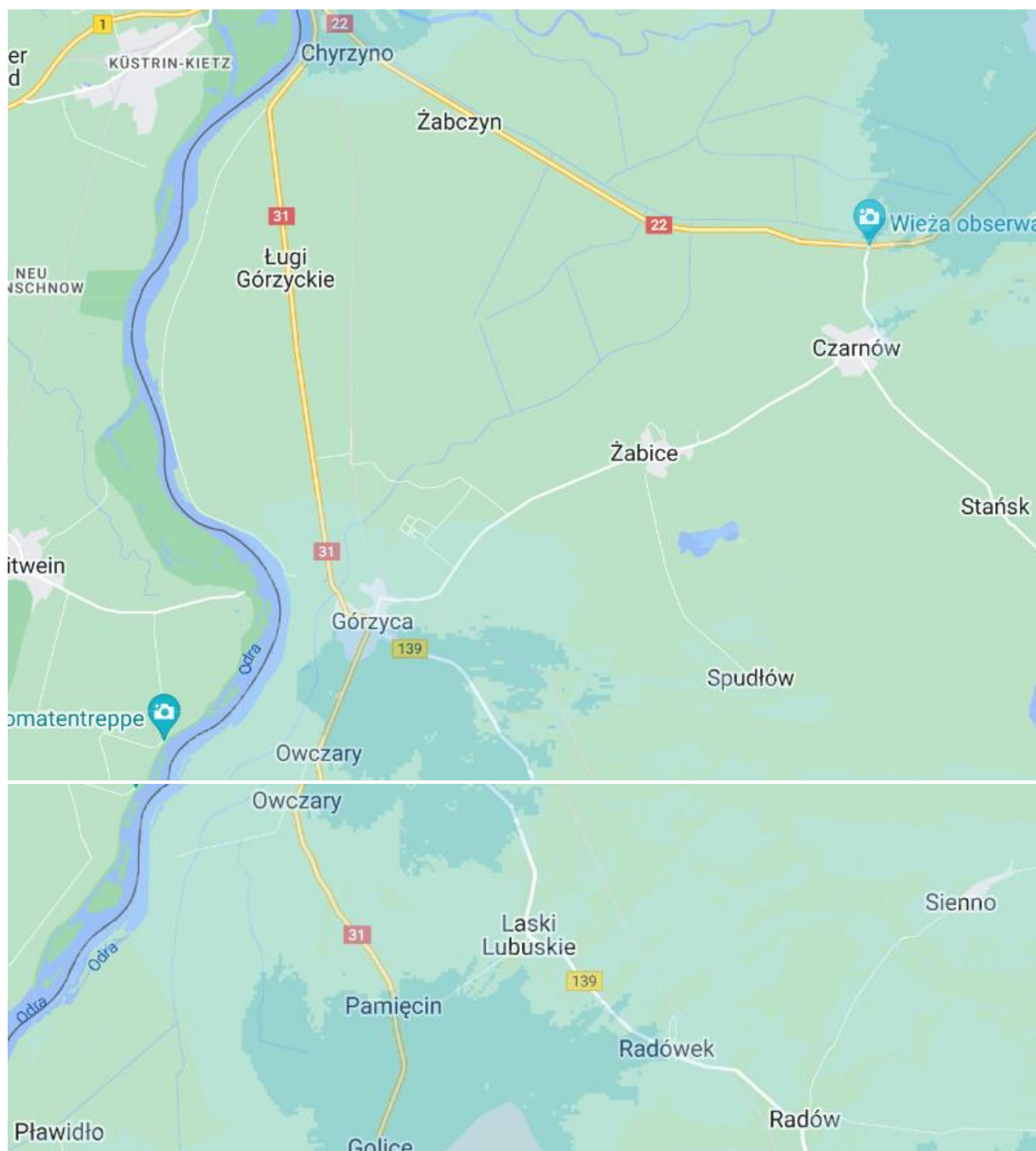
Wykres 8 Poziom zadowolenia z dostępem do Internetu. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych.

W badaniu nie uwzględniono zagadnienia jakości (prędkości tego Internetu). Zadowolenie może więc wynikać np. z dostępności transmisji danych w sieciach komórkowych (która pokrywa praktycznie 100% terenu gminy). Zgodnie z danymi jednego z operatorów zasięgiem sieci 4G objęta jest cała gmina, natomiast koncentracja

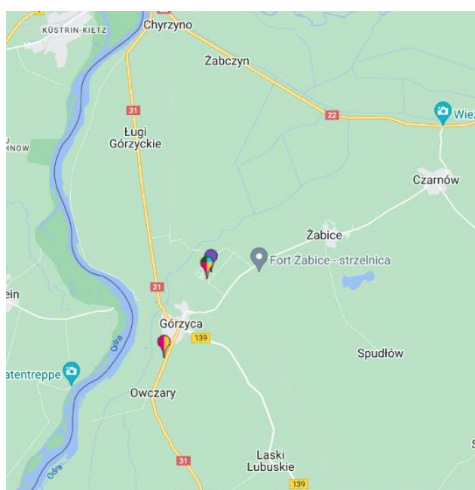
agregacji pasm prezentuje się jak na mapie poniżej (największa koncentracja występuje oczywiście w Górzycy) :

Mapa 7 Zasięg sieci 4G w gminie Górzycza wraz z koncentracją agregacji pasm. Źródło: orange.pl

Strefy te są zbieżne z lokalizacją masztów telefonii komórkowej pochodzącej ze strony internetowej <http://beta.btsearch.pl>. Na mapie tej oznaczono lokalizacje masztów wraz z kolorami oznaczającymi poszczególnych operatorów (kolory domyślne, zgodnie z przyjętymi barwami markowymi):

Mapa 8 Lokalizacja masztów sieci telefonii komórkowej. Źródło: btsearch.pl

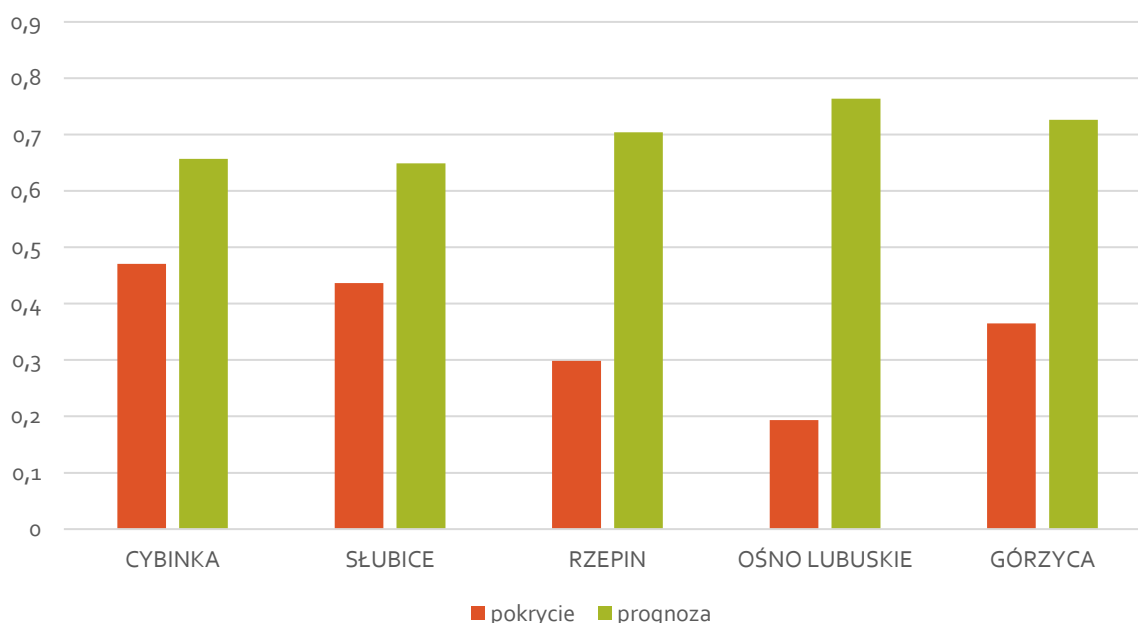

Wątek prędkości bada natomiast Urząd Komunikacji Elektronicznej. Wyniki analizy przedstawiono na mapie poniżej. Przedstawiono na niej lokalizacje adresów z dostępem do szybkiego internetu stacjonarnego. Punkty te oznaczono czarnym kolorem. Punkty czerwone – to tzw. Białe plamy, czyli miejsca do których internet stacjonarny nie dociera zupełnie. Punktami w odcieniach niebieskiego oznaczono natomiast miejsca, w których planowane są inwestycje z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa w zakresie zwiększenia dostępności do szybkiego internetu stacjonarnego. W poniższej tabeli zaprezentowano aktualne i przyszłe pokrycie zapotrzebowania w porównaniu do pozostałych gmin powiatu słubickiego.

Miejsce w rankingu ogólnym	GINA	Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s wg stanu na dzień 31.12.2019	Prognozowana penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s po realizacji 4 konkursów POPC.
965	CYBINKA	0,47042	0,65681
1065	SŁUBICE	0,43671	0,64891
1524	RZEPIN	0,29865	0,70435
1989	OŚNO LUBUSKIE	0,19364	0,76396
1304	GÓRZYCA	0,36496	0,72604

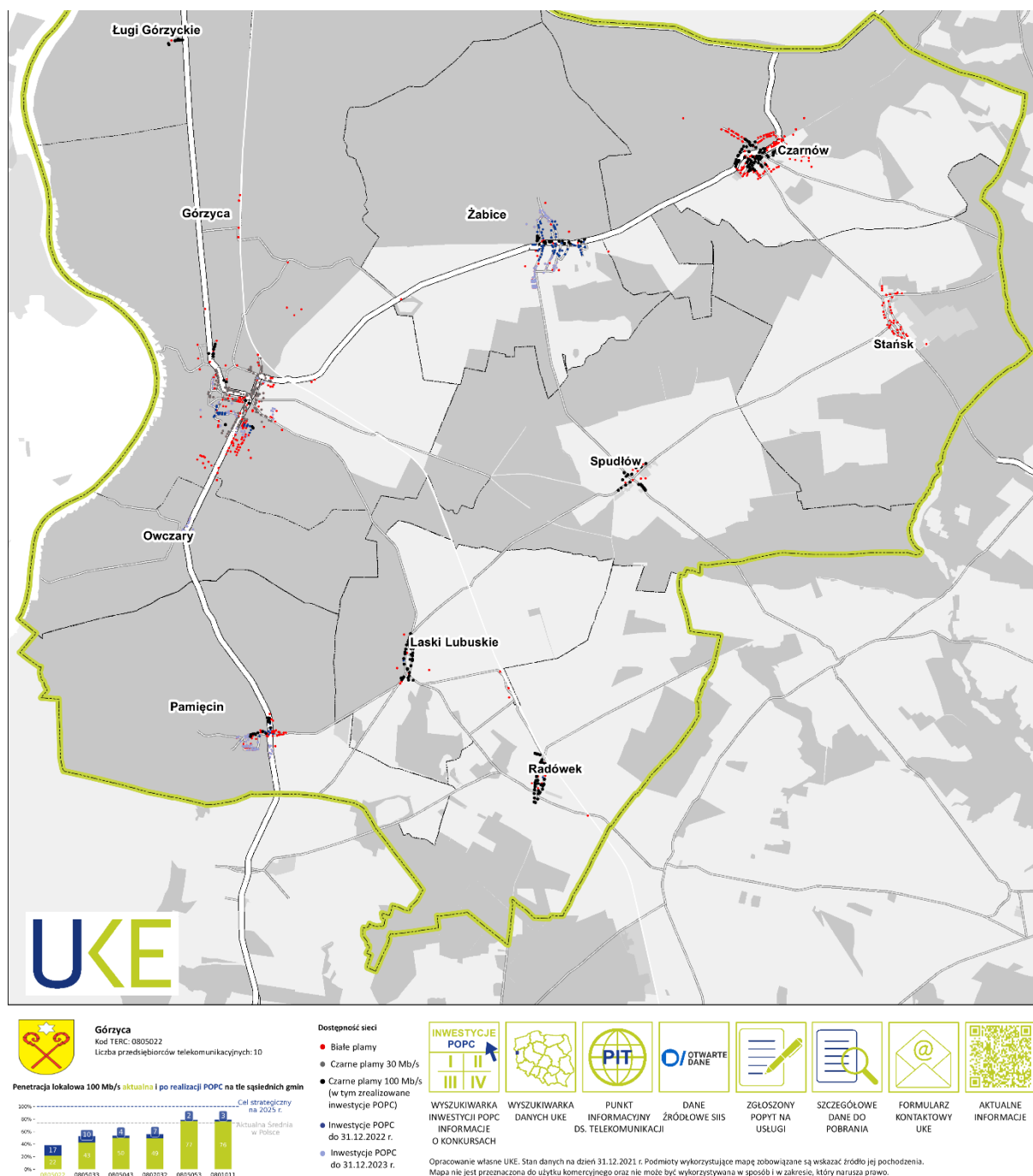
W ujęciu graficznym dane te przedstawiają się następująco:

Wykres 9 Porównanie penetracji budynków szybkim Internetem w 5 gminach powiatu słubickiego oraz prognoza przyszłego pokrycia. Opracowanie własne na podstawie danych UKE.

Z danych UKE przedstawionych na poniższej mapie wynika, że przyrost podłączonych do światłowodu gospodarstw planowany jest w największej mierze w Żabicach oraz w Górzycy.

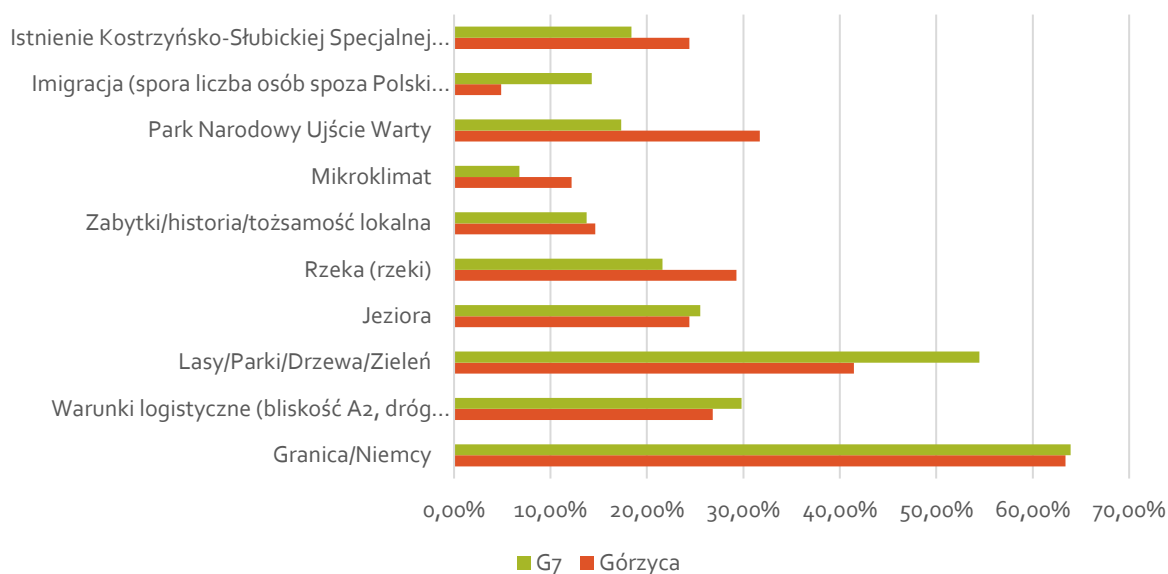
Mapa 9 Mapa dostępu do internetu stacjonarnego o wysokiej prędkości przesyłowej. Źródło: uke.gov.pl

KLUCZOWE UWARUNKOWANIA (BADANIE MIESZKAŃCÓW)

W badaniu ankietowym zapytano mieszkańców regionu o to, które z istotnych czynników lokalnych mają największy wpływ na ich życie. Każdy respondent mógł wybrać 3 najważniejsze czynniki spośród 10 wyszczególnionych na liście. Celem pytania było rozpoznanie najmocniej oddziaływujących na życie w regionie czynników lub zjawisk. Pytanie celowo pomijało czynniki ogólnokrajowe a skupiało się jedynie na lokalnych uwarunkowaniach. Wpływ może być zarówno pozytywny jak i negatywny - chodziło o wskazanie najbardziej wyrazistych elementów naszej rzeczywistości. Odpowiedzi na poziomie całego obszaru zaprezentowano poniżej:

Wykres 10 Najbardziej wyraziste elementy/czynniki wpływające na życie w "G-7". Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Podane wartości to % wszystkich udzielonych przez mieszkańców gminy odpowiedzi (mogli udzielać max 3).

Dwa dominujące czynniki, czyli bliskość granicy oraz zieleń mają istotne oddziaływanie na życie respondentów z każdej z gmin. Tak też jest w przypadku gminy Górzycy. Pozostałe czynniki mają zdecydowanie mniejszą skalę oddziaływania zarówno pod kątem zasięgu geograficznego jak i wskazań respondentów w poszczególnych gminach. W przypadku gminy Górzycy wskazano jednak jeszcze kilka czynników, które mają znaczące odsetki odpowiedzi – są to: PN Ujście Warty, Rzeka(rzeki), Warunki logistyczne oraz istnienie Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Są to najważniejsze czynniki wpływające na jakość i sposób życia na terenie gminy Górzycy.

ZADOWOLENIE Z ŻYCIA I POTRZEBY MIESZKAŃCÓW

Zbadano także nastroje społeczne w kontekście zadowolenia ogólnego z miejsca zamieszkania, jak i z poszczególnych elementów życia publicznego. Wyniki prezentują się następująco. Blisko 60% mieszkańców gminy Górzycy jest zadowolonych z faktu, że mieszka w tej gminie. Jest to wynik lepszy niż ogólna średnia regionu G-7. Mieszka tutaj więcej zdecydowanie zadowolonych mieszkańców oraz zdecydowanie mniej mieszkańców, którzy są niezadowoleni ze swojego miejsca zamieszkania.

Wykres 11 Zadowolenie mieszkańców z faktu mieszkania na terenie swojej gminy. Porównanie - obszar G-7 i Gmina Górzycza.
Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne.

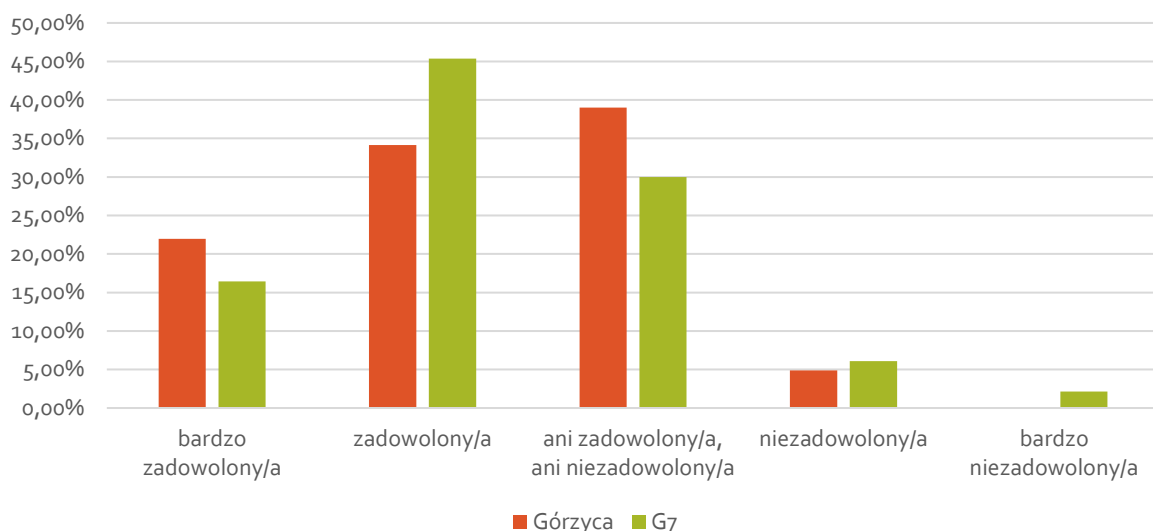

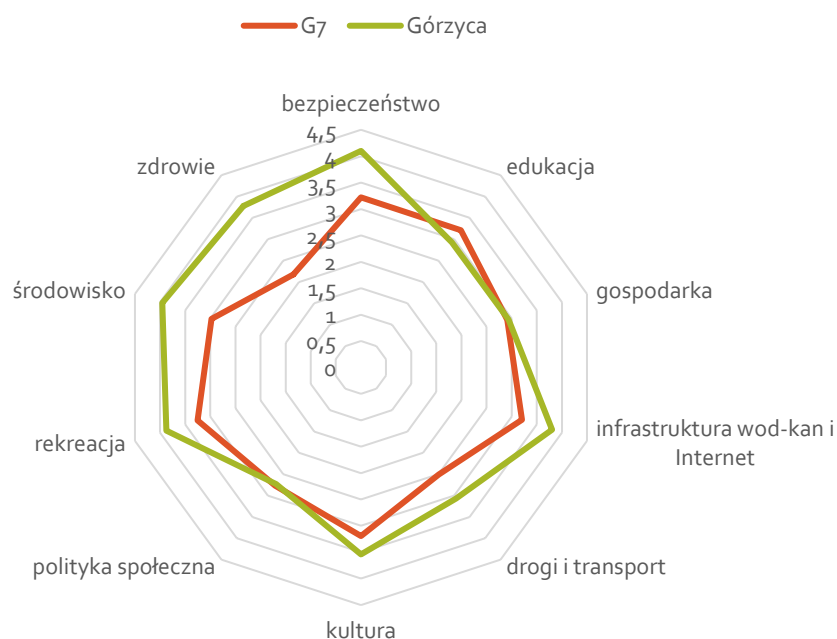
Tabela 7 Ranking zadowolenia z poszczególnych aspektów życia w gminie Górzycza. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Gwiazdką oznaczono kategorie, w których zdecydowanie dominowały odpowiedzi „nie mam zdania”, wobec czego wynik może być zaburzony

LP	Kryterium	ocena (1-5)
1	stan infrastruktury kanalizacyjnej	4,17
2	gospodarka odpadami	4,15
3	dostępność placów zabaw	4,12
4	bezpieczeństwo	4,10
5	warunki do uprawiania sportu	4,05
6	dostęp do Internetu	3,90
7	atrakcyjność turystyczna	3,88
8	czystość i porządek miejsc publicznych	3,80
9	jakość podstawowej opieki zdrowotnej	3,78
10	dbałość o środowisko	3,78
11	stan infrastruktury wodociągowej i jakość wody (kranówki)	3,71
12	działanie instytucji kulturalnych	3,54
13	dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży (tory, boiska, itp.)	3,46
14	stan infrastruktury drogowej	3,37
15	jakość kształcenia w szkołach podstawowych*	3,29
16	działanie pomocy społecznej	3,24
17	jakość wyposażenia placówek edukacyjnych*	3,22
18	łatwość znalezienia dobrej (dobrze płatnej, zgodnej z kompetencjami) pracy	3,12
19	warunki mieszkaniowe i dostępność mieszkań	2,90
20	dostępność miejsc w przedszkolach*	2,90
21	warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej*	2,76
22	transport publiczny	2,76
23	jakość kształcenia w pozostałych (innych niż podstawowe) szkołach*	2,27
24	dostępność miejsc w żłobkach*	1,88

Biorąc pod uwagę konkretne elementy wpływające na ocenę jakości życia w gminie Górzycy w czołowej 10 (oceny powyżej 3,75 w pięciostopniowej skali) dominują sfery życia związane z środowiskiem i przyrodą, dziećmi i aktywnością ruchową. Profil zadowolenia mieszkańców gminy Górzycy znacząco różni się od profilu mieszkańców całego obszaru G-7. Największe różnice dotyczą wysokiego zadowolenia z jakości opieki zdrowotnej czy też właśnie działań gminy związanych z dbałością o środowisko. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku elementów oznaczonych gwiazdką, odsetek udzielanych odpowiedzi był dużo niższy niż w pozostałych obszarach. W tym pięciu elementach zanotowano największy odsetek odpowiedzi „nie mam zdania”. Oznacza to, że korzystających z tych aspektów życia mieszkańców, wśród respondentów badania było statystycznie mniej względem pozostałych kategorii, jednak te osoby, które korzystają z tych funkcji publicznych oceniają je raczej pozytywnie.

Ranking zadowolenia może być istotną wskazówką przy wyznaczaniu obszarów problemowych oraz przewag gminy Górzycy. Graficznie sytuację zadowolenia ze skatalogowanych aspektów życia można przedstawić następująco (gdzie wartością jest średnia arytmetyczna pozycji wpisujących się w daną kategorię). Na wykresie można także zauważyć w jakich obszarach Górzycy wypada lepiej niż obszar G7 a w jakich ocena jest niższa. Ogólnie w większości obszarów zadowolenie mieszkańców gminy Górzycy jest wyższe. Jedynie polityka społeczna, gospodarka i edukacja to obszary, w których sytuacja albo jest zbliżona albo oceniana niżej.

Wykres 12 Ranking zadowolenia z kategorii życia publicznego w gminie Górzycy. Opracowanie własne

Mieszkańców zapytano także o ich najważniejsze potrzeby, których zaspokojenie sprawi, że w gminie będzie im się żyło lepiej. Z udzielonych odpowiedzi powstał poniższy ranking.

Tabela 8 Ranking potrzeb w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne

LP	potrzeba	ocena (1-4)
1	rozwój edukacji (doposażenie, zajęcia dodatkowe)	4,54
2	poprawa stanu infrastruktury drogowej	4,5
3	niwelacja negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy	4,46
4	zwiększenie bezpieczeństwa w pobliżu dróg	4,41
5	pomoc osobom z niepełnosprawnościami	4,37

6	poprawa stanu środowiska/przyrody	4,32
7	poprawa wyglądu miejscowości	4,29
8	budowa/rozbudowa/remont infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej	4,25
9	opieka nad seniorami	4,2
10	pomoc osobom chorym (działalność Hospicjum)	4,17
11	poprawa atrakcyjności turystycznej	4,13
12	zwiększenie poziomu innowacyjności (w edukacji, wśród przedsiębiorców itp.)	4,12
13	zwiększenie ilości i jakości parków, placów zabaw, miejsc odpoczynku i rekreacji	4,05
14	zwiększenie opieki/ochrony terenów zielonych	4,05
15	zwiększenie dostępności mieszkań	3,93
16	zwiększenie ilości wydarzeń kulturalnych	3,88
17	zwiększenie wsparcia dla rozwoju biznesu	3,85
18	rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów	3,73
19	szeroko pojęta integracja z Niemcami	3,48
20	integracja mieszkających wśród nas osób spoza Polski	3,2

Warto dodać, że respondenci w pytaniu o potrzeby mieli możliwość dopisywania własnych kategorii. Z możliwości tej skorzystało 3 respondentów dokonując następujących wpisów (pisownia oryginalna):

- *Ograniczenie ruchu ciężkiego*
- *"Poprawa przejezdności na kluczowych drogach, DK31/22, przejazdy kolejowe"*
- *budowa przedszkola i żłobka*
- *budowa/rozbudowa infrastruktury placówek szkolnych*
- *"Zapewnienie uczniom szkole infrastruktury rekreacyjnej."*

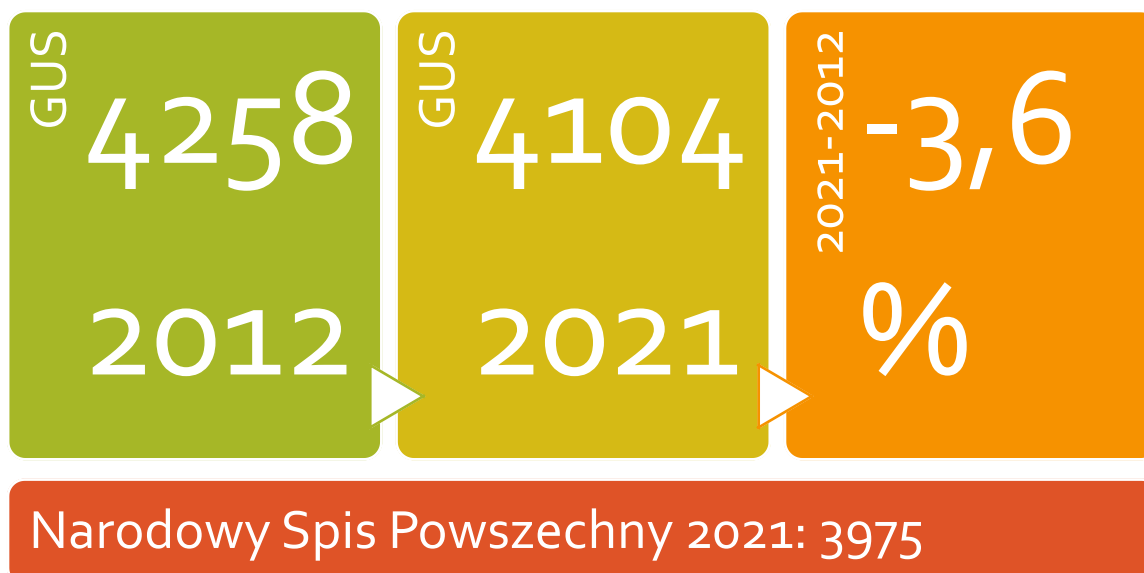
Uzupełnieniem tego rozdziału jest podsumowanie jednego z respondentów, który wskazuje najistotniejsze, jego zdaniem elementy życia w gminie Górzycy, które wymagają poprawy (pisownia oryginalna):

„Proszę pomyśleć o zaspokojeniu potrzeb ludzi w dojazdach do powiatu, gminy, lekarza, szkoły czyli o transporcie publicznym. Jakość wody jest okropna, drogi we wsiach są w fatalnym stanie, brak szkoły porządnej w Gminie. brak, przedszkoli, brak żłobków.”

LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

Na koniec 2021 roku gminę Górzycza zamieszkiwało 4104 osób. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku wykazują jednak niższą liczbę – 3975 osób. Przyczyny tej niewielkiej różnicy związane mogą być m.in. z różnicami w gromadzeniu tych statystyk przez GUS. Częstym zjawiskiem jest sytuacja, gdy dane ze Spisu Powszechnego są niższe niż w przypadku Banku Danych Lokalnych. Dzieje się tak, ponieważ spis powszechny obejmuje tylko ludzi, którzy faktycznie wzięli w nim udział i udzielili odpowiedzi na pytania. Nie wszyscy ludzie mogą wziąć udział w spisie, na przykład ze względu na problemy zdrowotne, brak dostępu do formularzy spisowych lub niechęć do udzielania informacji. Po drugie, różne metody szacowania liczby ludności mogą prowadzić do nieznacznych różnic w wynikach. Główny Urząd Statystyczny może korzystać z różnych metod szacowania, takich jak modelowanie demograficzne, aby uzupełnić brakujące dane z innych źródeł, takich jak rejestracja urodzeń, zgonów i migracji. Te metody mogą prowadzić do nieznacznych różnic w wynikach. Ponadto, czasem ludzie podają nieprawidłowe informacje w ankiecie lub mogą nie ujawnić wszystkich swoich członków rodziny lub zawyżyć ich ilość, co również może wpłynąć na różnice w wynikach. W każdym razie, ostateczna liczba ludności uzyskana z Narodowego Spisu Powszechnego i z innych źródeł statystycznych powinna być traktowana jako szacunek, który może zawierać pewną niepewność.

Rysunek 1 Podstawowe dane o liczbie ludności gminy Górzycza

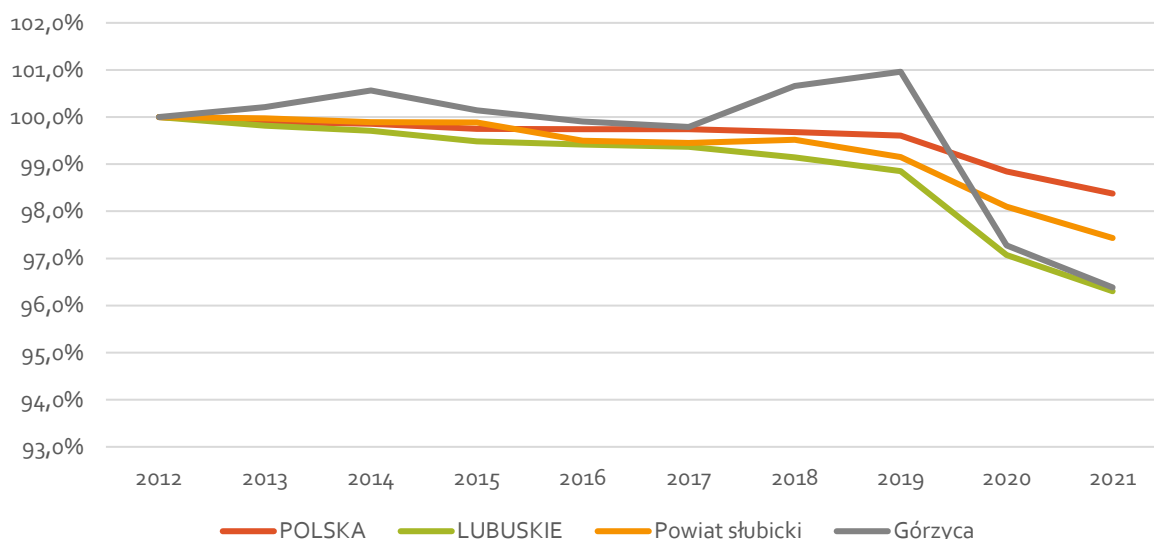

Biorąc pod uwagę powyższe dane – niezależnie od źródła – dostrzec należy spadek liczby ludności gminy Górzycza na przełomie ostatnich 10 lat. Spadek ten sięga przeszło 3,6%. Powyższe dane mają charakter statyczny. Pokazują liczbę ludności w konkretnym momencie czasu. Warto jednak przyjrzeć się w jaki sposób kształtowała się ona na przestrzeni całej ostatniej dekady. Zgodnie z przyjętą metodologią wśród danych uwzględniono także dane jednostek przyjętych do porównania – są to dane dotyczące powiatu ślubickiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju.

Z poniższego wykresu wynika jednoznacznie, iż trend zmian liczby ludności we wszystkich jednostkach porównawczych ma nachylenie ujemne. Od 2012 do 2021 roku liczba ludności zmniejszyła się. Na poziomie kraju liczba ta w 2021 roku stanowi 98% liczby ludności z roku 2012. Na poziomie województwa lubuskiego jest to 96%. Lepiej wygląda sytuacja całego powiatu ślubickiego, gdzie wskaźnik wynosi 97%. Na tym tle podobnie

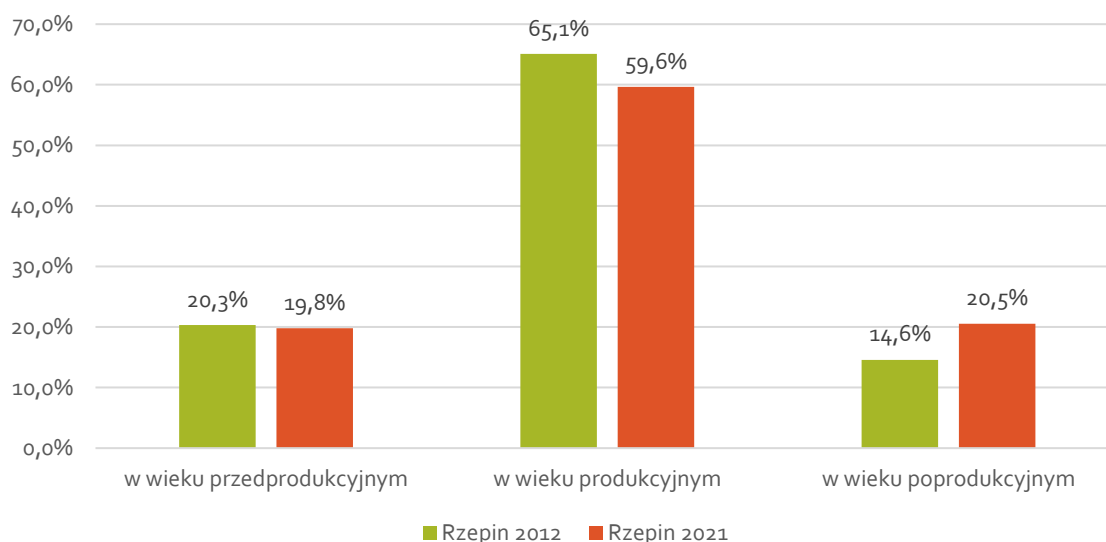
wygląda sytuacja gminy Górzycy, gdzie wskaźnik wynosi ok. 96,5%. Liczba ludności zmniejsza się systematycznie z roku na rok, przy czym widoczny jest wyraźne przyspieszenie trendu w 2020 roku. Warto także zauważyć, że dynamika zmian ludności w gminie Górzycy do 2019 roku charakteryzowała się dużo lepszą sytuacją niż w porównywanych jednostkach. Co więcej w tym okresie liczba mieszkańców gminy rosła. Dopiero od 2020 roku widać wyraźne pogorszenie sytuacji.

Wykres 13 Dynamika zmian w liczbie ludności w wariancie porównawczym. Rok 2012 = 100%. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL na dzień 31.12.2021

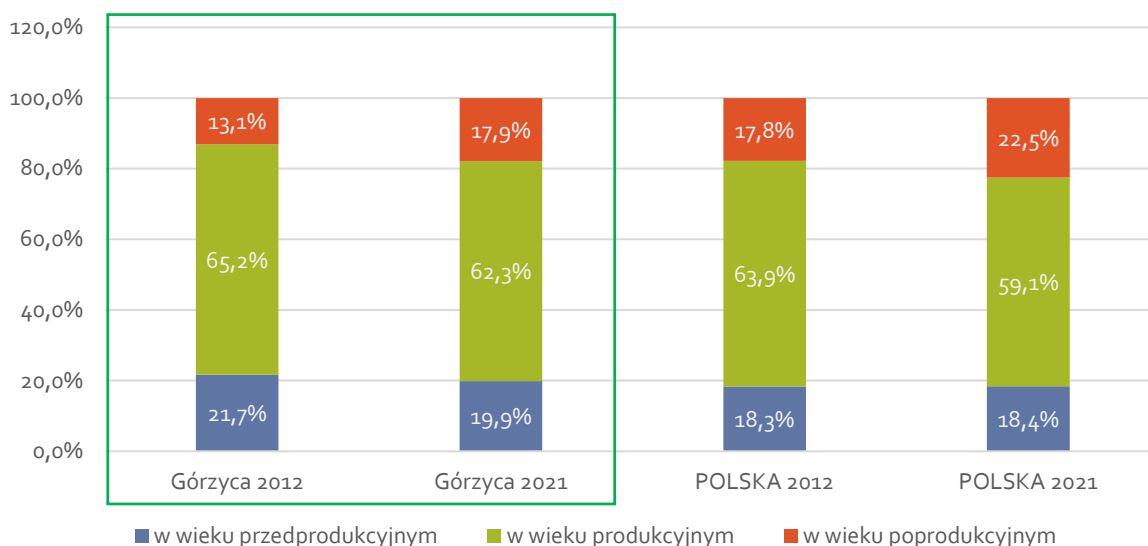
Oprócz niekorzystnych zmian w liczbie ludności, w gminie Górzycy obserwujemy także (podobnie jak w całym kraju) proces starzenia się społeczeństwa. Porównując udział poszczególnych grup funkcjonalnych w roku 2012 i 2021 widać wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Jednocześnie nastąpił równie wyraźny spadek udziału osób w wieku produkcyjnym oraz niewielki, lecz jednak spadek, udziału osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 14 Udział ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w ogólnej liczbie ludności gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL na dzień 31.12.2021

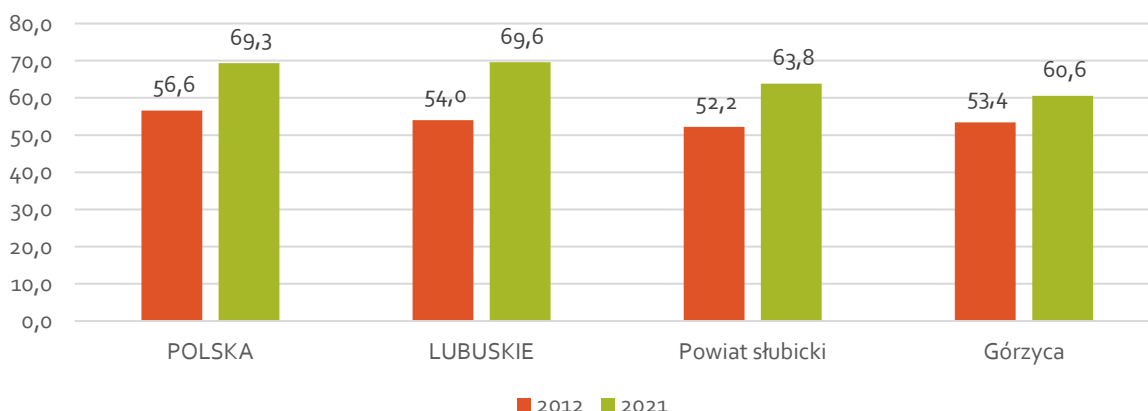
Ogólny zarys struktury demograficznej gminy Górzycy rysuje się jednak wyraźnie korzystniej niż w przypadku danych dla całego kraju. Mamy tutaj jednocześnie wyższe udziały grup przedprodukcyjnej oraz produkcyjnej przy najmniej licznej, względem sytuacji krajowej, grupy poprodukcyjnej, choć zauważyć należy, że wzrost udziału tej ostatniej grupy w ostatnich 10 latach był w Górzycy dynamiczniejszy niż w całym kraju (w ujęciu nominalnym w obu przypadkach był to wzrost o 4,7 punktów procentowych, jednak biorąc pod uwagę niższą bazę w Górzycy w 2012 roku wzrost w tej grupie relatywnie do 2012 roku wyniósł 36% przy nieco ponad 26% na poziomie kraju).

Wykres 15 Udział ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w ogólnej liczbie ludności gminy Górzycy w porównaniu z sytuacją w Polsce. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL na dzień 31.12.2021

W związku z omawianymi powyżej zjawiskami zwiększa się systematycznie wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Gmina Górzycy posiada jednak wskaźnik na wyraźnie lepszym poziomie niż wskaźnik krajowy, wojewódzki, czy powiatowy. Co warto odnotować w 2012 roku wskaźnik dla powiatu słubickiego był niższy niż dla gminy Górzycy a wskaźnik wojewódzki bardzo zbliżony. Należy zatem stwierdzić, że wskaźnik obciążenia demograficznego w ostatnich latach w gminie Górzycy rósł zdecydowanie wolniej niż w przypadku porównywanych jednostek.

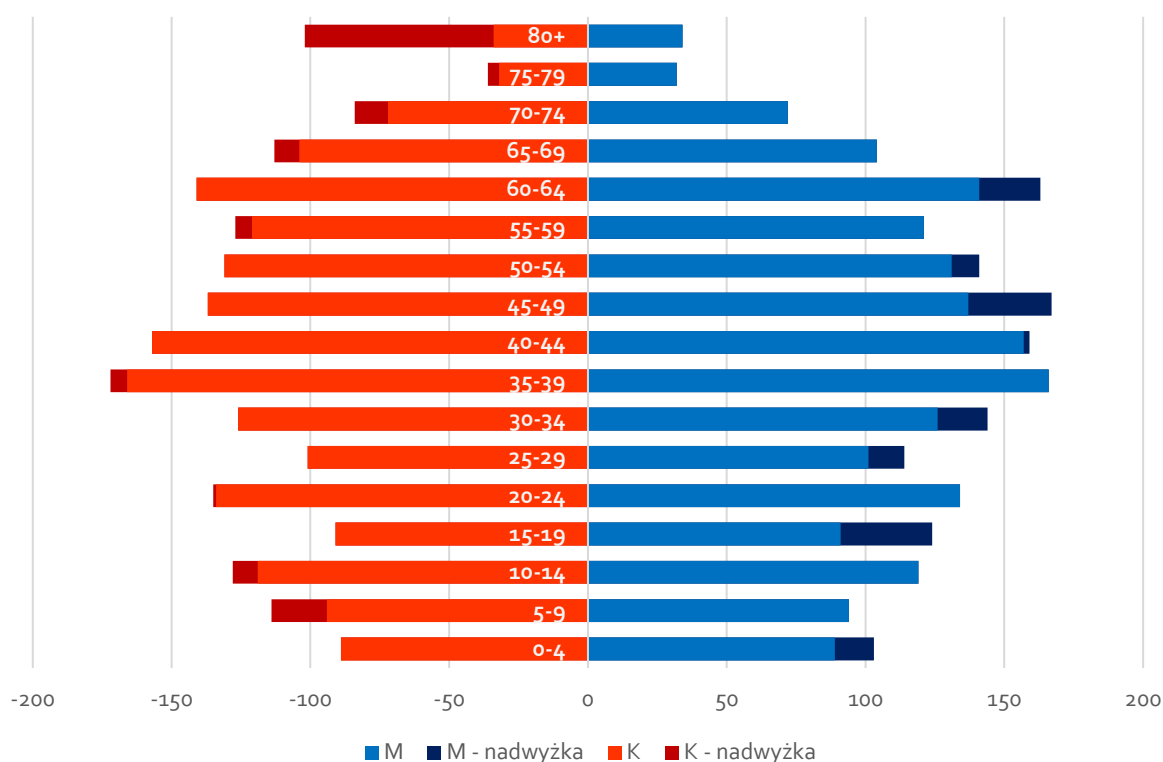
Wykres 16 Wskaźnik obciążenia demograficznego w ujęciu porównawczym. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.

Również szczegółowa analiza struktury demograficznej gminy nie pozostawia wątpliwości iż trend spadku ilości mieszkańców gminy może być w przyszłości kontynuowany. Na obszarze gminy żyje więcej kobiet, niż mężczyzn. Liczebność mężczyzn i kobiet w poszczególnych kohortach wiekowych zmienia się w czasie i jest zależna od procesów demograficznych, w tym zwłaszcza od liczby urodzeń i zgonów. Można zaobserwować, że do 65 roku życia występuje przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Natomiast powyżej 65 roku życia zaznacza się coraz większa przewaga liczby kobiet.

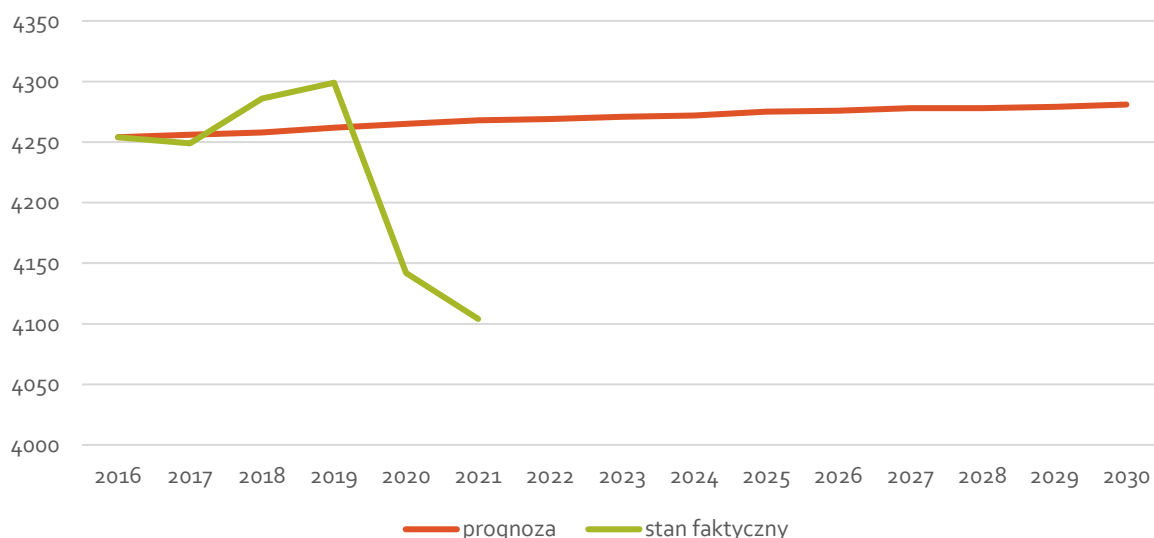
Struktura płci i wieku społeczeństwa, wskazuje, że podobnie jak w całym kraju jest to społeczeństwo starzejące się. Kolejne fale demograficzne są coraz mniejsze. Struktura społeczeństwa ma istotne znaczenie w kontekście obecnych i przyszłych wyzwań w polityce społecznej. Z aktualnej sytuacji wynika, że gmina będzie stawiała przed coraz większymi wyzwaniami w zakresie opieki nad osobami starszymi.

Wykres 17 Struktura demograficzna ludności gminy Górzycza. Opracowanie własne, dane za NSP2021.

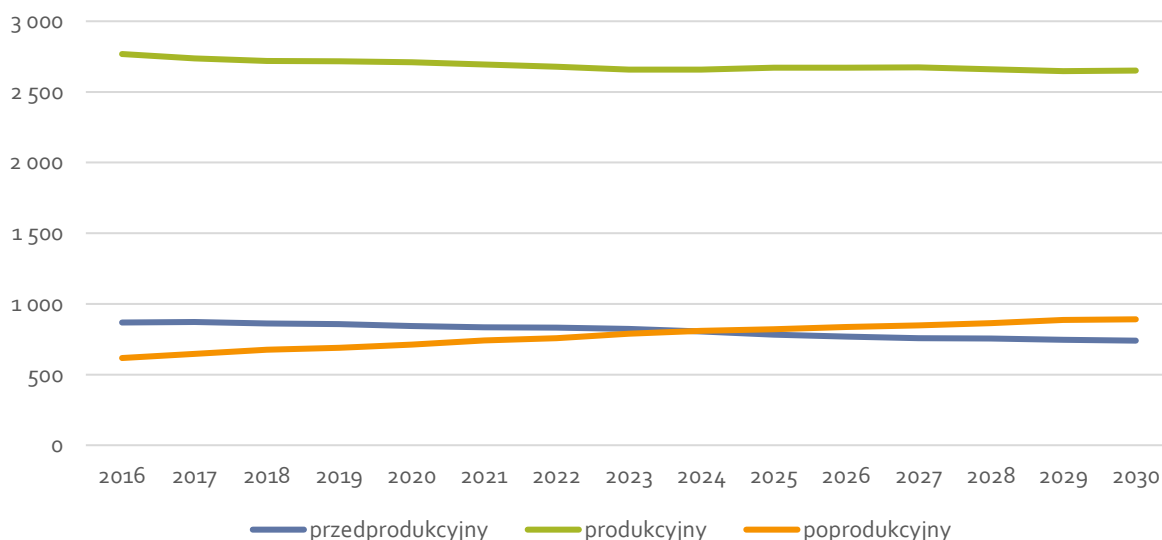
Powyższe przypuszczenia mają swoje potwierdzenie także w oficjalnych prognozach Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 roku w perspektywie do 2030 roku. Na wykresach poniżej zaznaczono te prognozy. Pierwszy wykres dotyczy ogólnej liczby ludności. Drugi zaś prognozowanych zmian w strukturze społeczeństwa. W przypadku tego pierwszego zauważyć należy, że wg GUS w gminie Górzycza należy spodziewać się wzrostu liczby mieszkańców. Ponadto do 2019 roku faktyczna liczba ludności przewyższała prognozy GUS. Dopiero od wspomnianego wcześniej 2020 roku nastąpiło wyraźne odejście w dół od linii prognozy. Przypuszczać można, że ma to związek z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 roku i zwiększeniu śmiertelności społeczeństwa z tym faktem związanym. Jak przedstawiono jednak w dalszej części opracowania wnioski takie niekoniecznie są prawidłowe.

Wykres 18 Prognozowana liczba ludności gminy Górzycza ogółem. Prognoza z 2015 roku obejmująca lata 2016-2030. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Drugi z wykresów prezentuje prognozowane zmiany w udziale poszczególnych grup funkcjonalnych. Jak wspomniano wyżej prognoza taka wskazuje na coraz większe wyzwania w zakresie opieki nad osobami starszymi. Mimo to ilość osób w wieku produkcyjnym wciąż utrzymywać się będzie na w miarę stałym poziomie, podobnie jak w przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym. W obu tych grupach prognozowany jest jedynie nieznaczny spadek.

Wykres 19 Prognozowana liczba ludności gminy Górzycza w poszczególnych grupach funkcjonalnych. Prognoza z 2015 roku obejmująca lata 2016-2030. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

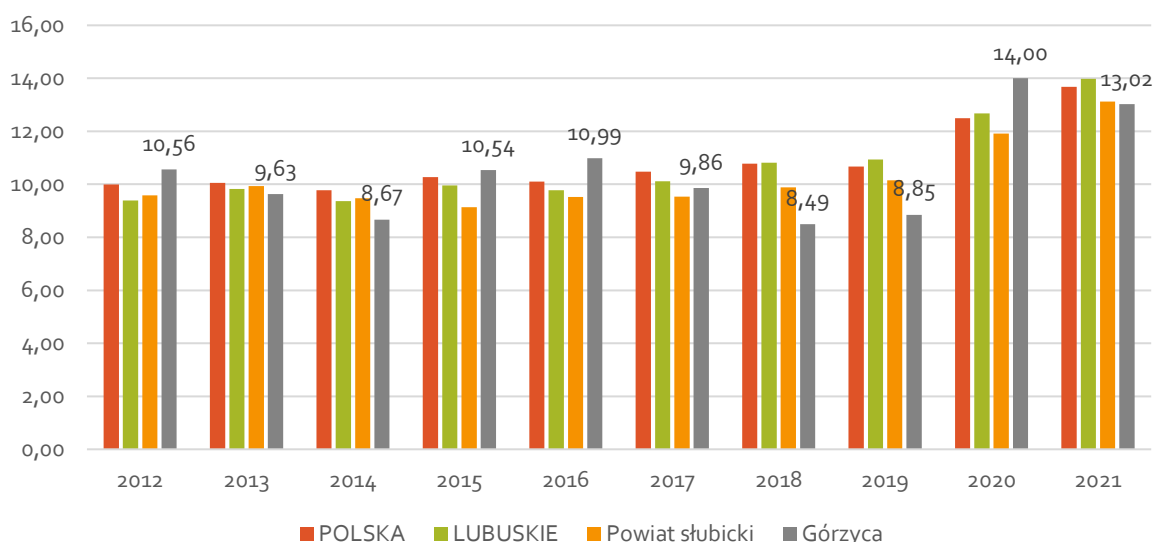

RUCH NATURALNY I MIGRACJE

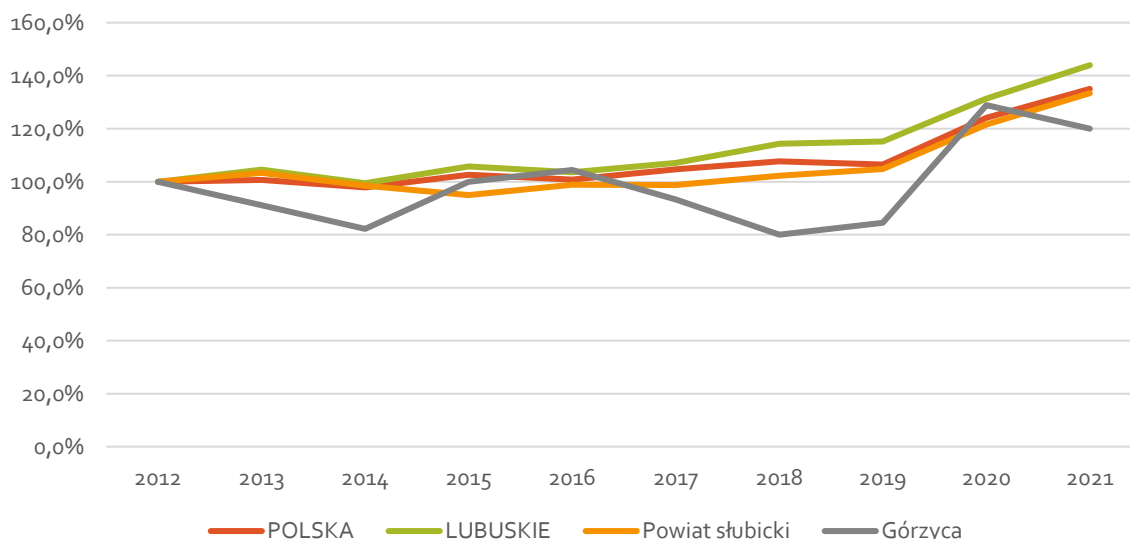
W pierwszej kolejności analizie poddano dane dotyczące liczby zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dzięki takiemu ujęciu danych są one porównywalne niezależnie od wielkości jednostek samorządowych przyjętych do zestawienia. Tak jak wspomniano wcześniej, w przypadku gminy Górzycza od 2020 obserwowane jest wyraźne przyspieszenie spadku liczby ludności. Szukając przyczyn tego zjawiska przeanalizowane dane o zgonach. Wynika z nich, że w

przypadku Górzycy znaczący wzrost wskaźnika miał miejsce w 2020 i 2021 roku wyraźnie przewyższając wskaźniki pozostałych jednostek. Jest to zjawisko zbieżne w czasie z obserwowanym załamaniem w liczbie ludności, więc można przyjąć iż przyczyną spadku liczby ludności była nadmierna ilość zgonów w latach 2020 i 2021. Biorąc pod uwagę dynamikę zmian i przyjmując, że liczba zgonów w 2012 roku stanowi 100% to pomiędzy rokiem 2019 a 2020 zanotowano skokowy wzrost ilości zgonów, który wyniósł aż 44,4 punktów procentowych i był najwyższy z porównywanych jednostek.

Wykres 20 Liczba zgonów na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

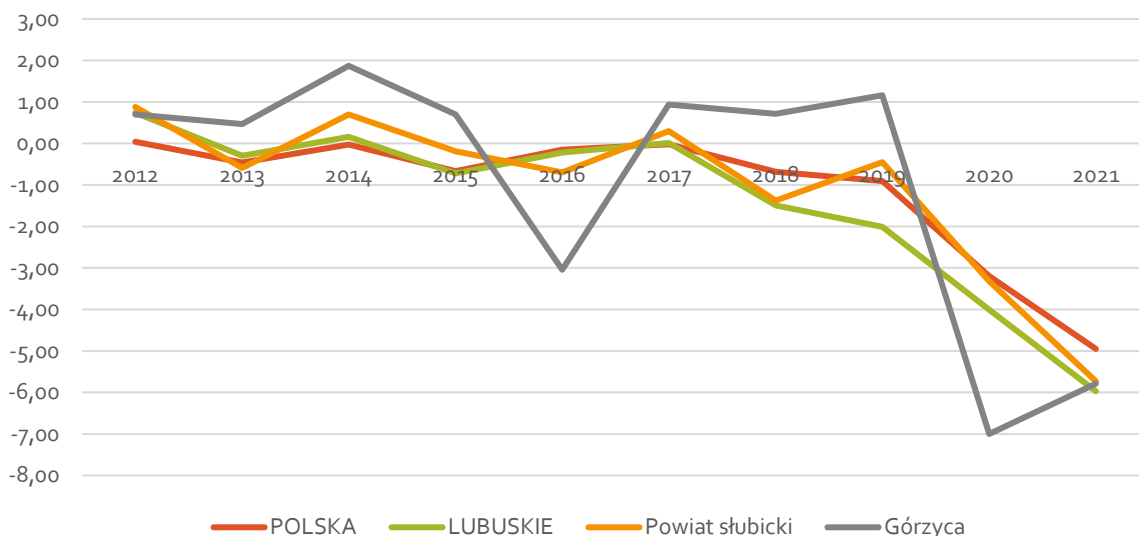

Wykres 21 Dynamika zmian w liczbie zgonów w latach 2012-2021. Rok 2012 = 100%. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

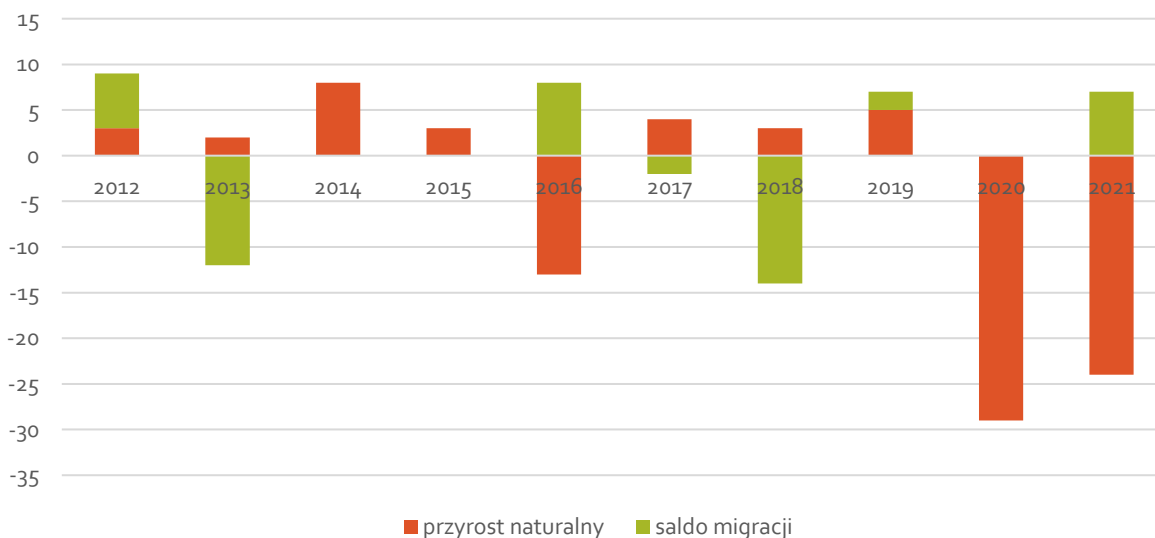
Nadmierny wzrost liczby zgonów nie był jednak rekompensowany przez liczbę urodzeń. Liczba ta w ostatniej dekadzie wynosiła średnio 40 urodzeń rocznie. W latach 2020 – 2021 były to wartości 29 i 30. Fakty te przełożyły się na obraz wskaźnika przyrostu naturalnego, na którym również widać wyraźne załamanie w latach 2020 i 2021. Załamanie to było znacząco większe niż w przypadku jednostek porównawczych, gdyż z dodatniego przyrostu naturalnego w 2019 roku gmina Górzycza dynamicznie przeszła do głębokiego spadku w 2020, co uwidoczniło na poniższym wykresie.

Wykres 22 Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

Na zmiany liczby ludności wpływają także migracje. Do 2019 roku miały one zbliżony lub nieco większy wpływ na zmiany liczby ludności gminy Górzycy co przyrost naturalny. Od 2020 roku jednak to przyrost naturalny (ujemny) wpływa w największym stopniu na zmiany. Samo saldo migracji od 2019 roku utrzymuje się na dodatnim poziomie co związane może być z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na działkach położonych w okolicach Górzycy i obserwowanym trendem przeprowadzania się do tej gminy osób, które wcześniej mieszkali w pobliskich Słubicach i Kostrzynie nad Odrą.

Wykres 23 Saldo migracji i przyrost naturalny w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.

Nie bez znaczenia dla omawianego wątku jest też kwestia wojny w Ukrainie (mowa zarówno o zajęciu przez Rosję Krymu jak i wybuchu wojny w 2022 roku). Obserwowane zmiany geopolityczne, połączone ze znacznymi ułatwieniami dla obywateli Ukrainy w dostępie do polskiego rynku pracy spowodowały masowy exodus ludności ukraińskiej do Polski, w tym także do obszarów objętych niniejszym opracowaniem. Wg szacunków z końca 2021 roku na terenie powiatu słuńskiego znajdowało się na stałe około 5 tys. obywateli Ukrainy, dodatkowo

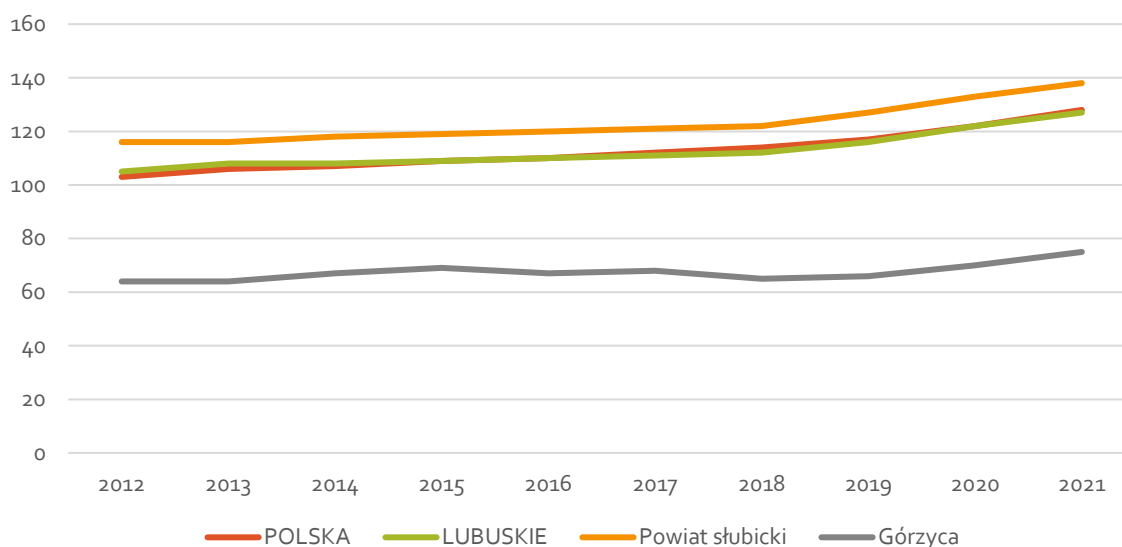
zasilanych przez rotujących pracowników okresowych, ale liczba ta mogła znacząco wzrosnąć w związku z agresją Rosji i wojną na Ukrainę.

Gospodarka i rynek pracy regionu przygranicznego są w dużej mierze podporządkowane czynnikowi w największym stopniu oddziałującym na życie na tym terenie – bliskim sąsiedztwie Niemców. Punktem zwrotnym dla regionu było otwarcie niemieckiego rynku pracy dla Polaków (1.05.2011 r.). Sprawilo to, że gminy regionu stały się niejako zapleczem bytowym osób podejmujących pracę w Niemczech, ale chcących nadal mieszkać w Polsce. Motywacja takiej decyzji jest różnorodna: od niechęci do emigracji całkowitej, niedostatecznej znajomości języka, która pozwalałaby na swobodne funkcjonowanie w Niemczech, po wyższe koszty życia (zwłaszcza wynajmu mieszkań).

Obecność rynku niemieckiego ma duży wpływ na dostępność pracowników na rynku pracy tuż przy zachodniej granicy. Konkurencja płacowa ze strony niemieckiej jest ogromna i w dużej mierze poziom zarobków decyduje o tym, że mieszkańcy regionu coraz częściej decydują się na pracę za granicą. Prowadzi to do ubytków na lokalnym rynku, który uzupełniany jest przez obywateli wschodnich sąsiadów Polski.

Analizie poddano liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Liczba ta, w przypadku zarówno gminy Górzycy jak i jednostek porównawczych rośnie. Zauważyć jednak należy, że wskaźnik gminy Górzycy jest wciąż wyraźnie niższy niż wskaźnik całego powiatu słubickiego i pozostałych jednostek porównawczych. Ponadto dynamika przyrostu jest tutaj niższa, co sprawia iż dysproporcje się powiększają (np. względem powiatu słubickiego – w 2012 roku wskaźnik Górzycy wynosił 55% wskaźnika powiatu, podczas gdy w 2021 roku było to 54%).

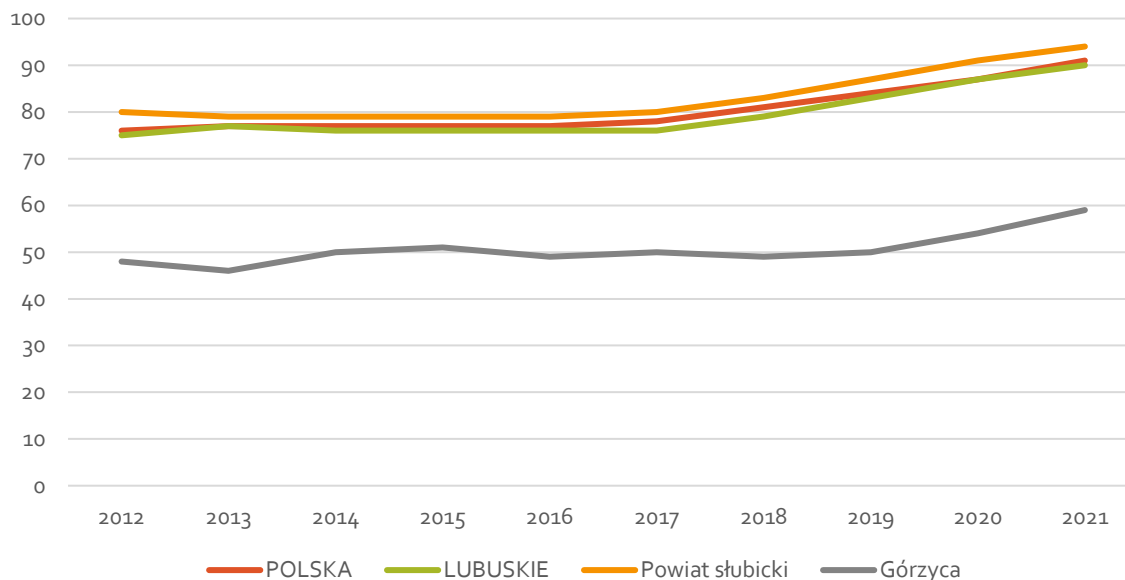
Wykres 24 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru regon w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Podobnie sytuacja wygląda w kontekście osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Tutaj również widać wyraźną tendencję wzrostową (szczególnie od 2019 roku), przy czym wciąż wskaźniki dla gminy Górzycy są niższe niż w przypadku wszystkich jednostek porównawczych. Szczególnie korzystnie wypada tutaj cały powiat słubicki, jednak na jego wynik kluczowy wpływ mają dane z gminy Słubice. Okazuje się, że oddziaływanie Niemiec, jako czynnika sprzyjającego wzrostowi przedsiębiorczości maleje wraz z odległością od granicy. Jeśli chodzi o gminę Górzycy to wskaźnik w ostatnich latach rósł nieco szybciej niż w porównywanych jednostkach. Porównując ten wynik z powiatem słubickim okazuje się, że w 2012 roku wskaźnik wynosił 60% wskaźnika powiatowego, podczas gdy w 2021 roku było tu już 63% co oznacza, że dysproporcje w tym obszarze maleją. Oznaczać to może, że Górzycy jest miejscem o bardziej dogodnym profilu do prowadzenia mikrodziałalności gospodarczych przez osoby fizyczne, niż istnienia większych podmiotów działających w oparciu

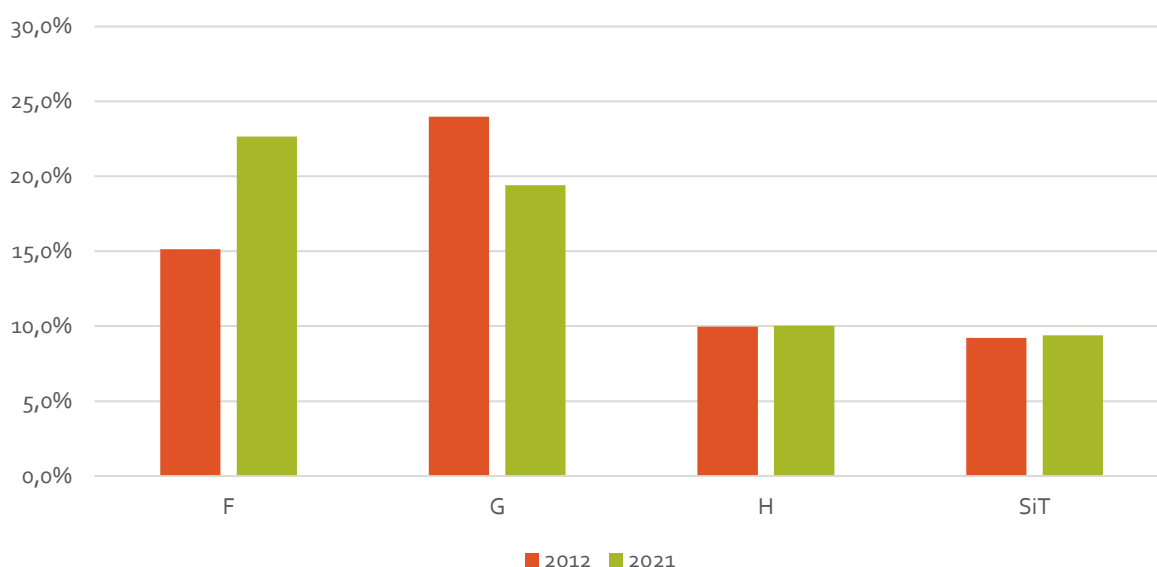
o inne formy gospodarcze (jak np. spółki). Być może ten kierunek rozwoju gospodarczego powinien być jeszcze bardziej wspierany jako taki, który charakteryzuje się większym potencjałem.

Wykres 25 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Analizie poddano także to jakie przedsiębiorstwa dominują w gminie (pod względem wskazanego rodzaju działalności wg klasyfikacji PKD). Okazuje się, że na przestrzeni ostatnich 10 lat zaszły istotne zmiany w dwóch najbardziej licznych aktualnie kategoriach. Udział w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów) spada, podczas gdy wyraźnie rośnie znaczenie sekcji F (budownictwo). Pozostałe obszary, w których funkcjonuje więcej niż 5% podmiotów to sekcje H (transport i gospodarka magazynowa) oraz S i T czyli przedsiębiorstwach działających w sektorze pozostałej działalności usługowej i gospodarstwach domowych.

Wykres 26 Podmioty wg sekcji PKD 2007 w relacji do wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Górzycy. Porównanie 2012 i 2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Pod względem wielkości przedsiębiorstw zdecydowanie dominują tutaj podmioty mikro. Ich udział wynosi 96,7%. Pozostałe 3,3 procent to podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników.

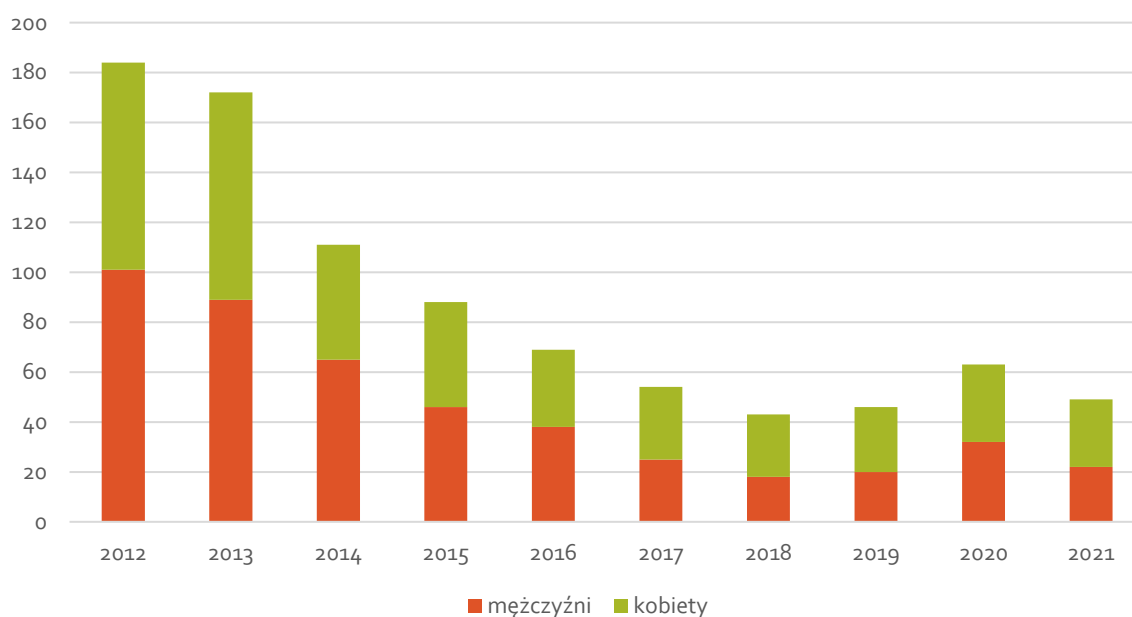
Tabela 9 Udział przedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych wg klas wielkości. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

wielkość	2012	2021
0-9	95,2%	96,7%
10-49	4,8%	3,3%
SUMA	271	309

RYNEK PRACY

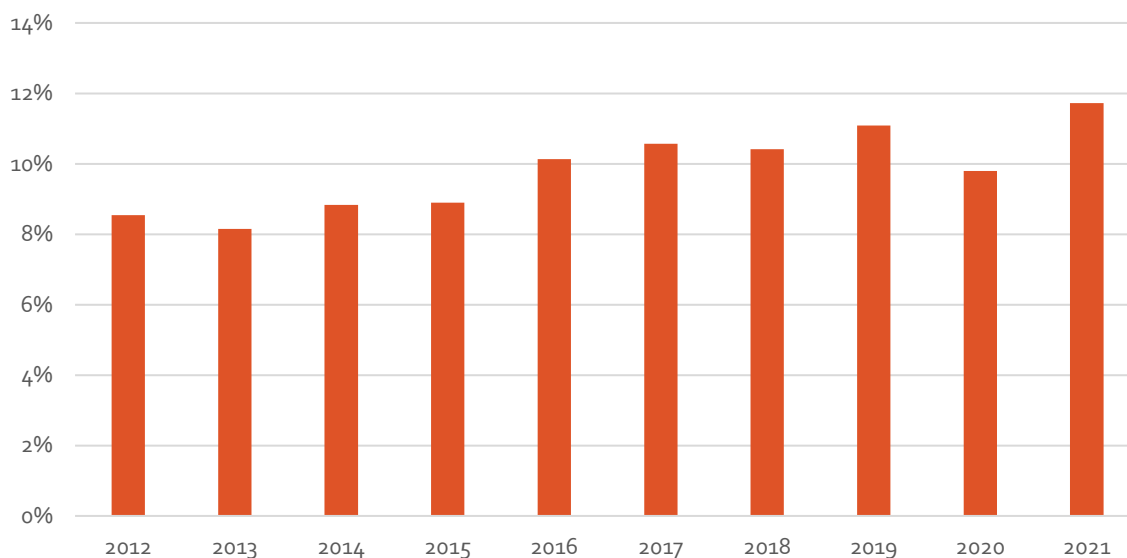
Sytuacja na rynku pracy w trakcie ostatnich 10 lat uległa poprawie. Zdecydowanie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słubicach. Na koniec ostatniego badanego roku łączna liczba osób bezrobotnych pozostających w rejestrach wyniosła 49 osób. Oznacza to, że zaledwie 1% mieszkańców gminy jest zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Aktualnie nie widać znaczących różnic pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn pozostających w rejestrach.

Wykres 27 Wykres 27 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2012-2021 w podziale na płeć. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

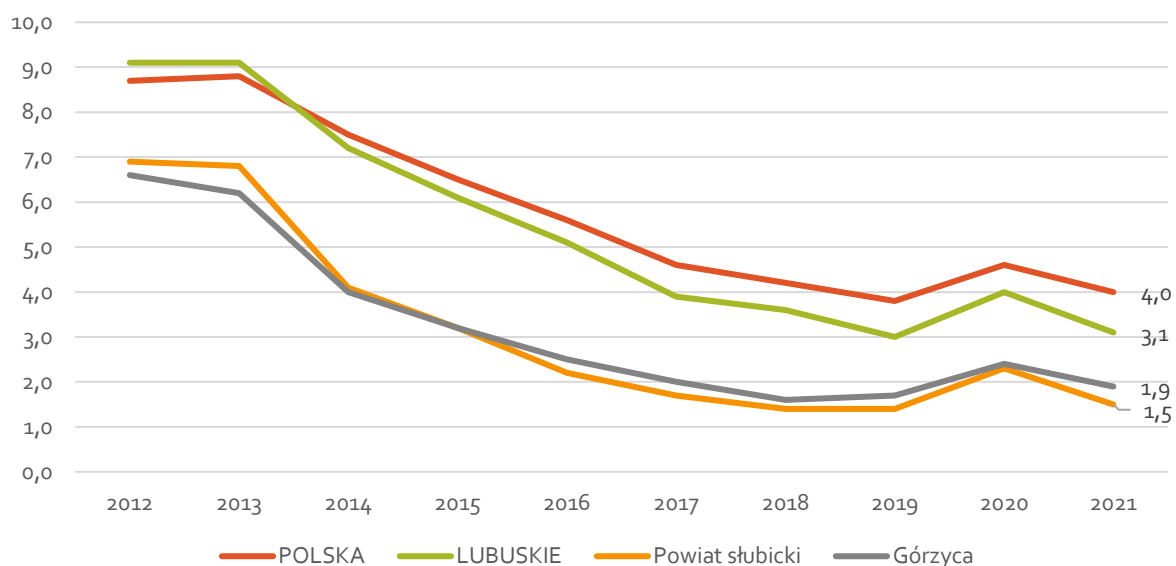
Liczba osób bezrobotnych utrzymuje się od 2017 na względnie stałym poziomie. Jest to dobra sytuacja, bo liczba tych osób jest niska. Jest to obraz charakterystyczny dla powiatu słubickiego. Jednak zestawienie danych z Górzycy z danymi dla całego powiatu pokazuje, że udział bezrobotnych z Górzycy w całości zarejestrowanych bezrobotnych z powiatu słubickiego systematycznie rośnie. Być może wynika to z faktu, że gmina Górzycy w 2018 roku osiągnęła minimum, którego być może już nie uda się poprawić, biorąc pod uwagę jak niewielkie liczby bezwzględne to były (43 osoby).

Wykres 28 Udział Górzycy w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych na terenie powiatu słubickiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym również wykazuje wyraźną tendencję spadkową w ostatnich 10 latach. W porównaniu ze wskaźnikami krajowymi i wojewódzkimi zarówno gmina Rzepin jak i cały powiat słubicki wypadają zdecydowanie korzystniej. Nie mniej jednak w każdej z porównywanych jednostek odnotowano zachwianie trendu w latach 2020-2021, na co wpływ miała najprawdopodobniej pandemia COVID-19 oraz gospodarcze skutki walki z jej rozprzestrzenianiem.

Wykres 29 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Szczegółowa struktura zarejestrowanych bezrobotnych w podziale na kluczowe z punktu widzenia urzędów pracy kategorie przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 10 Wybrane kategorie bezrobotnych gminy Górzycy - stan na 31.12.2021. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach.

bezrobotni		Z prawem do zasiłku		Do 30 roku życia		Powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bez kwalifikacji zawodowych	
O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
49	27	8	6	6	4	23	9	23	10	23	14

Gmina Górzycy nie odbiega w tej strukturze znacząco od danych całego powiatu słubickiego. Powiatowy Urząd Pracy w swoim raporcie za 2021 rok tak opisywał zależności i potencjalne przyczyny takiej a nie innej struktury²²:

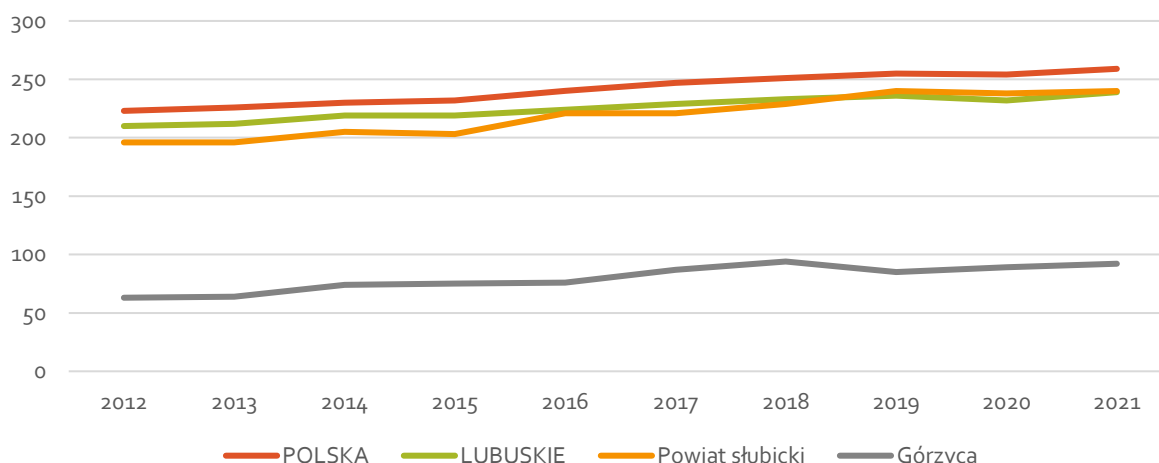
W wyniku analizy grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy stwierdzono, że w strukturze dominują osoby powyżej 50 roku życia (zmiana r/r o 1,9 %) oraz długotrwale bezrobotne (zmiana r/r o 19,9 %). Są to grupy trudne do zaktywizowania, wymagające dużych nakładów pracy, przede wszystkim specjalistów działu usług rynku pracy-doradców klienta. Osobom tym trudniej powrócić na rynek pracy niż innym osobom bezrobotnym. Na tą sytuację wpływa wiele czynników, w tym czynniki zależne od samych zainteresowanych osób, ale i niezależne od nich. Do tych czynników zależnych można uznać bierność zawodową, brak gotowości do podjęcia pracy, konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem lub osobami zależnymi zaś do czynników niezależnych brak lub ograniczona zdolność do pracy, brak możliwości dogodnego dojazdu komunikacją publiczną do miejsca pracy, a nawet brak możliwości jakiegokolwiek dojazdu.

Problem długotrwałego bezrobocia dotyczy całego obszaru Województwa Lubuskiego, gdyż na koniec grudnia 2021 r. odnotowano 8945 osób długotrwale bezrobotnych, co stanowiło 49,3% ogółu bezrobotnych. W powiecie słubickim udział długotrwale bezrobotnych kształtował się na poziomie 52,9%. W związku z powyższym udział osób długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobocia w powiecie słubickim kształtuje się powyżej średniej wojewódzkiej i nastąpił jego gwałtowny wzrost co związane jest istotnie ze stanem występującej pandemii oraz czasowym ograniczeniem aktywizacji osób bezrobotnych w roku 2020 i 2021.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że spadek rejestrowanego bezrobocia szedł w parze z wzrostem liczby pracujących na 1000 mieszkańców gminy Górzycy. Trendy wzrostowe (silniejsze) zanotowano w tym samym okresie zarówno w całym powiecie słubickim, województwie lubuskim jak i w kraju.

²² Fragment wyróżniony kursywą pochodzi ze Sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Słubicach oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy w 2021 roku. PUP Słubice, maj 2022, str. 8 i kolejne

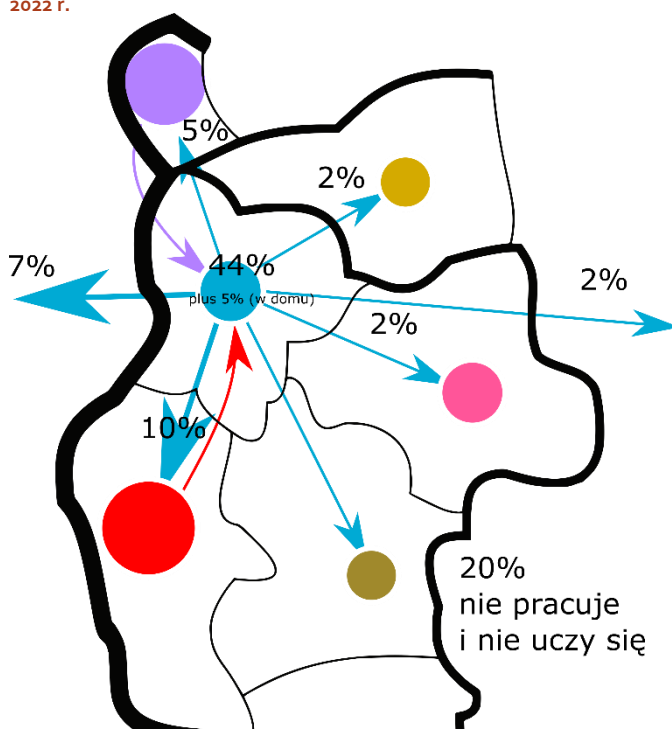
Wykres 30 Liczba pracujących na 1000 mieszkańców ogółem w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

W kontekście powyższego wykresu należy zauważyć, że różnica w dynamice pomiędzy spadającą liczbą osób bezrobotnych a wzrostem wskaźnika liczby osób pracujących wynikać może z kilku przyczyn:

1. Metodologia liczenia wskaźników GUS – liczbę pracujących GUS podaje bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
2. Liczba osób bezrobotnych przyporządkowana jest do osób zamieszkujących gminę a liczba osób pracujących na terenie gminy Górzycy wynika z miejsc pracy na terenie tej gminy.
3. Mieszkańcy gminy mogą pracować w okolicznych gminach, czy też za granicą.

Mapa 10 Kierunki ruchu mieszkańców gminy Górzycy w celach zarobkowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2022 r.

Zjawisko opisane w punkcie 3 ma swoje potwierdzenie w badaniu ankietowym mieszkańców z 2022 roku. Zapytano w nim o to, w jakim miejscu pracują. Załedwie 40% respondentów wskazało na gminę Rzepin. Drugie 40% udaje się w celach zarobkowych na zachód (gmina Słubice oraz Niemcy), przy czym jak zwrócono uwagę podczas spotkania online z radnymi odsetek osób pracujących w Niemczech wydaje się być niedoszacowany

Ostatnim wątkiem analizy rynku pracy są przewidywania urzędników względem tego jakie zawody/branże w najbliższych miesiącach narażone będą na deficyty w sile roboczej. Okazuje się, że szczególnie duży deficyt osób poszukujących pracy dotyczyć może kierowców samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych. Umiarkowany deficyt

dotyczyć może wielu profesji. W tej kategorii wymieniono 51 zawodów. Wiele z nich dotyczy branż handlowych i usługowych. Niestety znajduje się tutaj też wiele profesji o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania gospodarki czy społeczeństw, takich jak lekarze, ratownicy medyczni, nauczyciele wszystkich szczebli i pedagodzy, listonosze i kurierzy.

Tabela 11 Barometr rynku pracy na 2023 rok. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach.

Prognoza na rok 2023

Województwo: lubuskie, Powiat: słubicki

Duży deficyt poszukujących pracy

kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych

Deficyt poszukujących pracy

asystenci w edukacji
blacharze i lakiernicy samochodowi
diagności laboratoryjni medyczni
floryści
gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy
kelnerzy i barmani
kierowcy autobusów
kierownicy sprzedaży
kosmetyczki
krawcy i pracownicy produkcji odzieży
kucharze
lekarze
listonosze i kurierzy
magazynierzy
mechanicy pojazdów samochodowych
murarze i tynkarze
nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego
nauczyciele praktycznej nauki zawodu

nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących
nauczyciele przedmiotów zawodowych
nauczyciele przedszkoli
nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych
operatorzy obrabiarek skrawających
pedagodzy
pielęgniarki i położne
pomocy kuchenne
pracownicy administracyjni i biurowi
pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
pracownicy ds. techniki dentystrycznej
pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
pracownicy poczty
pracownicy przetwórstwa metali
pracownicy przetwórstwa spożywczego

pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
pracownicy służb mundurowych
pracownicy socjalni
przedstawiciele handlowi
przetwórcy mięsa i ryb
psycholodzy i psychoterapeuci
ratownicy medyczni
repcjonści i rejestratorzy
robotnicy budowlani
specjaliści ds. administracji
specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji
spedytorzy i logistycy
sprzątaczkę i pokojowe
sprzedawcy i kasjerzy
tapicerzy
zaopatrzeniowcy i dostawcy

Uzupełnieniem analizy rynku pracy jest informacja PUP w Słubicach na temat obcokrajowców podejmujących pracę w 2021 roku. Jak wiadomo sytuacja uległa z pewnością znaczącym przemianom po lutym 2022 roku i ataku Rosji na Ukrainę. Dane za ten okres zostaną jednak przedstawione przez Urząd Pracy w późniejszym okresie. Poniższa analiza dotyczy całego powiatu słubickiego.

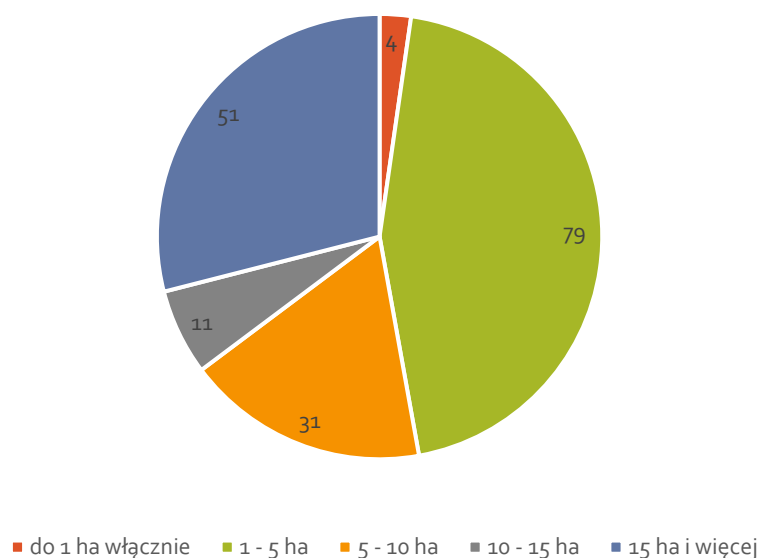
W roku 2021 obywatele 6 państw, tj. Ukrainy, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Gruzji, Armenii i Mołdawii mogli podejmować pracę krótkotrwałą (do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy) nie sezonową, bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę, w trybie uproszczonym na podstawie oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi wpisanych do ewidencji oświadczeń przez właściwy Powiatowy Urząd Pracy. W roku 2021 wpłynęło do urzędu 3 995 oświadczeń o powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi, w tym 3 782 wpisano do ewidencji.²³

ROLNICTWO

Tereny rolnicze stanowią (powierzchnia użytków rolnych) wyniosły wg Powszechnego Spisu Rolnego 2020 roku 6 314,69 hektary, co stanowi ponad 43% powierzchni gminy. Wg danych GUS działa tutaj łącznie 176 gospodarstw rolniczych, z czego 45% to gospodarstwa małe – o powierzchni od 1 do 5ha. Drugą pod względem liczebności grupę stanowią gospodarstwa z arealem większym niż 15 ha.

²³ Ibidem, str. 9 i dalsze

Wykres 31 Charakterystyka wielkości gospodarstw rolnych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 - GUS.

Pod względem podziału na rodzaje zasiewów w 2020 roku zdecydowanie dominowały zboża zajmujące ponad 3180 ha. 632 ha zajmowały natomiast uprawy rzepaku. Były to dwie najważniejsze grupy upraw na terenie gminy.

Jeśli zaś chodzi o zatrudnienie w rolnictwie, to wg spisu w 2020 roku w gminie Górzycy trudniło się tym zajęciem łącznie 284 osób. Zdecydowaną większość (186) stanowili mężczyźni. Gospodarstwa posiadały także pojazdy i maszyny do prac rolniczych. Z danych GUS wynika, że gospodarstwa z terenu gminy dysponowały łącznie 149 ciągnikami oraz 29 kombajnami.

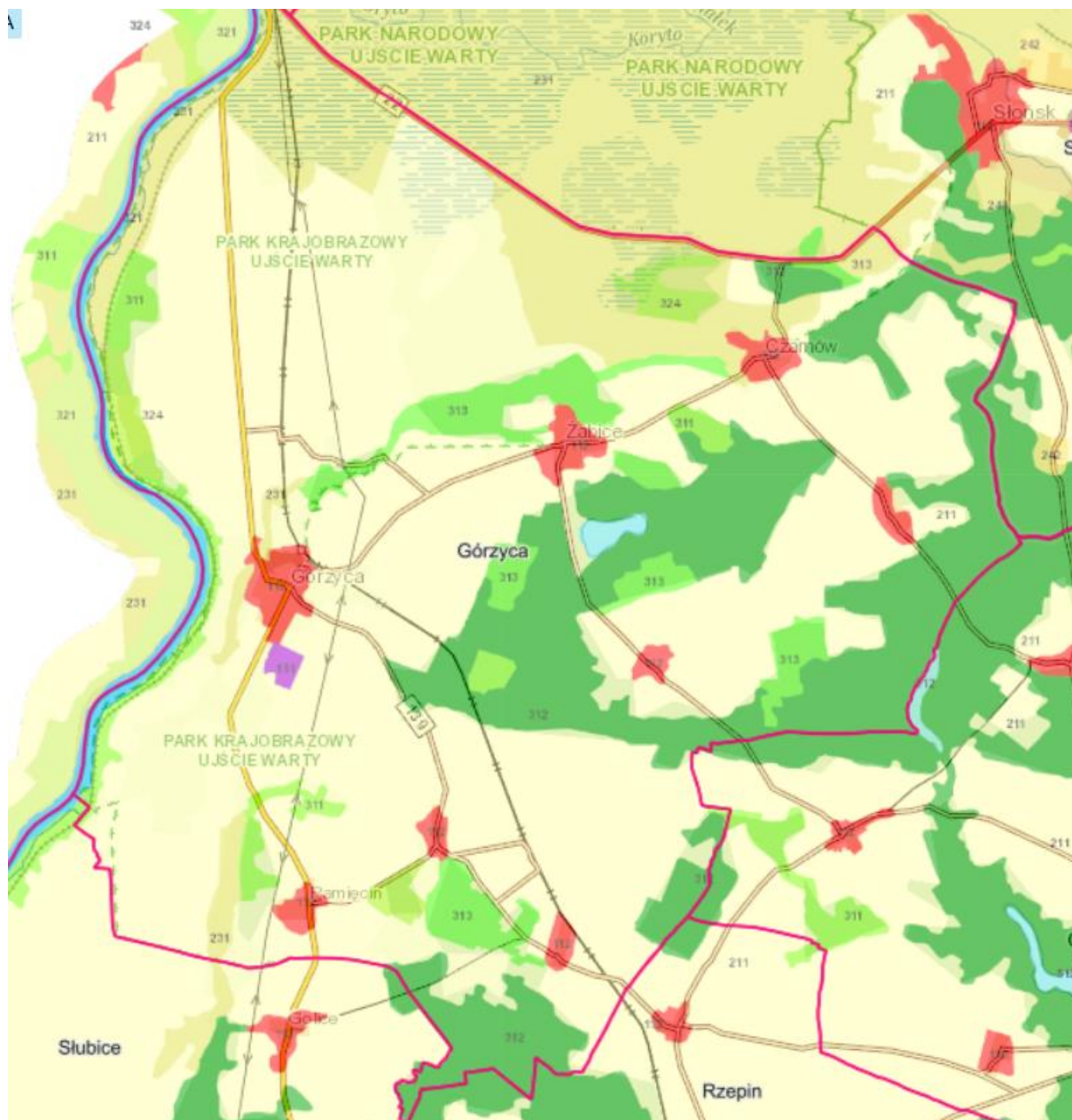
Gospodarstwa rolne to także hodowla zwierząt. Zgodnie z danymi za 2020 rok w gminie hodowano bydło i drób. Zestawienie pogłowia w poszczególnych kategoriach inwentarzowych przedstawia poniższa tabela:

bydło ogółem	świnie ogółem	drób ogółem
299	0	576

STAN I OCHRONA PRZYRODY

Charakterystyka środowiska naturalnego gminy Górzycza zdominowana jest przez krajobraz rolniczy. Na poniższej mapie wyróżniono klasy pokrycia terenu. Na obszarze gminy wyraźnie dominuje kolor bładożółty oraz zielony. Zgodnie z legendą dla programu CORINE kolory te oznaczają odpowiednio – tereny rolne oraz tereny leśne. Poza nimi wyróżniają się jeszcze: kolor czerwony oznaczający tereny zurbanizowane (tam gdzie zasklepienie gruntów jest największe).

Mapa 11 Mapa CORINE Land Cover - CLC 2018r. dla gminy Górzycza. Źródło: geoportal.gov.pl

Rysunek 2 Legenda do mapy CORINE

1.1.1	Zabudowa miejska zwarta
1.1.2	Zabudowa miejska luźna
2.1.1	Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
2.3.1	Łąki, pastwiska
3.1.1	Lasy liściaste
3.1.2	Lasy iglaste
3.1.3	Lasy mieszane
3.2.1	Murawy i pastwiska naturalne
3.2.2	Wrzosowiska i zakrzaczenia
3.2.3	Roślinność sucholubna (śródlądowa)
3.2.4	Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian

Gmina Górzycza z racji swojego położenia u zbiegu dolin rzecznych cieszy się interesującymi i urozmaiconymi walorami przyrodniczymi. W porównaniu z innymi gminami zaznacza się bardzo wyraźne skupienie wartości przyrodniczych i to o unikatowym charakterze. Znalazło to już wyraz w utworzeniu Rezerwatu Pamięcin i Obszaru Chronionego Owczary, a także w zaprojektowaniu Parku Krajobrazowego Ujście Warty - między innymi na terenie Gminy. Przyroda jest nieodłącznym składnikiem obrazu gminy, a walory przyrodnicze są podstawowym czynnikiem decydującym o jej atrakcyjności turystycznej²⁴.

Wśród najważniejszych wymienić należy:

- *Rezerwat przyrody "Pamięcin". Rezerwat o powierzchni 11,80 ha. chroni zbiorowiska murawowe należące do osobliwości florystycznych Polski. Zbiorowiska te cechują się bowiem największym udziałem gatunków śródlądowych w naszym kraju. Obejmuje kilka głębokich wąwozów, wcinających się w krawędzie pradoliny Odry. Rosną tu charakterystyczne gatunki: ostnica Jana, ostnica włosowata, mikołajek polny, wężymord stepowy, pajęcznica liliowata, zawilec wielokwiatowy. Najbardziej imponująco rezerwat wygląda podczas kwitnienia ostnicy Jana, kiedy łany tej trawy przybierają postać białej, falującej na wietrze łąki stepowej.*²⁵
- *Obszar Chroniony Lubuskiego Klubu Przyrodników koło miejscowości Owczary. Obszar obejmujący swoją powierzchnią 18 ha., został utworzony w celu ochrony muraw kserotermicznych i lasów zboczowych. Spotkać tu można unikalne gatunki flory muraw, takie jak: turzyca niska, turzyca delikatna, zaraza wielka, zaraza czerwona, ożanka nierównoząbkowa, główienka wielokwiatowa, wśród nich chronione: ostnica Jana, ostnica włosowata, ostrołódka kosmata, pajęcznica liliowata. Dla utrzymania bioróżnorodności muraw prowadzone są zabiegi ochronne, powstrzymujące ekspansję drzew i krzewów, np. wypas wrzosówek – prymitywnej i ginącej rasy owiec oraz wycinki robinii akacjowej i tarniny. W barwny i ciekawy świat muraw wprowadza turystę Muzeum Łąki w Owczarach, utworzone i zarządzane przez Klub Przyrodników.*²⁶

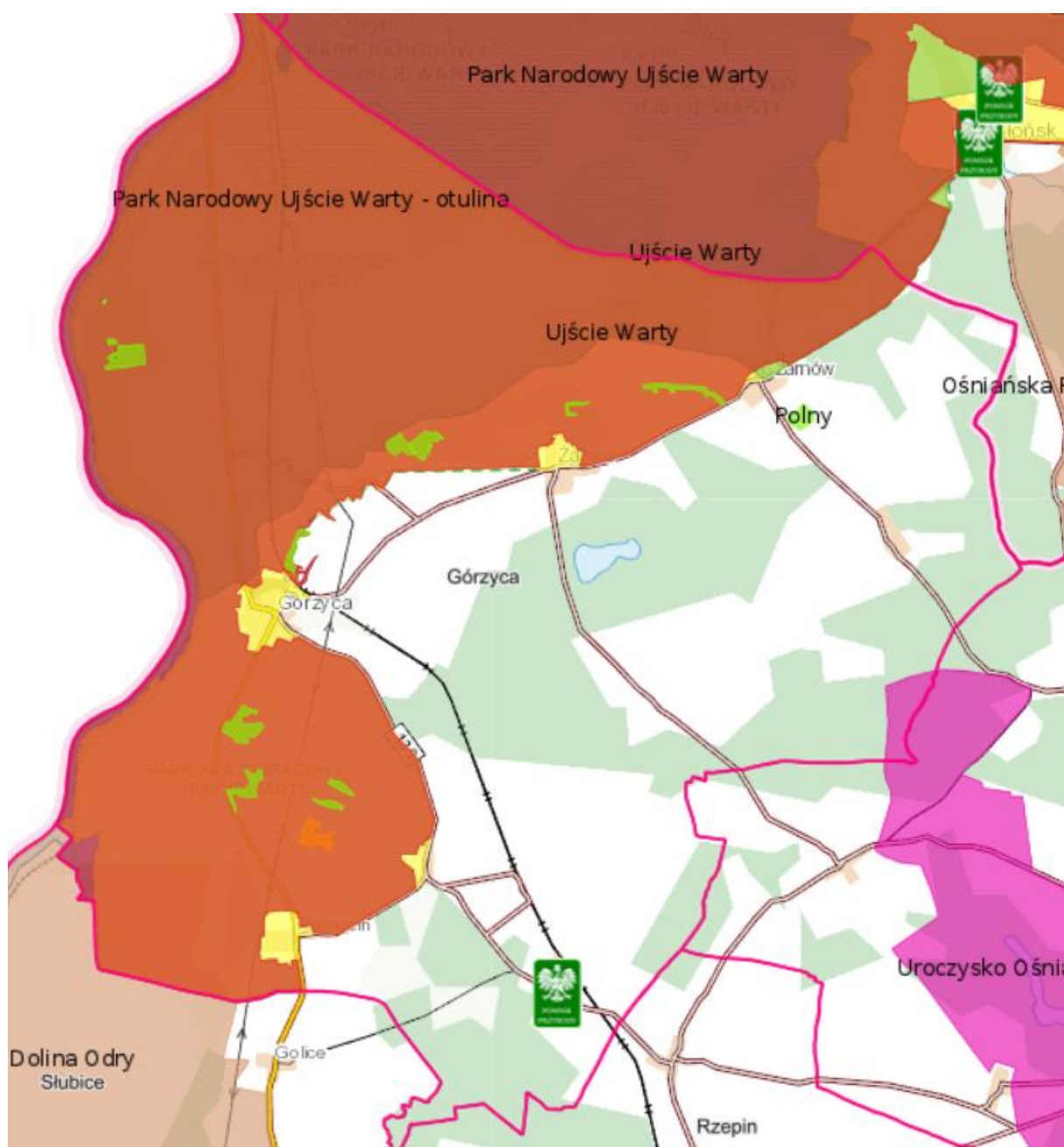
²⁴ www.gorzycza.pl

²⁵ www.zdow.pl

²⁶ www.zdow.pl

Ogółem [ha]	parki narodowe [ha]	rezerваты przyrody [ha]	parki krajobrazowe razem [ha]	obszary chronionego krajobrazu razem [ha]	użytki ekologiczne [ha]	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe [ha]
7543,04 (51,9% gminy)	7,30	11,80	7 171,67	298,72	88,71	56,57

Mapa 13 Obszary chronione w gminie Górzycy. Geoportal.gov.pl

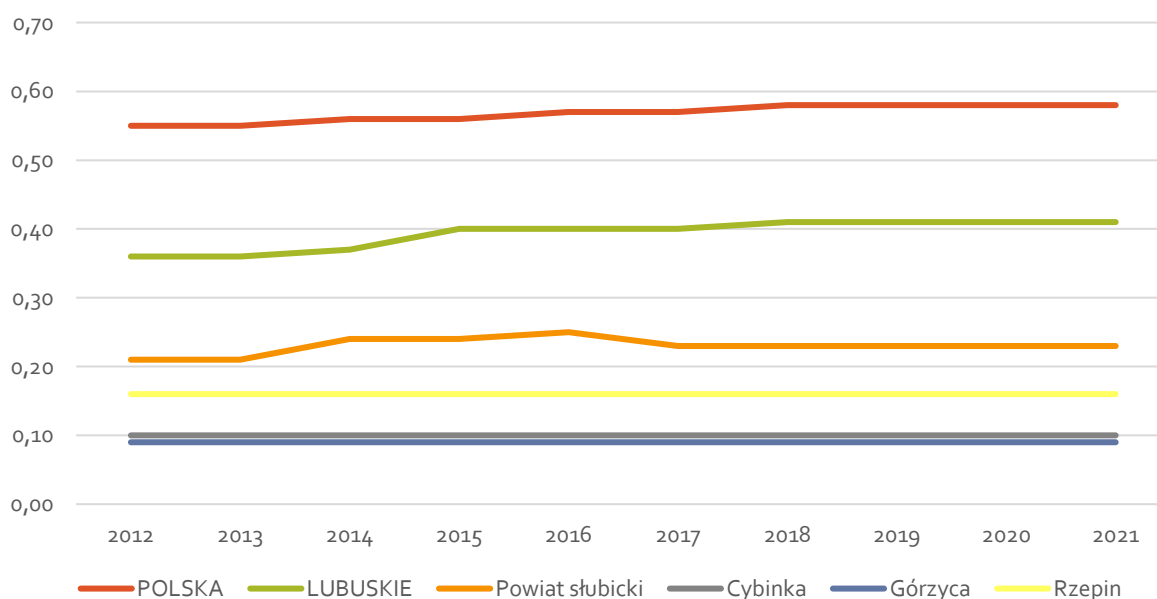
W tym miejscu warto przypomnieć, że respondenci w badaniu ankietowym uznali, iż Lasy, Parki, Drzewa i Zieleń to jeden z najważniejszych elementów ich otoczenia w dużym stopniu wpływający na jakość życia. Tą kategorię,

która zajęła drugie miejsce – po „Granicy” wskazywało ponad 54% badanych z obszaru G-7, a w gminie Górzycy było to około 42% respondentów. Jak zauważono powyżej, w skali regionu Górzycy jest jedną z mniej zalesionych gmin. Innym rodzajem powierzchni, na której występują drzewa są tereny zieleni położone w granicach miejscowości czy terenów zurbanizowanych. Zgodnie z definicją GUS (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm.), za teren zielony w statystyce publicznej przyjęto:

Tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Dodatkowe wyjaśnienia metodologiczne: Zieleń towarzysząca składowiskom, lotniskom oraz dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym (o ile stanowią miejsca użyteczności publicznej) zaliczana jest do kategorii pozostałych terenów zieleni, wyszczególnionej na formularzu statystycznym SG-01 Statystyka gminy: leśnictwo i ochrona środowiska.

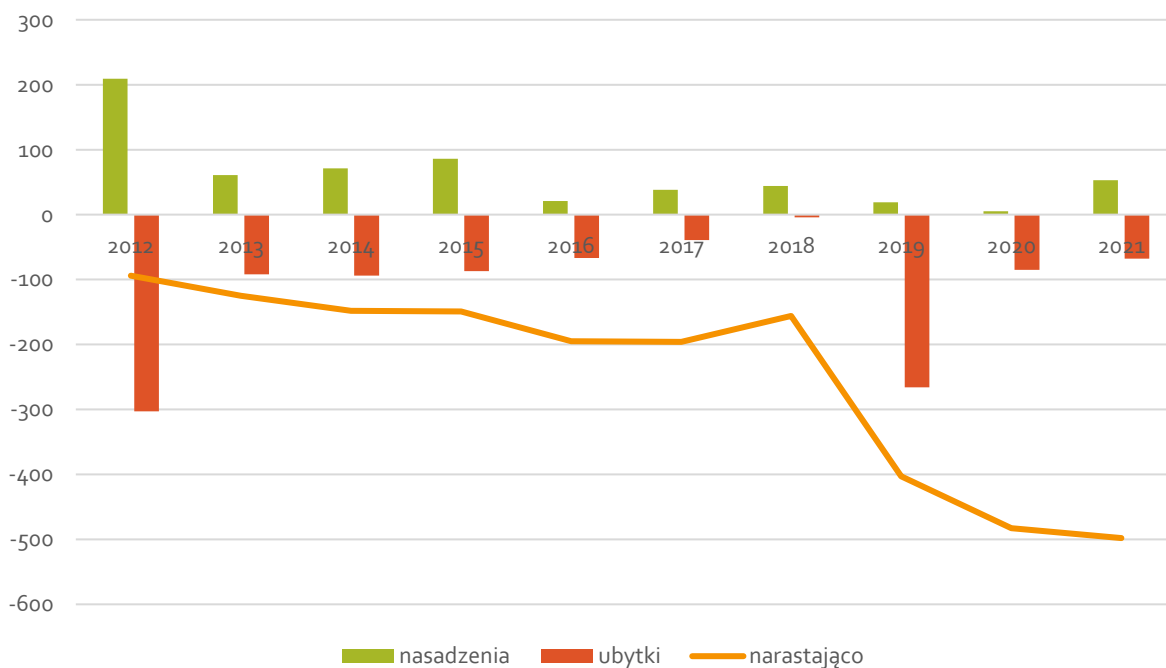
Udział takich powierzchni w porównywanych jednostkach samorządowych jest zróżnicowany. Średni poziom dla Polski to w 2021 roku około 0,58%. W przypadku gminy Górzycy wskaźnik ten jest dużo niższy. Wśród porównywanych jednostek jest to wskazanie najniższe. Warto także zauważyć, że w porównywanych jednostkach (Polska, Lubuskie, powiat słubicki) udział terenów zieleni w ostatniej dekadzie nieznacznie wzrósł. Jedynie w gminie Górzycy, Rzepin i Cybinka pozostał na niezmiennym poziomie. Tym bardziej istotne jest dbanie o te niewielkie tereny zielone, które mieszkańcy mają do dyspozycji – m.in. Park Wiejski w Górzycy czy drobne enklawy zadrzewień śródpolnych w okolicach powstających osiedli domków jednorodzinnych.

Wykres 32 Udział terenów zielonych w powierzchni gminy ogółem. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Kolejnym aspektem związanym z terenami zielonymi jest kwestia bilansu zarządzania drzewostanem. Biorąc pod uwagę dane GUS w gminie Górzycza w ostatniej dekadzie wycięto ponad 1105 drzew, podczas gdy nasadzone 607. Bilans jest ujemny, ale uwagę zwracają w szczególności lata 2012 i 2019, gdzie dokonywano najliczniejszych wycinek. Niestety statystyki nie uwzględniają motywów tych wycinek – część z nich mogła być wymuszona, zważywszy na to, iż gmina Górzycza jako jedna z nielicznych korzysta od wielu lat ze wsparcia certyfikowanego inspektora drzew, rzetelnie podchodząc zarówno do zabiegów pielęgnacyjnych jak i uzasadnień wycinki bądź zachowania drzew.

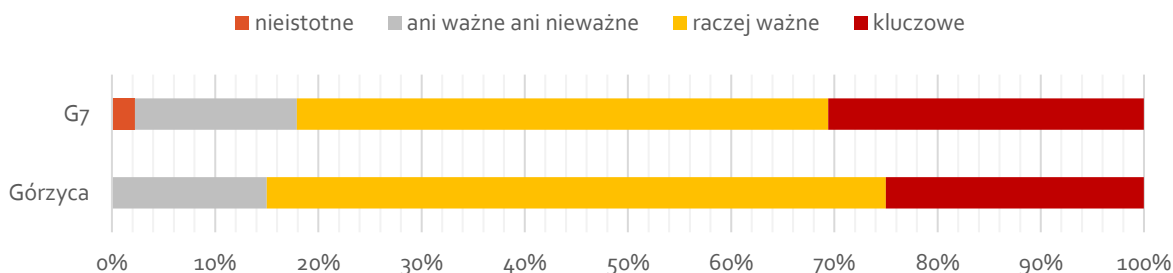
Wykres 33 Nasadzenia i ubytki drzew w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Wątek ten poruszono także w ankiecie dla mieszkańców.

Wykres 34 Ocena istotności potrzeby zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

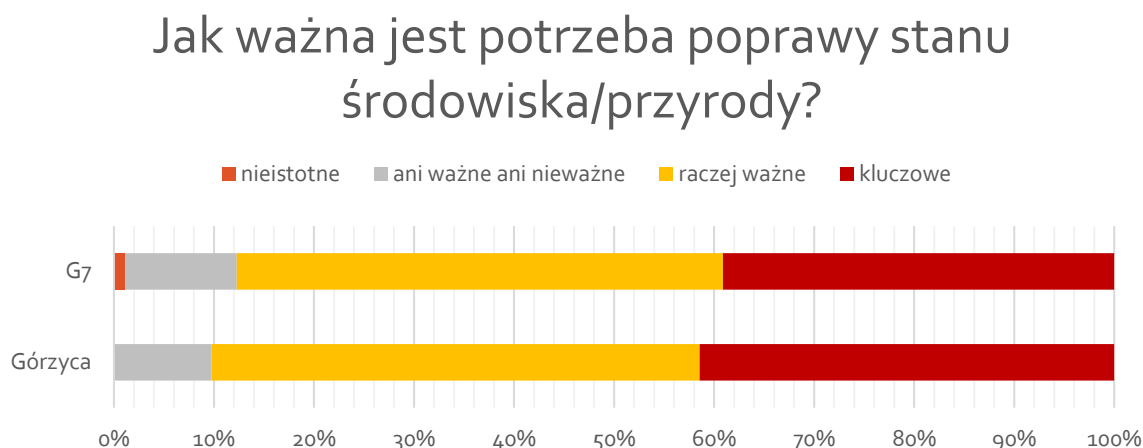
Jak ważna jest potrzeba zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych?

Mieszkańcy gminy Górzycza uważają, że należy zwiększyć opiekę/ochronę terenów zielonych. Jest to pogląd powszechny na obszarze porozumienia G-7, jednak w gminie Górzycza jest on jeszcze wyraźniej akcentowany, gdyż za ważną lub kluczową taką potrzebę uważa ponad 85% respondentów. Inną potrzebą, która notowana

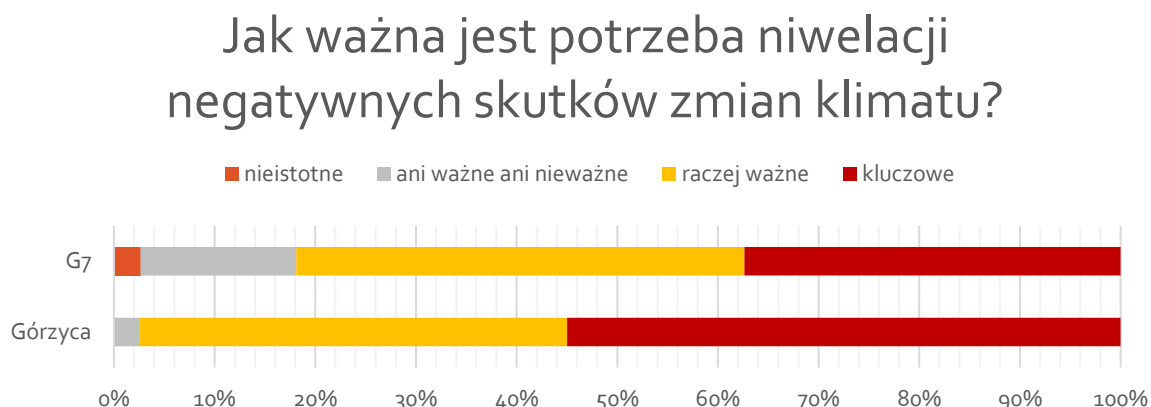
jest w rankingu, a która związana jest z obszarem tematycznym środowiska naturalnego jest kwestia poprawy stanu środowiska/przyrody. W tym przypadku ocena istotności była jeszcze wyższa. Blisko 90% mieszkańców regionu uznało ją za raczej ważną lub kluczową (przy czym aż 40% - kluczową). Wynik ten pozwolił uplasować się omawianej potrzebie na 6 pozycji w zestawieniu z wynikiem poziomu istotności 3,26. W przypadku mieszkańców gminy Górzycza odpowiedzi wskazywały na jeszcze wyższy priorytet. Dominowały tutaj wskazania, iż jest to potrzeba ważna. Udział tej odpowiedzi przewyższył nawet odsetek takich odpowiedzi na całym obszarze G7.

Wykres 35 Ocena istotności potrzeby poprawy stanu środowiska/przyrody. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

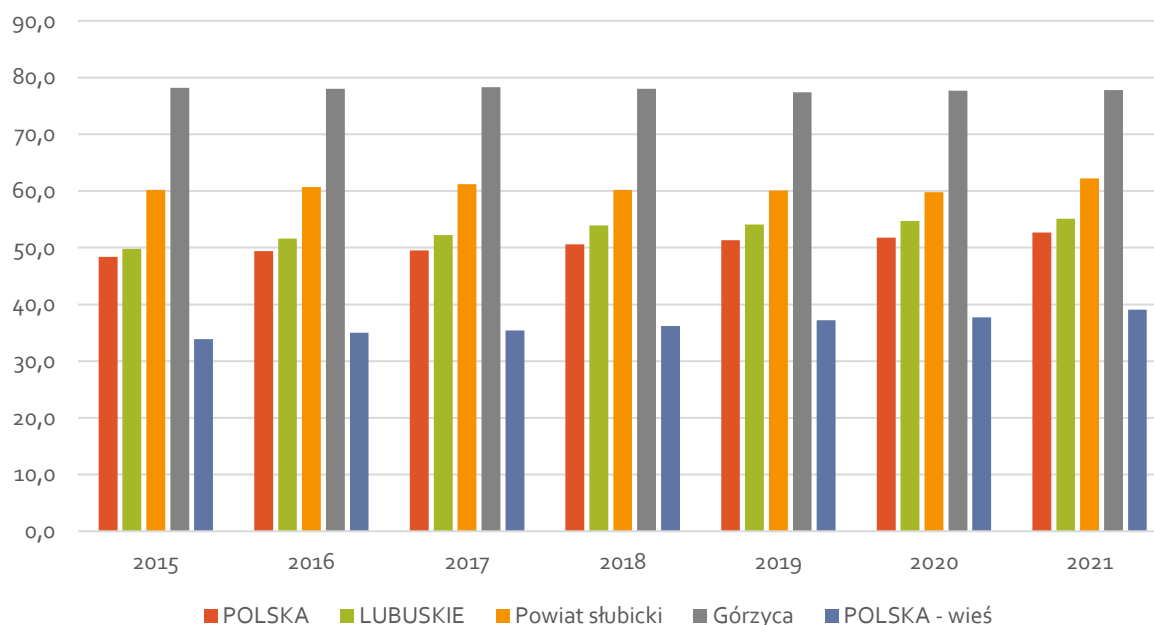
Ostatnią potrzebą z obszaru środowiska, która była przedmiotem badania ankietowego jest kwestia niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy. W tym przypadku wynik na poziomie 3,36 pozwolił na uplasowanie się potrzeby na 3 miejscu w zestawieniu potrzeb gminy Górzycza (w G7 potrzeba ta sklasyfikowana była z wynikiem 3,17 na 8 pozycji). Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianego pytania, tak i tutaj wskazania z gminy Górzycza różniły się nieco od ogólnych wyników na badanym obszarze. W tym przypadku odnotowano wyraźnie większą ilość wskazań „raczej ważne”, „kluczowe”.

Wykres 36 Ocena istotności potrzeby niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

Na stan i ochronę środowiska wpływ mają m.in. czynniki antropogeniczne. W niniejszym podrozdziale analizie poddano zagadnienia związane z infrastrukturą wpływającą na stan środowiska oraz zjawiskami związanymi z gospodarką ściekową czy też odpadami. W pierwszej kolejności zaprezentowano odsetek ludności posiadającej dostęp do kanalizacji z wyszczególnieniem danych dotyczących obszarów wiejskich. Dane przedstawiono w wariancie porównawczym.

Wykres 37 Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji jako % ogółu budynków mieszkalnych ogółem. Wariant porównawczy.
Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

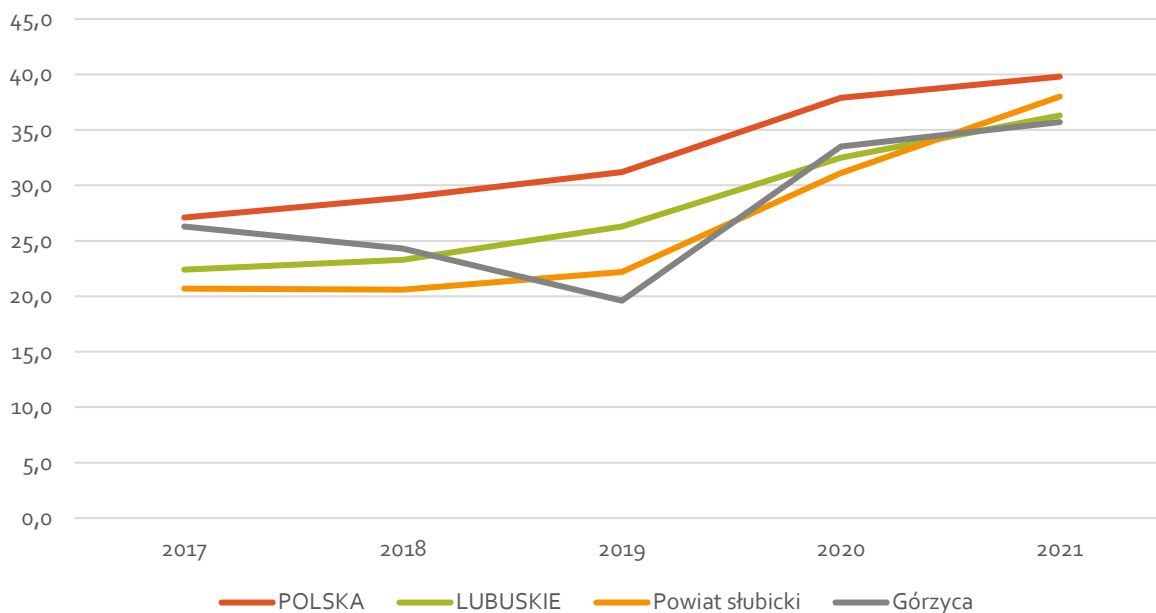

Gmina Górzycy wypada zdecydowanie najlepiej w prezentowanym zestawieniu. O blisko 25 punktów procentowych przewyższa wskaźnik ogólnopolski, o ponad 15% wskaźnik powiatu słubickiego, wielokrotnie zestawienia. Co ważne gmina Górzycy utrzymuje wysoki wskaźnik na przestrzeni lat, wraz z dynamicznym rozwojem budownictwa jednorodzinnego na jej terenie. Świadczy to o dobrze uzbrojonych terenach inwestycyjnym, planowaniu przestrzennym oraz dbałości o zapewnienie przyłączeń do urządzeń sieciowych dla nowych domów. Jest to szczególnie trudne na obszarach wiejskich (a cała gmina Górzycy jest obszarem wiejskim), o czym świadczy choćby wskaźnik ogólnopolski dla terenów wiejskich, wynoszący w 2021 roku zaledwie 39,1%, podczas gdy gmina Górzycy cieszyła się w tym czasie blisko dwukrotnie większym odsetkiem podłączonych do sieci kanalizacyjnej budynków. Jeszcze lepiej sytuacja wygląda w obszarze podłączenia do sieci wodociągowej – tutaj gmina Górzycy osiągnęła i utrzymuje wynik maksymalny, czyli 100% podłączonych budynków.

Gospodarka odpadami

Każda gmina odpowiada za utrzymanie porządku i czystości na swoim terenie i ma obowiązek stworzenia warunków niezbędnych do utrzymania tego porządku. W praktyce najważniejszą czynnością związaną z realizacją zadania utrzymania czystości jest podjęcie odpowiednich uchwał. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach upoważnia rady gmin do podejmowania aktów prawa miejscowego - uchwał, związanych z realizacją zadań w zakresie utrzymania czystości i porządku na ich terenie a następnie ich wykonywanie. Jednym z kluczowych wskaźników obrazujących skuteczność gospodarki odpadami jest udział odpadów selektywnie zebranych w relacji do ogółu odpadów. Na tym polu gmina Górzycy wypada podobnie jak wszystkie inne przyjęte do porównania jednostki. Wskaźnik rośnie (choć w latach 2017-2019 notowano spadki) i w 2021 osiągnął swój historyczny szczyt. Znalazł się na niemal identycznym poziomie jak wskaźnik całego województwa lubuskiego. Wskaźnik ogólnopolski pozostaje jednak wciąż wyższy o ok. 5 punktów procentowych.

Wykres 38 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Czystość powietrza

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Wyniki ocen dla danego województwa są niezwłocznie przekazywane zarządowi województwa. Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje zbiorczej oceny jakości powietrza w skali kraju.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2,5}
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubuskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie (emisja naturalna) mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu wpływają na jakość powietrza atmosferycznego. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie. Odpowiadają one za ponad 97,1% emisji benzo(a)pirenu, 82,2% emisji pyłu PM_{2,5} oraz 64,1% emisji pyłu PM₁₀.

Wyniki pomiarów stężenia B(a)P zawartego w pyłe PM₁₀ oraz obiektywne szacowanie oparte na rezultatach modelowania matematycznego i rozkładzie źródeł emisji wskazały na wystąpienie na terenie wszystkich trzech stref województwa lubuskiego szeregu obszarów przekroczenia poziomu docelowego określonego dla tej substancji. Są one położone głównie w rejonie średnich i większych miejscowości.

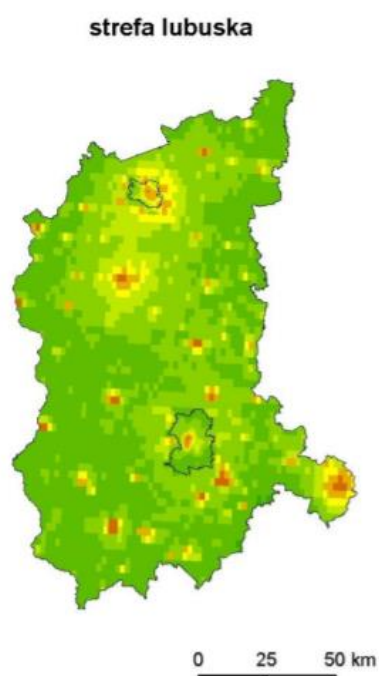
Tabela 12 Wyniki oceny jakości powietrza w woj. lubuskim. Źródło: roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim raport wojewódzki za rok 2019

Tabela 7.30 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2.5}
1	miasto Gorzów Wielkopolski	PL0801	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A
2	miasto Zielona Góra	PL0802	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A
3	strefa lubuska	PL0803	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A ²

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny II faza, strefa lubuska uzyskała klasę C1

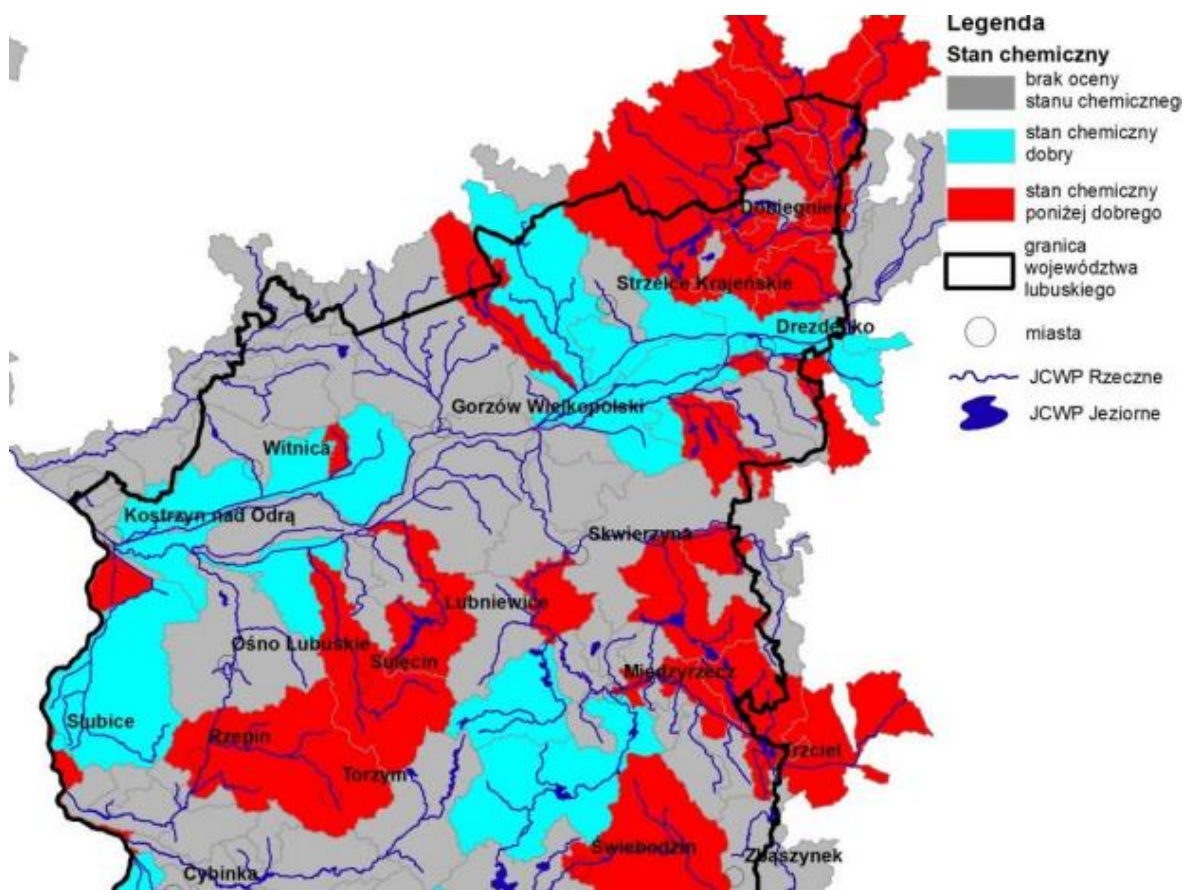

Mapa 14 Rozkład przestrzenny średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w województwie lubuskim w 2019. Źródło: roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim raport wojewódzki za rok 2019

W wyniku wykonanego modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń dla 2017 r. w powiecie słubickim określono obszary przekroczeń wartości docelowej dla benzo(a)pirenu oraz liczbę ludności zagrożonej danym przekroczeniem: √ Słubice, obszar – 5,4 km², ludność – 12 311, √ Rzepin, obszar – 3,25 km², ludność – 3 566, √ Ośno Lubuskie, obszar – 0,25 km², ludność – 326, √ Smogóry, obszar – 0,25 km², ludność – 13. Należy zauważyć, że obszar przekroczenia zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim na terenie Słubic (8,85 km²), Rzepina (4,75 km²) i Ośna Lubuskiego (4 km²).

Należy jednak zauważyć, że system pomiaru jakości powietrza nie pozwala na rozpoznanie sytuacji lokalnej w wystarczającym stopniu. Dane są zarówno niezbyt aktualne jak i pozyskiwane ze stacji położonych daleko od Górzycy.

Jeśli chodzi o ocenę jakości wód to zgodnie z mapą wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wody powierzchniowe gminy Górzycy najczęściej klasyfikowane są jako wody o stanie chemicznym poniżej dobrego.

ZMIANY KLIMATU

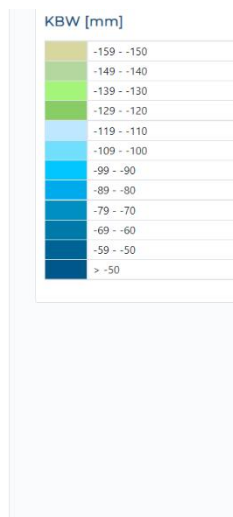
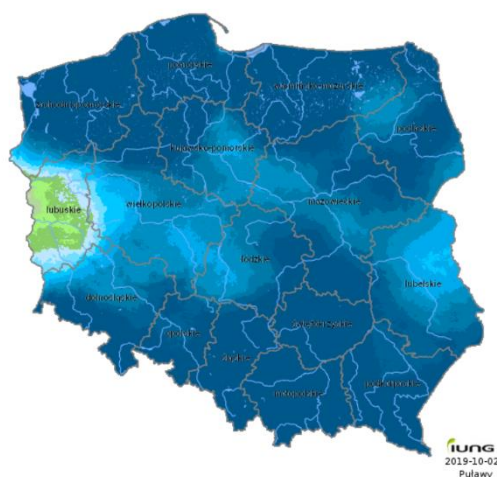
Zgodnie z analizą Norweskiego Instytutu Meteorologicznego od 1880 roku długość fal upałów w Europie wydłużyła się dwukrotnie, a prawdopodobieństwo wystąpienia upalnych dni jest dziś trzykrotnie wyższe (2013). Długotrwałe fale upałów i okresy bezdeszczowe lub z krótkotrwałymi opadami nawałnymi skutkują niedoborami wody, które prowadzić mogą do kilku rodzajów suszy: suszy hydrologicznej, gdy spada poziom wody w rzekach; suszy rolniczej, objawiającej się niedoborem wody w glebie; suszy hydrogeologicznej, gdy spada poziom wody w strukturach wodonośnych. Od lat 50. XX w. częstotliwość występowania susz w Polsce zwiększyła się z jednej na 5 lat do suszy występującej średnio co 2 lata, natomiast od kilku lat obserwujemy zjawisko corocznie występującej suszy letniej, którą można nawet określić mianem suszy permanentnej z powodu braku pokrywy śnieżnej i obserwowanych już w okresie zimowym deficytów wody, jak miało to miejsce zimą 2018/2019 i 2019/2020.

Jednym z narzędzi oceny aktualnych zasobów wodnych, w tym diagnozy ich niedoborów, jest analiza klimatycznego bilansu wodnego (KBW), który jest wskaźnikiem umożliwiającym określenie stanu uwilgotnienia środowiska przy wykorzystaniu danych meteorologicznych. KBW jest określany jako różnica pomiędzy przychodami wody (w postaci opadów) a stratami w procesie parowania (ewapotranspiracja). Województwo lubuskie obok województwa wielkopolskiego należy do regionów najsilniej doświadczanych przez susze. Zgodnie z danymi Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej województwo lubuskie niemal co roku boryka się z deficytami wody, znajdując się regularnie w pierwszej trójce województw zmagających się z najsilniejszą suszą. Deficyty były szczególnie wysokie w latach 2011, 2015, 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 doprowadzając do znacznych strat w rolnictwie. Skutki suszy dotyczą niemal każdego sektora upraw rolnych w tym regionie. Nasilający się problem deficytów wody w regionie wynika nie tylko ze zmian klimatu, ale i z coraz silniejszej

presji antropogenicznej. Powszechny, chaotyczny proces urbanizacji i towarzyszące mu uszczelnianie powierzchni zlewni przyczyniają się do zmiany bilansu zasobów wodnych. Przyspieszenie spływu wód opadowych zakłóca naturalny obieg wody w przyrodzie, w tym ogranicza zasilenie zasobów wód podziemnych. Brak wystarczającej ilości opadów i będąca jego konsekwencją susza atmosferyczna powodowała spadek stanów wód w rzekach oraz występowanie niżówek hydrologicznych na znacznych odcinkach polskich rzek. W konsekwencji zwiększył się udział zasilania cieków z zasobów podziemnych, co prowadziło do obniżenia zwierciadła wód podziemnych i występowania niżówki hydrologicznej na znacznych obszarach kraju.

Mapa 16 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło:
<https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/>

Klimatyczny Bilans Wodny (KBW)

Co ważne, wzrost prawdopodobieństwa występowania fal upałów, suszy i wydłużanie się okresów suszy nie oznacza, że zmniejsza się roczna suma opadów. Zmienia się jedynie ich charakter i rozkład w ciągu roku. W województwie lubuskim obserwuje się znaczący wzrost

sumy opadów zimowych oraz spadek opadów letni, istotny dla regionu ujścia Warty. Jest to trend obserwowany w większej części Polski. Na dodatek obserwuje się wyraźny wzrost częstotliwości występowania krótkotrwałych opadów o dużej intensywności przy jednocześnie coraz rzadziej występujących umiarkowanych, długotrwałych opadach deszczu. Spadek sumy opadów w okresie letnim przy jednocześnie występujących wysokich temperaturach powietrza przekładających się na duże parowanie, znacznie zwiększa zagrożenie suszą. Dodatkowo, intensywne, nawałne deszcze zamiast nawadniać glebę, mogą przyczyniać się do jej erozji i wypłukiwania cennych składników, jednocześnie zwiększając ryzyko powodzi, bowiem wysuszona gleba nie wchłania wody, a ta spływa po jej powierzchni do cieków wodnych. Tereny przygraniczne Brandenburgii i województwa lubuskiego jak również części tych terenów leżące wzdłuż rzek mogą wskutek zmian klimatu częściej ucierpieć z powodu powodzi po intensywnych, nawałnych deszczach. Prawdopodobnie zaplanowana retencja może zmniejszyć dotkliwe skutki i straty materialne spowodowane powodziami.

Skutkiem długotrwałych susz i fal upałów jest wzrost zagrożenia pożarowego, a co za tym idzie większa liczba pożarów. Lasy Brandenburgii z roku na rok borykają się z coraz bardziej ekstremalnie wysokim zagrożeniem pożarowym. Wyższemu ryzyku wystąpienia pożarów sprzyja także fakt, że dominują tutaj lasy iglaste, których olejki eteryczne są związkami łatwopalnymi.

Zmiany klimatu wiążą się ze wzrostem częstości występowania zjawisk ekstremalnych takich jak burze, nawałnice, szkwały, którym towarzyszy gwałtowny, porywisty wiatr, trąby powietrzne szczególnie w pasie z południowego zachodu na północny wschód, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, wyładowania atmosferyczne, przymrozki wiosenne. Jako region leżący w znacznej części pomiędzy dużymi rzekami: Odrą, Wartą, obszary sąsiadujące z terenami zalewowymi są szczególnie narażone na powodzie. Wzrost częstotliwości występowania gwałtownych, nawałnych opadów atmosferycznych sprzyjać będzie występowaniu powodzi, ponieważ wysuszona gleba nie będzie przyjmować wody, a przesuszone obszary podmokłe będą charakteryzować się obniżoną zdolnością do akumulacji wody.

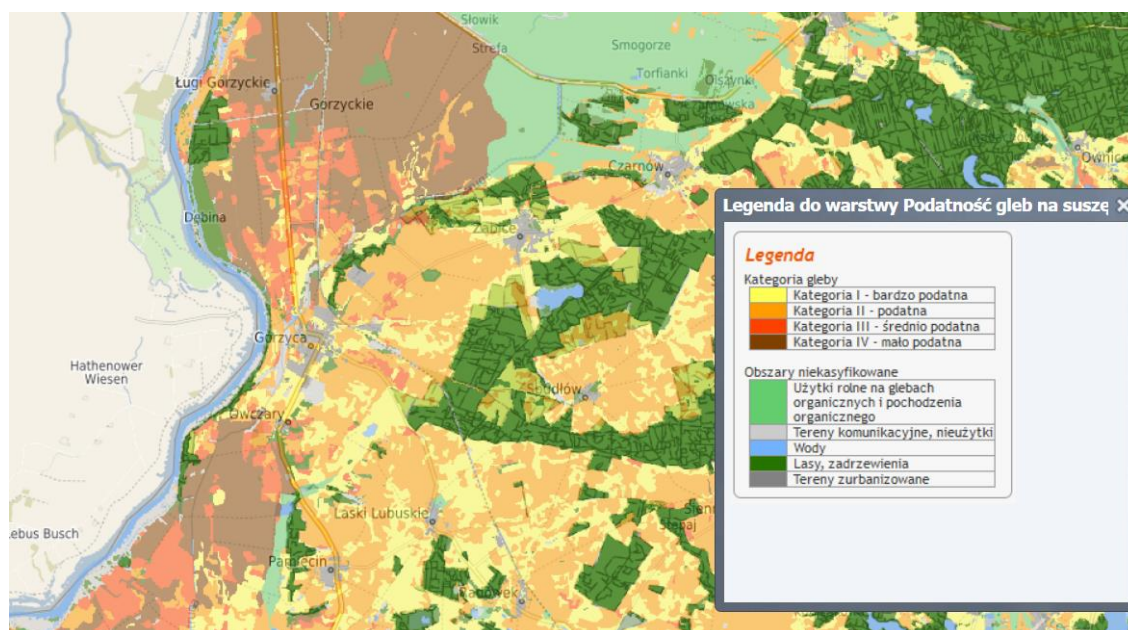
KOSZTY ZMIAN KLIMATU

Zmiany warunków klimatycznych będą wiązały się z kosztami gospodarczymi, ale także ze wzrostem kosztów życia. Sektorem gospodarki, który jest szczególnie narażony na straty z powodu zmian klimatycznych jest rolnictwo. Krajobraz rolniczy w zachodniej Polsce charakteryzuje się homogeniczną strukturą – miedze i zadrzewienia śródpolne występują rzadko, a uprawy mają postać rozległych monokultur. To czyni agrocenozy podatnymi na niekorzystne zjawiska. Zmiana rozkładu opadów w ciągu roku z punktu widzenia gospodarki rolnej jest wysoce niekorzystna, bowiem w okresie najbardziej newralgicznym dla upraw, tj. wiosną, opadów będzie brakowało. Opady nawalne, krótkotrwałe nie zapewnią nawodnienia uprawom, lecz mogą spowodować nawet dodatkowe straty wypłukując nasiona (na wczesnym etapie sezonu wegetacyjnego), doprowadzając do wykładania się upraw zbóż czy zalewając uprawy roślinne. Nawadnianie wiąże się ze znacznym wzrostem kosztów prowadzenia gospodarki rolnej, co będzie musiało odbić się na ostatecznych cenach produktów trafiających w ręce konsumentów. Jednocześnie brak nakładów na dostarczanie wody choćby w niewielkim stopniu, spowoduje spadek odporności roślin i w konsekwencji atak chorób lub szkodników, co wymusi prawdopodobnie dodatkowe opryski – wiążąc się z kolejnymi kosztami i z podaniem dodatkowych dawek środków chemicznych, oddziałujących negatywnie nie tylko na nasze zdrowie, ale także na szereg gatunków bezkręgowców w tym pszczołę miodną i dzikich zapylaczy.

Niekorzystna sytuacja hydrogeologiczna wynikająca z niskiego położenia zwierciadła wód podziemnych w pierwszym poziomie wodonośnym prowadziła niejednokrotnie do problemów w zapatrzeniu w wodę na terenach niezводociągowanych, na których ludność korzysta wyłącznie z indywidualnych płytkich ujęć wód podziemnych (np. studnie kopane). Występujące w okresie letnim niedobory wody spowodowały także znaczne straty w rolnictwie i leśnictwie. W poprzednich latach susza rolnicza wystąpiła na obszarze całej Polski, w niemal 83% gmin, na powierzchni ponad 63% gruntów ornych. Suszę notowano we wszystkich województwach, a w 10 z nich występowała we wszystkich gminach. Wartość powstałych strat była znacząca, tylko na pomoc dla poszkodowanych rolników i hodowców ryb rząd przeznaczył prawie 800 mln złotych.

Gmina Górzycy jest narażona na suszę, szczególnie w obszarze położonym poza doliną rzeczną. Tam znajdują się gleby, które w klasyfikacji zostały oznaczone jako bardzo podatne oraz podatne na suszę. W dolinach rzecznych znajdują się gleby mało podatne na suszę, choć jej występowanie i skutki dały się odczuć także tam.

Mapa 17 Podatność gleb na suszę. polska.e-mapa.net

Działalność kulturalna opiera się o funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury (GOK), Gminnej Biblioteki Publicznej oraz pośrednio o Ośrodek Pomocy Społecznej w Górzycy, Warsztat Terapii Zajęciowej w Żabicach i Środowiskowy Dom Samopomocy w Górzycy a także o działania prowadzone przez organizacje pozarządowe. Najważniejszym podmiotem w tym obszarze jest bez wątpienia GOK, który dysponuje i prowadzi swą działalność w budynku Centrum Spotkań Polsko-Niemieckich oraz Kompleksie Sportowo – Rehabilitacyjnym w Górzycy. GOK kieruje swoją ofertą do różnych grup odbiorców. Dla najmłodszych prowadzona jest Pracownia Edukacji Kulturalnej sprawująca opiekę oraz funkcje edukacyjne dla dzieci w wieku 3-5 lat. Dla młodzieży organizowane są liczne warsztaty i zajęcia (m.in. taneczne). Część warsztatów ukierunkowana jest na współpracę międzypokoleniową. Natomiast seniorzy zaangażowani są głównie w zespoły muzyczno-wokalne oraz funkcjonowanie Domu Seniora „Różane Wzgórze” formalnie prowadzonego przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum ze Słubic, we współpracy i w obiektach GOK.

GOK prowadzi roczny kalendarz imprez, który ma bogatą ofertę wydarzeń, które mają wymiar cykliczny. Najważniejsze z nich to:

- *Koncert Kolęd*
- *Finały Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy*
- *Dzień Babci i Dziadka*
- *Integracyjne spotkanie Kobiet*
- *Konkursy plastyczne*
- *Gminny Sejmik Profilaktyczny*
- *majowa impreza muzyczno-integracyjna (w 2023 tytuł Disco Polo Show)*
- *Dzień Dziecka*
- *Festyn Rodzinny / Piknik Rodzinny*
- *Dyskoteka pod chmurką*
- *Festyn rozpoczynający wakacje*
- *Festiwal Przyrodniczy Szumiące Trawy*
- *Dzień Seniora*
- *Obchody Dnia Niepodległości*
- *Festiwal Aniołów*
- *Imprezy organizowane przez Muzeum Łąki w Owczarach („spotkania z łąką”, „spotkania z sadem”)*
- *Ponadto organizowane są formy wypoczynku i opieki nad dziećmi w czasie ferii zimowych i letnich*

Część z tych wydarzeń organizowana jest przy współpracy z innymi podmiotami i organizacjami. Niektóre z wydarzeń zyskały rangę ponadlokalną i goszczą widzów spoza terenu gminy Górzycy. Najbardziej rozpoznawalnym wydarzeniem na terenie gminy jest Festiwal Aniołów organizowany co roku w grudniu. Innym przykładem wydarzenia gromadzącego publiczność z różnych części powiatu, województwa a nawet kraju jest Festiwal Przyrodniczy Szumiące Trawy, nawiązujący do walorów przyrodniczych gminy. Jak podają organizatorzy w 2021 i 2022 roku wzięli w nim udział goście z kilku województw, głównie z lubuskiego ale też z zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego a nawet małopolskiego i podlaskiego. Wymienione wyżej imprezy stanowią potencjał gminy i przyczyniają się do tworzenia tożsamości lokalnej oraz do współpracy i aktywności obywatelskiej w ramach angażowania się w sprawy o charakterze dobra wspólnego.

Współcześnie w miejscowości działają następujące zespoły²⁸:

- Zespół Śpiewaczy „Odrzanki” przy Gminnym Ośrodku Kultury w Górzycy,
- Zespół Seniorów „Górzycanie” przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Górzycy.

Zespoły te zdobywają wiele nagród i wyróżnień. Występują na wielu miejscowych zabawach, imprezach, świętach, festynach i dożynkach.

„Odrzanki”

Zespół Śpiewaczy „Odrzanki” powstał 8 marca 1987 roku przy Gminnym Ośrodku Kultury, w skład którego weszły członkinie Koła Gospodyń Wiejskich. Po trzech miesiącach zespół zajął IV miejsce na Przeglądzie Wojewódzkim Zespołów Ludowych. W składzie Zespołu w 1987 powstał zespół kapeli ludowej „Odrzanie”. W ówczesnym okresie przy GOK działał również Zespół Wokalny „Wiolinki”, włączony następnie bezpośrednio w skład „Odrzanek”, oraz zespół wokalo-instrumentalny „Ex brak”. Zespół Śpiewaczy „Odrzanki” dawał wówczas występy także w województwie szczecińskim i pilskim. Zespół Śpiewaczy „Odrzanki” w swoim repertuarze posiada pieśni ludowe, kościelne, kresowe, patriotyczne, które wykonuje a’capella w dwu-, trzy- lub czterogłosie. Uczestniczy w różnego rodzaju przeglądach i spotkaniach z kulturą ludową, reprezentując Gminę Górzycy i Powiat Słubicki. Zespół współpracuje z zespołem perkusyjnym Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia im. Stanisława Moniuszki w Słubicach. Zespołowi przyznano odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

„Górzycanie”

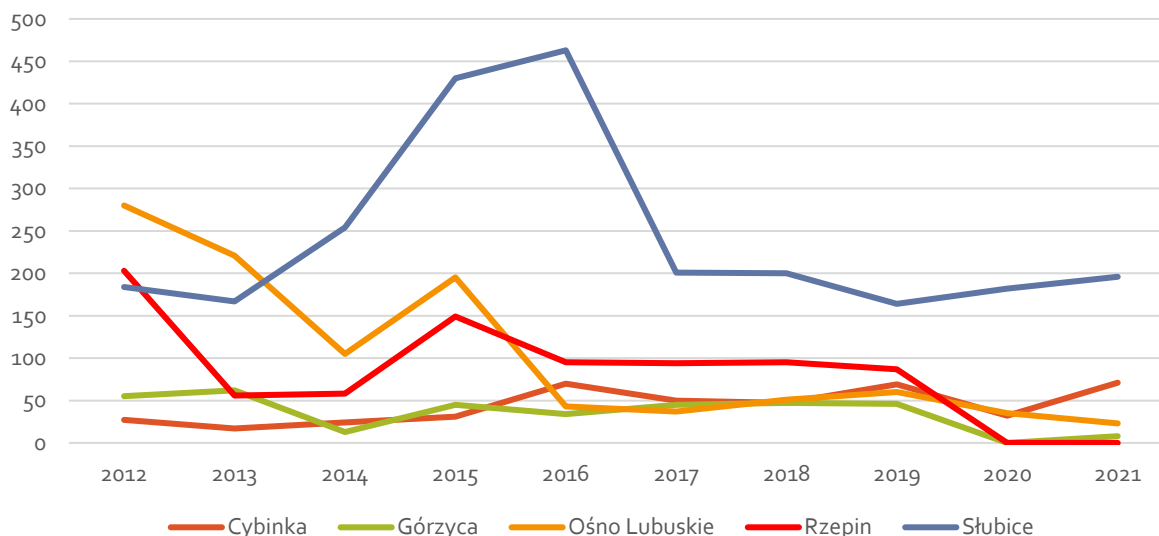
Zespół Seniorów „Górzycanie” powstał w roku 2004 przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Zespół tworzą członkowie Klubu Seniora w Górzycy. W 2009 roku zespół uzyskał własną siedzibę. W swoim repertuarze posiada stare pieśni biesiadne, folkowe, patriotyczne, okolicznościowe, kościelne i ludowe. Zespół wydał płytę.

Uczestnictwo w kulturze

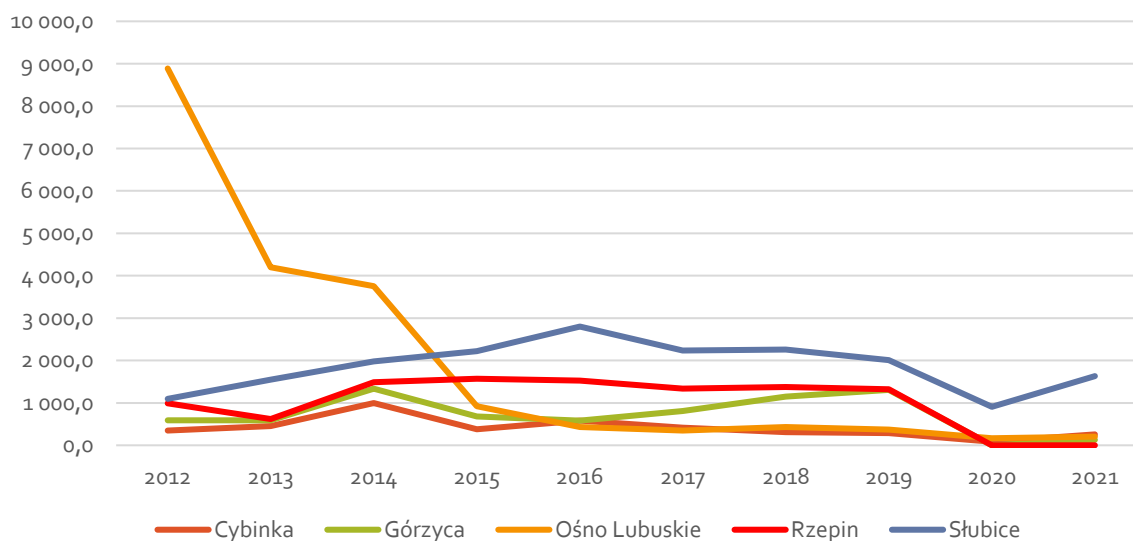
Na podstawie danych przekazywanych do GUS przez kierownictwa instytucji kultury opracowano poniższe wykresy, które pokazują ilość organizowanych w gminie imprez na przestrzeni ostatniej dekady wraz z poziomem uczestnictwa w tych imprezach. W zestawieniu porównawczym przyjęto pozostałe gminy powiatu słubickiego.

²⁸ Fragment pochodzi z portalu wikipedia.pl i opiera się na źródłach zewnętrznych:
http://sport.kultura.gorzycy.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=49&Itemid=42.
<http://www.zespoilyludowe.org/wojewoacutedztwo-lubuskie.html>.

Wykres 39 Liczba imprez kulturalnych na przestrzeni lat 2011-2020. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.

Wykres 40 Liczba uczestników imprez (w przeliczeniu na 1 000 osób) na przestrzeni lat 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.

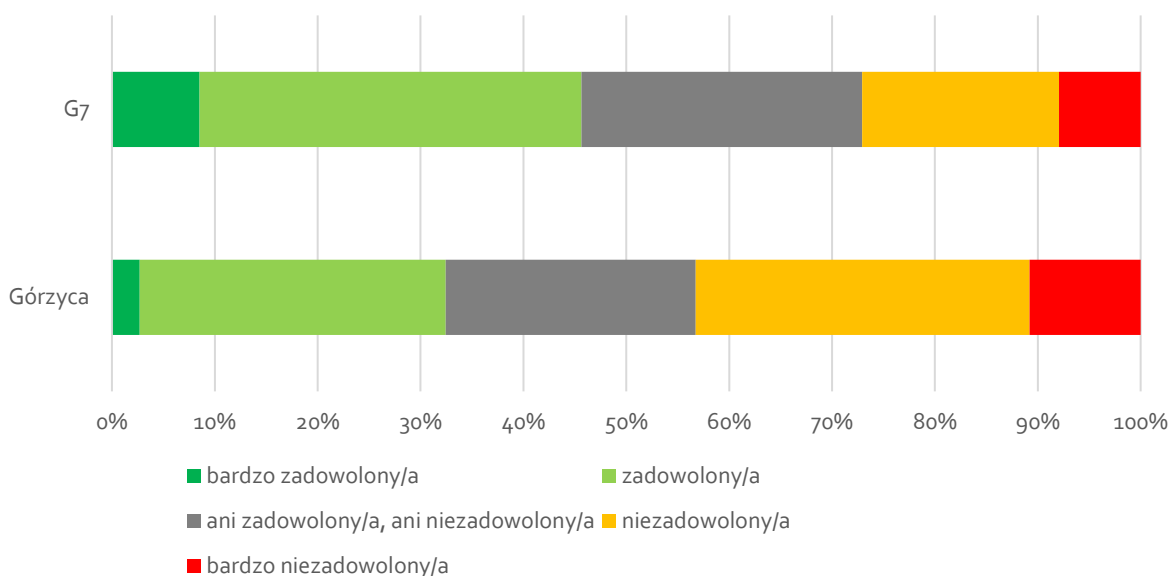

Pierwszy z analizowanych wykresów przedstawia ilość imprez, które domy kultury organizowały w latach 2012-2021. Biorąc pod uwagę ogólny poziom sumy imprez na obszarze powiatu widać wyraźny trend spadkowy mniej więcej od 2016/2017 roku. Co istotne nie ma on potwierdzenia na terenie gminy Górzycy. Oczywiście załamanie z roku 2020 wynika z wpływu pandemii na działalność ośrodków.

Spadkowy trend ilości imprez niesie za sobą również spadkowy trend ilości uczestników tych imprez. Po wyrażnie lepszych wynikach z początku analizowanego okresu nastąpiło pogorszenie trendów, które jednak utrzymywało się na stosunkowo stabilnym poziomie do 2019 roku. W przypadku gminy Górzycy był to najlepszy rok, podczas którego pod względem statystyk konkurowała z dużo większymi gminami Rzepin i Słubice. Co warto odnotować to fakt, iż wspomniany wyżej spadek ilości uczestników imprez również nie był odnotowywany w Górzycy. Tąpnięcie nastąpiło dopiero w latach 2020 i 2021. Jednak jako okres pandemii powinny być one traktowane jako anomalia. Może się jednak zdarzyć, iż poziom uczestnictwa w imprezach, biorąc pod uwagę trendy obserwowane wcześniej, może nie wrócić już do najwyższych notowanych poziomów.

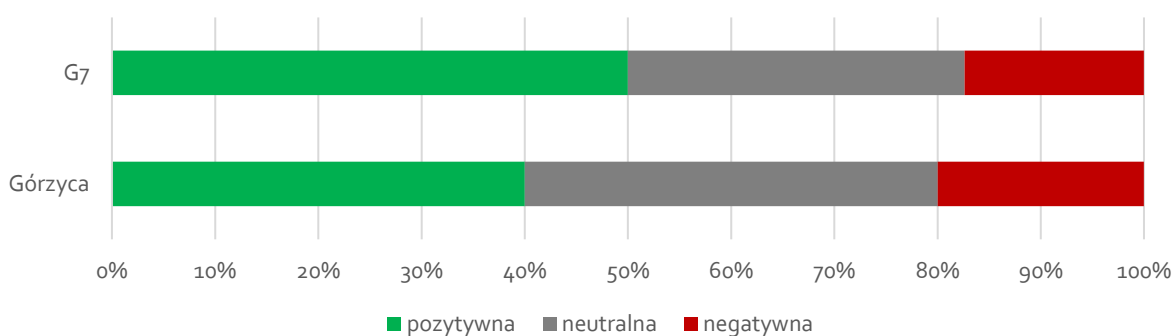
Nie mniej jednak działalność instytucji kultury na obszarze G-7 oceniana jest przez mieszkańców wysoko. Uplasowała się na 8 miejscu spośród 24 badanych aspektów życia publicznego. Niestety gmina Górzycza wypada w zestawieniu ze średnią porozumienia G-7 słabiej. Okazuje się, że pozytywną ocenę instytucjom kultury wystawia nieco ponad 30% mieszkańców, podczas gdy ponad 40% ocenia je negatywnie.

Wykres 41 Rozkład odpowiedzi na pytanie o poziom zadowolenia z działalności instytucji kultury. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Badając wątek zadowolenia mieszkańców z oferty kulturalnej sporządzono zestawienie odpowiedzi najstarszych grup mieszkańców.

Wykres 42 Ocena instytucji kultury wśród najstarszych respondentów. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

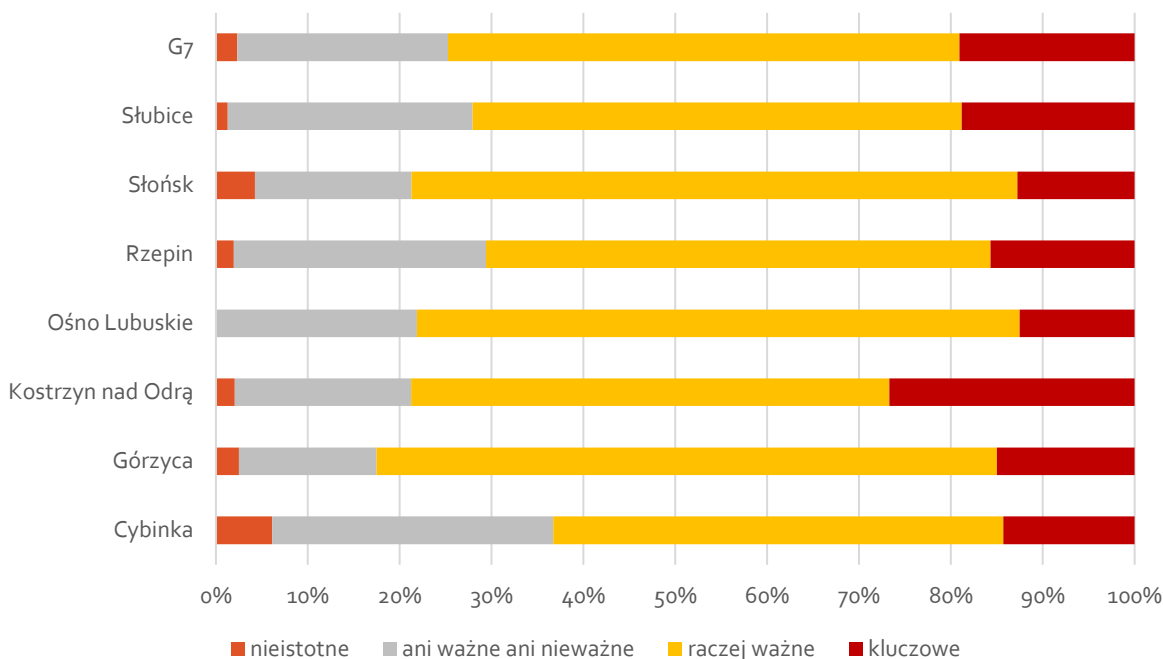

Także tutaj gmina Górzycza wypada słabiej niż średnia G-7. W pewnym sensie może to tłumaczyć zróżnicowanie w powyższych wynikach, szczególnie biorąc pod uwagę wątek profili odbiorców instytucji kultury omawiany poniżej oraz wartości kolejnego wykresu. Można jednak przypuszczać, iż powiązanie wieku respondentów z oceną działalności instytucji kultury (zdecydowanie bardziej spolaryzowaną) może być związane z brakiem oferty (lub właściwej oferty) dla tych grup odbiorców lub wiązać się może z innymi, niezbadanymi czynnikami takimi jak choćby profil odbiorcy działań ośrodka (różniący się w gminach wiejskich, jaką jest Górzycza a gminach miejskich).

Co ciekawe respondenci biorący udział w badaniu ankietowym nie uważają potrzeby organizacji większej ilości imprez kulturalnych za priorytetową. Wprawdzie odsetek osób uważających ją za raczej ważną i kluczową

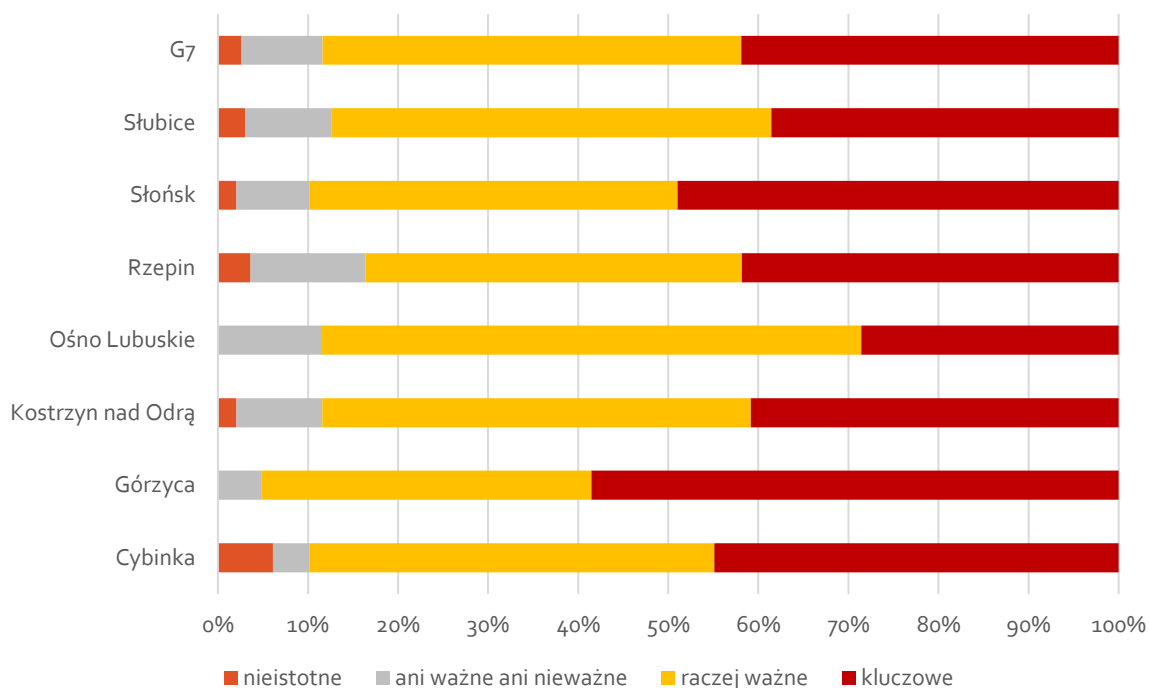
potrzebę społeczną wyniósł na obszarze G-7 ponad 70% (a w gminie Górzycy nawet ponad 80%) to jednak w rankingu wszystkich 20 potrzeb wymienionych w ankiecie, ta zajęła odległe, 18 miejsce (w rankingu lokalnym gminy Górzycy było to miejsce 15). Co warto odnotowania – w gminie Górzycy odsetek tych odpowiedzi był jednak najwyższy. Analizując wykres istotności potrzeb należy zwrócić uwagę na niesymetryczność skali (1 odpowiedź negatywna, 1 neutralna, 2 pozytywne) co może wpływać na postrzeganie przedstawionych danych. Dlatego zawsze do kontekstu dodawana jest informacja o pozycji danej potrzeby w rankingu wszystkich potrzeb regionu G-7.

Wykres 43 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby zwiększania ilości wydarzeń kulturalnych. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

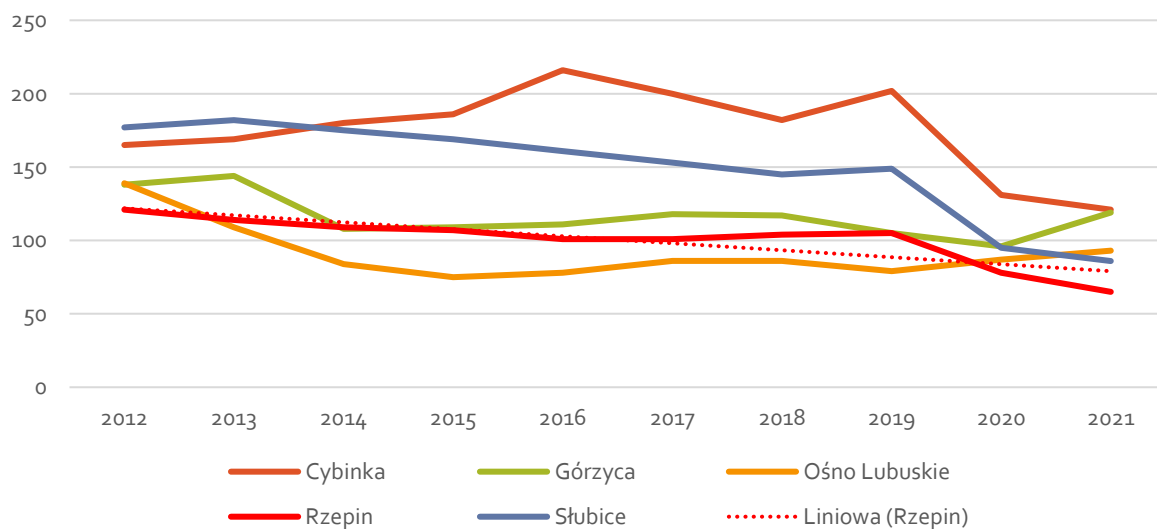
Pozostając w tym kontekście warto przyrzeć się odpowiedziom mieszkańców regionu w kontekście potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (pytanie miało kontekst edukacyjny). Tej potrzebie mieszkańcy nadali zdecydowanie wyższy priorytet bo zajęła 4 (w Górzycy pozycja 7) spośród 20 pozycji w rankingu istotności. Blisko 95% gminy Górzycy uznało ją za istotną i jest to najwyższy wynik spośród wszystkich gmin G-7 (różnica w pozycji rankingowej wynika z faktu, iż mieszkańcy Górzycy wysoko oceniali istotność prawie wszystkich wymienionych potrzeb).

Wykres 44 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (w kontekście rozwojowym). Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Uczestnictwo w życiu kulturalnym przejawia się także w statystykach bibliotecznych. Wg danych GUS na obszarze gminy Górzycza (podobnie jak i w przypadku sąsiednich gmin powiatu słubickiego) systematycznie spadała ilość czytelników (na poniższym wykresie przedstawiono to zjawisko w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, dzięki czemu łatwiej porównać sytuację w poszczególnych JST). Warto jednak zauważyć, że w 2021 roku Górzycza zdecydowanie poprawiła swoje wyniki plasując się na pozycji wicelidera powiatu słubickiego.

Wykres 45 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.

Górzycza posiada bardzo ważne dziedzictwo kulturowe związane z historią miejscowości i z historią biskupstw lubuskiego. Jest jedną z ważniejszych miejscowości pod względem archeologicznym. Regularnie odbywają się tutaj ratunkowe badania archeologiczne, które wynikają z obowiązku nałożonego przez Lubuskiego

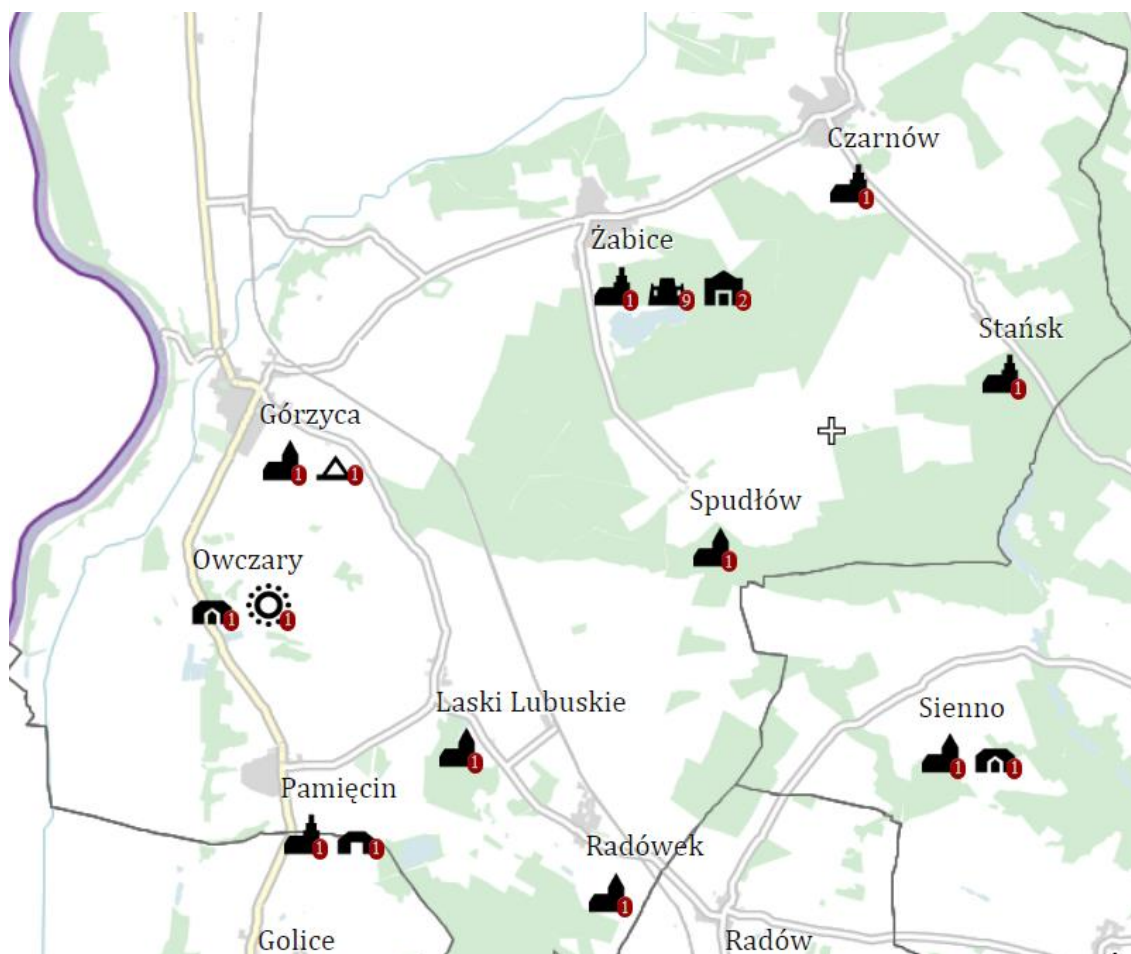
Konserwatora Zabytków wyznaczonymi strefami ochrony archeologicznej. Sprawi to, że inwestorzy przed rozpoczęciem prac budowlanych na takich terenach, zobowiązani są przeprowadzić na własny koszt badania ratunkowe. Walnie przyczyniają się one do poznania historii tego miejsca. Wątek historyczny gminy Górzycy opisano szczegółowo w rozdziale dotyczącym uwarunkowań historycznych.

Oprócz zabytków kryjących się w ziemi w Górzycy i okolicznych miejscowościach znajdują się także zabytki nieruchome. W większości są to zabytkowe obiekty sakralne. Rozlokowanie zabytków w terenie oznaczone zostało przez Narodowy Instytut Dziedzictwa na poniższej mapie.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków²⁹:

- Czarnów - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Szkaplerznej, (XV), XIX, nr rej.: 1911 z 19.04.1971
- Górzycy - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. Matki Łaski Bożej, (XV), XVIII, odbudowany 1980-1982, nr rej.: 995 z 9.03.1964 (dec. ruina) oraz 305 z 25.01.1980
- Łaski - kościół par. pw. Narodzenia NMP, XVI, 1742, nr rej.: KOK-I-229 z 10.04.1961 oraz 36 z 25.10.1976
- Owczary - dwór, poł. XIX, nr rej.: 1915 z 19.04.1971
- Pamięcin - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Wniebowzięcia NMP, 1 poł. XVIII, nr rej.: 365 z 22.03.1963 - spichrz, 1 poł. XIX, nr rej.: 1916 z 19.04.1971
- Radówek - kościół fil. pw. MB Różańcowej, XV, 1643, nr rej.: KOK-I-233/61 z 10.04.1961 oraz 42 z 26.10.1976

Mapa 18 Mapa rozmieszczenia obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Górzycy. Źródło: mapy.zabytek.gov.pl/nid/

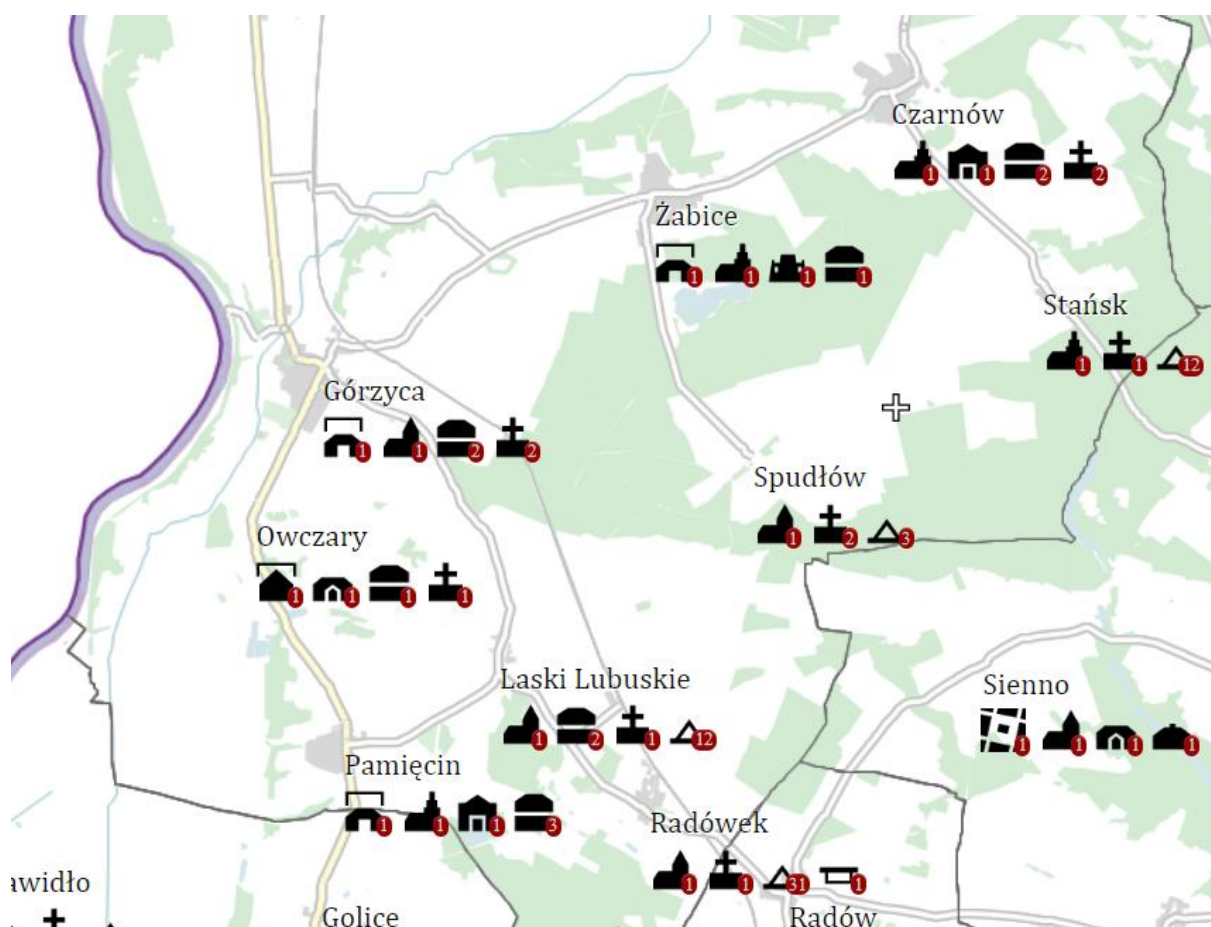

²⁹ Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księga A) - stan na 31 grudnia 2022 roku, www.nid.gov.pl

- Spudłów - kościół (ruina), XIV, nr rej.: 1001/64 z 9.03.1964
- Stańsk - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. św. Józefa Robotnika, pocz. XVII, XVIII, nr rej.: 1002/64 z 9.03.1964
- Żabice - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Najświętszego Serca Jezusa, 1825, nr rej.: 1003 z 9.03.1964 - fort „Żabice”, w zespole twierdzy Kostrzyn, 1887-90, 1907-11, nr rej.: L-670 z 22.12.2014

Ponadto znajdują się tutaj obiekty wpisane do ewidencji zabytków. Jest ich dużo więcej – przedstawiono je więc tylko na poniższej mapie:

Mapa 19 Mapa rozmieszczenia obiektów wpisanych do ewidencji zabytków na terenie gminy Górzycy. Źródło: mapy.zabytek.gov.pl/nid/

SPORT

Sport w gminie Górzycy zdominowany jest przez dwie dyscypliny – piłkę nożną oraz tenis. Najważniejszym klubem piłkarskim gminy jest Odra Górzycy występująca w Klasie A 2022/2023, grupa: Gorzów Wielkopolski II (Słubice) (6 szczebel rozgrywkowy w Polsce). Największym sukcesem klubu było 8. miejsce w IV lidze w sezonie 2008/09. Z klubu wywodzi się polski piłkarz występujący na pozycji obrońcy w polskim klubie – Kamil Sylwestrzak. Wychowanek Odry Górzycy, w swojej karierze reprezentował także barwy Polonii Słubice, Mieszka Gniezno, Ilanki Rzepin, Celulozy Kostrzyn nad Odrą, Chrobrego Głogów, Chojniczanki Chojnice oraz Korony Kielce i Wisły Płock, w barwach których w latach 2012-2018 rozegrał blisko 120 meczów w polskiej ekstraklasie. Obecnie występuje na poziomie III ligi w barwach KP Starogard Gdański.

Drugim klubem piłkarskim w gminie jest Walka Czarnów aktualnie występująca w Klasie B. Klub powstał w 2010 roku.

Istotnym elementem sportowego krajobrazu Górzycy jest Górzycki Klub Tenisowy SMECZ. Jego podopieczną jest Dominika Podhajecka. Jest to jedna z najciekawiej zapowiadających się polskich tenisistek. Jeszcze przed ukończeniem 16-go roku życia lubuska tenisistka (trenująca na co dzień w Akademii Tenisowej Kozierki) wygrała swój pierwszy turniej singlowy w światowej rywalizacji junierek (U18), zwyciężając w Tennis Federation Juniors J4 Gaborone w Botswanie. Drugi tytuł, a pierwszy deblowy wywalczyła w ITF J3 Krakow Charlie Berszakiewicz Memorial. Dominika Podhajecka osiągnęła również finał gry podwójnej w Niemczech, w turnieju ITF J4 Fuerth Dunlop Bavarian Junior Summer Championships. Dominika ponadto aż pięciokrotnie zajmowała trzecie miejsce w turniejach ITF, trzy razy w singlu i dwa razy w deblu. Wywalczyła ponadto złoty, srebrny i dwa brązowe medale mistrzostw Polski. Ten najcenniejszy w drużynowych mistrzostwach Polski junierek (U18), srebrny i brązowy w mistrzostwach Polski kadetek (U16) i kolejny „brąz” w drużynowych mistrzostwach Polski kadetek (U16)³⁰

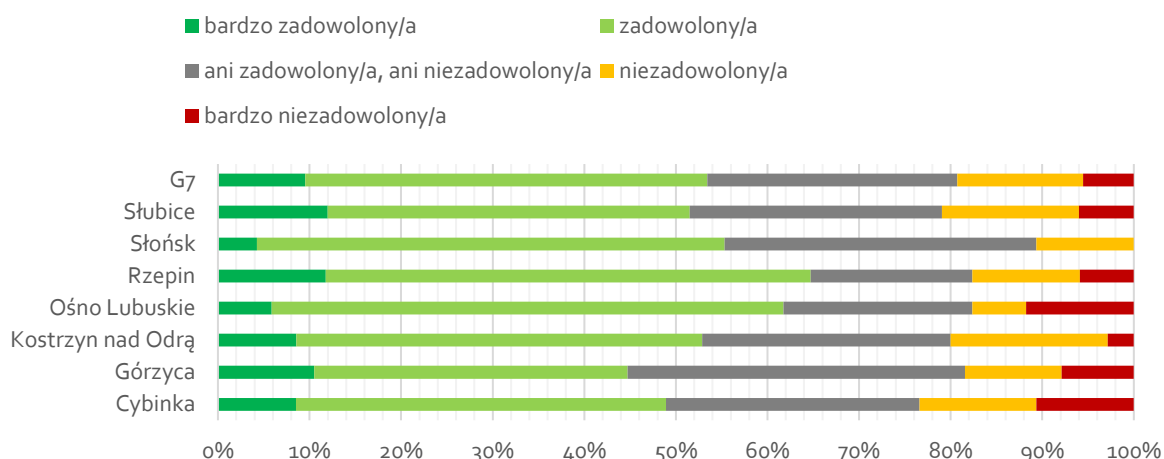
W Górzycy mieszkał również Edward Czernik (ur. 25 września 1940 w Dublanach) – polski skoczek wzwyż, mistrz i rekordzista Polski, olimpijczyk.

W Górzycy istnieje Kompleks Sportowo-Rehabilitacyjny wyposażony w cztery korty, boiska uniwersalne, zaplecze lekkoatletyczne czy też ściankę wspinaczkową. W Czarnowie mieści się stadion Walki Czarnów. W Stańsku natomiast znajdują się boiska do siatkówki plażowej. Brakuje tutaj natomiast szkolnej Sali gimnastycznej dla uczniów SP w Górzycy.

Mieszkańców gminy poproszono o wyrażenie opinii na temat dostępności infrastruktury sportowej. Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu uplasowało się na podium rankingu zadowolenia z poszczególnych aspektów życia na terenie G-7. Mieszkańcy ocenili te warunki na 3,38 (skala 1-5). Niestety ocena ta najsłabiej wypadła właśnie w Górzycy. Pomimo wysokiej oceny warunków do uprawiania sportu zauważyć należy, że na terenie tutejszych gmin brakuje infrastruktury do niektórych dyscyplin sportowych (także pod kątem rekreacyjnym).

³⁰ <https://gazetalubuska.pl/lubuska-tenisistka-dominika-podhajecka-ma-sie-czym-pochwalic-to-byl-jej-najlepszy-rok-w-karierze/ar/cz-17171713>

Wykres 46 Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu w gminie. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.

REKREACJA

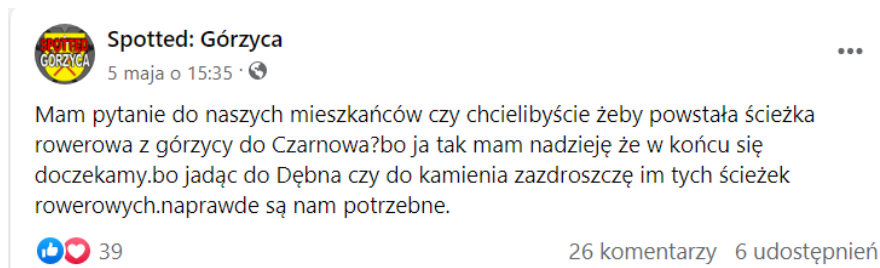
Gmina Górzycza posiada dobre warunki do rozwoju infrastruktury związanej z rekreacją rowerową oraz wodną. Obu typom rekreacji sprzyja rzeka Odra, która z jednej strony sama w sobie tworzy szlak wodny a z drugiej strony ze względu na towarzyszące jej wały staje się atrakcyjnym szlakiem rowerowym. Po koronie wałów biegnie szlak o znaczeniu międzynarodowym. W znacznej części jest on utwardzony (na terenie gminy Górzycza kostką brukową) i poprowadzony po koronie wału. Niestety na odcinku górzyczkim obserwowane są tutaj pewne braki – po pierwsze brakuje odcinka pomiędzy granicami gmin Słubice i Górzycza (ok. 200 metrów). Brakuje także kontynuacji trasy na północ w stronę Kostrzyna nad Odrą. Odcinek ten o ile zostałby poprowadzony domknąłby infrastrukturalnie trasę, która w połączeniu z biegnącą równolegle ścieżką po niemieckiej stronie Odry stanowiłaby atrakcyjną trasę liczącą ponad 60km pozwalającą na podróż Lubuskim Przełomem Odry po obu stronach rzeki i w dwóch krajach. Przez teren gminy biegnie także międzynarodowy szlak rowerowy R1, jednak wiedzie on głównie po niebezpiecznym odcinku drogi krajowej 22. Pomiędzy Czarnowem a Stańskiem oraz Górzyczą a Owczarami istnieją natomiast odcinki utwardzonych ścieżek rowerowych, które mają znaczenie nie tylko rekreacyjne (póki co o znaczeniu lokalnym – dla okolicznych mieszkańców) ale także zwiększające mobilność mieszkańców tych miejscowości (np. dojazd do szkół). Warto tutaj nadmienić, że zgodnie ze stanem prawnym dziecko, które kończy dziesięć lat przestaje mieć możliwość pojechania do szkoły chodnikiem. Trudno wyobrazić sobie aby dziecko w takim lub podobnym wieku mogło przemieszczać się rowerem do szkoły np. po drodze krajowej 29 (z Pamięcina czy z Ługów Górzyczkich do Górzycy). Równie niebezpieczne jest przemieszczanie się drogami wojewódzkimi (Laski Lubuskie, Radówek -> Górzycza) czy powiatowymi (Górzycza – Żabice – Czarnów).

Mieszkańcy doceniają wartość jaką niosą w sobie możliwości przemieszczania się rowerem. Jedna z wypowiedzi podczas badania diagnostycznego, odnosząca się do korzyści z mieszkania w gminie Górzycza brzmiała następująco:

„dla mnie olbrzymim plusem jest to, że wsiadając na rower w Górzycy w ciągu 5 minut dojeżdżam do ścieżki rowerowej na wale i mam możliwość pojechania nią do Słubic. Ta trasa się nie nudzi, jest atrakcyjna widokowo i przyrodniczo. Zmienia się wraz ze zmianami poziomu rzeki. Zresztą – zróżnicowanie terenu Górzycy pozwala mi równie szybko znaleźć się na wzniesieniach muraw kserotermicznych przy Owczarach czy też w okolicach fortu Żabice. Jest tutaj gdzie jeździć rowerem. Daje to dużo frajdy”

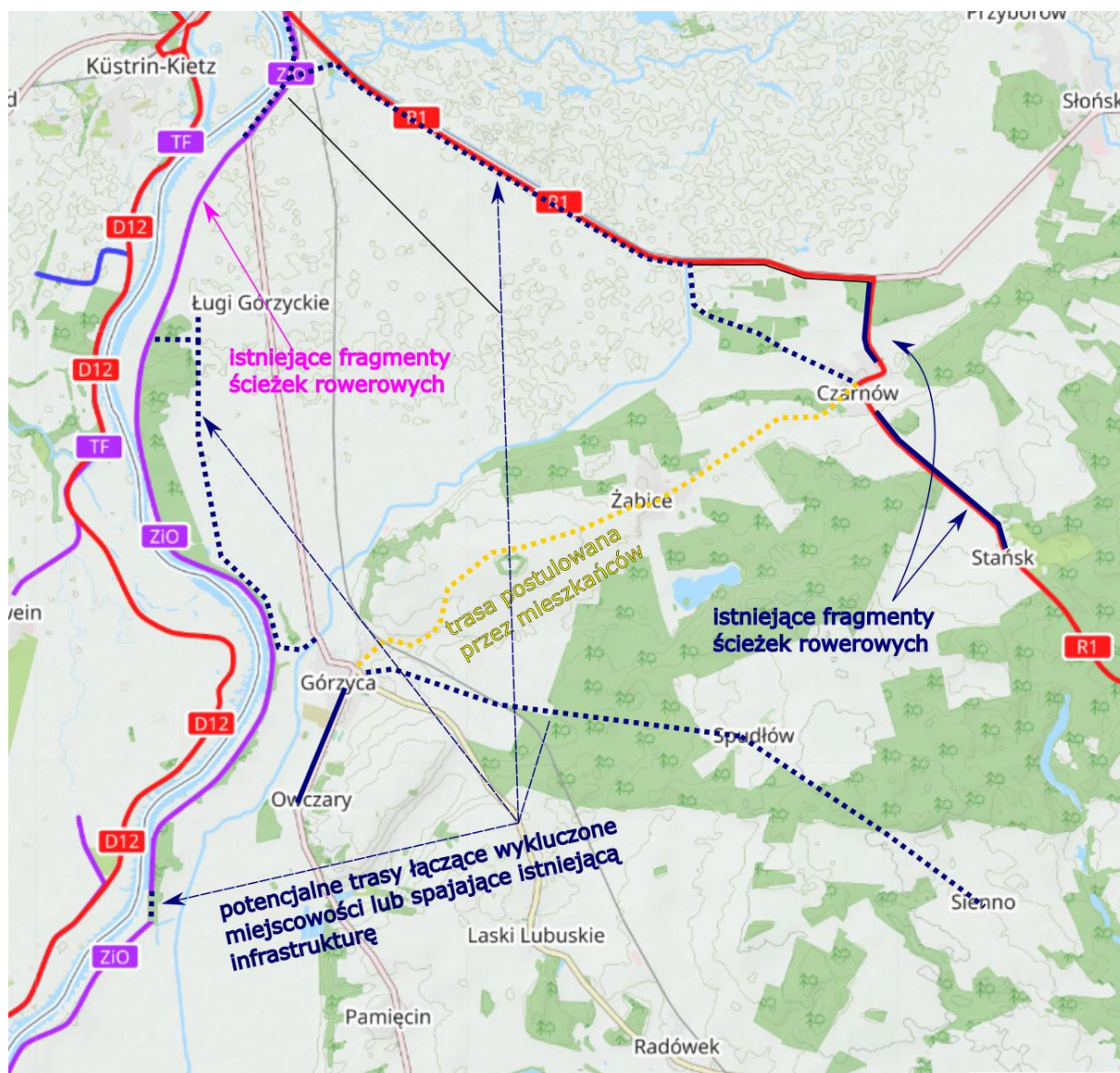
Innym przykładem znaczenia dla mieszkańców infrastruktury rowerowej są dyskusje na portalach społecznościowych. W jednej z takich dyskusji padła propozycja podjęcia starań mieszkańców o powstanie ścieżki rowerowej z Górzycy do Czarnowa.

Zdjęcie 1 Post na portalu Facebook, w którym mieszkańcy gminy Górzycy proponują inicjatywę utworzenia ścieżki rowerowej z Górzycy do Czarnowa. źródło: [www.facebook.com / profil Spotted: Górzycy](https://www.facebook.com/profil/Spotted:Górzycy)

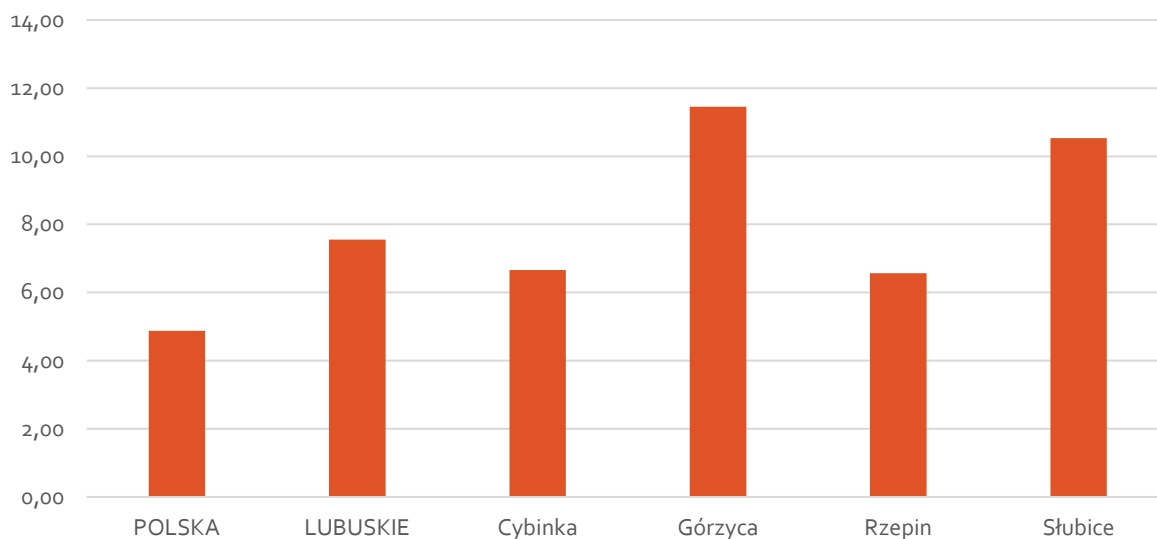
Sieć istniejących oraz potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycy zaprezentowano na poniższej mapie

Mapa 20 Sieć istniejących i potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podkładzie www.openstreetmap.org

Wprawdzie zgodnie z danymi GUS w 2021 roku na terenie gminy było zaledwie 4,7 km ścieżek (dane nie uwzględniają prawdopodobnie wszystkich zaznaczonych powyżej odcinków) to mimo to w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest to najwyższy w porównywanych jednostkach wskaźnik:

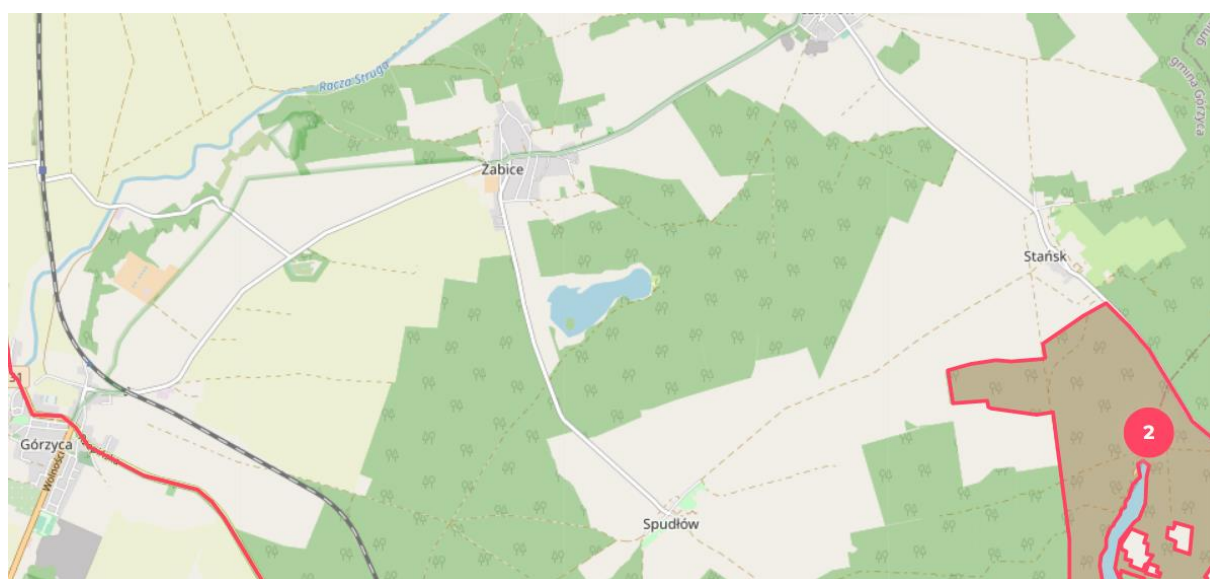
Wykres 47 Km ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2014 (ostatni rok udostępniania danych na poziomie gmin)

Uprawianiu rekreacji wodnej sprzyja położenie gminy przy rzece Odra. Dostęp do rzeki zapewnia marina wybudowana w Górzycy.

Innym sposobem na rekreację są Miejsca biwakowania Lasów Państwowych. Zgodnie z bazą dostępną na stronie www.czaswlas.pl na terenie gminy Górzycza występuje jedno takie miejsce – na północno zachodnim brzegu jeziora Imielno, przy granicy z gminą Ośno Lubuskie. Miejsce takie pozwala na nocleg w lesie oraz uprawiania aktywności typu bushcraft i surwiwal. Miejscem o podobnym charakterze (lecz niezwiązanym z Lasami Państwowymi) są okolice jeziora Żabiniec i zlokalizowanego tam ośrodka i wigmamu.

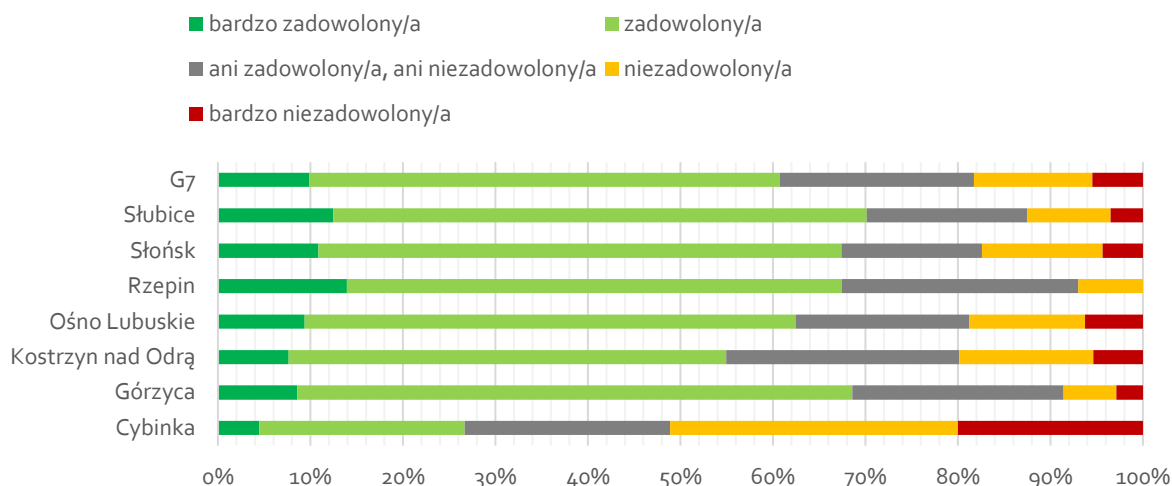
Mapa 21 Miejsca biwakowania Lasów Państwowych. www.czaswlas.pl

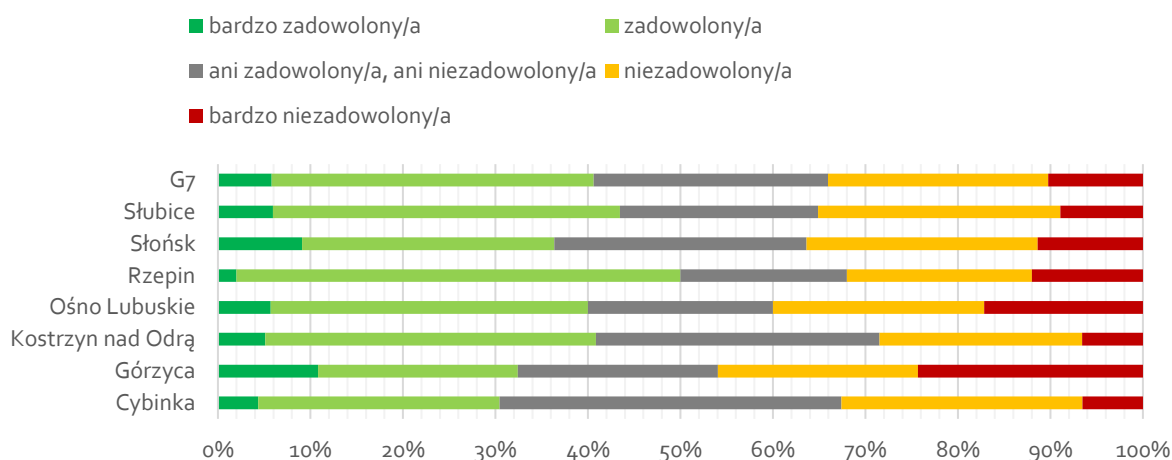
Infrastruktura rekreacyjna służąca lokalnym społecznościom w ostatnich kilkunastu latach (głównie place zabaw i siłownie zewnętrzne) powstała głównie za sprawą Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ale także w wyniku inwestycji własnych samorządów. O to jak mieszkańcy oceniają aktualną dostępność placów zabaw oraz miejsc rekreacji dla młodzieży zapytano w badaniu ankietowym. Poniższe wykresy przedstawiają rozkład odpowiedzi na te pytania. Najlepiej wypadła ogólna ocena dostępności placów zabaw (3,467 na 5) – mieszkańcy G-7 umieścili ten element na drugim miejscu w klasyfikacji zadowolenia z warunków życia w gminie. Dużo słabiej wypadła dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży, bo znalazła się na 16 spośród 24 miejsc (ocena 3,023 na 5). Być może pośrednio odpowiedzi na przytoczone wcześniej już pytanie o warunki do uprawiania sportu należy traktować jako część miejsc rekreacji dla młodzieży, co w ogólnym rozrachunku podniosłoby ogólną ocenę dostępności miejsc rekreacji (sport = miejsce 3).

Analizując odpowiedzi w poszczególnych gminach zauważyć należy, że najlepiej kwestie placów zabaw oceniają mieszkańcy Słubicy i Górzycy. Najmniej niezadowolonych z tego aspektu mieszkańców odnotowano na terenie gminy Rzepin. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży gdzie Górzycy zajmuje przedostatnie miejsce z wynikiem zadowolenia znacznie poniżej średniej G-7 oraz z największą ilością niezadowolonych respondentów.

Wykres 48 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

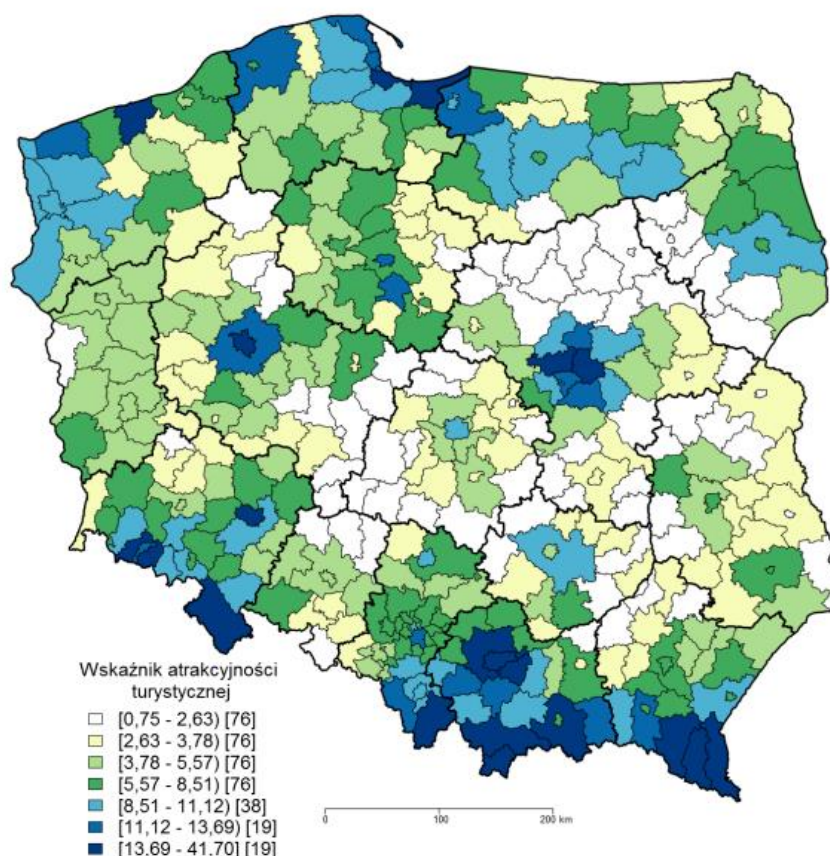
Wykres 49 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

TURYSTYKA

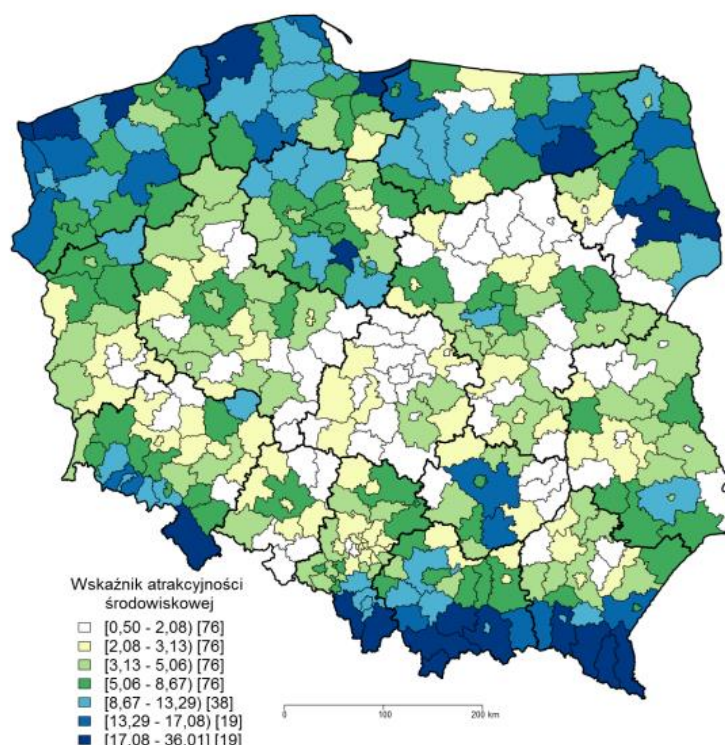
Z analizy przeprowadzonej przez GUS wynika, że powiat słubicki jest powiatem o potencjale turystycznym na najniższym w 7-o stopniowej skali poziomie. Zgodnie z metodologią analizy GUS na atrakcyjność turystyczną składają się wskaźniki z obszaru atrakcyjności kulturowej, atrakcyjności środowiskowej oraz atrakcyjności biznesowo-hotelowej. Każdy z wymienionych wskaźników atrakcyjności wyliczany jest na podstawie danych statystycznych GUS. Brane pod uwagę są np.: zabytki powstałe przed XVI w.; obiekty z listy UNESCO; liczba uczestników imprez masowych; wskaźnik długości linii brzegowej; syntetyczny wskaźnik obszarów chronionych (powierzchnia wg klasy obszaru); syntetyczny wskaźnik wód; syntetyczny wskaźnik obszarów górskich; wskaźnik miejsc noclegowych w obiektach hotelowych; wskaźnik sal konferencyjnych i wiele innych. Dokładny opis metodologii znajduje się w opracowaniu GUS (https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6334/1/1/1/analiza_walorow_turystycznych_powiatow_i_ich_bezposredniego_otoczenia.pdf)

Mapa 22 Wskaźnik atrakcyjności turystycznej uwzględniający otoczenie i poprawkę transgraniczną. Źródło: GUS Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia, 2017

Spośród wymienionych w metodologii rodzajów atrakcyjności, obszar G-7 najlepiej wypada w atrakcyjności środowiskowej powiat słubicki znajduje się tutaj w 2 klasie podczas gdy powiaty gorzowski i sulęciński w 4 (i można założyć, że w dużej mierze ma to związek z położeniem Parku Narodowego Ujście Warty właśnie na terenie tych powiatów. To istotne spostrzeżenie w kontekście położenia Gminy Górzycza tuż przy samym Parku Narodowym. Zakładać można, że potencjał tej gminy bardziej zbliżony jest w tym zakresie do potencjałów pozostałych wymienionych powiatów niż powiatu słubickiego (odbiega od niego nieco specyfiką w tym zakresie).

Mapa 23 Wskaźnik atrakcyjności środowiskowej uwzględniający otoczenie i poprawkę transgraniczną. Źródło: GUS Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia, 2017

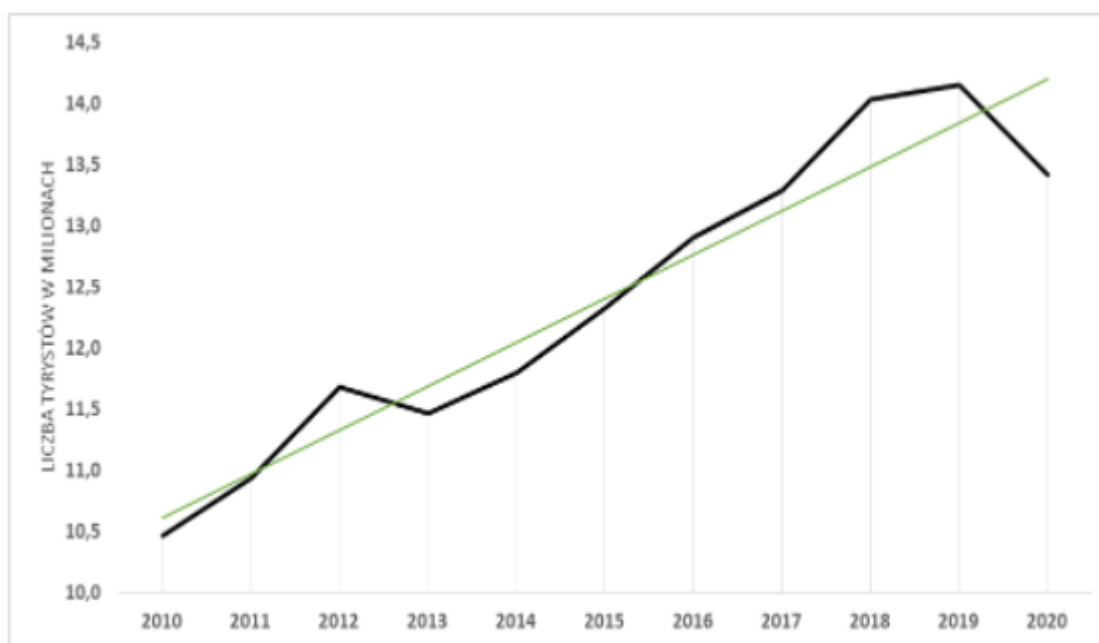

Na terenie gminy Górzycza, znajduje się siedziba **Parku Narodowego „Ujście Warty”** - który został utworzony z dniem 1 lipca 2001 roku. Położony jest przy zachodniej granicy Polski, w części Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, zwanej Kotliną Gorzowską. Leży na obszarze dawnej delty rzeki Warty w ujściu do rzeki Odry. Park zajmuje obszar 8074 ha, z tego około 0,1% powierzchni znajduje się na obszarze powiatu słubickiego. Obecny krajobraz Parku to mozaika łąk, pastwisk, turzycowisk i trzcinowisk. Istniejące tu aktualnie zbiorowiska roślinne są typowe dla zagospodarowanych rolniczo dolin dużych rzek nizinnych. Do pierwotnego charakteru roślinności nawiązują zarośla wierzbowe, wykształcające się wtórnie przy korycie Warty zbiorowiska lasów łęgowych, a także pojedyncze, okazałe wierzy i wiązy. PN „Ujście Warty” jest jednym z najcenniejszych obszarów pod względem ornitologicznym w naszym kraju. Unikalne tereny podmokłe, rozległe łąki i pastwiska stanowią jedną z najważniejszych ostoi ptaków wodnych i błotnych. Na obszarze Parku Narodowego „Ujście Warty” zaobserwowano ponad 270 gatunków ptaków, z czego lęgi stwierdzono u więcej niż 170 gatunków. Kilkanaście z nich figuruje w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, np.: bączek, ohar, cyraneczka, mewa mała, kulik wielki. Ponadto na terenie Parku Narodowego stwierdzono występowanie 39 gatunków ssaków. Ze względu na charakterystykę Parku wiele występujących tu ssaków wykazuje przystosowanie do ziemnowodnego trybu życia. O dużym zróżnicowaniu świadczy też występowanie na tym terenie blisko 50 zespołów roślinnych³¹

Park Narodowy Ujście Warty stanowi największy potencjał turystyczny północy województwa lubuskiego.

³¹ Diagnoza lokalnych problemów i wyzwań powiatu słubickiego Jakość środowiska naturalnego w powiecie słubickim, N. Duer, Słubice 2014

Wykres 50 Dynamika zmian w liczbie turystów odwiedzających polskie Parki Narodowe. <https://stat.gov.pl/portaledukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

Na powyższym wykresie zobrazowano dynamikę zmian w liczbie turystów odwiedzających Parki Narodowe. Trend jest zdecydowanie pozytywny i widać go wyraźnie na przykładzie PN Ujście Warty. Jako najmłodszy w Polsce Park Narodowy, w dodatku o nieprzychylnym masowej turystyce profilu wodno-błotnym awansował na 19 (wspólnie z Magurskim Parkiem Narodowym) miejsce wśród 23 PN w Polsce. W 2020 roku odwiedziło go 65 tys. turystów. Z danych pochodzących z różnych źródeł i okresów jednoznacznie wynika, że PN UW cieszy się wyjątkowo dynamicznym wzrostem liczby odwiedzających: w 2007 było to około 20 tys. osób³², dziesięć lat później, w 2017 roku odnotowano 34 tys. odwiedzin³³, w 2019 było to już 58 tys. osób³⁴, a w trudnym dla turystyki roku 2020 liczba ta wzrosła do 65 tys. osób.³⁵

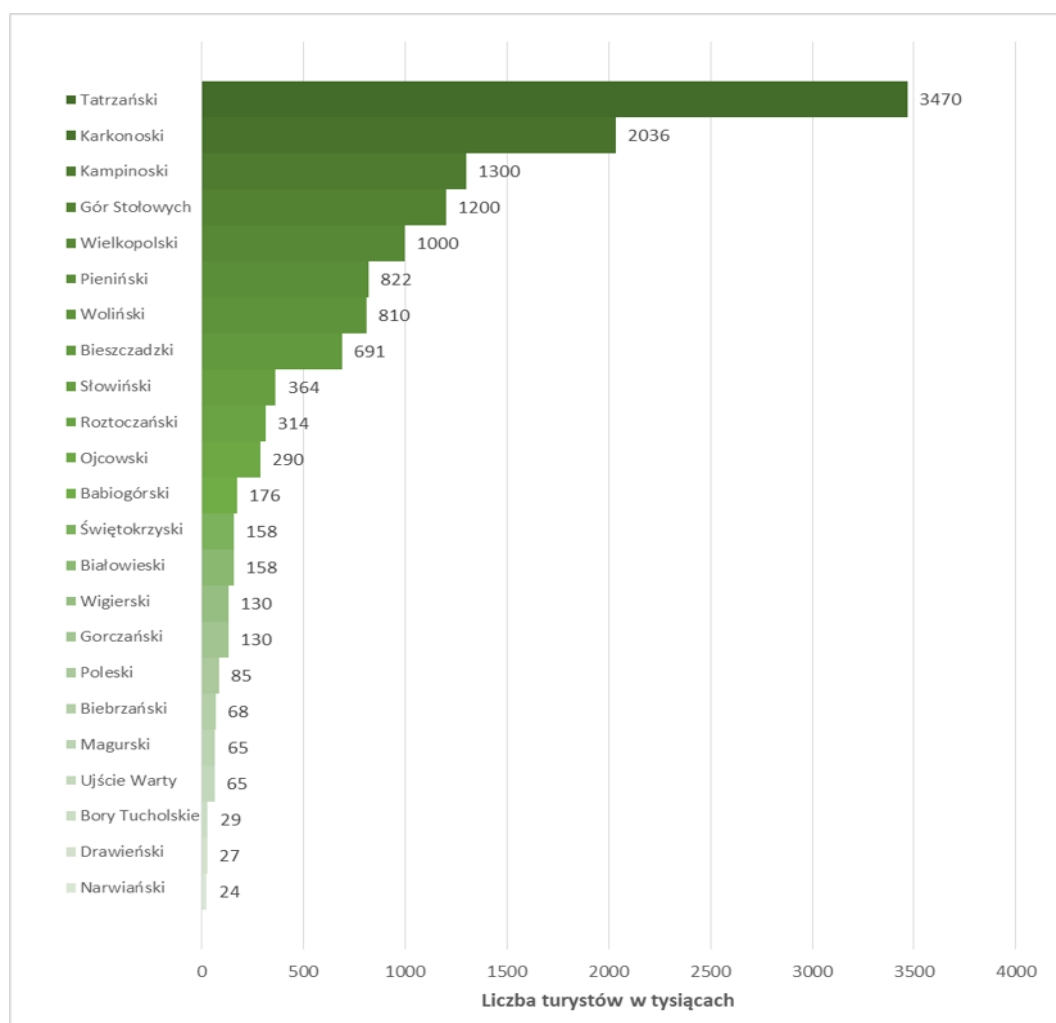
³² PRZYCZYNY ZRÓŻNICOWANIA RUCHU TURYSTYCZNEGO W POLSKICH PARKACH NARODOWYCH, <https://doi.org/10.18778/0867-5856.30.1.o8>

³³ tamże

³⁴ GUS, TABL. 9(172). TURYSTYKA W PARKACH NARODOWYCH W 2019 R.

³⁵ <https://stat.gov.pl/portaledukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

Wykres 51. Liczba turystów w polskich Parkach Narodowych w 2020 roku. Źródło: <https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

Inne atrakcje turystyczne obszaru mogą stanowić produkt komplementarny względem Parku Narodowego i zwiększać potencjał turystyczny gminy. Są to:

Przyroda:

- park krajobrazowy Ujście Warty;
- atrakcje (Muzeum Łąki w Owczarach, wieże widokowe na Czarnowskiej Górze, przystanie i szlaki wodne, ścieżki rowerowe);

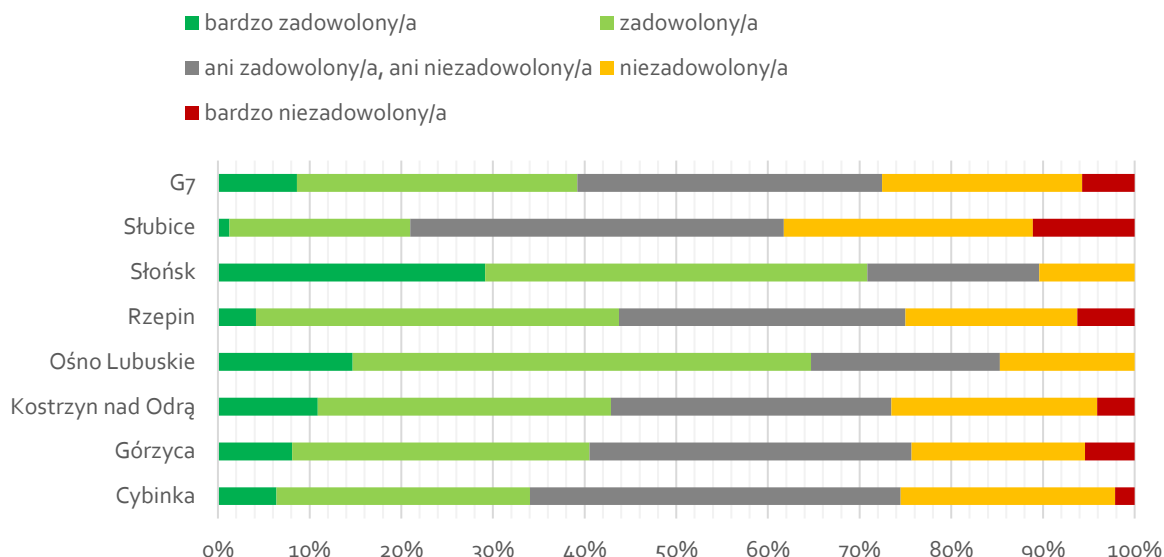
Kultura:

- imprezy (Festiwal Aniołów, Spotkania z Łąką i Sadem w Muzeum w Owczarach, Festiwal Szumiące Trawy)
- zabytki, historia i archeologia gminy;

Opinia mieszkańców na temat atrakcyjności turystycznej regionu również była przedmiotem badania ankietowego. Ogólne zadowolenie z atrakcyjności turystycznej G-7 jest na umiarkowanym poziomie. Więcej mieszkańców udzieliło pozytywnych niż negatywnych odpowiedzi. Zadowolenie z tego aspektu życia uplasowało się na 9 (na 24) miejscu w rankingu ze średnią 3,14 (na 5). Podobnie jest w gminie Górzycza. Najlepiej

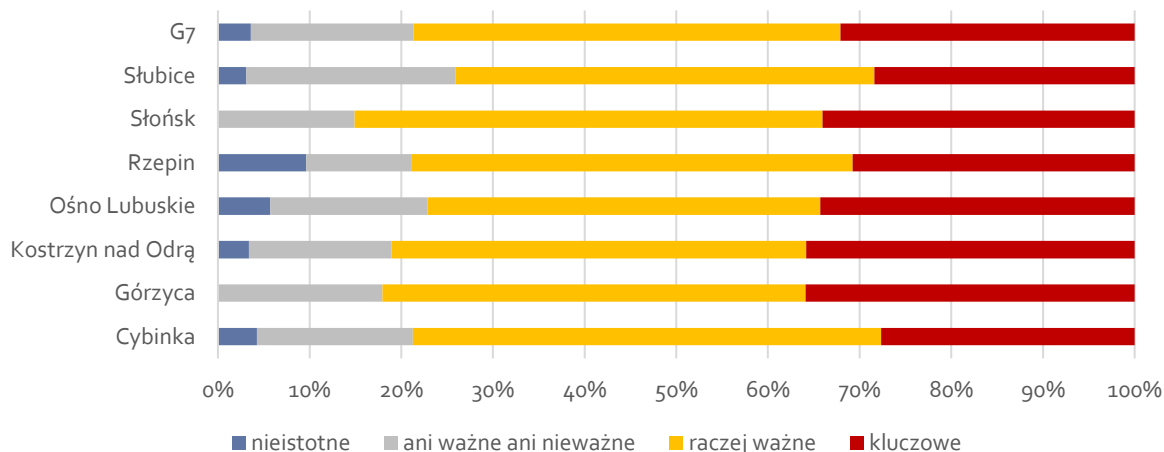
atrakcyjność turystyczną oceniają mieszkańcy Słońska i Ośna Lubuskiego, co jest zrozumiałe ze względu na walory przyrodnicze tych gmin. Górzycyca wypada dokładnie tak jak średnia porozumienia G-7

Wykres 52 Zadowolenie mieszkańców z atrakcyjności turystycznej gminy. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.

Czy mieszkańcy uważają więc za istotne podniesienie tej atrakcyjności? W gminie Górzycyca potrzeba ta uplasowała się na 11 miejscu spośród 20 możliwych, w rankingu potrzeb. Jest to drugi wynik spośród wszystkich gmin G-7. Mieszkańcy gminy widzą zatem potencjał turystyczny i potencjalne korzyści z niego płynące, uważając jednocześnie że potencjał ten możliwy będzie do wydobycia gdy podejmie się wysiłki w tym kierunku.

Wykres 53 Wskazania dot. istotności potrzeby poprawy atrakcyjności turystycznej gminy.

BAZA NOCLEGOWA I JEJ WYKORZYSTANIE

Baza turystyczna gminy Górzycyca to 74 miejsca noclegowe w 3 obiektach. Analizując dane dotyczące ruchu turystycznego aktualnie opierać się można jedynie na danych powiatowych. Wyciąganie wniosków w tym obszarze jest więc obciążone brakiem dokładnych danych a dysponowaniem jedynie szacunkiem. Poniżej opisano metodologię szacowania.

Na podstawie danych z lat 2014 i 2021 o ilości miejsc noclegowych, wyliczono średni udział każdej gminy w potencjale noclegowym właściwego powiatu. Ma to o istotne znaczenie w kontekście prób oszacowania rozłożenia ruchu turystycznego w poszczególnych gminach. GUS bowiem podaje dane o liczbie udzielonych noclegów jedynie na poziomie powiatu (oprócz danych o turystach zagranicznych – te można przeglądać również na poziomie poszczególnych gmin).

Tabela 13 Liczba miejsc noclegowych i turystów w roku 2014-2021. Dane: GUS, stan na 31.12.2021 r., oprac. własne

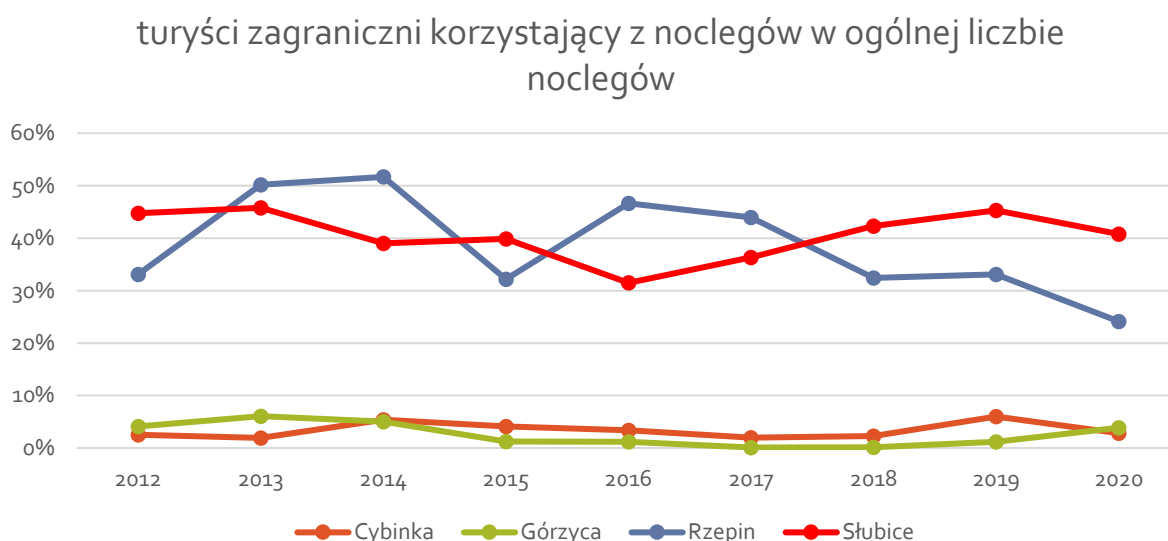
	Miejsca noclegowe ogółem		Turysty korzystający z noclegów	
	2014	2021	2014	2021
Powiat słubicki	1 689	1 517	79 582	92 474
Cybinka	37	21	584	679*
Górzycza	74	74	1 522	1 769*
Rzepin	106	177	8 951	10 401*
Słubice	1 224	1 038	55 992	65 063*

Dane dotyczące liczby turystów korzystających na terenie powiatu w latach 2014 i 2021 pozyskano z banku danych lokalnych GUS. Tak jak wspomniano powyżej GUS udostępnia je aktualnie jedynie w podziale na powiat. Przyjmując powyższe (tabela) wskaźniki udziału poszczególnych gmin w potencjale turystycznym powiatu dokonano szacunkowego rozbicia danych na poszczególne gminy. Należy jednak podkreślić iż dane te są jedynie ekstrapolacją na podstawie danych rzędu ogólnego i nie należy ich traktować jako danych precyzyjnych (dane oznaczone *).

Z przedstawionych danych wynika, że za większość ruchu turystycznego w powiecie odpowiada gmina Słubice. Warto odnotować, że 2021 rok był rokiem przejściowym, postpandemicznym, który nie pozwolił jeszcze na pełne odrodzenie branży turystycznej.

Jeśli zaś chodzi o profil turysty to w przypadku gminy Górzycza zdecydowanie dominują turyści krajowi.

Wykres 54 Turysty zagraniczni korzystający z noclegów w ogólnej liczbie noclegów. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2020

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

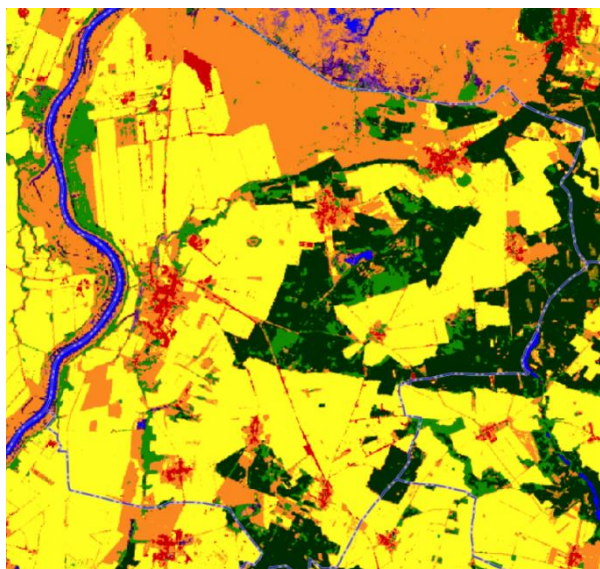
Powierzchnia gminy Górzycy wynosi 14 542 ha. Na powierzchnię tą w zdecydowanej większości składają się grunty rolne i zadrzewione. Proporcje zaprezentowano na poniższym diagramie.

Wykres 55 Podział powierzchni gminy Górzycy wg kierunków użytkowania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2014 (ostatni rok udostępniania danych na poziomie gmin)

Jak widać na załączonej mapie pokrycia terenu praktycznie cała gmina Górzycy zdominowana jest przez tereny rolnicze i pastwiska (roślinność trawiasta).

Mapa 24 Pokrycie terenu gminy Górzycy. Źródło: geoportal.gov.pl

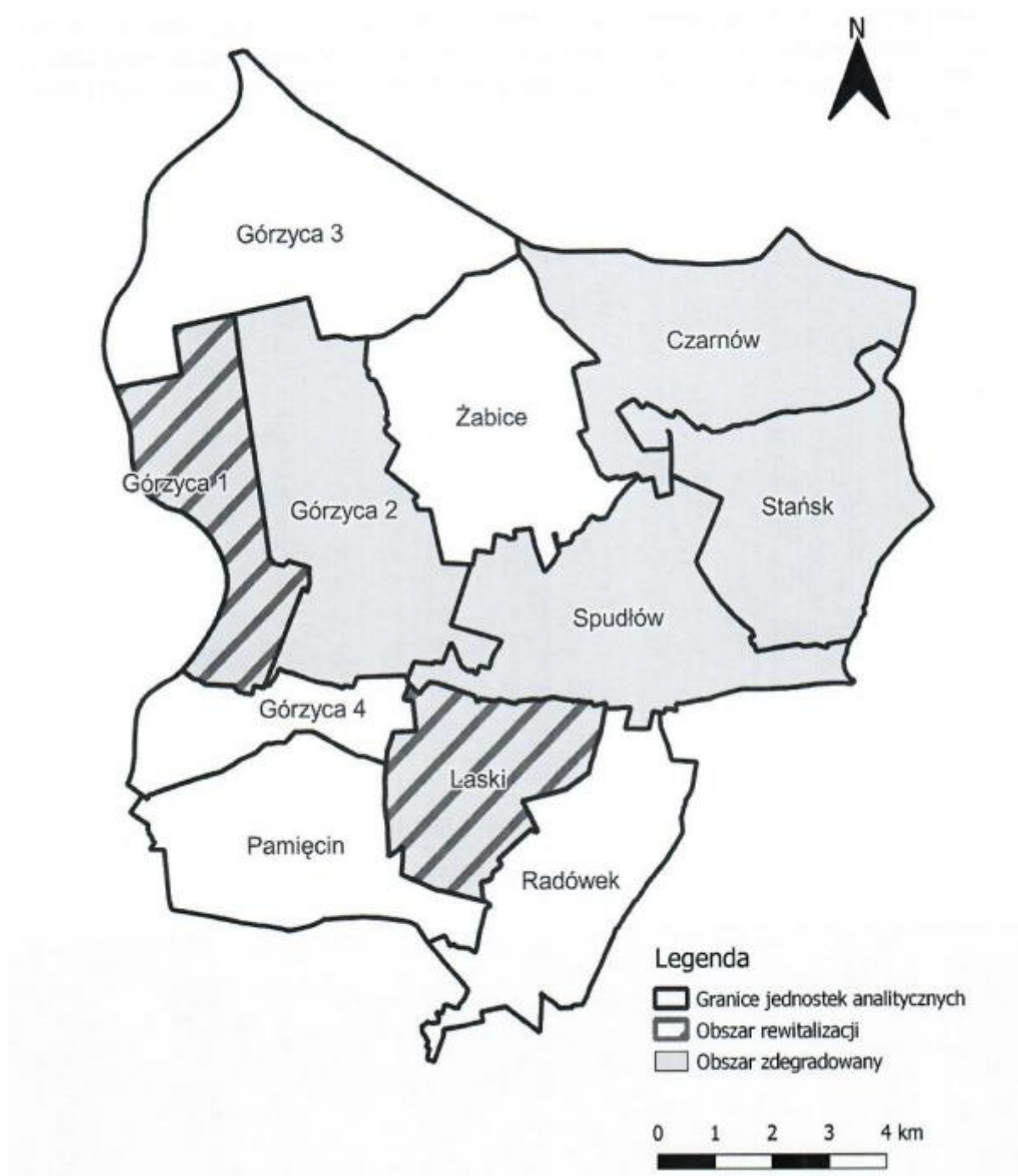

Tereny antropogeniczne przekształcone (kolor czerwony) to miejscowości gminy..

Rysunek 3 Legenda do mapy pokrycia terenu

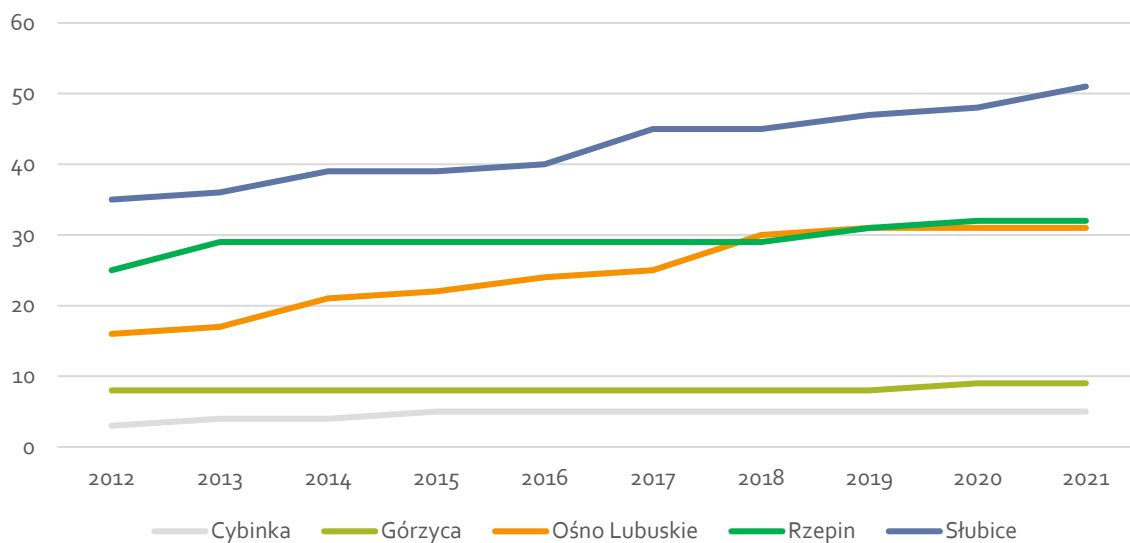

W zakresie planowania przestrzennego władze gminy przystąpiły do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Na etapie prac nad niniejszą diagnozą wyznaczono obszary zdegradowane oraz ustalono obszar rewitalizacji. To na tym obszarze koncentrować się będą działania i inwestycje rewitalizacyjne w kolejnych latach. Jako obszar rewitalizacji w Gminie Górzycy wyznacza się jednostkę analityczną Górzycy 1 obejmującą swym zasięgiem tereny położone na zachód od drogi krajowej nr 31 na odcinku od Owczar do Ługów Górzyczych oraz tereny należące do sołectwa Laski Lubuskie.

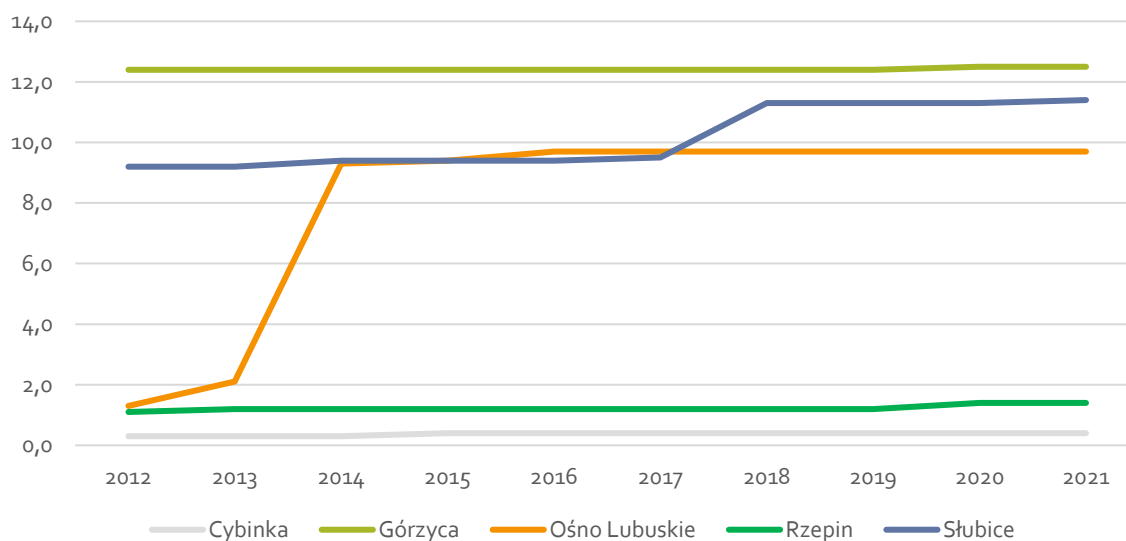

W 2021 roku na terenie gminy obowiązywało 11 planów zagospodarowania przestrzennego. Plany te w są jednolitymi obszarowo połączeniami. Obrazują to poniższe wykresy, z którego dowiadujemy się, że na terenie gminy Górzycza, pomimo stosunkowo małej ilości planów zakres powierzchniowy nimi objęty jest największy w powiecie.

Wykres 56 Ilość obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

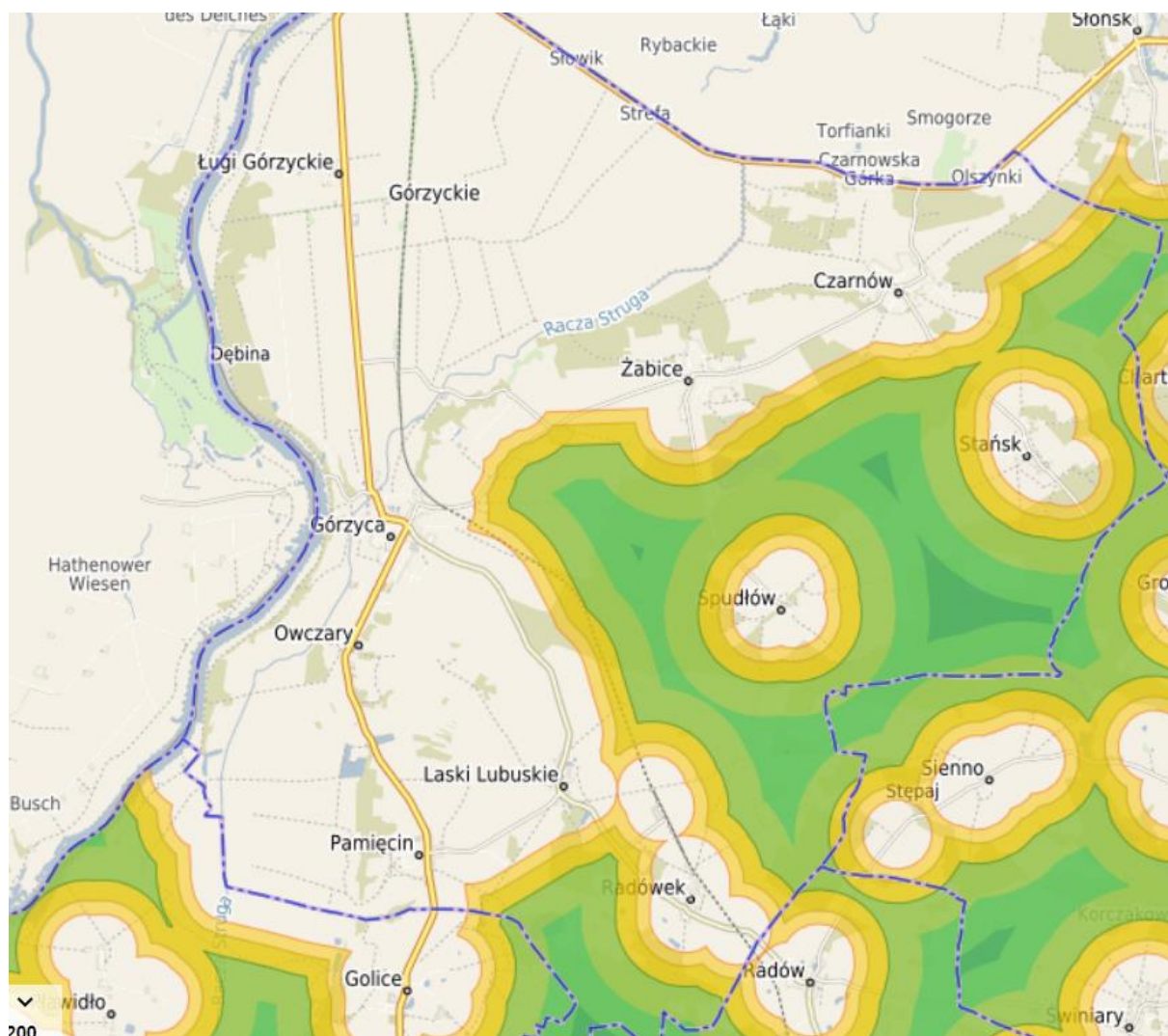
Wykres 57 Udział powierzchni gminy objętej planami w stosunku do ogółu powierzchni. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

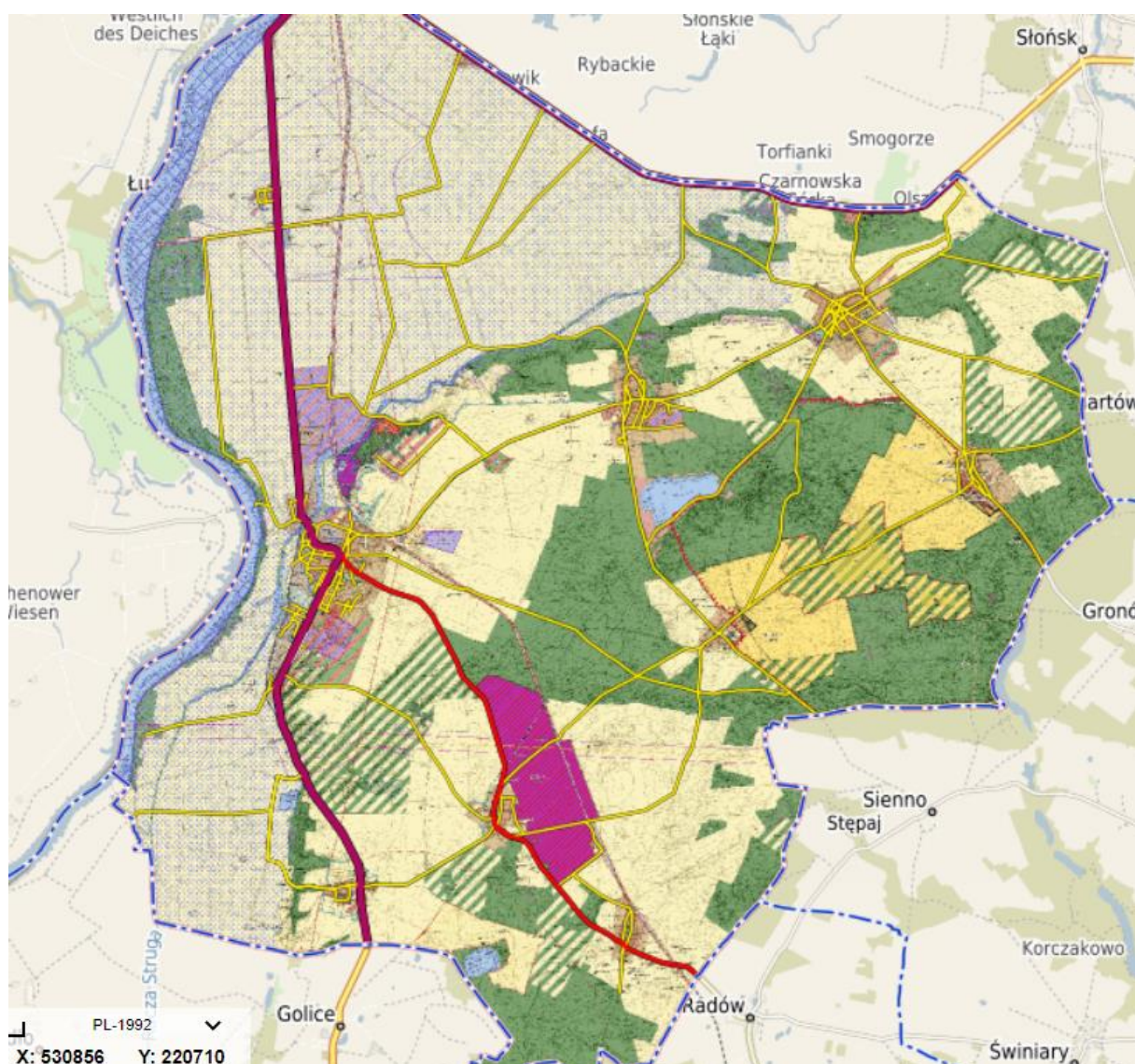
Aktualnie obowiązują plany zagospodarowania zaznaczone na poniższej mapie. Żółte obszary z kreskowanym gradientem to miejsca gdzie przystąpiono do sporządzenia MPZP:

Strona 84 z 129

Mapa 27 Dopuszczalna lokalizacja dla nowych inwestycji w energię wiatrową, wg stanu prawnego na 13.03.2023. Źródło: <https://polska.e-mapa.net> na podstawie warstw geoportalu

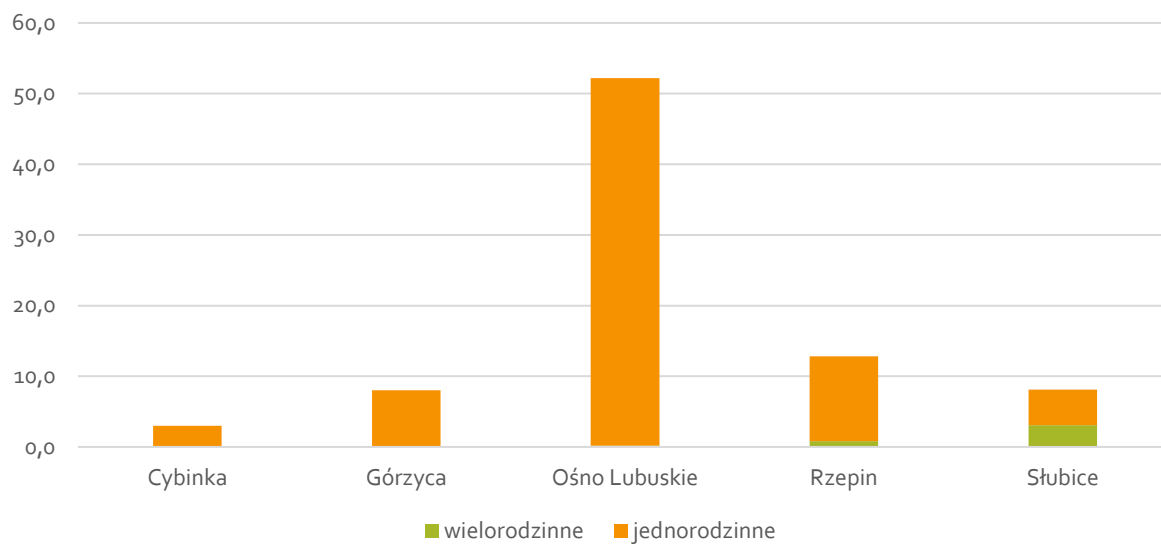
Na terenie gminy nie zostało dotychczas uchwalone mpzp, w którym możliwa byłaby lokalizacja elektrowni fotowoltaicznych. Natomiast w suikzp tereny takie zostały wskazane. Na obszarze gminy Słubice, w obrębie Golice zlokalizowanych jest farma wiatrowa składająca się z 19 elektrowni wiatrowych o maksymalnej wysokości 150,0 m. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 724 z późn. zm.) minimalna odległość elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego nie może być mniejsza niż 700 mb. Strefy wyznaczone w ten sposób od istniejących elektrowni ograniczają możliwość lokalizacji zabudowy na części gminy Górzycza, w tym w miejscowości Pamięcin. W zakresie infrastruktury technicznej powiązania zewnętrzne warunkuje przebieg gazociągu Jamał - Europa Zach., gazociąg gazu surowego oraz elektroenergetyczna sieć wysokiego napięcia 110 kV. Wzdłuż sieci infrastruktury technicznej obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi.

Określone na rysunku studium – kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenach rolniczych (jasny i ciemny żółty kolor) dopuszczają inwestycje w energię fotowoltaiczną. Wg stanu na maj 2023 w gminie wydano 22 decyzje o warunkach zabudowy na farmy fotowoltaiczne o łącznej dopuszczalnej mocy 417,8 MW. Jednocześnie Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach na farmy fotowoltaiczne otrzymało 28 inwestycji na łączną dopuszczalną moc 729,8 MW.

Odpowiedź na pytanie o potencjał rozwojowy regionu niesie m.in. poniższy wykres, na którym przedstawiono posiadane przez gminy zasoby gruntowe przeznaczone na potrzeby mieszkaniowe. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na fakt, że Górzycy znajduje się na trzecim miejscu wśród gmin powiatu słubickiego pod względem potencjału rozwojowego w tym obszarze dysponując 8ha działek pod budownictwo jednorodzinne.

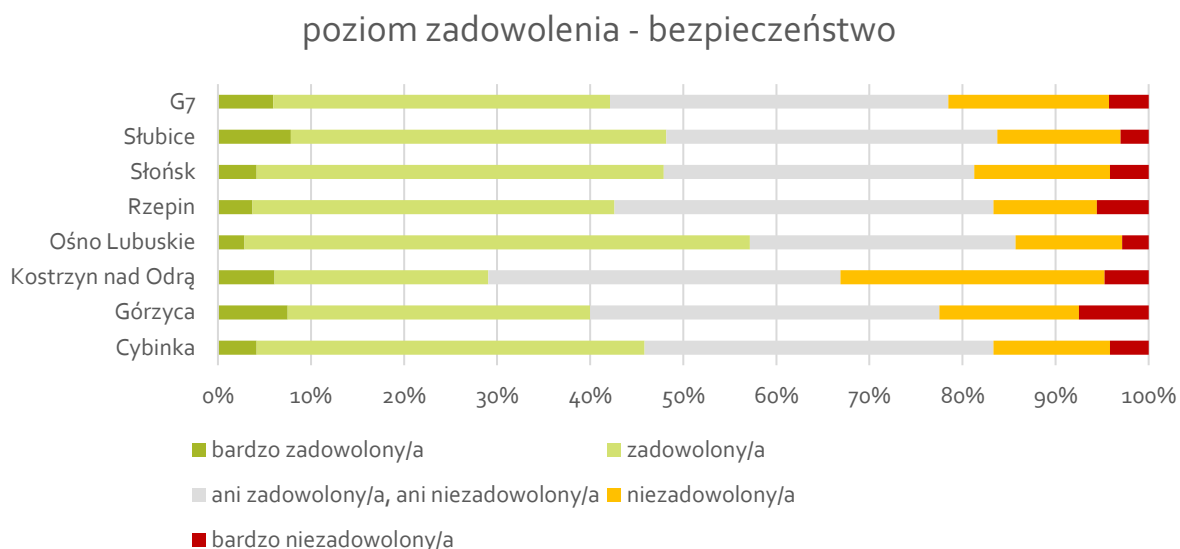
Wykres 58 Grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe, w ha. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Gmina Górzycy, podobnie jak obszar G-7 uważana jest przez mieszkańców jako generalnie bezpieczne miejsce. 40 % mieszkańców regionu jest zadowolonych lub bardzo zadowolonych z ogólnego bezpieczeństwa w gminie. Wynik Górzycy, na tle pozostałych gmin zestawienia plasuje się zgodnie ze średnią całego obszaru G-7.

Wykres 59 Poziom zadowolenia respondentów z bezpieczeństwa w gminie zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.

POŻARNICTWO

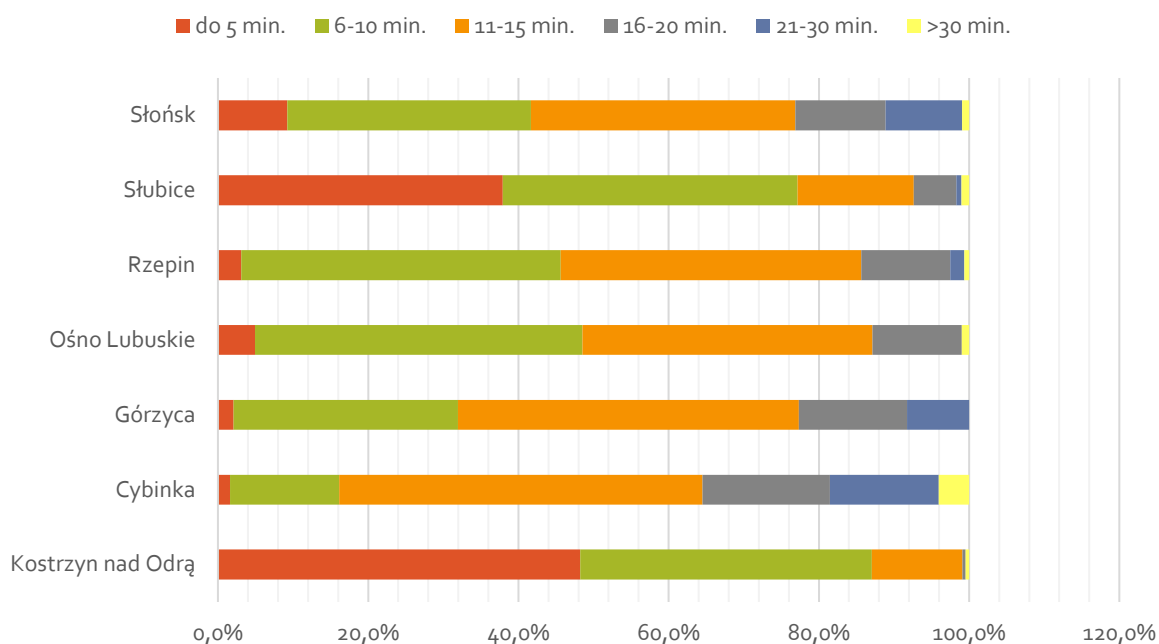
Jednym z największych zagrożeń bezpieczeństwa ludzi i mienia są pożary. Analizie poddano pożary z 2021 roku³⁶ występujące w gminie. Okazuje się, że dominującą przyczyną są podpalenia.

- *Ogółem 25*
- *Nieostrożność osób dorosłych 3*
- *Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe 5*
- *Podpalenia 13*
- *Nieustalone 1*

W przypadku pożarów jednym z kluczowych czynników decydujących o skali zagrożenia oraz potencjalnych zniszczeniach jest czas przybycia podmiotu ratowniczego na miejsce zdarzenia. Zgodnie z danymi Państwowej Straży Pożarnej udostępnionymi w bazie otwartych danych (dane.gov.pl) pożary w 2021 roku na obszarze G-7 rozpoczynano gasić przeważnie nie później niż po 11-15 minutach od zgłoszenia. W przypadku gminy Górzycy blisko 30% pożarów mieściła się w przedziałach do 10 minut i porównując tę informację z danymi sąsiednich gmin zauważyć należy, że był to wynik niezbyt dobry, ale zrozumiały zważywszy na rozległość terytorialną i trudną dostępność niektórych obszarów gminy (oraz dominujący charakter pożarów-często podpalenia dotyczyły łąk i traw w miejscach bez utwardzonych dróg dojazdowych).

³⁶ Dane.gov.pl

Wykres 6o Czas przybycia pierwszego podmiotu ratowniczego na miejsce pożaru (2021). Opracowanie własne na podstawie dane.gov.pl

Bezpieczeństwo pożarnicze na terenie gminy zabezpiecza przede wszystkim OSP. W 1995 Ochotnicza Straż Pożarna w Górzycy została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Druga jednostka na terenie gminy mieści się w Czarnowie.

BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

W latach 2013 – 2021 na terenie gminy Górzycy doszło do 12 wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym. Biorąc pod uwagę częstotliwość zdarzeń drogowych trudno wyłonić najbardziej niebezpieczne odcinki drogowe. Drogi gminy Górzycy nie należą do szczególnie niebezpiecznych na terenie województwa (poza DK22, która jednak biegnie jedynie granicą gminy). Szczegóły zaprezentowano na poniższej mapie. Czerwony okrąg oznacza wypadek śmiertelny. Kolorowe trójkąty oznaczają zdarzenia drogowe – ich kolory różnią się w zależności od roku, w którym wypadek się wydarzył.

Kolor jasnozielony – 2022

Kolor pomarańczowy – 2021

Kolor ciemnozielony – 2020

Kolor granatowy – 2019

Kolor jasnoniebieski – 2018

Kolor fioletowy – 2017

Kolor różowy – 2016

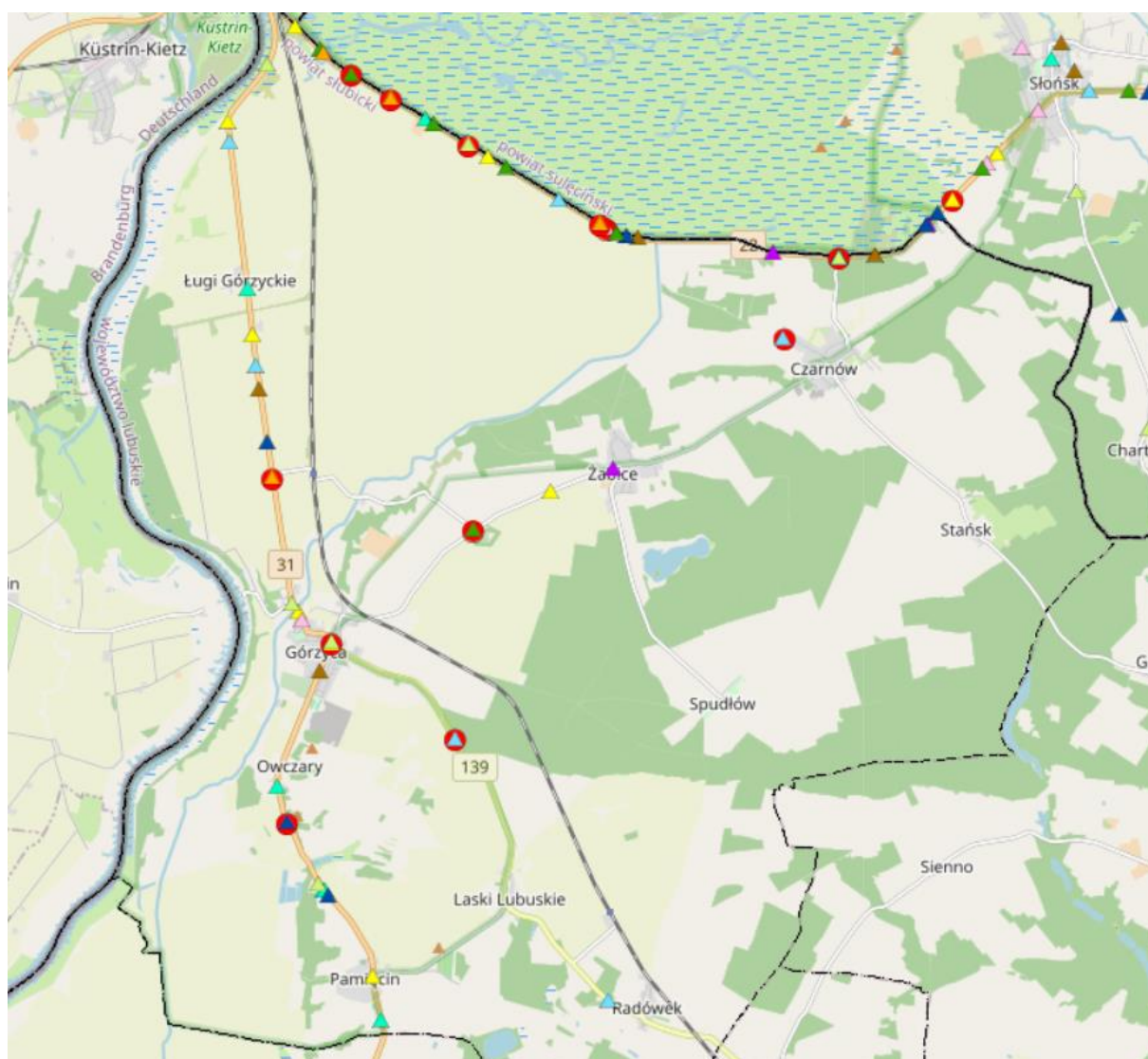
Kolor seledynowy – 2015

Kolor brązowy – 2014

Kolor żółty – 2013

Trójkąt – zdarzenie drogowe

Czerwone koło – ze skutkiem śmiertelnym

GDDKiA prowadzi cykliczne badania średniego dobowego ruchu na wybranych odcinkach dróg. Średni Dobowy Ruch (SDR) w województwie lubuskim wynosi 10 595 pojazdów na dobę, podczas gdy w kraju jest to 13 574 pojazdów na dobę

W okolicy największy średni dobowy ruch (SDR) zanotowano w mieście Słubice na odcinku od drogi krajowej nr 29 do przejścia granicznego. Ten fakt jest zrozumiały ze względu na przygraniczny charakter miasta oraz skalę turystyki handlowej uprawianej przez sąsiadów z ząda Odry z jednej strony, a z drugiej znaczenie przejścia granicznego w Słubicach w kontekście komunikacji osób pracujących w Niemczech a mieszkających na obszarze G-7.

Dane dotyczące poszczególnych odcinków pomiarowych na terenie porozumienia G-7 przedstawiono w poniższej tabeli oraz na mapie. W tabeli, wyróżniono odcinki znajdujące się w gminie Górzycy. Warto zwrócić uwagę na wzrost ruchu drogowego na większości odcinków w stosunku do roku 2010. Jedynie na 3 odcinkach nie odnotowano wzrostu, podczas gdy średni wzrost wyniósł w tym okresie 20%. Dwa z nich położone są na terenie gminy Górzycy. Mimo to wzrost o ponad 21% ruchu na trzecim z odcinków mieszczących się w gminie sprawia, iż wskaźnik wzrostu ruchu na terenie gminy wynosi + 5,8%. Nie mniej jednak na żadnym z badanych odcinków ruch nie jest większy niż średnia całego obszaru G7.

Tabela 14 Wyniki badania SDR. Porównanie ruchu drogowego w latach 2010 i 2020/21. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.

nr punktu	droga nr	odcinek		Ruch 2010	Ruch 2020/21	zmiana '10-'21
1	29	Granica	Słubice	10010	13501	35%
2	29	Słubice	Urad	4938	4592	-7%
3	29	Urad	Korczyców	3871	4161	7%
4	31	Górzycza	Słubice	3888	3715	-4%
5	22	Granica	Kostrzyn	5406	5607	4%
6	22	Kostrzyn	Lemierzyce/Słońsk	3288	3970	21%
7	31	Sarbinowo	Kostrzyn	5114	7290	43%
8	134	Ośno	Rzepin	2478	2526	2%
9	137	Słubice	Nowe Biskupice	5979	7798	30%
10	137	Kowalów	Ośno Lubuskie	3888	4777	23%
11	139	Górzycza	Kowalów	1043	1016	-3%
12	139	Kowalów	Rzepin	1600	2375	48%
13	139	Rzepin	Debrznica	587	629	7%
14	134	Rzepin	Urad	902	1147	27%
15	134	Ośno Lubuskie	Muszkowo	2753	3744	36%
16	132	Kostrzyn	Dąbroszyn	3863	4849	26%
Średnia dla G7				3725,5	4481,063	20%

PRZESTĘPCZOŚĆ³⁷

Poczucie bezpieczeństwa obywateli w miejscach publicznych zależy od skuteczności działań Policji. Działania te ukierunkowane są głównie na zwalczanie wykroczeń szczególnie uciążliwych dla społeczeństwa, tj. przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, bezpieczeństwu osób i mienia, bezpieczeństwu i porządkowi w ruchu na drogach, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, urządzeniom użytku publicznego oraz przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, oraz innym przepisom. W 2021 roku na terenie gminy Górzycza policjanci przeprowadzili 287 interwencje co w zestawieniu rokiem 2020, gdzie interwencji było 306 stanowi spadek o 19. W ramach działań ponadnormatywnych policjanci:

- wylegitymowali 257 os6b,
- przeprowadzili 78 kontroli pojazd6w,
- nałożyli 46 mandat6w karnych za popełnione wykroczenia,
- pouczyli 6 os6b,
- sporządzili 8 wniosk6w o ukaranie do Sądu,
- zatrzymali trzy osoby poszukiwane,
- zatrzymali na gorącym uczynku 10 sprawców przestępstw kryminalnych,
- doprowadzili do PDOZ 7 os6b do wytrzeźwienia,
- zatrzymano 2 dowody rejestracyjne i dwa prawa jazdy

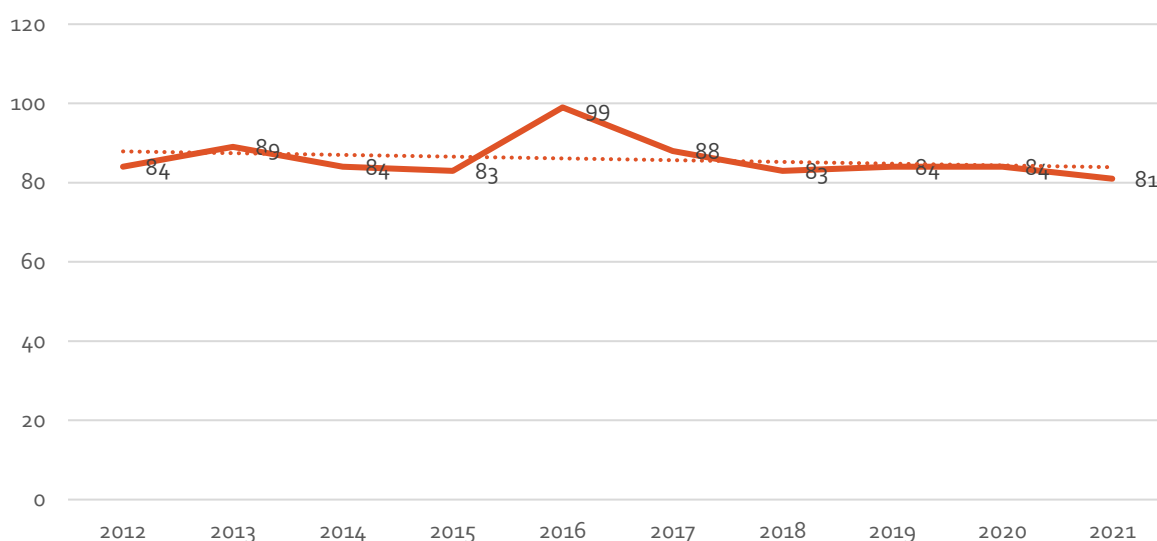
³⁷ Sprawozdanie ze stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Słubicach w roku 2021

POLITYKA SPOŁECZNA

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

W Górzycy brak jest systemowej opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy nie ma żłobków. Jest to zrozumiałe ze względu na wielkość tej jednostki samorządu terytorialnego. Nie mniej jednak co roku liczba dzieci, które potencjalnie mogłyby uczęszczać do żłobka oscyluje w okolicach 80-90. Liczba ta od dekady utrzymuje stały boczny trend (oznaczony kropkowaną linią na wykresie). Jest to więc obszar polityki społecznej, w którym występuje niewielki lecz stały popyt a brakuje podaży.

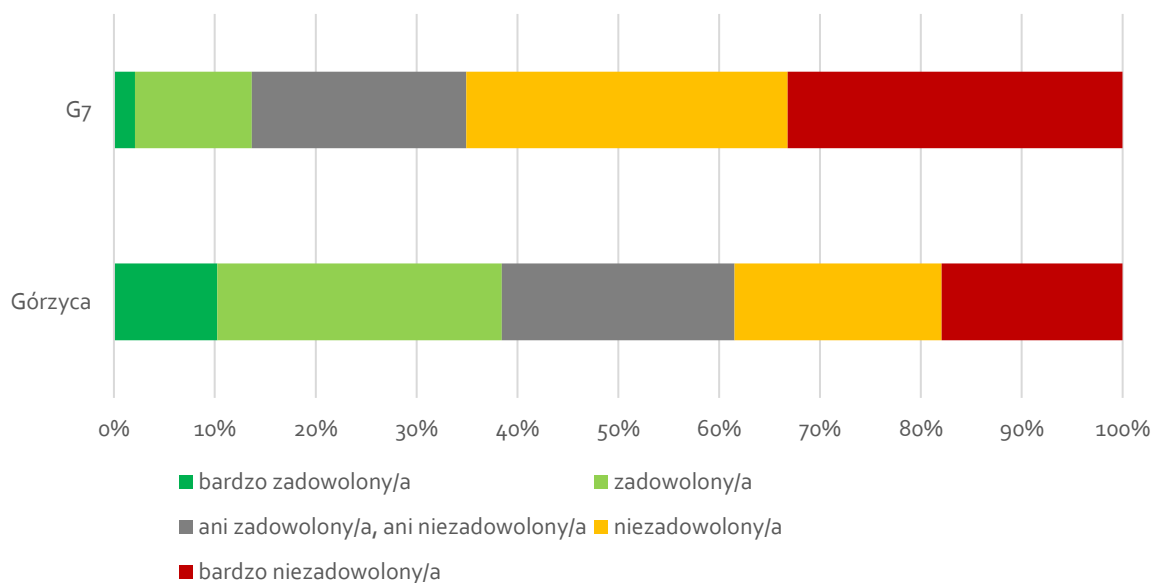
Wykres 61 Liczba dzieci w wieku 1-2 lat zameldowanych na terenie gminy Górzycy w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

OPIEKA ZDROWOTNA

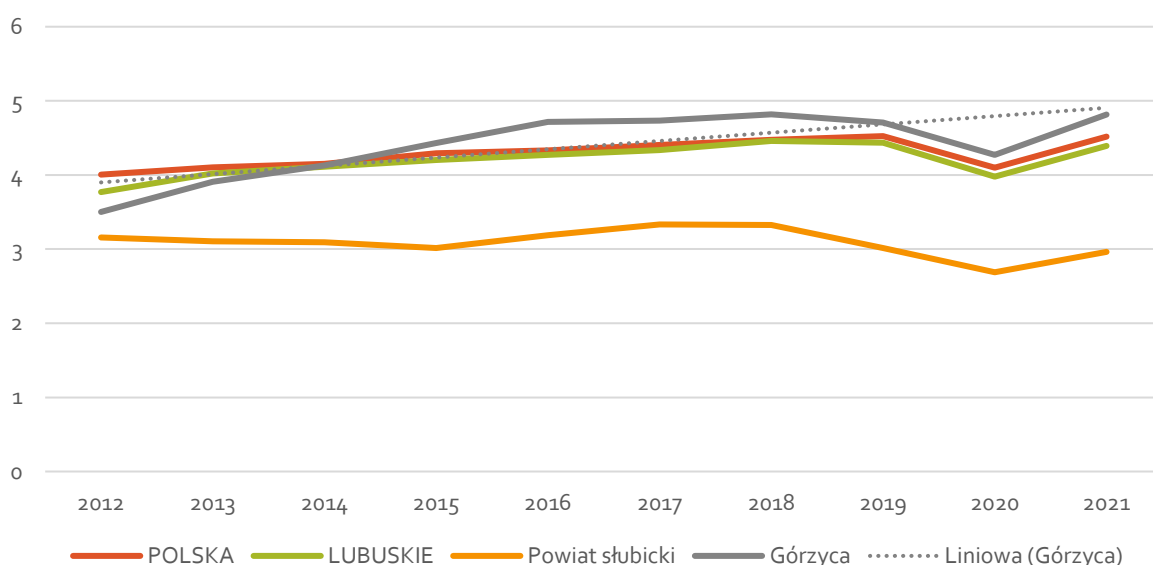
Kolejnym wątkiem w ramach obszaru polityki społecznej jest dostępność systemu ochrony zdrowia. Jeśli chodzi o dostępność podstawowej opieki zdrowotnej to w gminie Górzycy jest ona oceniana pozytywnie i stanowi to wyjątek na terenie, na którym prowadzone było badanie. Ogólnie w rankingu G-7 jakość POZ została oceniona najniżej ze wszystkich branż pod uwagę kategorii. W pięciostopniowej skali otrzymała średnią na poziomie 2,17. Gmina Górzycy wypadła tutaj zdecydowanie lepiej, gdyż jakość opieki zdrowotnej, z oceną 3,78 uplasowała się w rankingu zadowolenia na wysokim 9 miejscu na 24 możliwe pozycje. Zadowolonych z tej jakości jest blisko 40% mieszkańców (tylu samo jest niezadowolonych, lecz w porównaniu z wynikami G-7 są to bardzo korzystne proporcje. W przypadku G-7 niezadowolonych jest aż 65%, podczas gdy zadowolenie wyraża jedynie ok. 13% mieszkańców).

Wykres 62 Rozkład odpowiedzi dot. zadowolenia z jakości podstawowej opieki zdrowotnej. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.

Sytuację dotyczącą dostępności podstawowej opieki zdrowotnej zdają się potwierdzać statystyki publiczne. Przeliczając ilość udzielonych porad na 1 mieszkańca uzyskano wskaźnik, który przedstawiony na osi czasu wskazuje na zwiększającą się dostępność (lub zainteresowanie) POZ. Wskaźnik w gminie Górzycy jest najwyższy spośród porównywanych jednostek oraz wykazuje tendencję wzrostową (linia kropkowana). Warto także dodać, iż częstymi pacjentami w Górzycy są mieszkańcy m.in. Słubic, gdzie opieka ta jest oceniana bardzo negatywnie.

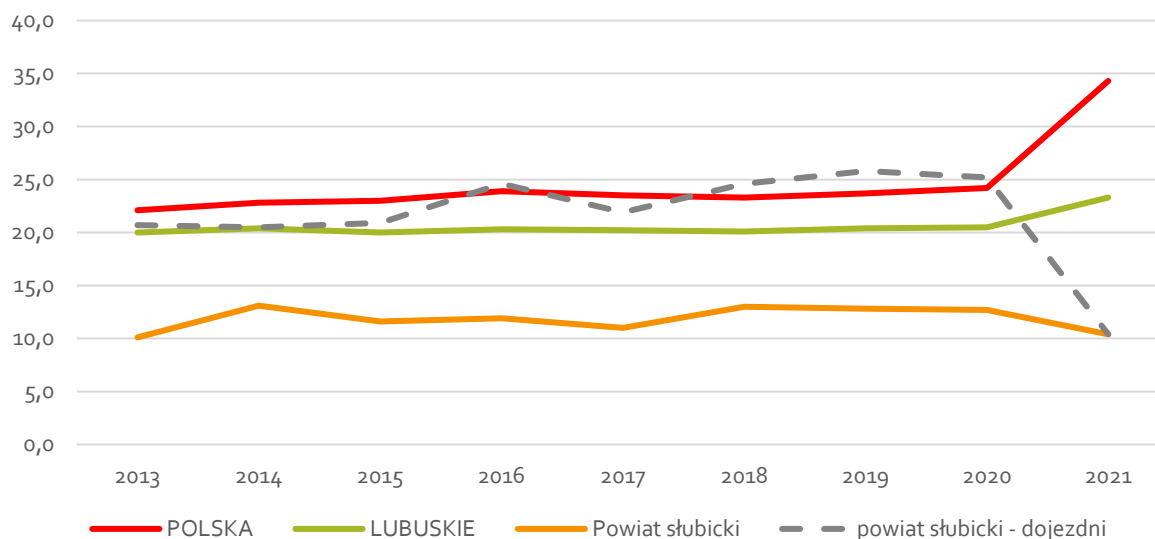
Wykres 63 Ilość porad udzielonych w POZ w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Istotność dobrej jakości POZ potwierdzają dane dotyczące opieki lekarskiej na terenie powiatu. Na obszarze tym notowane są blisko dwukrotnie niższe wskaźniki ilości lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności. Dodatkowo od 2018 roku wskaźnik ten ulega z roku na rok pogorszeniu. Biorąc pod uwagę lekarzy, dla których podstawowe miejsce pracy znajduje się poza powiatem słubickim wskaźnik do 2019/2020

roku wykazywał tendencję zwyżkową (ale docierał do poziomu zbliżonego dla rezydentów pozostałych jednostek przyjętych do porównania) by w 2021 roku wyraźnie spaść.

Wykres 64 Ilość lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności. Linia przerywana – łącznie z lekarzami o innym miejscu podstawowym. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

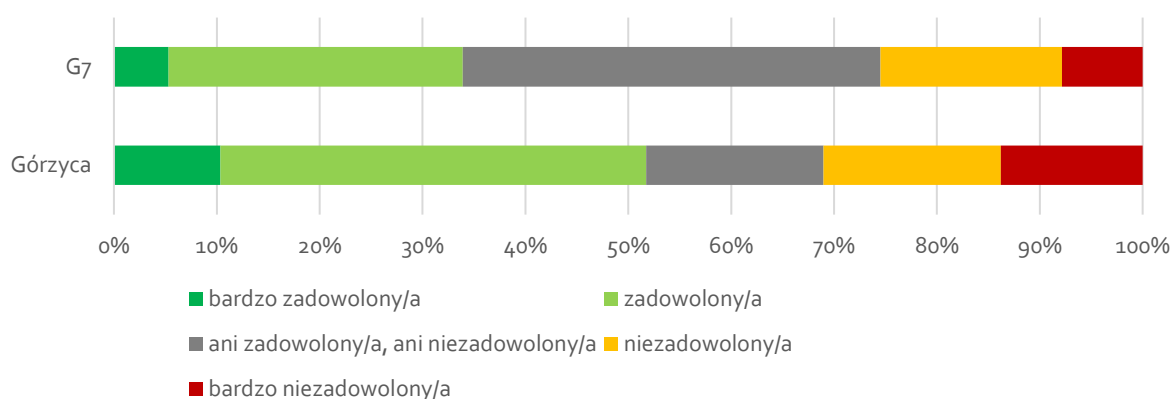

O poziomie opieki zdrowotnej świadczy także wskaźnik dostępności aptek i punktów aptecznych. Wskaźnik wylicza się na podstawie ilości mieszkańców przypadających na 1 punkt. W przypadku gminy Górzycy wynosi on tyle ile liczba mieszkańców, gdyż znajduje się tu jeden punkt apteczny. Tym samym przypada na niego więcej ludzi niż w pozostałych porównywanych jednostkach, gdzie średnio jest to ok. 3000 osób.

POMOC SPOŁECZNA

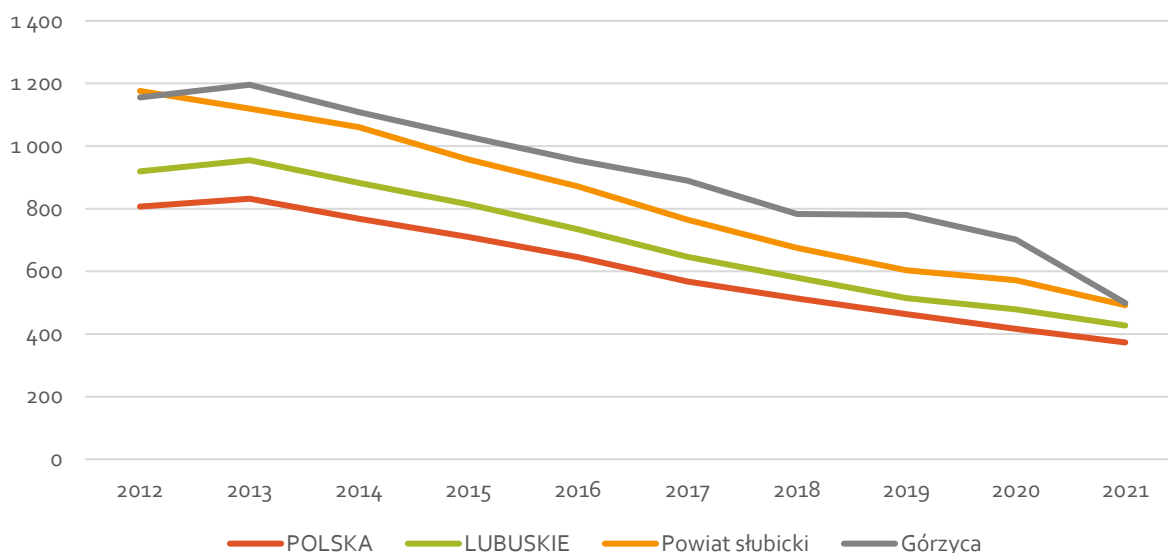
Generalnie mieszkańcy Gminy działalnie systemu pomocy społecznej oceniają neutralnie. Znalazło się na ono na 16 spośród 24 miejsc w rankingu. Średnia przyznanych ocen to 3,24 jednak należy zwrócić uwagę na fakt, że blisko 36% respondentów nie podjęło się oceny. W Gminie Górzycy ocena wypada lepiej niż na tle całego badanego obszaru. Tutaj pozytywną ocenę wystawia ponad połowa uczestników badania. Warto jednak jeszcze raz podkreślić, że procent ten wyliczony jest jedynie z tych odpowiedzi, w których wyrażono jakąś opinię. Istotny odsetek respondentów wskazał jednak, że zupełnie nie wie i nie podejmuje się oceny tego aspektu.

Wykres 65 Rozkład odpowiedzi na pytanie o zadowolenie z działania pomocy społecznej. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

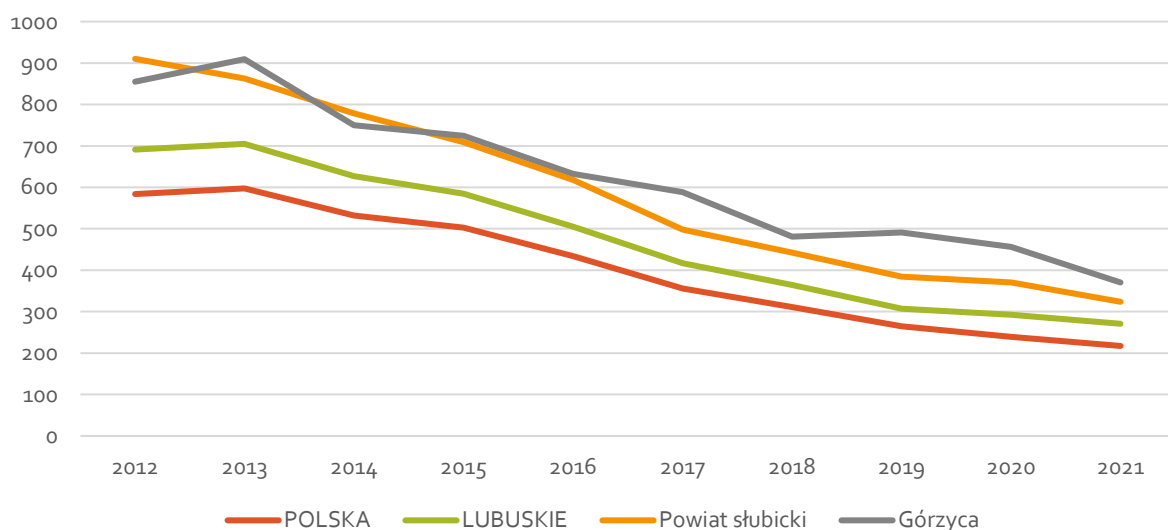
Biorąc pod uwagę statystyki publiczne można zauważyć, że sytuacja w pomocy społecznej pod względem ilości osób będących jej beneficjentami znacząco się poprawia. Jest to trend obserwowany w całym kraju. Od 2013 roku spadki ilości korzystających z pomocy spadły przeciętnie o ponad połowę. Wciąż jednak gmina Górzycza czy powiat słubicki znajdują się powyżej wskaźników wojewódzkich i krajowych. Odsetek mieszkańców korzystających z takiej pomocy wynosi ok. 5%.

Wykres 66 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Wariant porównawczy.
Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Biorąc pod uwagę strukturę beneficjentów to poniżej kryterium dochodowego znajduje się aktualnie nieco ponad 3,7% mieszkańców gminy. Tendencja również jest pozytywna (coraz mniejszy odsetek takich osób). Wciąż jednak to ubóstwo jest główną przesłanką korzystania z pomocy społecznej w gminie. Przy czym sam fakt ubóstwa może wynikać także z innych przyczyn, takich jak stan zdrowia, niepełnosprawność czy występowanie innych problemów społecznych. Nie mniej jednak cieszy iż problemy te dotyczą coraz mniejszej ilości osób.

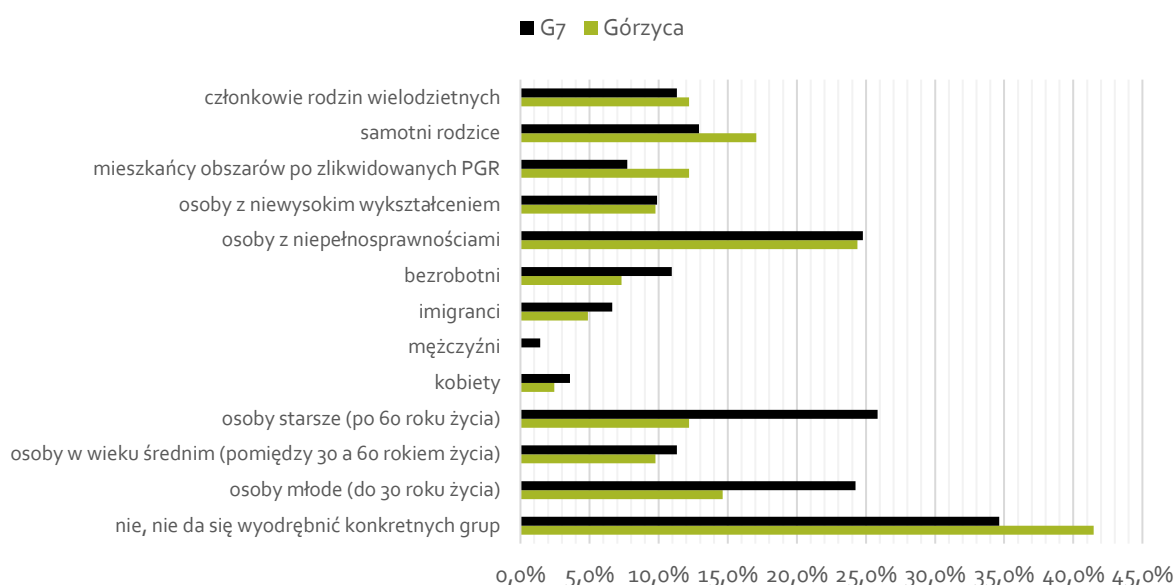
Wykres 67 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

PROBLEMY SPOŁECZNE

W badaniu ankietowym respondenci zostali poproszeni o wskazanie tych grup, które w ich opinii mają utrudnione warunki życia i rozwoju w swojej gminie. Spośród grup, które wg mieszkańców Górzycy mają najbardziej utrudnione warunki rozwoju najczęściej wskazań padło na: osoby z niepełnosprawnościami, samotnych rodziców, osoby młode (do 30 roku życia), oraz mieszkańcy obszarów popgrówskich. Wskazania dotyczące tej ostatniej grupy oraz samotnych rodziców były na terenie Górzycy wyraźnie wyższe niż na całym obszarze G-7, co może sugerować pewną specyfikę występujących tutaj problemów. Rozkład odpowiedzi z drugiej strony wskazuje, iż najczęściej respondentów uważa, że takiej grupy nie da się wyodrębnić.

Wykres 68 Rozkład odpowiedzi na pytanie o grupy społeczne, które mają utrudnione warunki rozwoju.

Warto przypomnieć również, że badanie prowadzone było w przededniu wybuchu wojny na Ukrainie. Prawdopodobnie gdyby odpowiedzi zbierano o tydzień dłużej sytuacja grupy „imigranci” mogłaby wyglądać w odpowiedziach inaczej. Wydaje się, że grupa uchodźcy/imigranci także stanowić będzie w najbliższym okresie duże wyzwanie jeśli chodzi o kreowanie polityki społecznej.

W rozdziale dotyczącym rynku pracy jako kluczowy problem zdiagnozowano sytuację osób długotrwale bezrobotnych. Przyczyn, dla których wskaźnik ten jest na tak wysokim poziomie nie badano szczegółowo w naszym regionie, choć przeprowadzono badania na tożsamej grupie respondentów w innych regionach kraju. Nadmienić jednak należy na wstępie, iż jedną z hipotez mówiących o przyczynach tak wysokiego wskaźnika osób długotrwale bezrobotnych jest fakt, iż de facto te osoby pracują „na czarno” w Niemczech lub w Polsce.

Innymi przyczynami występowania długotrwałego bezrobocia mogą być m.in. konieczność opieki nad osobą niepełnosprawną, starszą lub dzieckiem (46,7% badanych) oraz brak środków na dojazd do pracy (53,3% badanych). Innym wytłumaczeniem jest wątek „postPGRowski”. Respondenci zgodnie twierdzą, że to właśnie okres likwidacji PGRów wytworzył w byłych pracownikach silnie roszczeniowe postawy, niechęć do pracy, utratę poczucia podmiotowości. „Kuroniówka” była rozwiązaniem doraźnym, bezrobocie traktowano jako zasłużony urlop (...kupił sobie telewizor, video, i parę kaset i siedział przed i oglądał. A bo wcześniej nie miał czasu...), a odprawy zostały zwykle przeznaczone na doraźną konsumpcję lub wykup mieszkań na osiedlach kombinatu. Aż

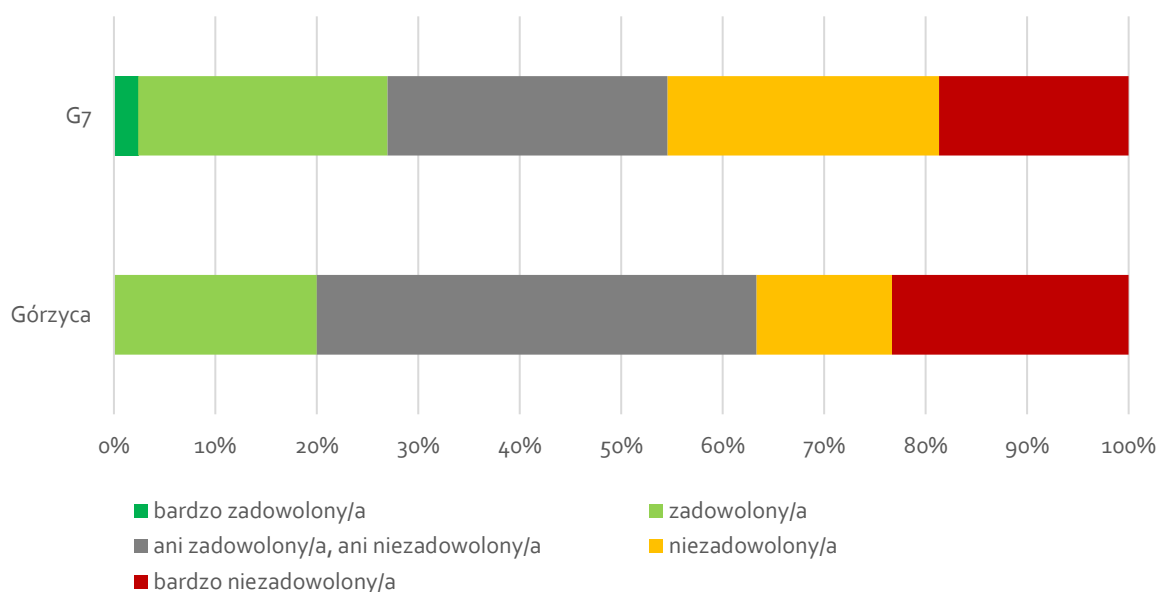
do końca lat dziewięćdziesiątych nie pojawiły się jednak żadne oferty przekwalifikowania czy – szerzej – rozwiązania ułatwiające odnalezienie się na nowym rynku pracy.³⁸

Tezie o braku różnic między 'zwykłymi bezrobotnymi' a 'bezrobotnymi popegeerowskimi' zaprzecza się jednak bardzo szybko. Okazuje się bowiem, że „tych ludzi nie da się już zmienić, można ich tylko wspierać”. Dlatego kieruje się do nich nie tyle programy aktywizacyjne, ale działania terapeutyczne – „[chodzi] głównie o wyrwanie mentalne. Tu najważniejsze byłoby doradztwo. Osoby z PGR przejawiają pewną apatię. Ona wynika z przeszłości, z silnego związku z jednym zakładem pracy. Oni niechętnie podejmują pracę w prywatnych firmach, woleliby już coś w ramach robót publicznych, kiedy mają pod nosem ten zakład. Są mało mobilni. (...) ludzie z PGR żądają od urzędu pracy świętego spokoju”. Dlatego bardzo trudno jest tę grupę zaktywizować – „gdybym ja dziś ich wezwał, to 50% wykreśliłbym na pniu, bo by się nie stawili. (...) On pracuje bez podatku, bo nie myśli o emeryturze”. Dlatego, oceniając efektywność programów, inną miarę przykładą się do bezrobotnych z rejonów funkcjonowania PGR-ów – „jak 2 osoby na 15 podejmą zatrudnienie, to to już jest sukces”.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Ostatnim obszarem w ramach polityki społecznej, który wymaga omówienia jest gospodarka mieszkaniowa. Największym oddziaływaniem charakteryzuje się sąsiedni rynek słuński. Na tym rynku mieszkaniowym od wielu lat istnieje przewaga popytu nad podażą. Prowadzi to do sytuacji, w której mieszkania są drogie a ich ceny dorównują lub nawet przewyższają średnie ceny za m² z dużych miast Polski. Istotnie wpływają także na ceny nieruchomości w okolicznych gminach oraz ceny działek budowlanych. Zawyża także wskaźniki powiatowe związane z cenami na rynku (dane nie agregowane na poziomach gmin). O ocenę sytuacji na tym rynku poproszono respondentów badania ankietowego. Zadowolenie nie wypada raczej nisko, choć w przypadku gminy Górzycy odpowiedzi negatywnych i pozytywnych jest tutaj mniej niż w przypadku tła w postaci obszaru G-7.

Wykres 69 Poziom zadowolenia z warunków mieszkaniowych i dostępności mieszkań na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych. Odsetek odpowiedzi „nie mam zdania” = 17%

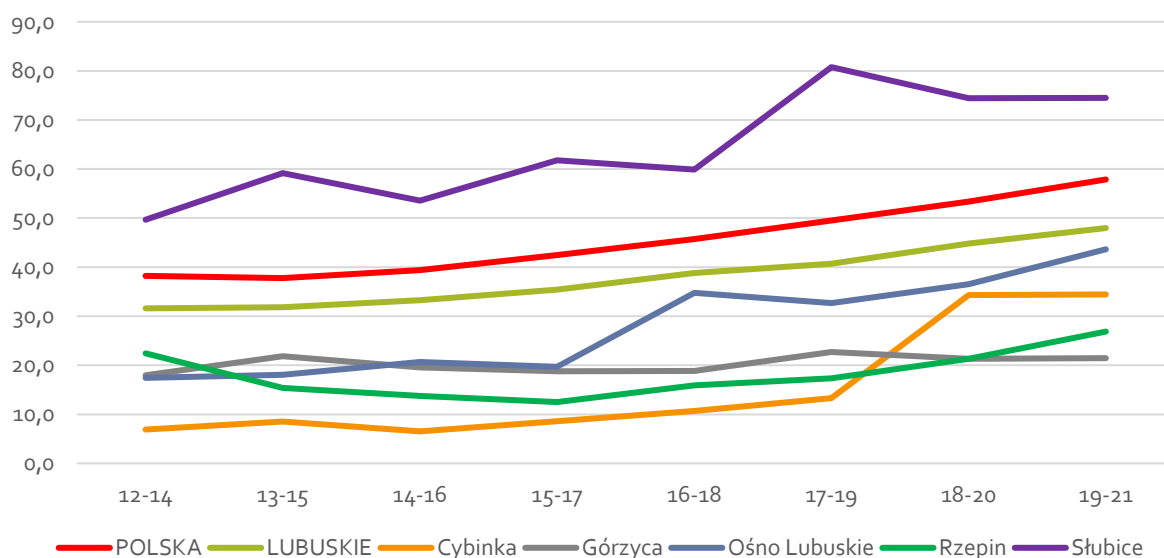
³⁸ Giza-Poleszczuk, A., Kościeszka-Jaworski, W. (2008). Społeczne aspekty likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych: raport socjologiczny z badań ilościowych i jakościowych z badań: Rynki pracy na obszarach popegeerowskich, Warszawa: MPiPS

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, że na całym obszarze G-7 pozytywnie kwestie mieszkaniowe oceniazaledwie co czwarty badany. Poziom zadowolenia wyrażany przez mieszkańców w tej kategorii pozwolił jej na uplasowanie się dopiero na 20 (z 24) miejscu w rankingu zadowolenia. Tereny obszaru G-7 a w szczególności jego przygranicznej części są atrakcyjne osiedleńczo, jednak borykają się ze stosunkowo ograniczoną podażą mieszkań.

Jeśli chodzi o ceny nieruchomości to tak jak wspomniano wcześniej – biorąc pod uwagę tylko średni poziom powiatowy (dane GUS udostępnia jedynie na tym poziomie) to powiat Słubicki jest na poziomie porównywalnym do miast na prawach powiatu w różnych częściach Polski.

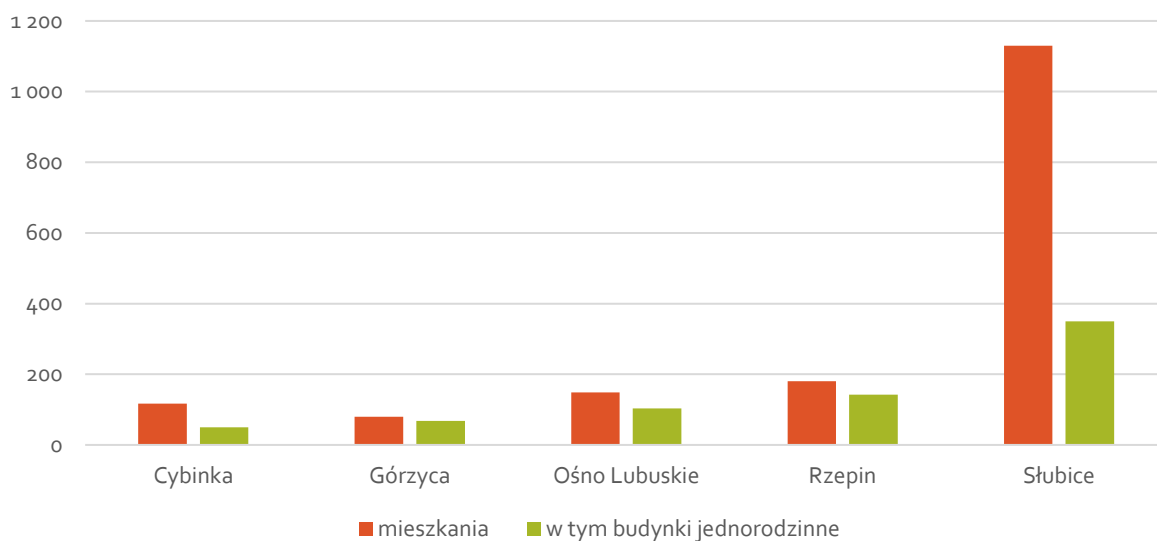
W kontekście ilościowym pierwszym z badanych wskaźników są mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności. W tym zestawieniu gmina Górzycy wyraźnie odbiega in minus od porównywanych jednostek. Warto jednak zwrócić uwagę na dominujący typ zabudowy gminy Górzycy – niewiele jest tutaj budynków wielorodzinnych (w szczególności nie buduje się już takich tutaj), stąd też trudniej o uzyskiwanie wyższych wskaźników. Na ten obserwowany składają się przede wszystkim budowy domów jednorodzinnych.

Wykres 70 mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności - 3 letnia średnia krocząca. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

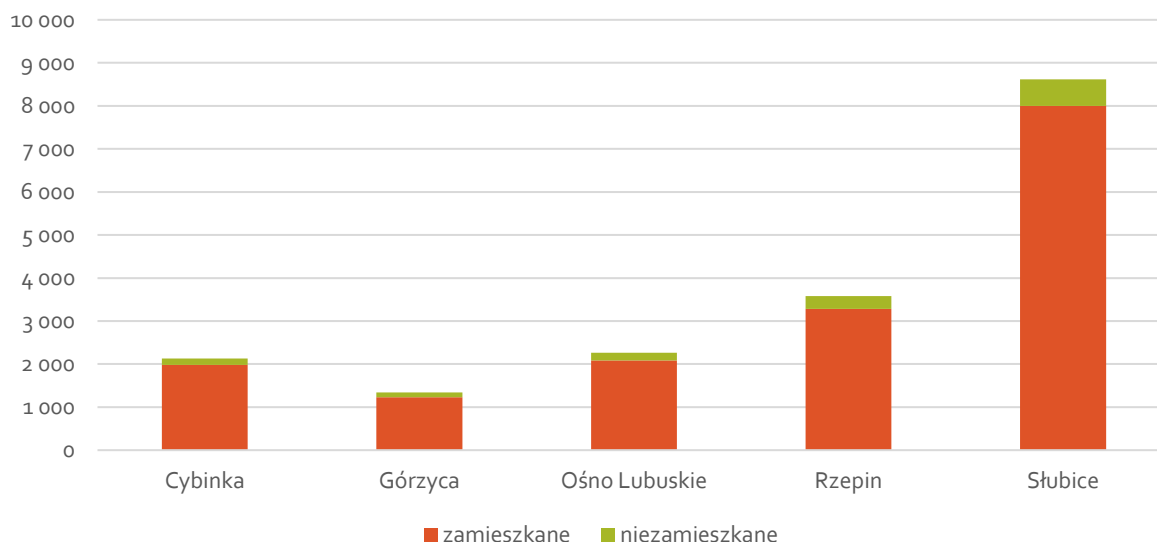
Biorąc po uwagę liczbę bezwzględną wydanych pozwoleń na budowę (suma od 2018 roku) gmina Górzycy plasuje się na drugim od końca miejscu spośród gmin powiatu. Zdecydowana większość pozwoleń dotyczyła budowy domów jednorodzinnych.

Wykres 71 Suma wydanych pozwoleń na budowę dot. liczby mieszkań (w tym liczby mieszkań w budynkach jednorodzinnych).
Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

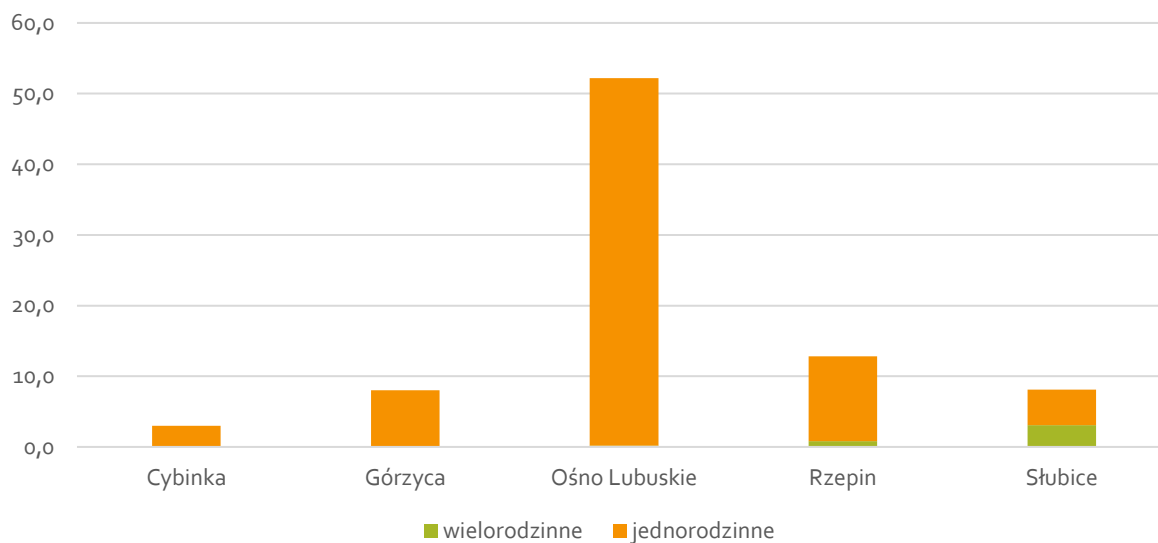
Jeśli chodzi o aktualny zasób mieszkaniowy gmin powiatu słubickiego to wg danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku kształtuje się on tak jak na poniższym wykresie. Uwagę zwraca pewien dysonans związany ze zgłaszanym brakiem mieszkań a ilością mieszkań w zasobie, które zostały sklasyfikowane jako niezamieszkałe. W przypadku gminy Górzycy jest ich ponad 8%.

Wykres 72 Ilość mieszkań w gminie, w tym mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych NSP 2021 (GUS)

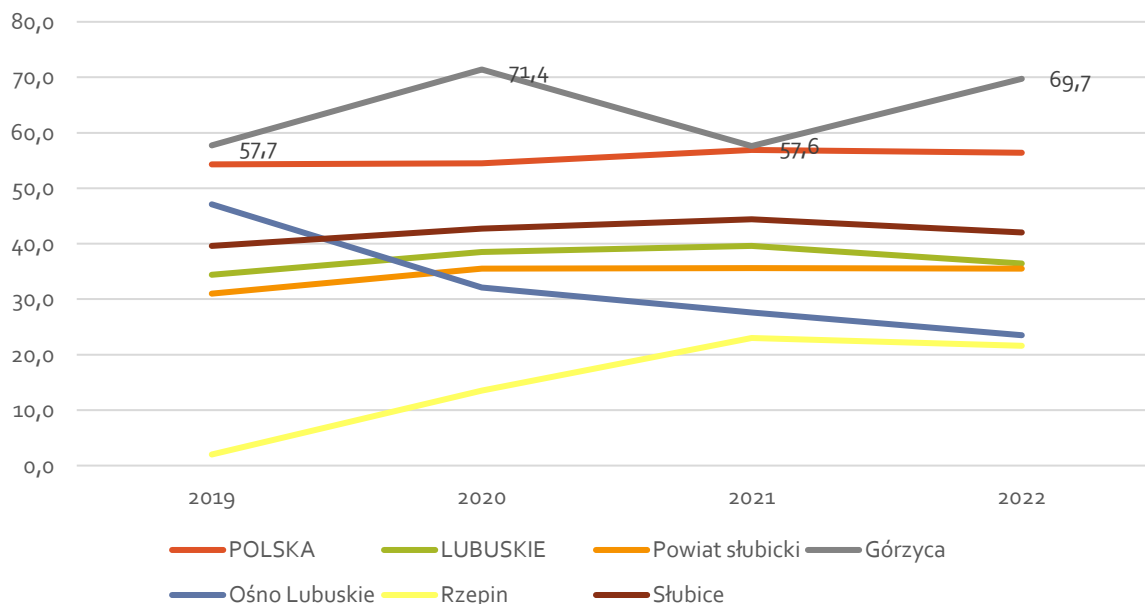
Odpowiedź na pytanie o potencjał rozwojowy regionu niesie m.in. poniższy wykres, na którym przedstawiono posiadane przez gminy zasoby gruntowe przeznaczone na potrzeby mieszkaniowe. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na fakt, że Górzycy dysponuje aktualnie większym potencjałem w zakresie budownictwa jednorodzinnego niż Słubice.

Wykres 73 Grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe, w ha. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Gmina Górzycza jest natomiast niekwestionowanym liderem pod względem odsetka pozwoleń i zgłoszeń opartych o Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Sprzyja to atrakcyjności budowlanej działek przeznaczonych na sprzedaż oraz ułatwia budowę. Świadczy także o dobrym podejściu planistycznym w gminie.

Wykres 74 udział pozwoleń i zgłoszeń opartych o MPZP w liczbie pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę nowych obiektów budowlanych ogółem. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

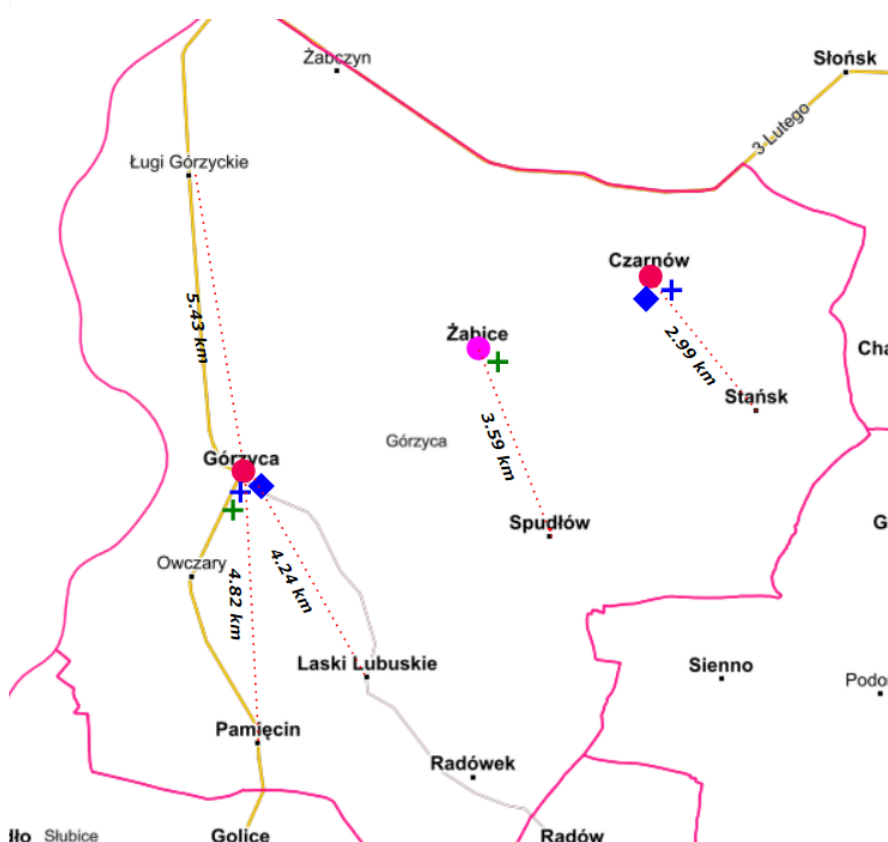

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Gmina wykonuje swoje zadania oświatowe w oparciu o: ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.); ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r., poz. 900 z późn. zm.); ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r., poz. 984 z późn. zm.); ustawę z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2082 z późn. zm.); przepisy wykonawcze do ustaw. Do obowiązków wynikających z tych aktów prawnych należą m.in.:

- zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w zakresie edukacji publicznej;
- zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół podstawowych oraz łączenie różnych typów szkół w zespół;
- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków

Mapa 30 Rozmieszczenie placówek edukacyjnych na terenie gminy Górzycy. Opracowanie własne na bazie geoportal.gov.pl

Legenda 1 Czerwone koło - Szkoła Publiczna; Fioletowe koło - Szkoła Niepubliczna; niebieski romb - punkt przedszkolny; niebieski krzyż - oddział przedszkolny; zielony krzyż - przedszkole niepubliczne

nauki, wychowania i opieki;

- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych;

- zapewnienie warunków do odbycia rocznego wychowania przedszkolnego przez dzieci 6-letnie;

- zapewnienie warunków do realizacji prawa dzieci 3-5 letnich do korzystania z wychowania przedszkolnego;

- zapewnienie dzieciom, których droga do publicznego przedszkola lub szkoły przekracza 3 lub 4 km, bezpłatnego transportu

i opieki;

- zapewnienie szkole podstawowych warunków do realizacji przez nauczyciela zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Na terenie Gminy Górzycy w roku szkolnym 2021/2022 funkcjonowały następujące placówki realizujące wychowanie przedszkolne:

- *Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Kresowian w Czarnowie,*
- *Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Górzycy,*
- *Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Czarnowie,*
- *Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Górzycy,*
- *Niepubliczne Przedszkole „Kajtuś” w Żabicach,*
- *Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Górzycy.*

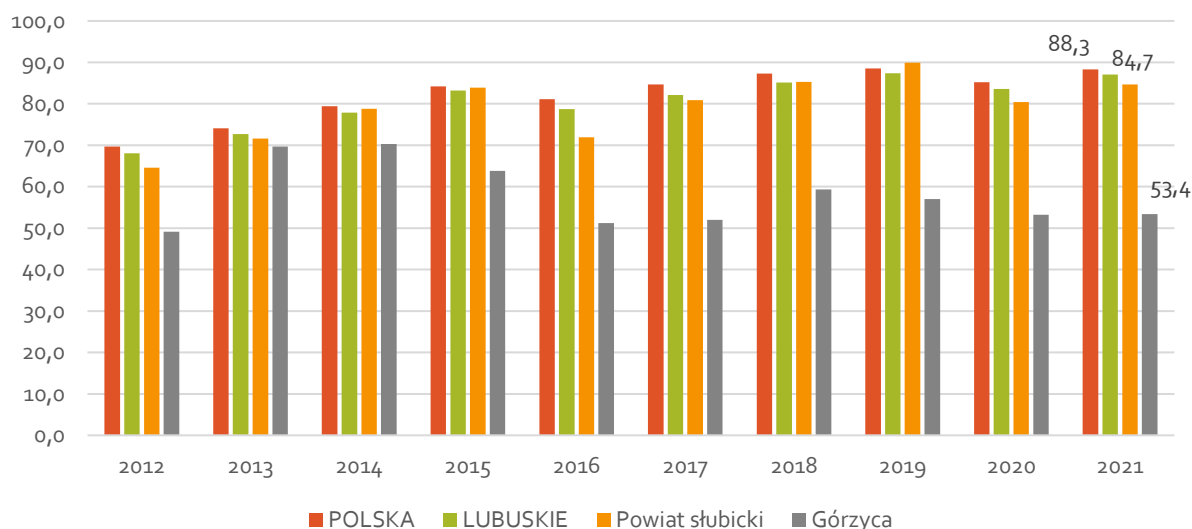
Liczbę wychowanków publicznych i niepublicznych placówek przedszkolnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Źródło: System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.

Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba uczęszczających dzieci
Placówki publiczne		
Punkt Przedszkolny w Czarnowie	1	16
Punkt Przedszkolny w Górzycy	1	11
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Czarnowie	1	11
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Górzycy	1	25
Razem	4	63
Placówki niepubliczne		
Niepubliczne przedszkole Kajtuś	3	20
Niepubliczne Przedszkole Słoneczko	2	36
Razem	5	56
Ogółem w gminie	9	119

Na przestrzeni ostatnich 10 lat w gminie Górzycy nie uległ poprawie odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy. Najwyższy wskaźnik osiągnięto w 2014 roku i wynosił 70,3%, tymczasem w 2021 było to zaledwie 53,4%. Aktualnie tutejszy wskaźnik jest najniższy spośród porównywanych jednostek terytorialnych i jedynie w 2013 roku był stosunkowo blisko reszty stawki. Aktualnie wskaźniki powiatowe, wojewódzkie czy krajowe wykazują tendencję umiarkowanie wzrostowe, w przeciwieństwie do gminy Górzycy. Wpływ na tak niskie wyniki mogą mieć czynniki demograficzne – wzrost ilości dzieci w wieku przedszkolnym nie szedł w parze ze wzrostem ilości miejsc wychowania przedszkolnego. Innym wytłumaczeniem może być fakt, iż spora część mieszkańców Górzycy pracuje poza gminą i wygodniej im dowozić dzieci do przedszkoli w miejscach pracy. Kolejnym czynnikiem wpływającym na wynik na pewno jest funkcjonowanie w Górzycy Pracowni Edukacji Kulturalnej, czyli placówki obejmującej opieką dzieci w wieku 3-5 lat lecz nie funkcjonującej w ramach systemu oświaty. Co roku do PEK uczęszcza około 20 dzieci z terenu gminy „wypadając” tym samym z oficjalnych statystyk systemu oświaty.

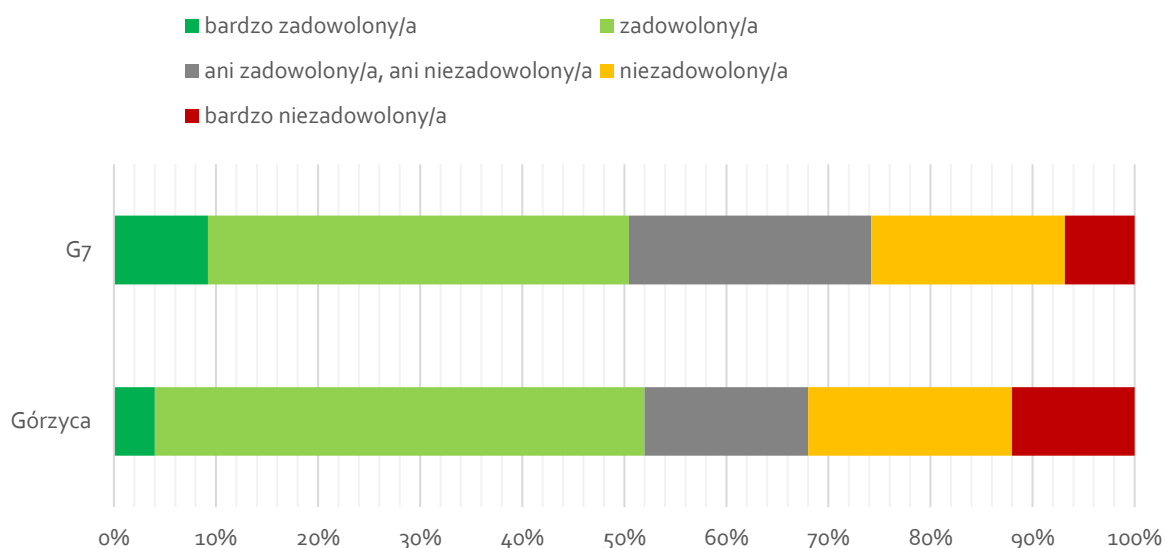
Wykres 75 Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego jako % wszystkich dzieci w wieku 3-5 lat. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Tezy te wydają się potwierdzać wyniki badania ankietowego, w ramach którego mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę dostępności miejsc w przedszkolach i oceniają ją wysoko. Warto jednak nadmienić iż blisko 40% ankietowanych udzieliło neutralnej odpowiedzi „nie mam zdania”. Uwzględniając także te odpowiedzi podczas tworzenia rankingu zadowolenia okazuje się, że kategoria ta wypada w Górzycy na niskim 20 z 24 miejscu, ze średnią 2,9 (w skali 1-5) co jest wynikiem dużo słabszym niż w przypadku całego obszaru G-7 (4 spośród 24 miejsc rankingowych i wynik 3,26).

Wykres 76 Ocena zadowolenia z dostępności miejsc w przedszkolach. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej. Uwaga - 39,5% osób wybrało odpowiedź "nie mam zdania" i nie są one uwzględniane w poniższych wynikach.

dostępność miejsc w przedszkolach

SZKOŁY PODSTAWOWE

W roku szkolnym 2021/2022 zgodnie z ustaloną siecią szkół³⁹ na terenie Gminy Górzycy funkcjonowały:

- publiczna Szkoła Podstawowa im. Kresowian w Czarnowie wraz z Oddziałem Przedszkolnym i Punktem Przedszkolnym,
- publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Górzycy z Oddziałem Przedszkolnym i Punktem Przedszkolnym;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Żabicach.

Liczbę dzieci uczęszczających do wymienionych szkół w roku szkolnym 2021/2022 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16 Liczba uczniów w szkołach w roku szkolnym 2021/2022. System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.

Lp.	Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Szkoły publiczne											
1.	Szkoła Podstawowa w Czarnowie	8	83	8	8	11	12	9	7	13	15
2.	Szkoła Podstawowa w Górzycy	13	204	23	19	28	31	13	14	33	43
Razem szkoły publiczne		21	287	31	27	39	43	22	21	46	58
Szkoły niepubliczne											
1.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Żabicach	7	47	8	0	6	7	3	9	7	7
Razem szkoły niepubliczne		7	47	8	0	6	7	3	9	7	7
Łącznie		28	334	39	27	45	50	25	30	53	65

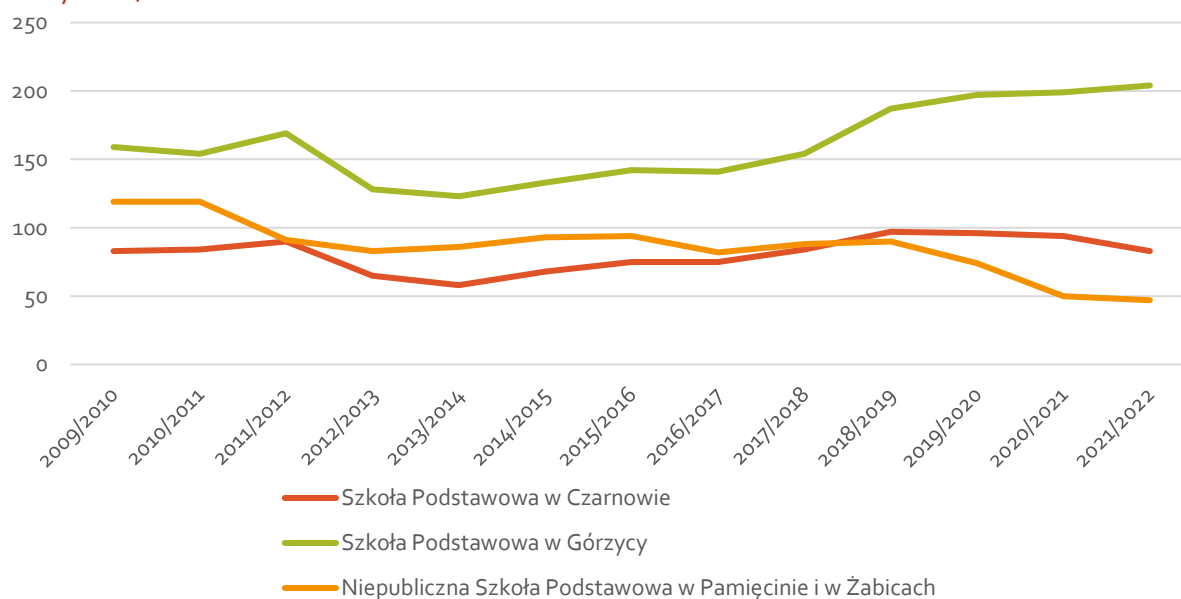
Tabela 17 Liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Górzycy w latach 2009-2022. Źródło: System Informacji Oświatowej

	Szkoła Podstawowa w Czarnowie	Szkoła Podstawowa w Górzycy	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pamięcinie i w Żabicach
2009/2010	83	159	119
2010/2011	84	154	119
2011/2012	90	169	91
2012/2013	65	128	83
2013/2014	58	123	86
2014/2015	68	133	93

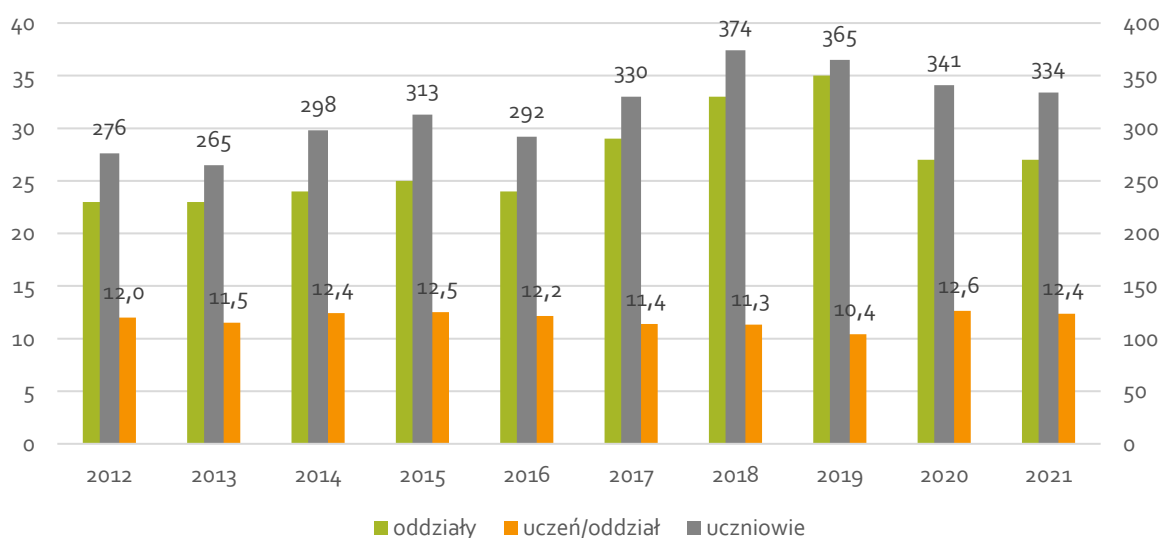
³⁹ Uchwała Nr X.61.2019 Rady Gminy Górzycy z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Górzycy i określenia granic ich obwodów oraz ustalenia sieci prowadzonych przez Gminę Górzycy publicznych przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz jej uzupełnienia o publiczne inne formy wychowania przedszkolnego (Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2019 r., poz. 2404);

2015/2016	75	142	94
2016/2017	75	141	82
2017/2018	84	154	88
2018/2019	97	187	90
2019/2020	96	197	74
2020/2021	94	199	50
2021/2022	83	204	47

Wykres 77 Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2022. Źródło: informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2021/2022

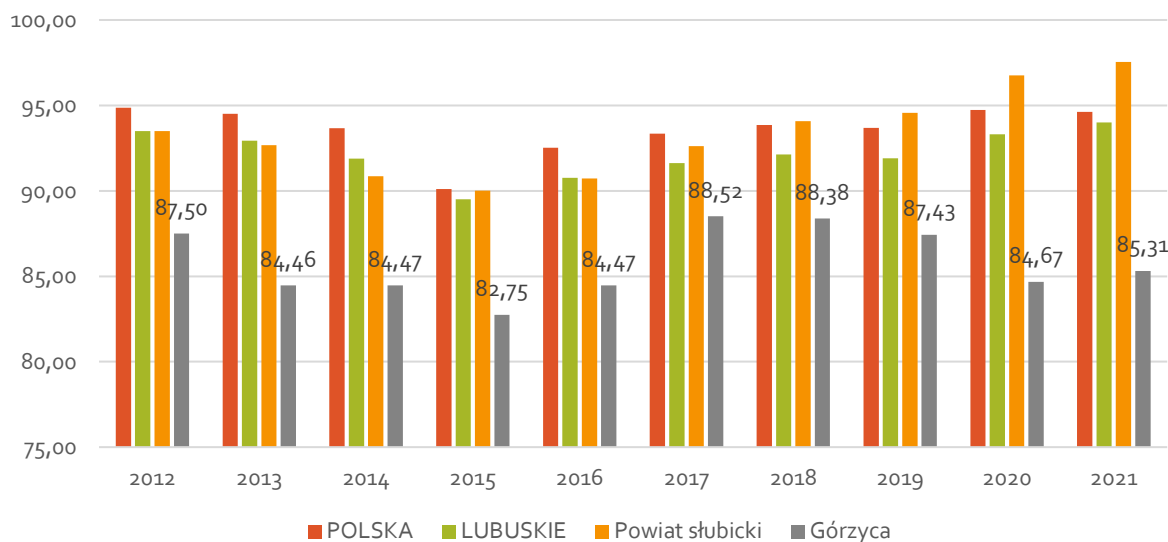

Wykres 78 Liczba oddziałów, uczniów oraz wskaźnik ilości uczniów przypadających na jeden oddział szkół podstawowych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

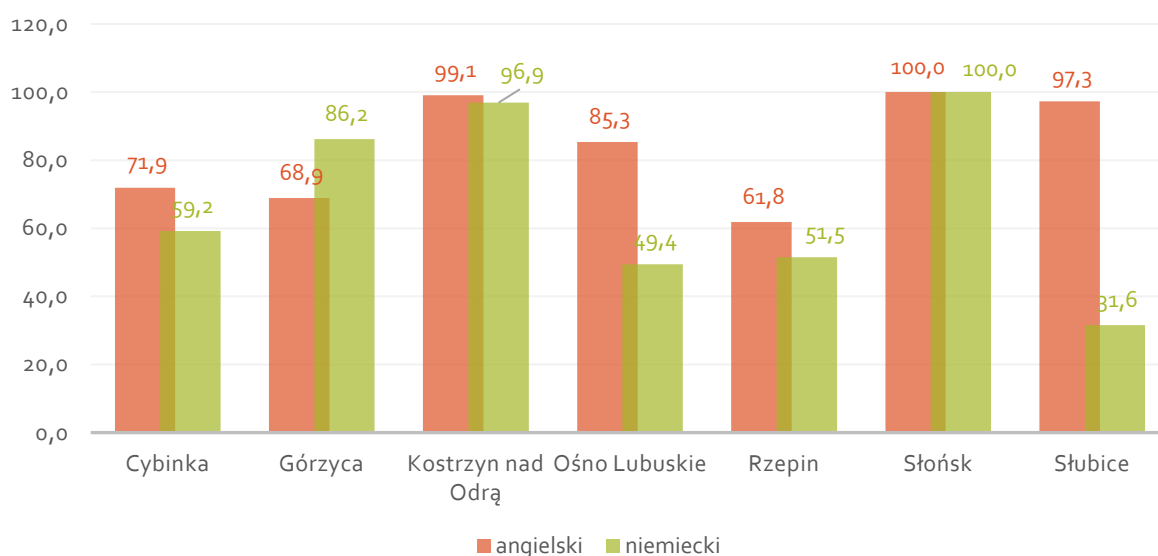
Współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Wykres 79 Zmiany we współczynniku skolaryzacji netto. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021

Współczynnik ten w przypadku gminy Górzycy kształtuje się podobnie jak w przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – znacząco odbiega na minus od porównywanych jednostek. Na terenie obszaru G-7 obserwowane są rosnące współczynniki skolaryzacji netto w największych miejscowościach – Słubicach, Kostrzynie nad Odrą i Rzepinie, które mogą być spowodowane przez różne czynniki. Mogą to być np. dzieci z sąsiednich gmin dojeżdżające do szkół w miejscach pracy rodziców (tłumaczyłoby to jednoczesny wzrost w Kostrzynie i Słubicach przy spadku współczynnika w gminie Górzycy).

Wykres 80 Nauczanie języków obcych na obszarze G-7 - % uczniów uczących się danego języka. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

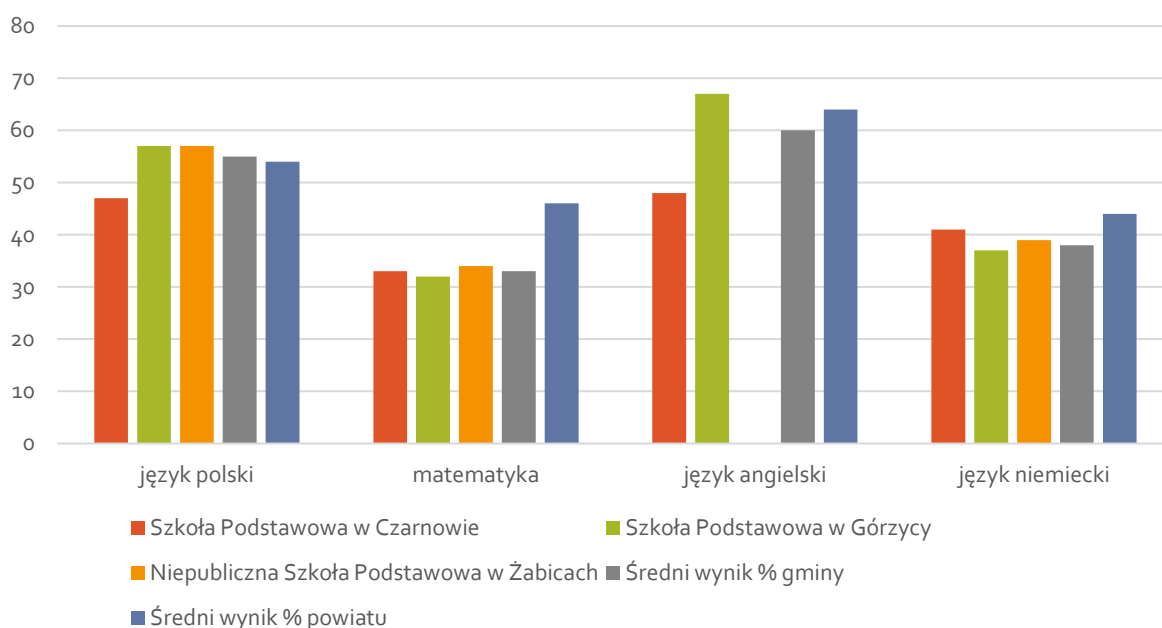
Ciekawe dane przedstawiono na powyższym wykresie. Okazuje się, że w regionie przygranicznym dominującym językiem nauczania w szkołach jest język angielski. Jedyną gminą, w której więcej uczniów

uczęszcza na język niemiecki niż angielski jest gmina Górzycza (choć sam odsetek daje trzeci wynik w regionie).

Wyniki egzaminów

Pewnym wyznacznikiem jakości nauczania w poszczególnych placówkach edukacyjnych może być zestawienie wyników egzaminu ósmoklasisty. Nie mniej jednak przy wyciąganiu wniosków płynących z tych danych należy mieć na uwadze to, czy oddają one faktyczną jakość nauczania czy może umiejętność nauczania zdawania egzaminów. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że ocena danej szkoły może się różnić w zależności od rocznika zdającego dane egzaminy. Pomijając powyższe uwagi na poziomie danych statystycznych trudno o lepszy wyznacznik jakości nauczania w szkołach podstawowych niż wyniki egzaminów.

Wykres 81 Zestawienie średnich wyników procentowych egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022 poszczególnych szkół w porównaniu ze średnimi wynikami gminy i powiatu. Opracowanie własne na podstawie danych: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Biorąc pod uwagę wyniki z roku szkolnego 2021/2022 gmina Górzycza wypada lepiej od średniej powiatu słuńskiego w przypadku języka polskiego. W pozostałych przedmiotach wyniki są niższe. Jak te wyniki mają się do wyników ogólnopolskich? Odpowiedzią na te pytanie mogą być tzw. Przedziały staninowe, czyli statystyczne ujęcie uzyskiwanych przez uczniów wyników. Każdego roku staniny rozkładają się inaczej. Skala staninowa (od ang. standard nine), standardowa dziewiątka – dziewięciostopniowa skala testu psychologicznego znormalizowana tak, aby średnia w populacji wynosiła 5, a odchylenie standardowe 2. Liczba jednostek skali wynosi 9 staninów, natomiast jej zakres wynosi od 1 do 9 stanina.

Zgodnie z przyjętą metodologią staniny zostały opisane następująco:

- 1- Najniższy
- 2- Bardzo niski
- 3- Niski
- 4- Niżej średni
- 5- Średni
- 6- Wyżej średni
- 7- Wysoki
- 8- Bardzo wysoki

9- Najwyższy

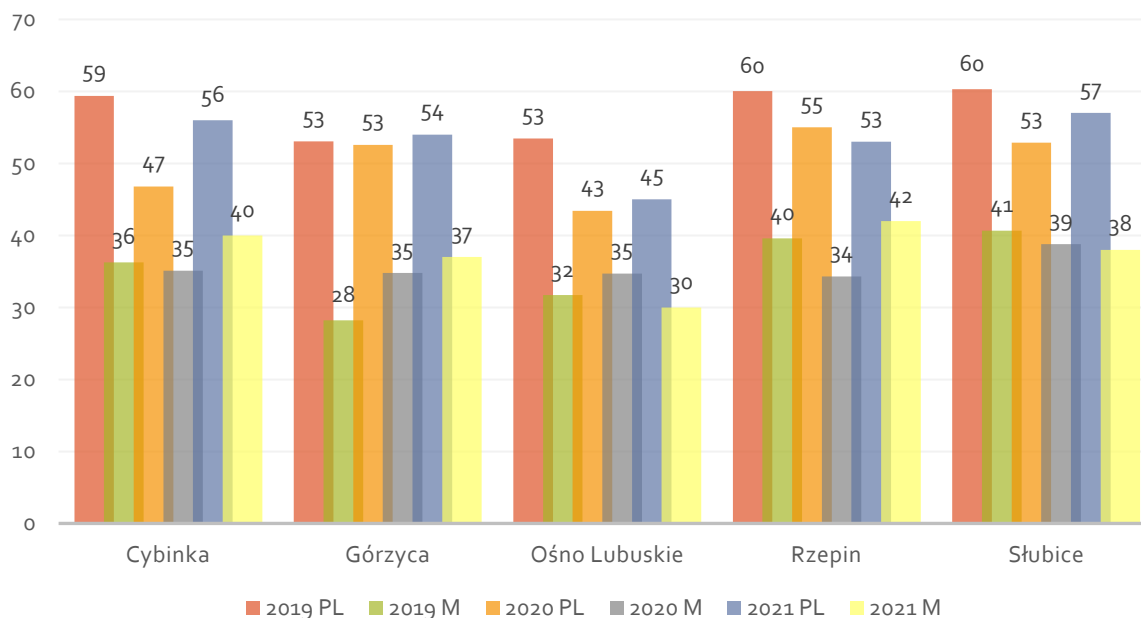
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu opublikowała skalę staninową dla egzaminów w 2022 roku. Szczegóły zaprezentowano w tabeli poniżej. Okazuje się, że w przypadku języka polskiego średni wynik gminy górzycy plasuje się w staninie 4 (niżej średni), matematyka w staninie 2 (bardzo niski), język angielski w staninie 5 (średni) a język niemiecki w staninie 4 (niżej średni).

TABELA 3. SKALA STANINOWA ŚREDNICH WYNIKÓW SZKÓŁ (W %) Z EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2022 R.

Stanin	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
1	8–42	9–31	14–37	16–24
2	43–48	32–40	38–45	25–32
3	49–52	41–46	46–52	33–37
4	53–56	47–52	53–59	38–43
5	57–60	53–58	60–66	44–49
6	61–64	59–64	67–73	50–56
7	65–69	65–71	74–80	57–65
8	70–74	72–79	81–89	66–76
9	75–88	80–97	90–100	77–99

W skali powiatu słubickiego wyniki gminy Górzycy na przestrzeni ostatnich kilku lat dają średnio 3 pozycję w zestawieniu gmin:

Wykres 82 Zestawienie wyników egzaminów 8-klasisty z matematyki (M) i języka polskiego (PL) w latach 2019-2021. Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.

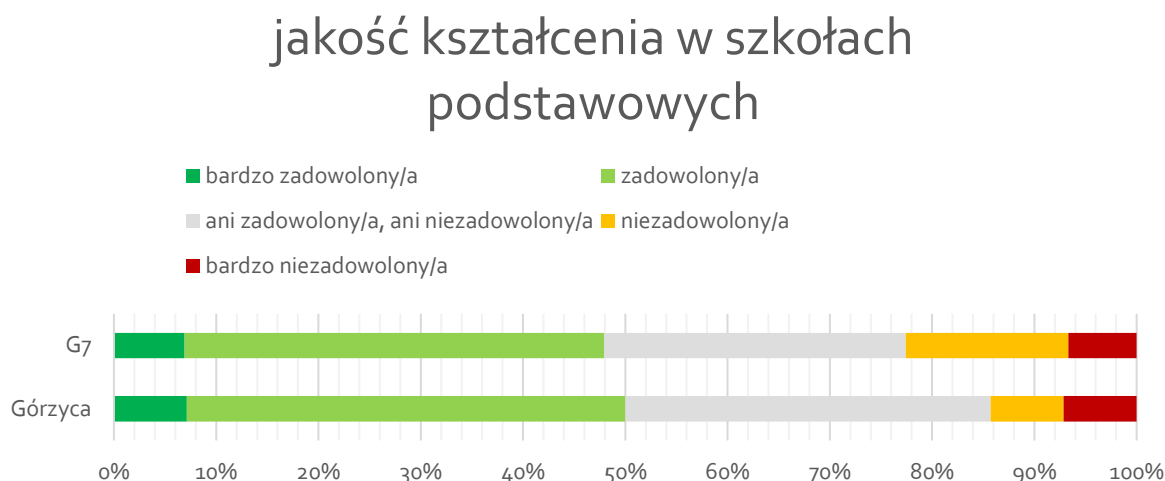

Edukacja w powiecie słubickim nie stoi więc na najwyższym poziomie, bazując na wynikach egzaminu ośmioklasisty. Gmina Górzycy nie jest tutaj niestety wyjątkiem i także notuje słabsze niż średnie wyniki w tych egzaminach.

Mieszkańcy regionu odbierają jednak jakość nauczania w szkołach regionu jako względnie dobrą. W rankingu zadowolenia G-7 kategoria ta uplasowała się na 5 spośród 24 miejsc z wynikiem 3,26 (skala 1-5). Nieco inaczej

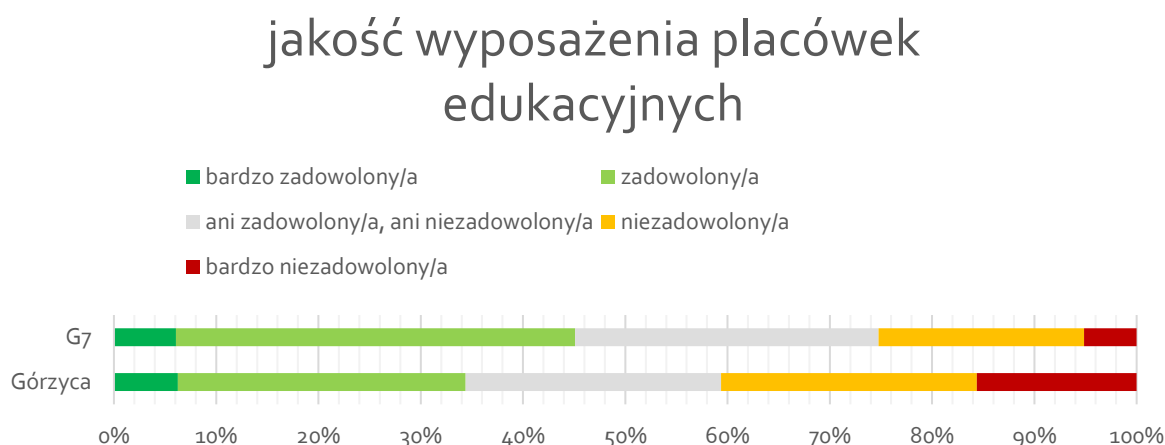
jest w gminie Górzycy, gdzie kategoria ta uplasowała się dopiero na 15 spośród 24 miejsc. Zauważyć przy tym należy, że osiągnięta średnia punktowa mimo to jest wyższa niż na obszarze badania i wyniosła 3,29. Co więcej, spośród osób, które oceniły tę kategorię (32% nie miało żadnego zdania) połowa ma pozytywną opinię na temat jakości kształcenia w szkołach gminy i jest to wynik lepszy niż średnia G-7.

Wykres 83 Ocena zadowolenia z jakości kształcenia w szkołach podstawowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

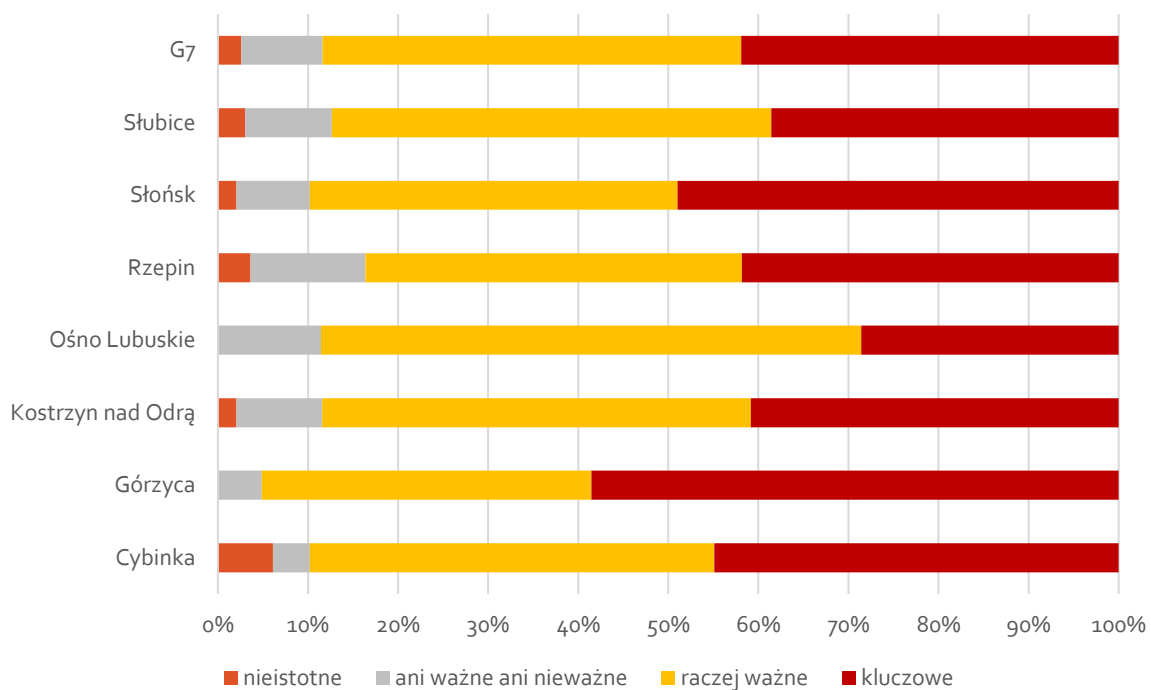
Kolejnym wątkiem omawianego obszaru edukacji jest ocena jakości wyposażenia placówek edukacyjnych. Dokonali jej mieszkańcy w ramach badania ankietowego. Ocena ta jest umiarkowanie pozytywna. Zadowolenie z wyposażenia uplasowało się bowiem na 7 spośród 24 pozycji rankingowych z wynikiem 3,20 (skala od 1-5). W Górzycy wynik 3,22 dawał jednak dopiero 17 pozycję. Przy czym ponad 23% ankietowanych wyraziło brak zdania na omawiany temat. Pod kątem wyposażenia najlepiej oceniane są placówki edukacyjne w największych gminach – Kostrzynie nad Odrą, Słubicach i w Rzepinie. Na drugim biegunie znalazły się: Górzycy, Cybinka i Ośno Lubuskie.

Wykres 84 Ocena zadowolenia z jakości wyposażenia placówek edukacyjnych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Mieszkańcy gminy uważają natomiast (w dużo większej liczbie niż w pozostałych gminach i ogółem na obszarze G-7), że jedną z istotniejszych potrzeb na terenie gminy jest realizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych i rozwijających dla dzieci i młodzieży szkolnej. Uważa tak ponad 95% respondentów,

Wykres 85 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (w kontekście rozwojowym). Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny to termin oznaczający kapitał (jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie), którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści (z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia). Termin ten spopularyzował Robert Putnam, definiując i opisując go w następujący sposób:

„Kapitał społeczny odnosi się [...] do takich cech organizacji społeczeństwa, jak zaufanie, normy i powiązania, które mogą zwiększyć sprawność społeczeństwa ułatwiając skoordynowane działania: "Tak jak i inne postacie kapitału, kapitał społeczny jest produktywny, umożliwia bowiem osiągnięcie pewnych celów, których nie dałoby się osiągnąć, gdyby go zabrakło [...] Na przykład grupa, której członkowie wykazują, że są godni zaufania i ufają innym będzie w stanie osiągnąć znacznie więcej niż porównywalna grupa, w której brak jest zaufania [...] We wspólnocie rolników [...], w której rolnikowi inni pomagają ułożyć w stogach siano i gdzie narzędzia są powszechnie pożyczane, kapitał społeczny pozwala każdemu z farmerów na wykonywanie swojej pracy z mniejszym nakładem kapitału fizycznego w formie narzędzi i wyposażenia". Spontaniczna współpraca jest łatwiejsza dzięki społecznemu kapitałowi”⁴⁰

Z diagnozy na potrzeby krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS2030) wynika, że w Polsce z kapitałem społecznym wiążą się następujące problemy, zagadnienia i wyzwania. Są to m.in.:

- Niski poziom kapitału społecznego należy uznać za jedną z najpoważniejszych barier rozwojowych mających wpływ na niski poziom innowacyjności kraju.
- Kapitał społeczny jest zasobem ułatwiającym współpracę w ramach określonej grupy lub między grupami.
- Poziom kapitału społecznego przekłada się pozytywnie na istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego elementy i czynniki
- Mimo stosunkowo zadowalającego poziomu kapitału nieformalnego (rodzinnego i towarzysko-sąsiedzkiego), widoczne są w Polsce deficyty w zakresie kapitału stowarzyszeniowego.
- Poziom zaufania w Polsce na tle innych państw jest stosunkowo niski

Badając kapitał społeczny gminy Górzycy skupiono się na następujących jego aspektach:

- Działalność organizacji pozarządowych i zaangażowanie społeczności lokalnej
- Relacje międzysąsiedzkie
- Aktywność obywatelska

Organizacje pozarządowe i wolontariat

Na terenie gminy Górzycy działa kilka organizacji, których siła, znaczenie, skala działalności, doświadczenie oraz potencjał finansowy jest znaczący. Są to: Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie „Humanitas”, Fundacja Kształcenia Kreatywnego, LGD Zielona Dolina Odry i Warty, Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty oraz dwie organizacje, które przeniosły swoje siedziby na teren gminy stosunkowo niedawno – Klub Przyrodników (którego Stacja Terenowa w Owczarach działa tutaj już kolejną dekadę) i Fundacja Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych. Większość z wymienionych organizacji działa w obszarze przyrodniczym i ochrony środowiska, co biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy jest obszarem o wysokim potencjale do współdziałania. Co więcej Klub Przyrodników oraz Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty to bez wątpienia jedne z najważniejszych organizacji przyrodniczych w Polsce. Prawdopodobnie nie ma w kraju drugiej jednostki samorządu

⁴⁰ Robert Putnam, Robert Leonardi, Rafaella Y Nanetti: Demokracja w działaniu : tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak ; Warszawa : Fundacja im. Stefana Batorego, 1995.

terytorialnego, w której na jednego mieszkańca przypadałoby tak wiele, tak znaczących organizacji pozarządowych.

Wg danych Krajowego Rejestru Sądowego na terenie gminy Górzycy siedzibę ma 11 organizacji pozarządowych wpisanych do rejestru. Brakuje na tej liście Fundacji Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych, która formalnie siedziby jeszcze nie przeniosła z sąsiednich Słubic. Są to:

Tabela 18 Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS, mających siedzibę na terenie gminy Górzycy. Źródło: www.ems.gov.pl

Nr KRS	Nazwa organizacji	siedziba	Status OPP
0000022399	KLUB PRZYRODNIKÓW	OWCZARY	NIE
0000039352	KLUB SPORTOWY "ODRA" GÓRZYCA	GÓRZYCA	NIE
0000058275	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W CZARNOWIE	CZARNÓW	NIE
0000062523	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GÓRZYCY	GÓRZYCA	NIE
0000072912	POLSKO-NIEMIECKIE STOWARZYSZENIE "HUMANITAS"	GÓRZYCA	TAK
0000248477	STOWARZYSZENIE "FORT ŻABICE"	GÓRZYCA	NIE
0000260311	"FUNDACJA ZIELONEJ DOLINY ODRY I WARTY"	GÓRZYCA	TAK
0000305591	GÓRZYCKI KLUB TENISOWY "SMECZ"	GÓRZYCA	NIE
0000354054	"ZIELONA DOLINA ODRY I WARTY"	GÓRZYCA	NIE
0000370124	"FUNDACJA KSZTAŁCENIA KREATYWNEGO"	PAMIĘCIN	TAK
0000972108	STOWARZYSZENIE SPORTOWE SALIS SZKÓŁKA PIŁKARSKA	GÓRZYCA	NIE

Liczba organizacji to wielkość bezwzględna. Dane te stają się porównywalne w momencie przeliczenia ich na 1000 mieszkańców. Okazuje się, że biorąc pod uwagę tylko gminy powiatu słubickiego aktywność obywatelska w gminie Górzycy plasuje się na ostatnim miejscu z wynikiem 2,56 organizacji na 1000 mieszkańców.

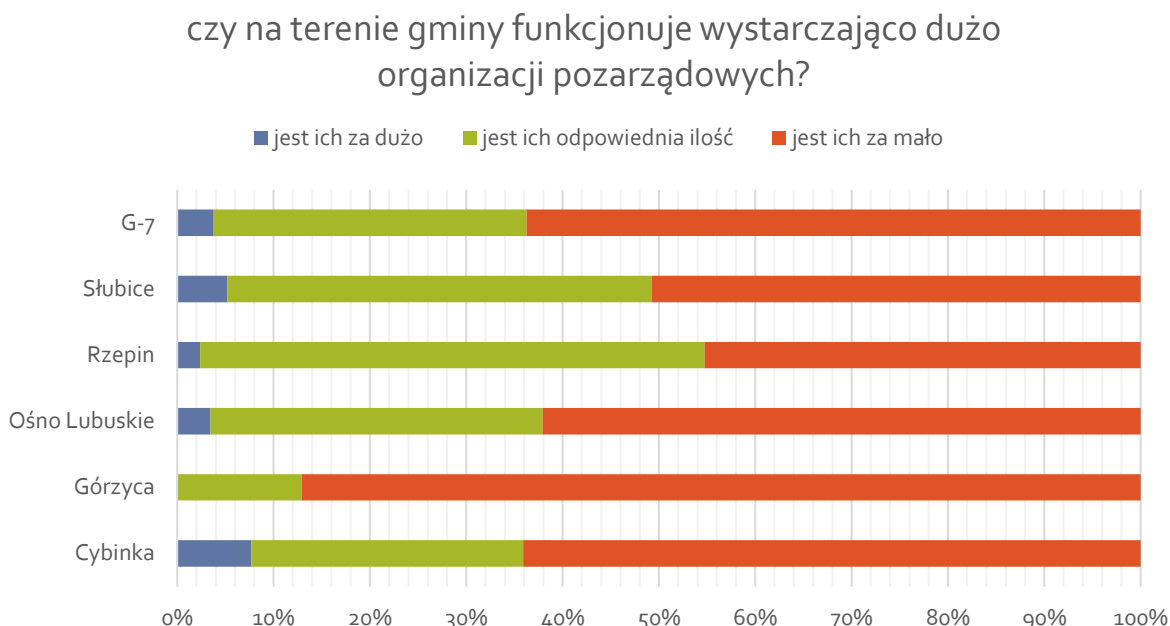
Wykres 86 Ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Opracowanie własne na podstawie danych KRS oraz powiatu słubickiego.

Dane liczbowe nie zawsze w pełni oddają skalę aktywności społecznej. Jedna, prężna organizacja może być bowiem bardziej wartościowa od 5 mniej aktywnych. Dlatego o ocenę ilości organizacji pozarządowych na

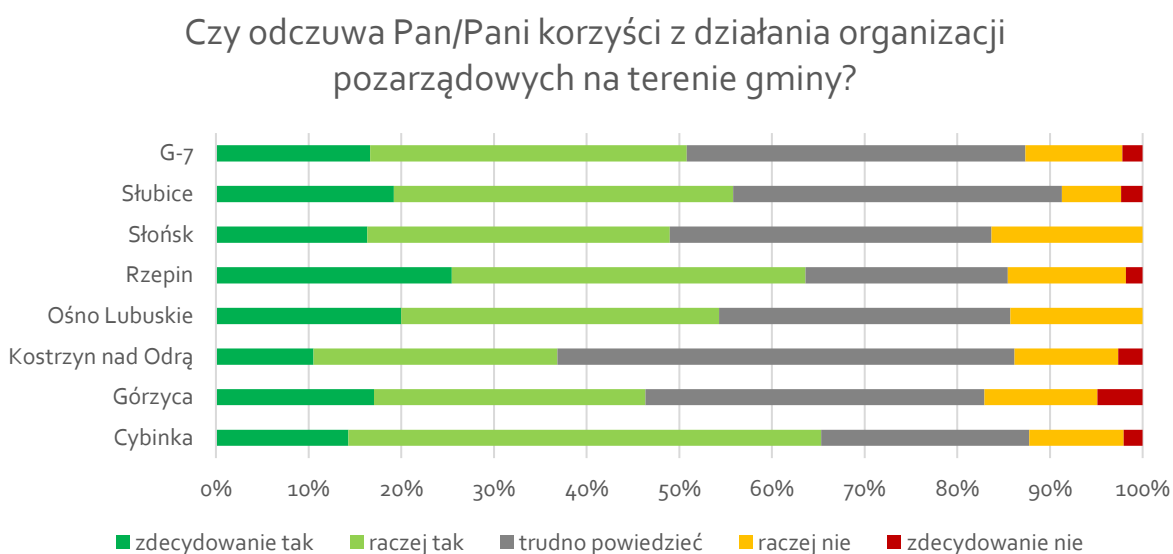
terenie gminy oraz odczuwalnych korzyści z ich działalności zapytano mieszkańców – uczestników badania ankietowego.

Wykres 87 Rozkład odpowiedzi na pytanie o ilość organizacji pozarządowych na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Rozkład odpowiedzi na powyższe pytanie częściowo koreluje z danymi statystycznymi na temat organizacji. Najwięcej mieszkańców gminy Górzycza (w której ilość organizacji przypadających na 1 mieszkańca wypada nisko) uważa, że jest tych organizacji zbyt mała ilość. Może to wskazywać na dostrzeganie przez mieszkańców korzyści z funkcjonowania tego sektora i przeświadczenie o tym, iż korzyści te byłyby jeszcze większe gdyby liczba organizacji także była większa.

Wykres 88 Ocena korzyści z funkcjonowania na terenie gminy organizacji pozarządowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

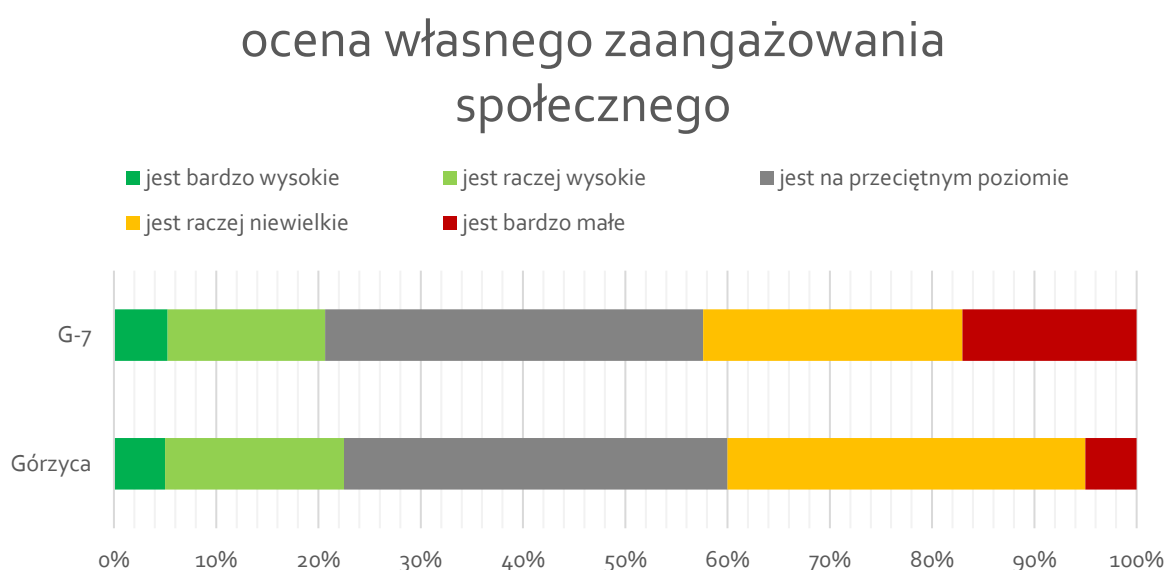
Okazuje się jednak, iż wyniki badania ankietowego nie potwierdzają tej tezy. Odczuwanie korzyści z działania organizacji pozarządowych jest w pewnym stopniu skorelowane jednak z ilością organizacji. Może to z kolei wynikać z faktu, iż większa ilość organizacji może zagospodarować więcej obszarów życia publicznego. W przypadku Górzycy zdecydowana większość organizacji działa w obszarze sportu i przyrody. Nie każdy respondent może jednak być zainteresowany tymi obszarami i w związku z tym nie odczuwa korzyści z działania tych NGO.

Dla organizacji pozarządowych z gminy istnieje możliwość uzyskania lokalnego wsparcia zadań publicznych czy też realizacji mini projektów z kilku źródeł. Są to budżety jednostek samorządowych na realizację zadań publicznych (gmina, powiat, województwo). Ponadto teren gminy obejmują działaniami dwa podmioty pozarządowe, które dysponują środkami, które mogą służyć aktywizacji społeczeństwa lokalnego oraz realizacji miniprojektów. Są to: Fundacja na rzecz Collegium Polonicum oraz Lokalna Grupa Działania Zielona Dolina Odry i Warty. Pierwsza z organizacji, mająca siedzibę w Słubicach, prowadzi kilka programów skierowanych do organizacji z regionu: sektor 3 Słubice czyli miejsce wsparcia merytorycznego i infrastrukturalnego dla słubickich organizacji (warto tę informację zestawzić z wykresem dot. ilości organizacji w każdej z gmin) – jest to jedyny taki ośrodek w okolicy. Ponadto fundacja co roku organizuje konkurs z minidotacjami (do 6000 zł) dla m.in. organizacji z Górzycy. Ostatnim dużym przedsięwzięciem jest Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej z dotacjami i wsparciem dla spółdzielczości socjalnej i podmiotów ekonomii społecznej.

LGD ZDOW realizuje natomiast Lokalną Strategię Rozwoju. Przedsięwzięcia, na które organizowane są konkursy finansowane są ze środków PROW. Mogą brać w nich udział także organizacje pozarządowe, szczególnie w partnerstwach z samorządami.

Do działania organizacji pozarządowych niezbędne są zasoby ludzkie. W zdecydowanej większości organizacji aktywność opiera się na pracy wolontarystycznej i zaangażowaniu swojego prywatnego czasu przez mieszkańców. Zapytano więc uczestników badania o ocenę własnego zaangażowania społecznego. Wyniki wskazują na to, że jest tutaj spore pole do poprawy a mieszkańcy regionu oceniają swoje zaangażowanie dosyć krytycznie. Nie inaczej jest w Górzycy, której wyniki wpisują się w wyniki całego G-7 a 40% respondentów uważa, że zaangażowanie to jest niewielkie lub bardzo małe.

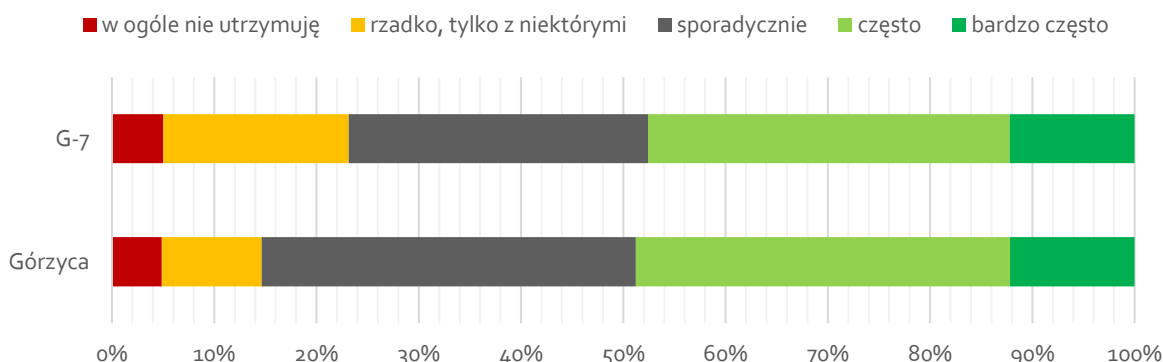
Wykres 89 Rozkład odpowiedzi dot. oceny własnego zaangażowania społecznego. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Zaangażowanie społeczne, oprócz działalności w organizacjach pozarządowych może mieć również wymiar lokalnej współpracy między sąsiadami czy też zainteresowania sprawami lokalnego samorządu. O oba te wątki zapytano respondentów badania. W pierwszym z nich zapytano o to jak często utrzymują kontakty dobrosąsiedzkie. To z kontaktów dobrosąsiedzkich może wywalać się współpraca, inicjatywa i energia społeczna do działań na rzecz „małej ojczyzny”.

Wykres 90 Rozkład odpowiedzi na pytanie o częstotliwość utrzymywania kontaktów dobrosąsiedzkich. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.

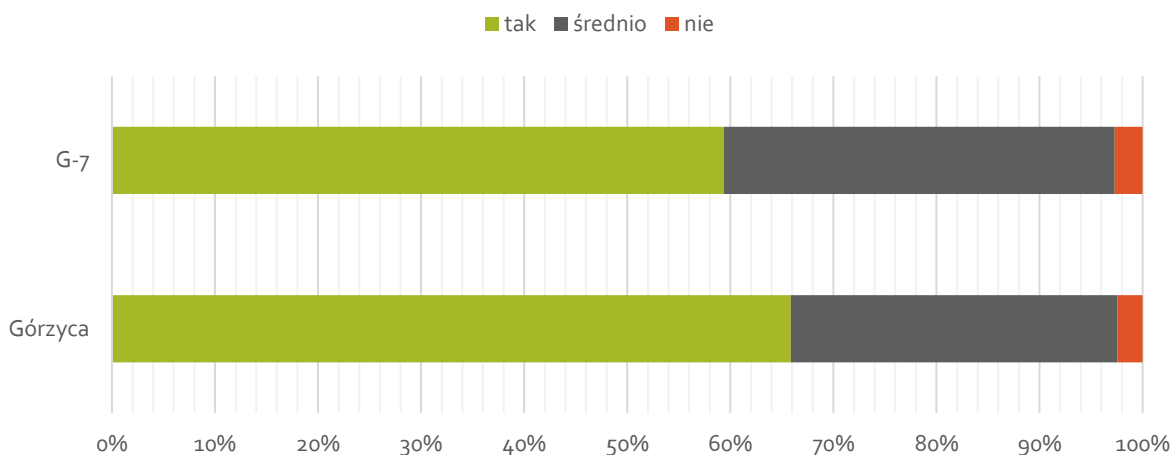
Jak często utrzymują państwo kontakty dobrosąsiedzkie

Okazuje się, że blisko połowa respondentów utrzymuje częste i bardzo częste kontaktu ze swoimi sąsiadami. W tej kategorii odpowiedzi Górzycy wypada podobnie jak G-7. Natomiast analizując odpowiedzi negatywne okazuje się, że sytuacja tutaj jest lepsza niż ogólnie na terenie porozumienia. Relacje międzysąsiedzkie w małych miejscowościach sprzyjają podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz dobra wspólnego, warto więc dołożyć wszelkich starań aby stworzyć warunki do ich nawiązywania, rozwoju i pielęgnacji. Dobrym przykładem takich starań jest cykliczna impreza dla mieszkańców gminy – Igrzyska Sołectw.

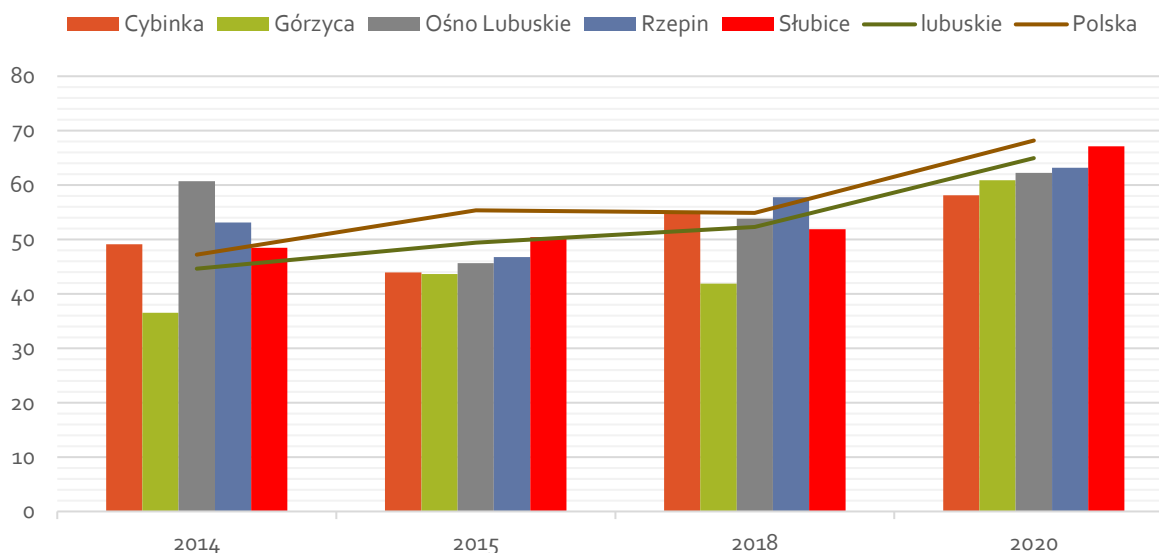
Zainteresowanie sprawami samorządowymi mieszkańcy wyrażali także poprzez odpowiedź na pytanie o zainteresowanie życiem i wydarzeniami w gminie. W tym przypadku wyniki są jednoznaczne – mieszkańcy gminy interesują się sprawami samorządowymi. W najmniejszym stopniu ma to miejsce w Słubicach ale w przypadku każdej z gmin ponad 95% ankietowanych wyrażało mniejsze lub większe ale jednak zainteresowanie sprawami wspólnotowymi.

Czy interesuje się Pan/Pani życiem i wydarzeniami w gminie

Kolejnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest frekwencja w wyborach. Analizie poddano 4 wydarzenia wyborcze z ostatniej dekady. Na poniższym wykresie przedstawiono frekwencje dla każdej z gmin powiatu słubickiego w porównaniu z frekwencją ogólnokrajową oraz województwa lubuskiego. Trudno wyłonić frekwencyjnego lidera. W ostatnich wyborach były nim Słubice. W poprzednich głosowaniach samorządowych Słubice zostały wyprzedzone przez Rzepin, Ośno Lubuskie i Cybinkę. W wyborach prezydenckich z 2015 znów Słubice były najlepsze, podczas gdy w najstarszych badanych wyborach samorządowych znów były słabsze od Ośna Lubuskiego, Rzepina czy Cybinki. Na podstawie przedstawionych poniżej danych wnioskować można, że sprawy lokalne, samorządowe, są w większym stopniu obiektem zainteresowań i aktywności obywatelskiej w mniejszych gminach regionu. Kolejnym niezaprzeczalnym faktem jest to, że zazwyczaj najslabiej na polu frekwencyjnym wygląda Górzycy. Ze względu na to, że frekwencja województwa lubuskiego jest zazwyczaj niższa niż frekwencja krajowa to gminy powiatu zdecydowanie lepiej wyglądają w porównaniu z resztą województwa niż w porównaniu z krajem.

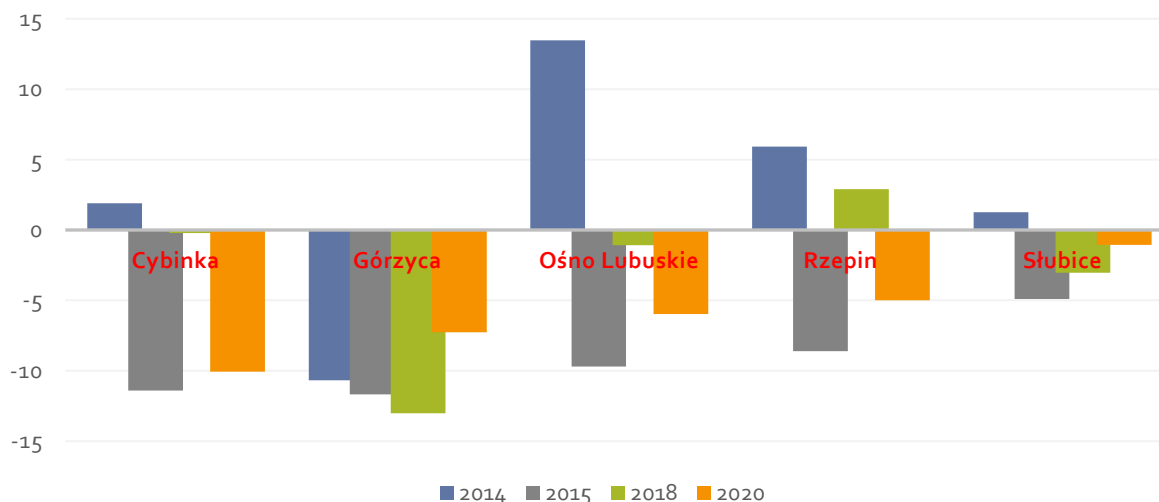
Frekwencja w wyborach samorządowych i prezydenckich

Badając odchylenie od średniej krajowej nie sposób pominąć obserwacji, iż jedynie w przypadku wyborów samorządowych w gminach powiatu notowane były frekwencje wyższe niż krajowe. Stało się tak w 2014 roku podczas wyborów samorządowych w Cybince, Ośnie Lubuskim, Rzepinie i Słubicach oraz w 2018 roku (także podczas wyborów samorządowych) ponownie w Rzepinie. W przypadku wyborów prezydenckich żadna z gmin nie zanotowała wyniku lepszego niż ogólnopolski, przy czym należy zauważyć, że odchylenia z wyborów na wybory są coraz mniejsze, co jest zjawiskiem pozytywnym choć w najmniejszym stopniu zjawisko to dotyczy Górzycy.

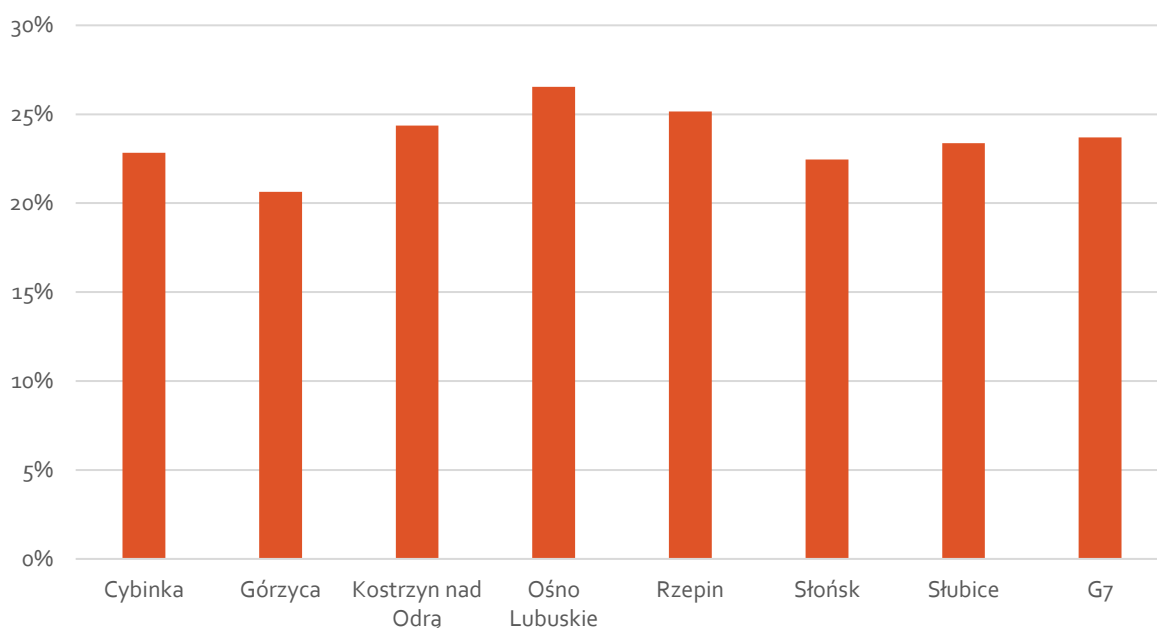
Wykres g3 Frekwencja w wyborach samorządowych (2014, 2018) i prezydenckich (II tura) (2015, 2020) – odchylenie od frekwencji krajowej. Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Odchylenie od frekwencji ogólnopolskiej

Ciekawostką z obszaru kapitału społecznego jest informacja o tym jak bardzo spolaryzowani byli mieszkańcy poszczególnych gmin w wyrażaniu swoich opinii. Zsumowano wszystkie odpowiedzi neutralne w 24 kategoriach oceny jakości życia i sprawdzono jaki odsetek udzielanych odpowiedzi stanowiły one w każdej gminie. Najmniejsza ilość wskazań oznaczać może najbardziej spolaryzowaną społeczność. W tak sporządzonym rankingu liderem okazuje się być Górzycą, gdzie odsetek odpowiedzi neutralnych był wyraźnie niższy niż w pozostałych gminach G-7, co można zaobserwować na poniższym wykresie.

Wykres 94 Odsetek odpowiedzi neutralnych w pytaniach o zadowolenie mieszkańców z 24 obszarów życia publicznego. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

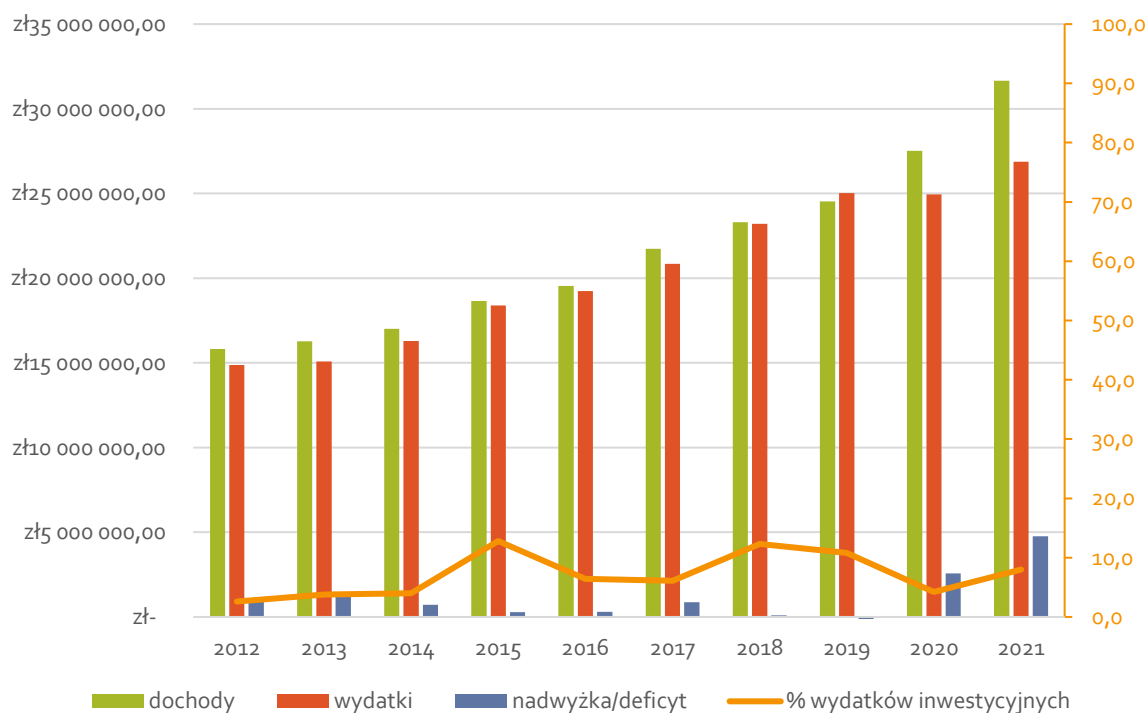
Warto także wspomnieć o podejmowanych przez organizacje pozarządowe z terenu gminy inicjatywach, które mogą podnieść kapitał społeczny gminy. Są to po pierwsze inicjatywy partnerskie dwóch lub więcej organizacji pozarządowych. Przykładem może być projekt „Przyroda na zboczu Doliny” realizowany na terenie gminy przez partnerstwo Klubu Przyrodników i Fundacji Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych. Projekt ten wygenerował m.in. cykliczną imprezę „Festiwal Przyrodniczy Szumiące Trawy” opisywaną w poprzednich rozdziałach. Innym przykładem może być współpraca tych organizacji przy próbie stworzenia na terenie gminy Uniwersytetu Ludowego, wyrażonej aplikacją w konkursie organizowanym przez Narodowy Instytut Wolności. W 2023 roku do utworzenia uniwersytetu zabrakło 1 pkt na liście rankingowej, ale warto wspierać tę inicjatywę w kolejnych latach. Kolejnym przykładem mogą być środki pozyskane na rozwój społeczności lokalnej przez LGD Zielona Dolina Odry i Warty oraz Fundację Zielona Dolina Odry i Warty, które to organizacje działając równolegle zdobyły środki zewnętrzne z projektów unijnych i z funduszy norweskich na łączną kwotę przekraczającą 7 mln zł.

Jeśli zaś chodzi o współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi to opiera się ona o roczny program współpracy, który poddawany jest każdorazowo konsultacjom społecznym, podczas których zazwyczaj nie wpływają żadne uwagi. Na tej podstawie gmina ogłasza co roku konkurs na zadanie publiczne w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Od co najmniej 2016 roku kwota przyznawana klubom sportowym oscyluje pomiędzy 80 a 90 tys. zł. Do 2022 w podziale środków uczestniczyły 3 organizacje: KS „Odra” Górzycą, KS „Walka” Czarnów oraz Górzycycki Klub Tenisowy „Smecz”.

FINANSE

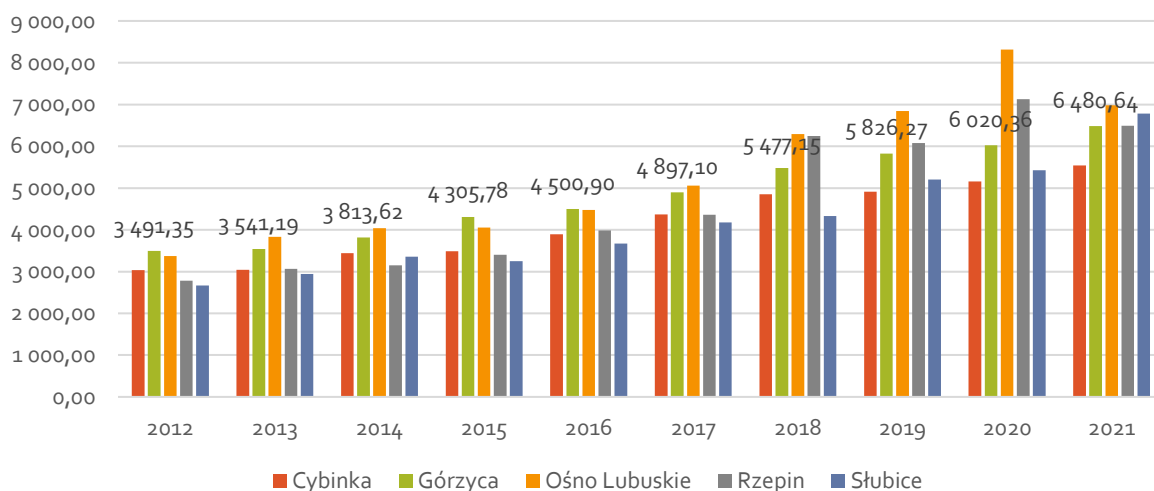
Budżet gminy Górzycy rośnie. W latach 2012-2021 znacząco wzrosły dochody gminy. Wzrost ten przewyższa 100%. Jednocześnie rosły także wydatki choć w tempie nieco niższym niż dochody. Zaowocowało to nadwyżką budżetową w każdym roku, z czego w 2021 na poziomie ponad 4,7 mln zł. Zaznaczyć należy, że pobieżne spojrzenie na zestawienie zaprezentowane na poniższym wykresie może być mylące. Często bowiem, szczególnie w mniejszych gminach, podczas znaczących inwestycji pojawia się nadwyżka wydatków nad dochodami. I odwrotnie – pojawienie się wyraźnych nadwyżek związane może być z brakiem istotnych inwestycji. Potwierdzenie tej hipotezy znajdujemy nakładając na poniższy wykres strukturę wydatków z uwzględnieniem udziału wydatków inwestycyjnych w całości budżetu (pomarańczowa linia). Jedynie w nielicznych latach wydatki inwestycyjne stanowiły około 10% budżetu, w pozostałych latach udział ten był mniejszy. Dla porównania – w gminie Rzepin (dwukrotnie większej niż Górzycy) trzykrotnie wartość ta sięgnęła ponad 20% budżetu. Jednak w pozostałych latach utrzymuje się na zbliżonym do Górzycy poziomie.

Wykres 95 Dochody i wydatki gminy Górzycy ogółem (skala lewa). % udziału w budżecie wydatków inwestycyjnych (skala prawa).
Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

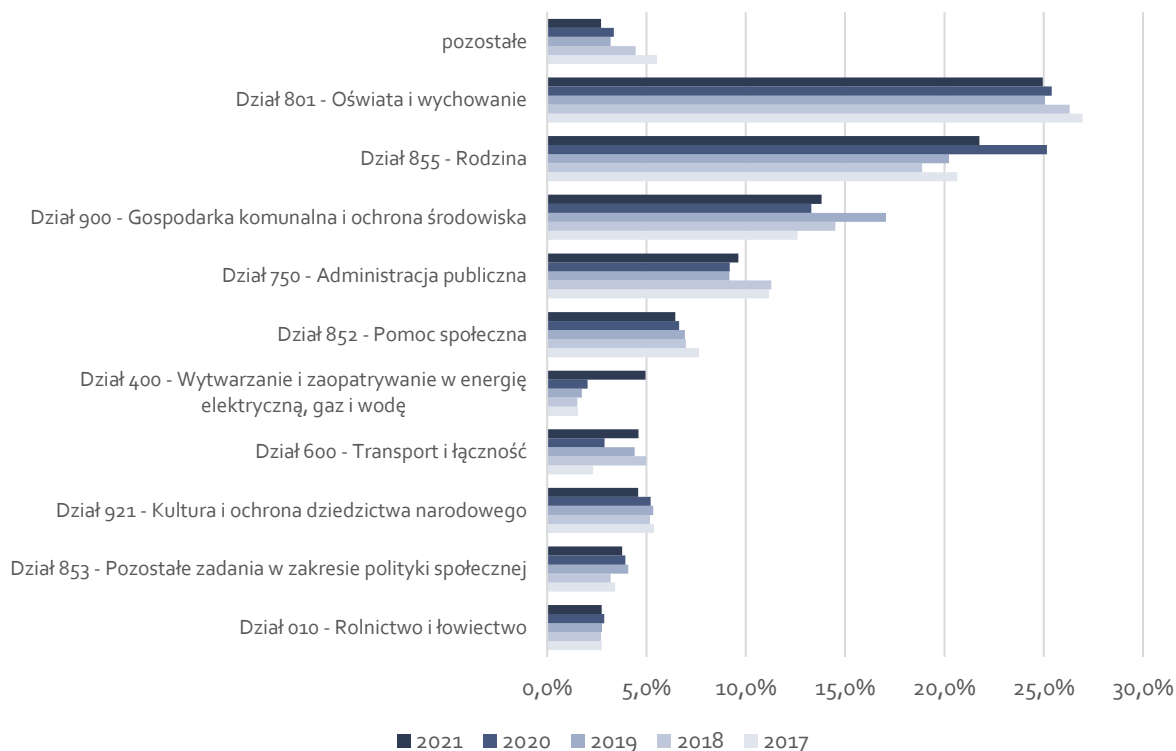
Rząd wielkości wydatków gminy na poziomie ok 27 mln zł trudny jest do interpretacji ze względu na brak skali porównawczej. Porównanie takie z pewnością ułatwia przeliczenie wydatków na 1 mieszkańca. Okazuje się, że w gminie Górzycy wynosiły one na koniec 2021 roku 6480 zł, podczas gdy średnia ogólnopolska jest blisko 400 zł wyższa (podczas gdy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest o ok. 400 zł wyższy. Porównując te wydatki z gminami powiatu słuńskiego okazuje się, że w przeliczeniu na mieszkańca aktualnie gmina Górzycy wydaje tyle samo co Rzepin i niewiele mniej niż Słubice. Warto też nadmienić, iż w poprzednich latach bywała nawet liderem zestawienia i za każdym razem była w pierwszej trójce.

Wykres 96 Wydatki gminy Górzycy w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wariant porównawczy z pozostałymi gminami powiatu słuńskiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

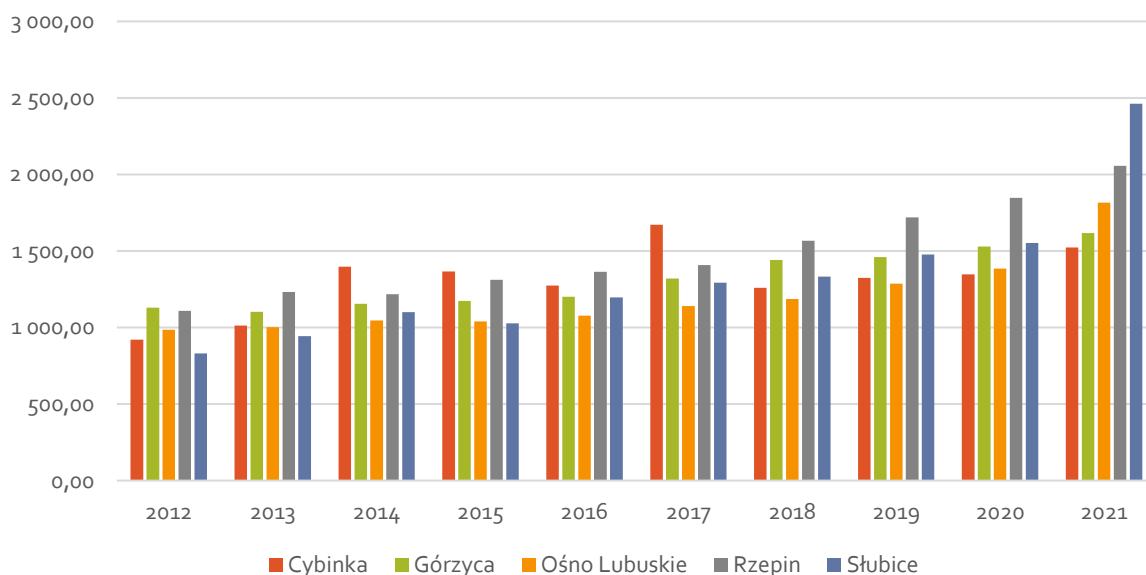
Biorąc pod uwagę rodzaje wydatków w gminie to najwięcej funduszy pochłania obszar oświaty i wychowania. Co roku jest to około 25% wartości wszystkich wydatków. Od 2017 roku drugą pod kątem ilości wydatków pozycją stała się rodzina co ma związek z wypłatami świadczeń z programu 500+. Pozostałe kategorie wydatków stanowią aktualnie mniej niż 15% budżetu i poza kategorią związaną z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w media (dwukrotny wzrost wydatków względem roku poprzedniego) utrzymują się na w miarę stabilnym poziomie. Warty odnotowania jest systematyczny spadek udziału wydatków budżetowych w pozycji administracja publiczna.

Wykres 97 Wydatki gminy Górzycy w najważniejszych (powyżej 2% wydatków) kategoriach budżetowych. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

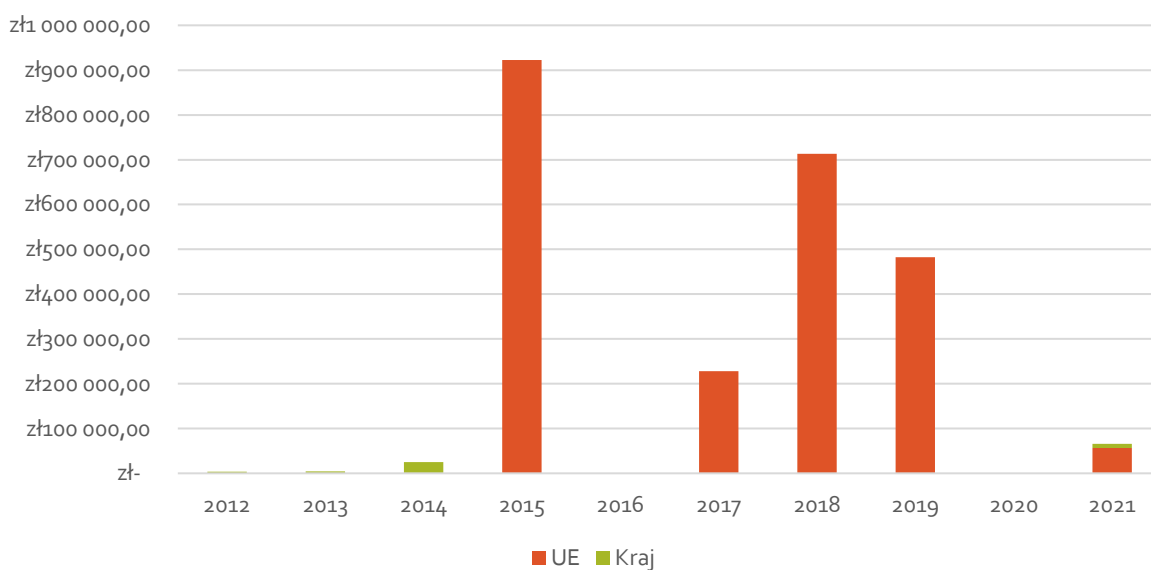

Biorąc pod uwagę najważniejszą kategorię wydatkową gminy warto poddać ją analizie porównawczej względem pozostałych gmin powiatu. Okazuje się, że w 2021 roku odsetek wydatków na oświatę i wychowanie rósł wraz z wielkością gminy – i tak największa gmina Słubice wydawała w przeliczeniu na 1 mieszkańca blisko 2500 zł, podczas gdy Górzycy blisko 900 zł mniej.

Wykres 98 Wydatki gminy Górzycy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w dziale oświaty i wychowanie. Wariant porównawczy z pozostałymi gminami powiatu słubickiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021

Ważnym elementem budżetu są środki unijne pozyskane na realizację projektów rozwijających gminę zarówno pod kątem infrastrukturalnym jak i społecznym. Największą ilość środków spożytkowano w 2015 roku, gdzie wkład środków UE w projekty realizowane w gminie Górzycy sięgnął ponad 900 tys. zł. W kolejnych latach również pozyskano znaczące środki (łącznie 2,4 mln zł co np. w porównaniu z gminą Rzepin jest więcej o ponad 1 mln zł).

Wykres 1 Struktura wiekowa uczestników badania.	11
Wykres 2 Struktura wykształcenia respondentów.	11
Wykres 3 Rozkład odpowiedzi na pytanie o to jak długo respondent zamieszkuje na terenie gminy.	12
Wykres 4 Kierunki wykorzystania powierzchni gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2024	14
Wykres 5 Suma opadów i ilość dni z opadem większym niż 10 mm na stacji Słubice w latach 1951-2020. Źródło: IMGW	19
Wykres 6 Średnia ilość kursów komunikacji publicznej przypadająca na jedną miejscowość w gminie. Opracowanie własne na podstawie rozkładów jazdy e-podróżnik.pl dla 9.03.2022.	24
Wykres 7 Poziom zadowolenia z transportu publicznego na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych.	25
Wykres 8 Poziom zadowolenia z dostępu do Internetu. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych.	25
Wykres 9 Porównanie penetracji budynków szybkim Internetem w 5 gminach powiatu słubickiego oraz prognoza przyszłego pokrycia. Opracowanie własne na podstawie danych UKE.....	27
Wykres 10 Najbardziej wyraziste elementy/czynniki wpływające na życie w "G-7". Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Podane wartości to % wszystkich udzielonych przez mieszkańców gminy odpowiedzi (mogli udzielać max 3).	29
Wykres 11 Zadowolenie mieszkańców z faktu mieszkania na terenie swojej gminy. Porównanie - obszar G-7 i Gmina Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne.	30
Wykres 12 Ranking zadowolenia z kategorii życia publicznego w gminie Górzycy. Opracowanie własne	31
Wykres 13 Dynamika zmian w liczbie ludności w wariancie porównawczym. Rok 2012 = 100%. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL na dzień 31.12.2021	34
Wykres 14 Udział ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w ogólnej liczbie ludności gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL na dzień 31.12.2021	34
Wykres 15 Udział ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w ogólnej liczbie ludności gminy Górzycy w porównaniu z sytuacją w Polsce. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL na dzień 31.12.2021	35
Wykres 16 Wskaźnik obciążenia demograficznego w ujęciu porównawczym. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	35
Wykres 17 Struktura demograficzna ludności gminy Górzycy. Opracowanie własne, dane za NSP2021.	36
Wykres 18 Prognozowana liczba ludności gminy Górzycy ogółem. Prognoza z 2015 roku obejmująca lata 2016-2030. Opracowanie własne na podstawie danych GUS	37
Wykres 19 Prognozowana liczba ludności gminy Górzycy w poszczególnych grupach funkcjonalnych. Prognoza z 2015 roku obejmująca lata 2016-2030. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	37
Wykres 20 Liczba zgonów na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	38
Wykres 21 Dynamika zmian w liczbie zgonów w latach 2012-2021. Rok 2012 = 100%. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	38

Wykres 22 Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	39
Wykres 23 Saldo migracji i przyrost naturalny w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	39
Wykres 24 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru regon w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	41
Wykres 25 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS- BDL wg stanu na 31.12.2021	42
Wykres 26 Podmioty wg sekcji PKD 2007 w relacji do wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Górzycy. Porównanie 2012 i 2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	42
Wykres 27 Wykres 27 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2012-2021 w podziale na płeć. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	43
Wykres 28 Udział Górzycy w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych na terenie powiatu słubickiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	44
Wykres 29 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012- 2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021 ..	44
Wykres 30 Liczba pracujących na 1000 mieszkańców ogółem w latach 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	46
Wykres 31 Charakterystyka wielkości gospodarstw rolnych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 - GUS	48
Wykres 32 Udział terenów zielonych w powierzchni gminy ogółem. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	53
Wykres 33 Nasadzenia i ubytki drzew w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS- BDL wg stanu na 31.12.2021	54
Wykres 34 Ocena istotności potrzeby zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	54
Wykres 35 Ocena istotności potrzeby poprawy stanu środowiska/przyrody. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	55
Wykres 36 Ocena istotności potrzeby niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	55
Wykres 37 Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji jako % ogółu budynków mieszkalnych ogółem. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	56
Wykres 38 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	57
Wykres 39 Liczba imprez kulturalnych na przestrzeni lat 2011-2020. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.	64
Wykres 40 Liczba uczestników imprez (w przeliczeniu na 1 000 osób) na przestrzeni lat 2012-2021. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.	64
Wykres 41 Rozkład odpowiedzi na pytanie o poziom zadowolenia z działalności instytucji kultury. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	65

Wykres 42 Ocena instytucji kultury wśród najstarszych respondentów. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	65
Wykres 43 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby zwiększania ilości wydarzeń kulturalnych. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.	66
Wykres 44 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (w kontekście rozwojowym). Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.	67
Wykres 45 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) wg stanu na 31.12.2021 r.	67
Wykres 46 Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu w gminie. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.	71
Wykres 47 Km ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2014 (ostatni rok udostępniania danych na poziomie gmin).....	73
Wykres 48 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	74
Wykres 49 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	74
Wykres 50 Dynamika zmian w liczbie turystów odwiedzających polskie Parki Narodowe. https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/	77
Wykres 51 Liczba turystów w polskich Parkach Narodowych w 2020 roku. Źródło: https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/	78
Wykres 52 Zadowolenie mieszkańców z atrakcyjności turystycznej gminy. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.	79
Wykres 53 Wskazania dot. istotności potrzeby poprawy atrakcyjności turystycznej gminy.	79
Wykres 54 Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w ogólnej liczbie noclegów. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2020	80
Wykres 55 Podział powierzchni gminy Górzycy wg kierunków użytkowania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2014 (ostatni rok udostępniania danych na poziomie gmin)	81
Wykres 56 Ilość obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	83
Wykres 57 Udział powierzchni gminy objętej planami w stosunku do ogółu powierzchni. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	83
Wykres 58 Grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe, w ha. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	87
Wykres 59 Poziom zadowolenia respondentów z bezpieczeństwa w gminie zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.	88
Wykres 60 Czas przybycia pierwszego podmiotu ratowniczego na miejsce pożaru (2021). Opracowanie własne na podstawie dane.gov.pl.....	89
Wykres 61 Liczba dzieci w wieku 1-2 lat zameldowanych na terenie gminy Górzycy w latach 2012-2021. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	92
Wykres 62 Rozkład odpowiedzi dot. zadowolenia z jakości podstawowej opieki zdrowotnej. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.	93

Wykres 63 Ilość porad udzielonych w POZ w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	93
Wykres 64 Ilość lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności. Linia przerywana – łącznie z lekarzami o innym miejscu podstawowym. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	94
Wykres 65 Rozkład odpowiedzi na pytanie o zadowolenie z działania pomocy społecznej. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	94
Wykres 66 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	95
Wykres 67 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	95
Wykres 68 Rozkład odpowiedzi na pytanie o grupy społeczne, które mają utrudnione warunki rozwoju.	96
Wykres 69 Poziom zadowolenia z warunków mieszkaniowych i dostępności mieszkań na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie ankiet elektronicznych. Odsetek odpowiedzi „nie mam zdania” = 17%	97
Wykres 70 mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności - 3 letnia średnia krocząca. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	98
Wykres 71 Suma wydanych pozwoleń na budowę dot. liczby mieszkań (w tym liczby mieszkań w budynkach jednorodzinnych). Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	99
Wykres 72 Ilość mieszkań w gminie, w tym mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych NSP 2021 (GUS)	99
Wykres 73 Grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe, w ha. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	100
Wykres 74 udział pozwoleń i zgłoszeń opartych o MPZP w liczbie pozwoleń i zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę nowych obiektów budowlanych ogółem. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	100
Wykres 75 Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego jako % wszystkich dzieci w wieku 3-5 lat. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	103
Wykres 76 Ocena zadowolenia z dostępności miejsc w przedszkolach. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej. Uwaga - 39,5% osób wybrało odpowiedź "nie mam zdania" i nie są one uwzględniane w poniższych wynikach.	103
Wykres 77 Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2022. Źródło: informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2021/2022	105
Wykres 78 Liczba oddziałów, uczniów oraz wskaźnik ilości uczniów przypadających na jeden oddział szkół podstawowych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	105
Wykres 79 Zmiany we współczynniku skolaryzacji netto. Wariant porównawczy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021.....	106
Wykres 80 Nauczanie języków obcych na obszarze G-7 - % uczniów uczących się danego języka. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)	106

Wykres 81 Zestawienie średnich wyników procentowych egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022 poszczególnych szkół w porównaniu ze średnimi wynikami gminy i powiatu. Opracowanie własne na podstawie danych: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu.....	107
Wykres 82 Zestawienie wyników egzaminów 8-klasisty z matematyki (M) i języka polskiego (PL) w latach 2019-2021. Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.	108
Wykres 83 Ocena zadowolenia z jakości kształcenia w szkołach podstawowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	109
Wykres 84 Ocena zadowolenia z jakości wyposażenia placówek edukacyjnych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	109
Wykres 85 Odpowiedzi na pytanie o istotność potrzeby realizacji zajęć dodatkowych (w kontekście rozwojowym). Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.	110
Wykres 86 Ilość organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Opracowanie własne na podstawie danych KRS oraz powiatu ślubickiego.....	112
Wykres 87 Rozkład odpowiedzi na pytanie o ilość organizacji pozarządowych na terenie gminy. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	113
Wykres 88 Ocena korzyści z funkcjonowania na terenie gminy organizacji pozarządowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	113
Wykres 89 Rozkład odpowiedzi dot. oceny własnego zaangażowania społecznego. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	114
Wykres 90 Rozkład odpowiedzi na pytanie o częstotliwość utrzymywania kontaktów dobrosąsiedzkich. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.	115
Wykres 91 Rozkład odpowiedzi na pytanie "Czy interesuje się Pan/Pani życiem i wydarzeniami w gminie". Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.	116
Wykres 92 Frekwencja w wyborach samorządowych (2014, 2018) i prezydenckich (II tura) (2015, 2020). Opracowanie własne na podstawie danych PKW	117
Wykres 93 Frekwencja w wyborach samorządowych (2014, 2018) i prezydenckich (II tura) (2015, 2020) – odchylenie od frekwencji krajowej. Opracowanie własne na podstawie danych PKW	117
Wykres 94 Odsetek odpowiedzi neutralnych w pytaniach o zadowolenie mieszkańców z 24 obszarów życia publicznego. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.....	118
Wykres 95 Dochody i wydatki gminy Górzycy ogółem (skala lewa). % udziału w budżecie wydatków inwestycyjnych (skala prawa). Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	119
Wykres 96 Wydatki gminy Górzycy w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wariant porównawczy z pozostałymi gminami powiatu ślubickiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	120
Wykres 97 Wydatki gminy Górzycy w najważniejszych (powyżej 2% wydatków) kategoriach budżetowych. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	120
Wykres 98 Wydatki gminy Górzycy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w dziale oświata i wychowanie. Wariant porównawczy z pozostałymi gminami powiatu ślubickiego. Opracowanie własne na podstawie danych GUS - BDL wg stanu na 31.12.2021	121
Tabela 1 Zestawienie map dot. temperatur i opadów w Polsce. Źródło: IMGW	17

Tabela 2 Klasyfikacja lat pod względem ilości opadów. Opracowanie własne na podstawie: IMGW Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski, 2021	19
Tabela 3 Dostępność komunikacyjna stolic gmin G-7 w komunikacji autobusowej. Opracowanie własne na podstawie serwisu e-podróżnik.pl. Marzec 2022	23
Tabela 4 Liczba połączeń autobusowych między miejscowościami w dniu 9.03.2022. Źródło: e-podróżnik.pl ..	23
Tabela 5 Liczba połączeń kolejowych między miejscowościami w dniu 9.03.2022. Źródło: e-podróżnik.pl	23
Tabela 6 Liczba połączeń transportu publicznego pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Górzycą.	24
Tabela 7 Ranking zadowolenia z poszczególnych aspektów życia w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne. Gwiazdką oznaczono kategorie, w których zdecydowanie dominowały odpowiedzi „nie mam zdania”, wobec czego wynik może być zaburzony	30
Tabela 8 Ranking potrzeb w gminie Górzycy. Źródło - badanie ankietowe mieszkańców, opracowanie własne	31
Tabela 9 Udział przedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych wg klas wielkości. Opracowanie własne na podstawie danych GUS-BDL wg stanu na 31.12.2021	43
Tabela 10 Wybrane kategorie bezrobotnych gminy Górzycy - stan na 31.12.2021. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach	45
Tabela 11 Barometr rynku pracy na 2023 rok. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach.	47
Tabela 12 Wyniki oceny jakości powietrza w woj. lubuskim. Źródło: roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim raport wojewódzki za rok 2019	58
Tabela 13 Liczba miejsc noclegowych i turystów w roku 2014-2021. Dane: GUS, stan na 31.12.2021 r., oprac. własne	80
Tabela 14 Wyniki badania SDR. Porównanie ruchu drogowego w latach 2010 i 2020/21. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA.	91
Tabela 15 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Źródło: System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.	102
Tabela 16 Liczba uczniów w szkołach w roku szkolnym 2021/2022. System Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.	104
Tabela 17 Liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Górzycy w latach 2009-2022. Źródło: System Informacji Oświatowej	104
Tabela 18 Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS, mających siedzibę na terenie gminy Górzycy. Źródło: www.ems.gov.pl	112
Mapa 1 Mapa gminy Górzycy z uwzględnieniem terenów naturalnie zalewowych. Źródło: geeoportal.gov.pl	14
Mapa 2 Złoża naturalne gminy. Kolor szary - pokłady węgla brunatnego. Źródło: geoportal.gov.pl - dane Państwowego Instytutu Geologicznego. Dostęp 28.04.2023	15
Mapa 3 Warunki solarne w 2022 roku. Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski IMGW	20
Mapa 4 Cyrkulacja atmosferyczna w 2022 roku. Warunki solarne w 2022 roku. Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski IMGW	20
Mapa 5 Położenie względem ośrodków funkcjonalnych. Opracowanie własne	21
Mapa 6 Mapa sieci drogowej i kolejowej w gminie Górzycy. Opracowanie własne na podstawie: geoportal.gov.pl, zdp.bip.powiatslubicki.pl	22

Mapa 7 Zasięg sieci 4G w gminie Górzycy wraz z koncentracją agregacji pasm. Źródło: orange.pl	26
Mapa 8 Lokalizacja masztów sieci telefonii komórkowej. Źródło: btsearch.pl	27
Mapa 9 Mapa dostępu do internetu stacjonarnego o wysokiej prędkości przesyłowej. Źródło: uke.gov.pl	28
Mapa 10 Kierunki ruchu mieszkańców gminy Górzycy w celach zarobkowych. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2022 r.	46
Mapa 11 Mapa CORINE Land Cover - CLC 2018r. dla gminy Górzycy. Źródło: geoportal.gov.pl.....	49
Mapa 12 Teren dolin rzecznych w gminie Górzycy. Źródło: geoportal.gov.pl	51
Mapa 13 Obszary chronione w gminie Górzycy. Geoportal.gov.pl.....	52
Mapa 14 Rozkład przestrzenny średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w województwie lubuskim w 2019. Źródło: roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim raport wojewódzki za rok 2019	58
Mapa 15 Ocena stanu wód. WIOŚ, 2020	59
Mapa 16 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło: https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/	60
Mapa 17 Podatność gleb na suszę. polska.e-mapa.net.....	61
Mapa 18 Mapa rozmieszczenia obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Górzycy. Źródło: mapy.zabytek.gov.pl/nid/	68
Mapa 19 Mapa rozmieszczenia obiektów wpisanych do ewidencji zabytków na terenie gminy Górzycy. Źródło: mapy.zabytek.gov.pl/nid/	69
Mapa 20 Sieć istniejących i potencjalnych ścieżek rowerowych gminy Górzycy. Opracowanie własne na podstawie www.openstreetmap.org	72
Mapa 21 Miejsca biwakowania Lasów Państwowych. www.czaswlas.pl	73
Mapa 22 Wskaźnik atrakcyjności turystycznej uwzględniający otoczenie i poprawkę transgraniczną. Źródło: GUS Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia, 2017	75
Mapa 23 Wskaźnik atrakcyjności środowiskowej uwzględniający otoczenie i poprawkę transgraniczną. Źródło: GUS Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia, 2017	76
Mapa 24 Pokrycie terenu gminy Górzycy. Źródło: geoportal.gov.pl.....	81
Mapa 25 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Górzycy. Źródło: www.gorzycy.pl	82
Mapa 26 Mapa pokrycia terenu MPZP. Źródło: https://gorzycy.e-mapa.net/	84
Mapa 27 Dopuszczalna lokalizacja dla nowych inwestycji w energię wiatrową, wg stanu prawnego na 13.03.2023. Źródło: https://polska.e-mapa.net na podstawie warstw geoportalu	85
Mapa 28 SUIKZP gminy Górzycy. Źródło: https://gorzycy.e-mapa.net/	86
Mapa 29 Mapa wypadkowości woj. lubuskiego – wycinek dla gminy Górzycy. Źródło: www.lubuska.policja.gov.pl	90
Mapa 30 Rozmieszczenie placówek edukacyjnych na terenie gminy Górzycy. Opracowanie własne na bazie geoportal.gov.pl	101

SPIS TREŚCI

Spis treści	1
Metodologia.....	1
Partycypacja.....	2
Źródła danych.....	3
Konsultacje społeczne	6
Wskaźniki	6
Zasoby	9
Zgodność z dokumentami wyższego rzędu	10
Podsumowanie.....	12

METODOLOGIA

Ewaluacja to badanie, którego zadaniem jest ocena jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Nie jest ona badaniem naukowym, audytem ani monitoringiem, choć dzieli z tymi narzędziami wspólne cechy. Służy nie tylko zdobywaniu wiedzy, lecz również formułuje specyficzne rekomendacje dla konkretnych zadań. Bierze pod uwagę zgodność działań z procedurami oraz ocenia je także w kontekście efektów, które przynoszą. Odnotowuje nie tylko bezpośrednie produkty działań, ale i wyjaśnia relacje nakładów do uzyskanych efektów, odnosząc je do długofalowej perspektywy. Tym samym, ewaluacja dostarcza praktycznych wniosków i rekomendacji, które służą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji.

Przedmiotem oceny ewaluacji ex ante jest kilka elementów strategii. Po pierwsze, weryfikuje kompletność, poprawność, adekwatność, trafność i ewentualnie aktualność wniosków wynikających z diagnozy i tłumaczy przyczyny potencjalnych zmian, które zaszły w danych obszarach. Jeśli zmiany te istotnie mogą wpłynąć na realizację lub przewidywane pożądane efekty interwencji, wymagane jest dokonanie modyfikacji planu operacyjnego lub założeń strategii.

Po drugie, ewaluacja ex ante ocenia, czy cele są dobrze wyznaczone i możliwe do osiągnięcia wskutek realizacji zaplanowanych działań oraz czy te działania są możliwe do zrealizowania przy wykorzystaniu dostępnych zasobów. Innymi słowy, na tym etapie zostają ocenione powiązania między diagnozą (obserwacje dotyczące deficytów lub potencjałów) a działaniami, w tym alokowanymi zasobami i celami. Tej części ewaluacji ex ante powinno towarzyszyć oszacowanie przewidywanego wpływu realizacji celów na sferę rozwoju lokalnego, której one dotyczą. Trzecim przedmiotem oceny ewaluacji ex ante jest weryfikacja jej założeń wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu.

Kryteria ukierunkowują uwagę oceniającego na najistotniejsze kwestie (cele badania, kryteria badania). Zastosowanie różnych kryteriów może prowadzić do skrajnie różnych ocen, np. projekt może być uznany za skuteczny, ponieważ osiągnie zakładane cele, ale będzie nieefektywny, ponieważ zaangażowane zostaną nadmierne zasoby, lub nieużyteczny, bo nie zaspokoi potrzeb beneficjentów. W przypadku ewaluacji ex ante, wyróżnia się cztery podstawowe kryteria:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,

- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Zgodnie z literaturą - jeśli projekt strategii powstawał w sposób partycypacyjny, z uwzględnieniem wielu powyższych praktyk, nie jest konieczne prowadzenie ewaluacji jako całkowicie osobnego, dublującego wcześniejsze działania. Raport z ewaluacji ex ante może pokazywać procedurę oraz zmiany, jakie zaszły w dokumencie strategii w wyniku przeprowadzenia ewaluacji. Takie podejście zastosowano w tym przypadku wzbogacając je o wstępne odczyty wskaźników przyjętych do oceny stanu realizacji strategii wraz z metodologią ich badania.

PARTYCYPACJA

W kluczowych etapach prac nad strategią udział miały grupy interesu i mieszkańcy. Udział ten zapewniono:

- na etapie 2 poprzez szerokie badanie społeczne przeprowadzone w postaci ankiety elektronicznej. Jej opis znajduje się w dalszej części opracowania oraz poprzez wywiady pogłębione z radą gminy.
- na etapie 3 poprzez włączenie w identyfikację kluczowych problemów oraz przypisanie im właściwych wag. Włączenie to w pierwszej kolejności polegało na wyrażeniu w ankiecie elektronicznej dla urzędników, kierowników jednostek oraz sołtysów opinii dot. prawidłowości i istotności zidentyfikowanych w diagnozie problemów. W ankiecie udział wzięło 17 osób. Na tej podstawie wyselekcjonowano 22 problemy, które zostały poddane dalszej analizie w ankiecie otwartej dla mieszkańców. Na podstawie sumy ważonej odpowiedzi udzielanych przez urzędników i mieszkańców (stosunek wagowy 10:1, czyli 1 punkt przyznany przez urzędnika = 10 punktom przyznanych przez mieszkańców) sporządzono ranking najważniejszych problemów, na podstawie których tworzone były drzewa problemów i celów.
- na etapie 4 poprzez włączenie urzędników (przy pomocy tego samego narzędzia co na etapie 3) w identyfikację mocnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych gminy Górzycy. Na podstawie udzielonych odpowiedzi przygotowano uzgodnioną analizę SWOT.
- na etapie 5 i 6 poprzez ścisłą współpracę przy opracowaniu celów, działań i wskaźników z urzędnikami i kierownikami jednostek podległych. Działania i wskaźniki wypracowano w ramach pracy warsztatowej pod kierownictwem wykonawcy strategii.
- na etapie 8 poprzez trwające 35 dni konsultacje społeczne podczas których zorganizowano spotkanie konsultacyjne oraz prowadzono elektroniczną formę konsultacji. Konsultowane dokumenty udostępniono na stronie urzędu.
- na etapie 10 poprzez analizę wniosków, uwag i sugestii wpływających przez cały czas trwania prac nad strategią oraz poprzez analizę wypowiedzi mieszkańców na forach internetowych czy portalach społecznościowych.

W procesie analizy i wyciągania wniosków niezwykle istotnym elementem jest triangulacja. Aby zapewnić jak najwyższą jakość badania zastosowano metodę triangulacji, która polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod, a następnie porównywanie i łączenie wyników. Różne metody umożliwiają testowanie tej samej hipotezy i zmniejszenie obciążenia błędem wynikającym z ograniczeń i wad poszczególnych metod. Jeśli osiągnięte wyniki są podobne, są one traktowane jako bardziej godne zaufania i obarczone mniejszym błędem.

Triangulacja może być również używana dla pogłębienia badań, a w szczególności do poszerzenia wiedzy o kontekście badanego zjawiska.

Wg klasyfikacji Normana Denzina, zastosowano trzy rodzaje triangulacji:

1. Triangulacja danych – polegającą na przeprowadzeniu badania na podstawie różnych źródeł informacji: wyniki ogólnodostępnych badań i GUS; dane zastane wewnętrzne; wyniki badań własnych,
2. Triangulacja metod – czyli połączenie kilku metod badawczych: analizy danych zastanych, badania ilościowego i badania jakościowego,
3. Triangulacja badaczy – czyli wnioskowanie przez trzech badaczy, którzy dochodzą do konkluzji niezależnie. Raport z badania jest syntezą wspólnych wniosków, które zwiększają wiarygodność badania. Stąd istotnym elementem prac było włączenie urzędników i mieszkańców w etap wnioskowania.

W trakcie prac zastosowane zostały wszystkie trzy poziomy triangulacji.

Szczegółowe zestawienie narzędzi wykorzystywanych w ramach tych metod przedstawiono poniżej.

ŹRÓDŁA DANYCH

Narzędzia badawcze	Czas pomiaru (częstotliwość, ilość, badany okres)	Źródło danych	Szacunkowa waga materiału dla raportu
Analiza danych zastanych	Przez cały okres prac	- raport z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Górzycy; - strategię rozwoju gminy Górzycy 2016-2022; - biuletyn informacji publicznych gminy Górzycy; - dokumenty planistyczne gminy Górzycy; - notatki, opracowania własne sporządzane przez urzędników gminy Górzycy	60%
Ankiety elektroniczne	7.02-21.02.2022 – diagnoza; 7-21.06.2023 – wnioskowanie	- Wyniki badania społecznego przeprowadzonego w 2022 roku na potrzeby budowania strategii ponadlokalnej G-7; - w badaniu udział wzięło 627 osób, z czego 560 wypełniło całą ankietę. Rozkład kwoty w podziale na poszczególne gminy zbliżony był do rozkładu reprezentatywnego nielosowego. Respondenci z gminy Górzycy, którzy wypełnili całą ankietę to 41 osób i wyniki tej grupy będą brane pod uwagę przy opracowywaniu wniosków. Wyniki badania na etapie wnioskowania – ankietę w wersji dla urzędników (waga głosu = 10) wypełniło 17 osób Ankietę w wersji dla mieszkańców (waga głosu = 1) wypełniło 13 osób	30%
Konsultacje społeczne	26.09.2023 – 31.10.2023	- wnioski zebrane podczas etapu konsultacji społecznych, spisane i opracowane w osobnym raporcie.	10%

Na podstawie tych danych sporządzono strategię, która odpowiadała na potrzeby wyrażone przez mieszkańców.

LP	potrzeba	ocena (1-5)
1	rozwój edukacji (doposażenie, zajęcia dodatkowe)	4,54
2	poprawa stanu infrastruktury drogowej	4,5
3	niwelacja negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy	4,46
4	zwiększenie bezpieczeństwa w pobliżu dróg	4,41
5	pomoc osobom z niepełnosprawnościami	4,37
6	poprawa stanu środowiska/przyrody	4,32
7	poprawa wyglądu miejscowości	4,29
8	budowa/rozbudowa/remont infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej	4,25
9	opieka nad seniorami	4,2
10	pomoc osobom chorym (działalność Hospicjum)	4,17
11	poprawa atrakcyjności turystycznej	4,13
12	zwiększenie poziomu innowacyjności (w edukacji, wśród przedsiębiorców itp.)	4,12
13	zwiększenie ilości i jakości parków, placów zabaw, miejsc odpoczynku i rekreacji	4,05
14	zwiększenie opieki/ochrony terenów zielonych	4,05
15	zwiększenie dostępności mieszkań	3,93
16	zwiększenie ilości wydarzeń kulturalnych	3,88
17	zwiększenie wsparcia dla rozwoju biznesu	3,85
18	rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów	3,73
19	szeroko pojęta integracja z Niemcami	3,48
20	integracja mieszkających wśród nas osób spoza Polski	3,2

Potrzeby te wyrażone przez społeczność zostały wzięte pod uwagę przy określaniu kluczowych problemów gminy Górzycza:

LP	Problem	Waga	Odniesienie do potrzeby nr
1	zbyt mało ścieżek rowerowych pozwalających na bezpieczne podróże między miejscowościami gminy	78,20%	4,11,13
2	zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców (palenie śmieci, dzikie wysypiska, nieprawidłowa segregacja, używanie środków chemicznych szkodzących środowisku itp.)	78,20%	1,3,6,7
3	rosnące koszty zabezpieczenia dostępu do mediów (prąd, woda...)	72,40%	3,8
4	problemy z dostaniem się do/z niektórych miejscowości (mało kursów/brak transportu publicznego)	71,30%	2,4,18
5	wciąż zbyt mało doinwestowana infrastruktura gminy (budynki publiczne, drogi gminne itp.)	70,10%	1,2,8
6	niewystarczająca ilość miejsc pracy w gminie	66,70%	5,9,12,17
7	brak systemowej opieki dla dzieci do lat 3	66,70%	1
8	małe zaangażowanie mieszkańców do współpracy na rzecz dobra wspólnego (działania poza "swoim podwórkiem", które mogą służyć wszystkim mieszkańcom)	64,40%	7
9	coraz bardziej dotkliwe susze, wyższe temperatury i inne zjawiska pogodowe (lub ich brak)	64,40%	3

10	utrudnienia w dostępie do opieki zdrowotnej, w tym ze względu na korzystanie z ośrodka zdrowia przez mieszkańców innych gmin	63,20%	5,9,10
11	brak dużych pracodawców w okolicy	60,90%	17
12	przepełnienie szkół (za mało sal/pomieszczeń w stosunku do potrzeb)	58,60%	1
13	brak szkolnej sali gimnastycznej w Górzycy	57,50%	1,13
14	zbyt mała dostępność miejsc przedszkolnych	54,00%	1
15	trudność w zaangażowaniu społeczeństwa do udziału w wydarzeniach kulturalnych (lub innego rodzaju) organizowanych przez różne instytucje na terenie gminy	52,90%	16
16	zbyt mało miejsc rekreacji/spotkań dla młodzieży	52,90%	13,14
17	niski wskaźnik przedsiębiorczości w gminie (ilość osób prowadzących własną firmę)	50,60%	17
18	zbyt mała oferta zajęć dodatkowych dla dzieci	49,40%	1
19	słabo rozwinięte pozytywne relacje międzysąsiedzkie	47,10%	5,9,10,19,20
20	utrudnienia w dostępie do wody (w kontekście komunikatów ZGK o zakazie podlewania itp..)	46,00%	8
21	zbyt nisko wykorzystany potencjał turystyczny gminy (historia, archeologia, przyroda)	44,80%	11
22	ujemny przyrost naturalny (więcej zgonów niż urodzeń) i starzenie się społeczeństwa	39,10%	9

Biorąc pod uwagę powyższe należy zauważyć, że określone w strategii obszary problemowe odnoszą się do wszystkich 14 najważniejszych potrzeb wyrażonych przez mieszkańców (o wadze większej niż 4).

Problemy natomiast w ujęciu metodologii drzewo problemów – drzewo celów zostały wykorzystane do budowy celów strategicznych i zakresów interwencji w strategii. Te cele to:

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr potrzeby	Nr problemu
poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży	1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej	1	7, 12, 13
	1.2 Zwiększenie oferty zajęć dodatkowych	1	18
	1.3 Wzrost innowacyjności i dostępu do nowoczesnych technologii na terenie gminy	12	11,17
	1.4 Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	13	1, 13, 16
	1.5 Zapewnienie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 5	1	14
lepszyny dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	2.1 Wzrost mobilności mieszkańców	2, 4, 11	1, 4
	2.2 Rozbudowa, poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa w obrębie dróg gminnych	2, 4	1, 4
	2.3 Wzrost sprawności administracyjnej samorządu i jednostek podległych	12	5, 17
	2.4 Usprawnienia i modernizacje obiektów użyteczności publicznej, w tym zapewnienie ich dostępności dla osób z ograniczeniami ruchu	5	5
	2.5 Poprawa dostępu do usług zdrowotnych, kulturalnych i edukacji dorosłych we wszystkich sołectwach gminy	5,9,10	5,10
	2.6 Aktywna i skuteczna opieka nad osobami w trudniejszym położeniu	5,9,10	6,10
	2.7 Stworzenie dobrych warunków do powstawania nowych miejsc pracy, w tym także w sektorze ekonomii społecznej	5,9	6,11,17

wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	3.1 Poprawa świadomości i postaw pro przyrodniczych wśród mieszkańców gminy	6,7	2
	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury chroniącej ludzi i środowisko, w tym związana z adaptacją do zmian klimatu	6,7,8	1,3,
	3.3 Czynna ochrona przyrody	6,7,11	1,2,5
	3.4 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	3,6	5
wzrost aktywności obywatelskiej	4.1 Wzrost zaangażowania mieszkańców w trosce o dobro wspólne	7,16	8,15
	4.2 Zwiększenie udziału mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych	16	8,15
	4.3 Promocja dziedzictwa przyrodniczo-histerycznego, tożsamości lokalnej i walorów turystycznych gminy.	7, 11	8,15
	4.4 Wzrost wykorzystania funduszy zewnętrznych na terenie gminy poprzez realizację projektów własnych i partnerskich	przekrojowo	przekrojowo

Reasumując przygotowana strategia odpowiada na problemy i potrzeby mieszkańców zgłoszone na etapach partycypacyjnego budowania Strategii Rozwoju Gminy Górzycy.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zgodnie z Obwieszczeniem nr FUE.061.2.2023 Wójta Gminy Górzycy z dnia 18.09.2023 roku w sprawie: przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030, przedmiotowe konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od 26 września 2023 do 31 października 2023 r.

W toku konsultacji wpłynęły dwie uwagi od PGW WP:

Pierwsza dotycząca ujęcia w opisie geografii gminy Górzycy informacji, które zawierałyby dane z II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy zgodnie z art. 326 ust. 1 Prawa wodnego (Dz. U. z 2023, poz. 1478 ze zm.).

Uwagę tę uwzględniono w całości poprzez dodanie zapisów na str. 15

Druga uwaga dotyczyła uzupełnienia zapisów w Strategii w zakresie dotyczącym występowania suszy na terenie Gminy Górzycy. Zapisy te wprowadzono w całości na stronie 59 dokumentu.

WSKAŹNIKI

Przedstawione w strategii wskaźniki rezultatu zostały w większości opracowane w sposób ukazujący dynamikę zmian. Oznacza to, że nie jest przedmiotem zainteresowania tych wskaźników ich stan obecny a jedynie dokonana zmiana (względna lub bezwzględna). Kluczowym jest zatem wskazanie właściwego sposobu pomiaru tych wskaźników wraz z określeniem źródeł danych do pomiaru.

Rezultat	Wartość docelowa	Sposób pomiaru
Liczba uczniów korzystających z nowych miejsc w szkole i przedszkolu w Górzycy.	200	Rejestracja uczniów przez sekretariat szkoły/przedszkola; dane z

		lokalnego systemu informacji oświatowej.
Poprawa wyników uczniów w zmodernizowanej szkole w Czarnowie.	+1%	Analiza porównawcza wyników testów standardowych przed i po modernizacji; dane od nauczycieli i z systemu oceniania szkolnego
Liczba dzieci korzystających z nowych miejsc w żłobku w Pamięcinie.	24	Ewidencja żłobka; sprawozdania
Liczba dzieci korzystających z nowych lub zmodernizowanych placów zabaw.	300	Ankiety wśród rodziców odbierających dzieci z przedszkoli i ekstrapolacja struktury odpowiedzi na całą populację dzieci w wieku 2-15 lat na terenie gminy (wg danych GUS);
Liczba uczniów korzystających z usprawnionego transportu szkolnego.	150	Rejestracja uczniów przez sekretariat szkoły/przedszkola; dane z lokalnego systemu informacji oświatowej, dane od przewoźnika lub szkoły.
Liczba potencjalnych użytkowników nowych lub zmodernizowanych ścieżek rowerowych.	5 000 (mieszkańcy + turyści)	Liczba mieszkańców gminy wg danych GUS + liczba turystów nocujących w gminie Górzycy (wg danych GUS); ewentualny system automatycznego pomiaru ruchu na ścieżkach rowerowych
Liczba mieszkańców, którzy uzyskali dostęp do sprawniejszej komunikacji dzięki połączeniom rowerowym	3 000	Całkowita liczba mieszkańców miejscowości połączonych ze sobą ścieżkami.
wzrost efektywności pracy administracji (czas/sprawa) dzięki modernizacji bazy sprzętów IT i e-usługom .	+ 10% krótszy czas/sprawę	Analiza logów systemów IT; ankiety satysfakcji klientów; badanie czasu realizacji usług.
Liczba osób korzystających z nowych usług medycznych.	200	Dane z logów nowych usług medycznych; dane z NFZ lub podmiotu obsługującego nowe usługi medyczne
Liczba osób korzystających z nowych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji.	1500	Obserwacja własna; Ankiety wśród mieszkańców i ekstrapolacja struktury odpowiedzi na całą populację
Liczba seniorów korzystających z nowych miejsc w Dziennym Domu Pobytu w Żabicach	20	Ewidencja domu pobytu; dane z OPS lub podmiotu zarządzającego domem.
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego dzięki budowie, rozbudowie i remontom dróg i chodników.	-5% wypadków rocznie	Analiza statystyk wypadków i kolizji przed i po zmianach; dane z policji.

Poprawa jakości wody/ekosystemu w zrewitalizowanych stawach w Radówku, Laskach Lubuskich i Stańsku.	Wzrost oceny jakości wód WIOŚ	Badania jakości wody; dane z raportów o stanie środowiska WIOŚ; ewentualnie dane lokalnych ośrodków badawczych (np. Collegium Polonicum) lub badania właściwości wód prowadzone przez SANEPID na zlecenie gminy przed i po rewitalizacji.
Liczba ha ze wzrostem lub utrzymaniem bioróżnorodności w ochraniających ekosystemach	5 ha	Raporty z monitoringu środowiska; dane od organizacji przyrodniczych działających na terenie gminy.
Odsetek gospodarstw domowych korzystających z nowych lub zmodernizowanych sieci wodno-kanalizacyjnych.	90%	Bank Danych Lokalnych - GUS
Procent energii zużywanej w obiektach użyteczności publicznej, która pochodzi z odnawialnych źródeł energii.	30%	Bank Danych Lokalnych - GUS
Zmniejszenie skutków zjawisk katastrofalnych dzięki wsparciu małej retencji.	30 tys. M3 zebranej wody w zbiornikach retencyjnych, w tym deszczówki	Dokumentacja zamontowanych systemów zbierających deszczówkę (pojemność + powierzchnia dachu podłączonego * średnioroczny opad/m2)
Liczba uczestników projektów realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi.	300	Dane od organizacji pozarządowych lub innych beneficjentów środków zewnętrznych
Ocena satysfakcji uczestników projektów realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi	80% zadowolonych	Ankieta uczestników projektów – dane beneficjentów przekazywane raz w roku na prośbę Gminy.
Samooocena mieszkańców pod kątem własnego zaangażowania społecznego	+5 %	Badanie społeczne mieszkańców gminy Górzycy (ankieta) i porównania z wynikami z badania w 2022 roku.
Liczba uczestników programów/ocena satysfakcji uczestników w ramach rozwijanej oferty społecznej i kulturalnej GOK i OPS	500 60% zadowolonych	Badanie społeczne mieszkańców gminy Górzycy (ankieta) i porównania z wynikami z badania w 2022 roku.
Liczba osób zaangażowanych w projekty ekonomii społecznej.	50	Dane Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej
Zrealizowane projekty wspólnie z organizacjami pozarządowymi	10	Podpisane umowy/porozumienia z organizacjami. Dane wydziału/stanowiska ds. społecznych
Pozyskane środki ze źródeł zewnętrznych	20 mln zł	Dane finansowe Gminy.

ZASOBY

Zasoby podzielono na dwie kategorie – elementy systemu wdrożeniowego (zasoby ludzkie) oraz zasoby finansowe (potencjalne źródła finansowania). W ramach pierwszego rodzaju elementów określono adekwatną do zamierzeń strukturę zarządzania. Opiera się ona na trzech filarach:

Wójt, jako osoba odpowiedzialna za kierowanie gminą, odgrywa kluczową rolę w tworzeniu i realizacji strategii. Jego zadaniem jest określenie wizji i celów strategicznych, koordynacja działań oraz nadzór nad realizacją poszczególnych zadań.

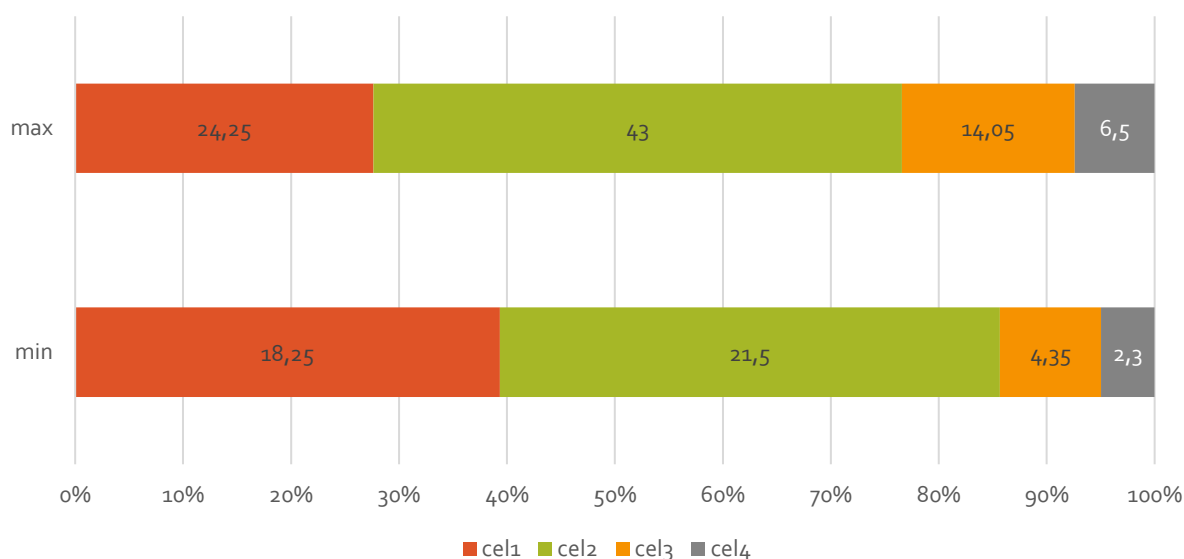
Sekretarz jest odpowiedzialna za bieżące funkcje zarządcze i administracyjne, takie jak planowanie, organizacja, nadzór nad wykonaniem i kontrola. Sekretarz wspiera Wójta w realizacji strategii i stanowi łącznik między Wójtem a pozostałymi pracownikami urzędu.

Kierownik ds. Funduszy UE i spraw organizacyjno-kadrowych to osoba odpowiedzialna w urzędzie za sprawy projektowe, pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz współpracę z podmiotami przygotowującymi dokumenty strategiczne. To na jej barkach spoczywać będzie zlecenie/wykonywanie czynności związanych z monitoringiem i ewaluacją strategii.

Są to zasoby adekwatne do planowanych zamierzeń.

Zasoby finansowe niezbędne do zrealizowania wszystkich zamierzeń również zostały określone w strategii.

Wykres 1 Koszty przedsięwzięć kluczowych w podziale na cel główny. Wariant minimalnych i maksymalnych nakładów. Kwoty w mln zł.

Koszty są wysokie, zważywszy na to, że skumulowana nadwyżka budżetowa w latach 2014 – 2021 gminy Górzycy wyniosła niecałe 20 mln zł (suma rocznych nadwyżek budżetowych – deficyty w tych latach). Oczywiście kwota ta nie powinna być utożsamiana z aktualną kwotą do dyspozycji na inwestycje, czyli średnio niecałe 3 mln zł rocznie nadwyżki, raczej nie może spodziewać się takich zmian w sytuacji finansowej aby spoglądać na możliwość zrealizowania strategii jedynie przy udziale środków własnych. Kluczowym będzie tutaj zatem skuteczność w pozyskiwaniu i dostępność potencjalnych źródeł finansowania i instrumentów finansowych. Do realizacji części zadań wykorzystany zostać może fundusz sołecki, przy założeniu że zadania zaproponowane przez wspólnoty wpisać się będą w strategię rozwoju gminy. Biorąc pod uwagę cel 4 należy zauważyć, że każde działanie oddolne zrealizowane przez sołectwo dla dobra wspólnego wpisuje się w niniejszą strategię. Ponadto

należy także zwrócić uwagę na fakt, że część z zaplanowanych działań zrealizować mogą organizacje pozarządowe działające na terenie gminy. Taka współpraca na rzecz dobra wspólnego mieszkańców gminy przynieść może korzyści zarówno wspomnianym organizacjom jak i wspólnocie, która zyskuje dodatkowe środki na realizację kluczowych przedsięwzięć.

Bardzo istotnym źródłem częściowego lub pełnego sfinansowania części przewidzianych zadań są środki krajowe oraz środki unijne. W strategii przeprowadzono analizę najważniejszych potencjalnych źródeł wraz z umiejscowieniem na osi czasu dostępności poszczególnych środków. Należy uznać, iż w wyniku tej analizy ujawniono wiele potencjalnych źródeł finansowania celów strategicznych tym samym stawiając całą strategię w sytuacji, w której potencjalną dostępność zasobów finansowych również określić można jako adekwatną.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Zgodność celów zapewniono na poziomie następujących dokumentów strategicznych:

- *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*
- *Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gminy Słubice, miasta Kostrzyn nad Odrą, Gminy Rzepin, Gminy Ośno Lubuskie, Gminy Cybinka, Gminy Górzycy, Gminy Słońsk – Porozumienia „G – 7” na lata 2022 – 2030”*

Ponadto zapewniono zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Górzycy z celami niniejszej strategii.

W dokumencie strategicznym dla województwa lubuskiego wymieniono 4 cele strategiczne. Ich brzmienie jest następujące:

1. *Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.*
2. *Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.*
3. *Integracja przestrzenna regionu.*
4. *Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.*

W dokumencie strategicznym dla Porozumienia „G – 7” wymieniono 3 cele strategiczne. Ich brzmienie jest następujące:

1. *Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.*
2. *Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.*
3. *Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego.*

Tabela zgodności celów:

Tabela 1 Tabela zgodności celów

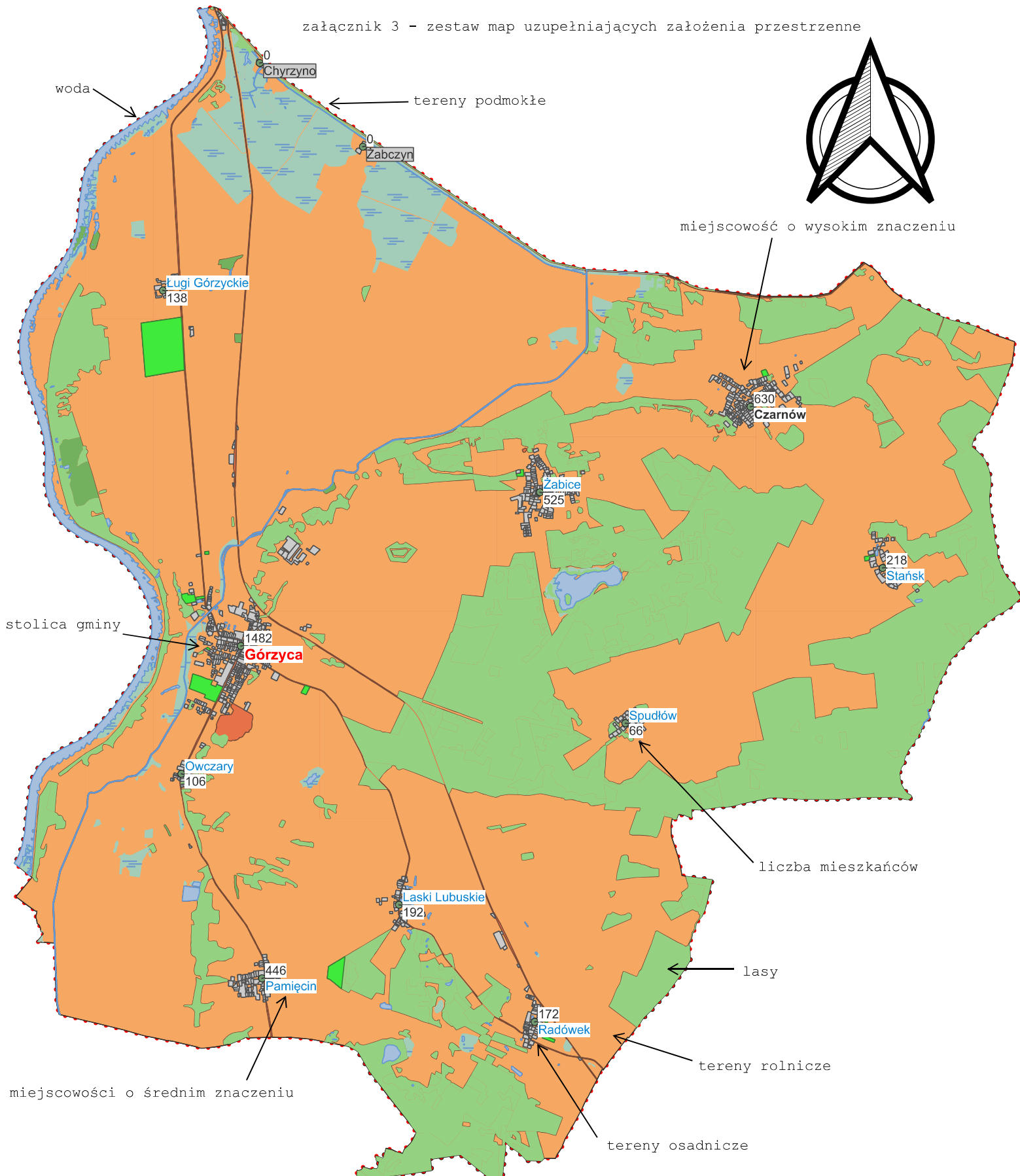
Cel strategiczny:	SRWL 2030	G-7
1. poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży	Cel nr 1 (cel szczegółowy 1.3 - Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy) Cel nr 2 (2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego)	Cel nr 2 (2.3 Stworzenie warunków do innowacji w obszarze edukacji formalnej i nieformalnej)

	i opieki nad najmłodszymi dziećmi; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu)	
2.lepszy dostęp do usług publicznych i możliwości bogacenia się społeczeństwa	Cel nr 2 (2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu) Cel nr 3 (3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego; 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej) Cel 4 (4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa)	Cel nr 2 (2.1 Wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy rekreacyjnej) Cel nr 3 (3.3 Opieka nad osobami starszymi)
3.wzrost odporności na zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska	Cel nr 1 (1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku) Cel nr 3 (3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu; 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich)	Cel nr 1 (1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej; 1.2 Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w obliczu kataklizmów i klęsk żywiołowych; 1.3 Poprawa stanu środowiska)
4.wzrost aktywności obywatelskiej	Cel nr 2 (2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie Seniorów; 2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia; 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa Kulturowego; 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu; 2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości	Cel nr 3 (3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej; 3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej;

PODSUMOWANIE

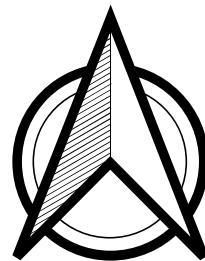
Strategia Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 przygotowana została w oparciu o dogłębną analizę potrzeb mieszkańców, zapewniając im możliwość udziału na każdym etapie prac – od powstawania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej poprzez identyfikację kluczowych problemów aż po konsultacje ostatecznej treści dokumentu. Opracowane cele w pełni pokrywają się ze zdiagnozowanymi problemami rozwojowymi gminy i stanowią na nie realną odpowiedź. Skala i rezultaty tej interwencji zostały jasno sprecyzowane a źródła pomiaru efektów w przyszłości opublikowano w niniejszym dokumencie. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju przynosi odpowiedzi twierdzące na kluczowe pytania badawcze a dokładniej:

Przewiduje trafne cele strategiczne i planowane działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań; **przewiduje skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów, a także jasny system oceny tych efektów;** przewiduje efektywną sumę zasobów przeznaczonych na realizację działań; oraz posiada wysoką spójność wewnętrzną między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzną między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Park Narodowy Ujście Warty

Odtwarzanie mokradeł - EZDOW

Obszar Natura 2000

Park Krajobrazowy Ujście Warty

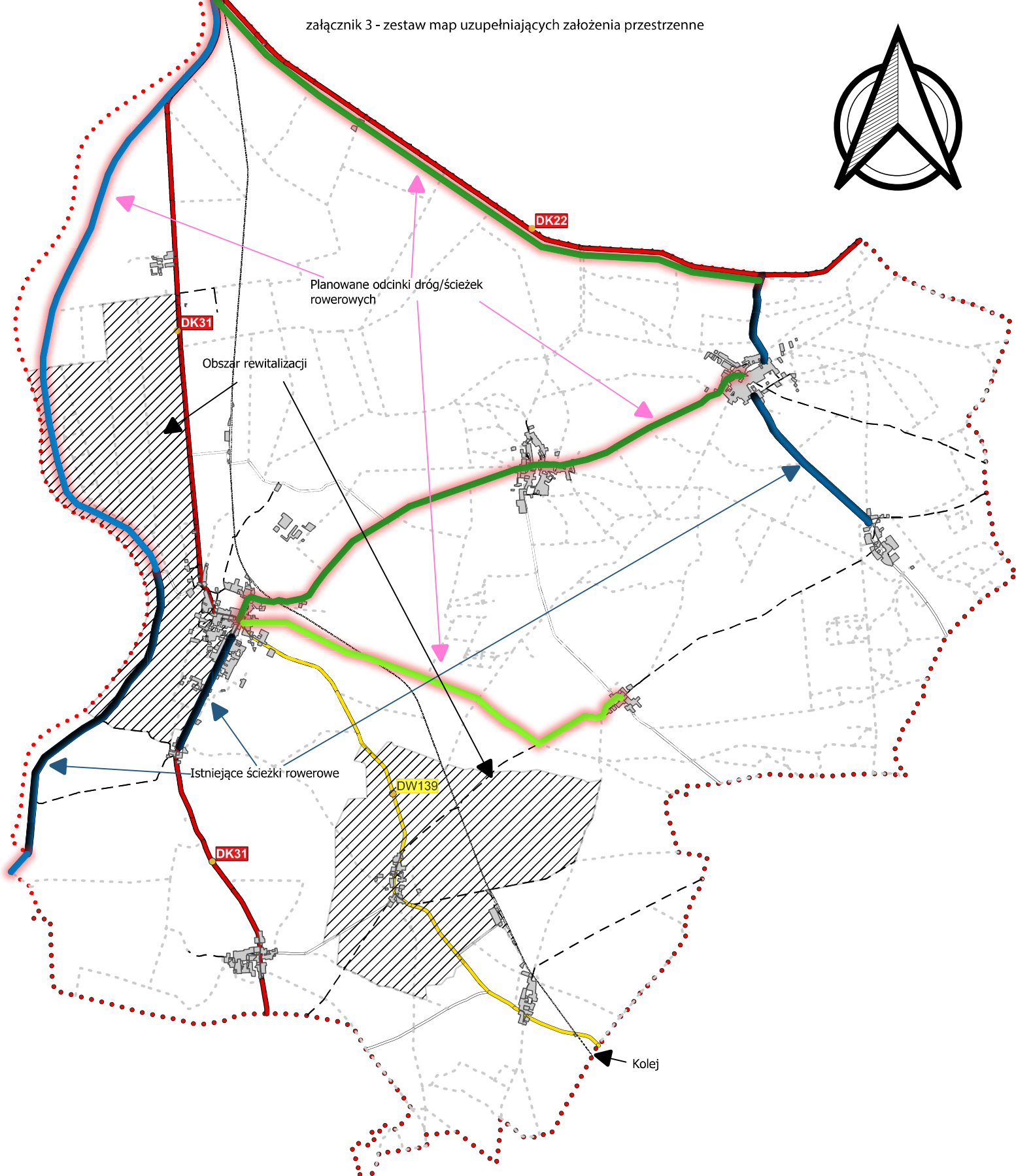
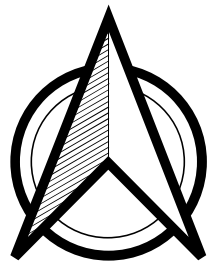
Rewitalizacja stawów w Stańsku

Murawy kserotermiczne - Klub Przyrodników

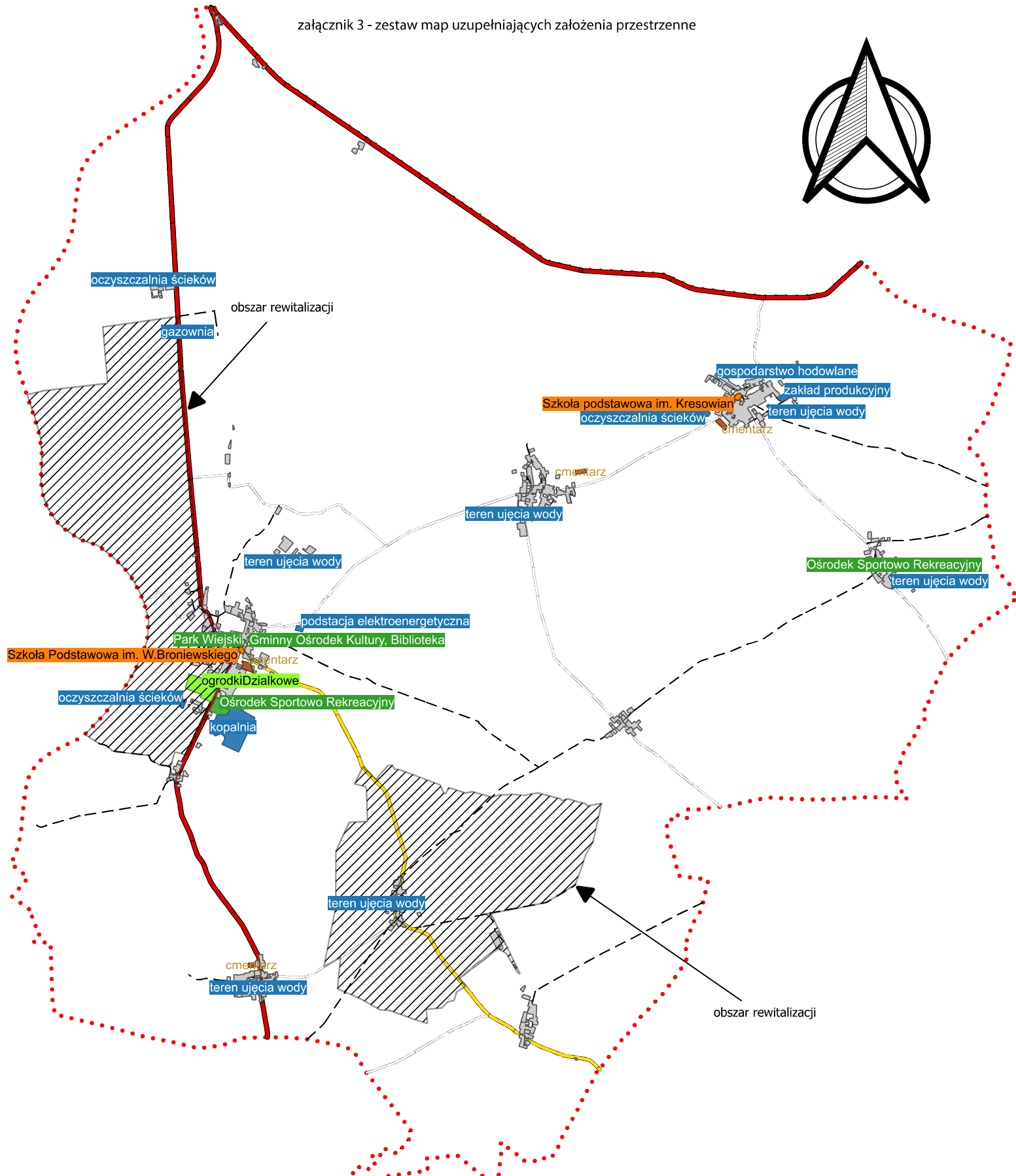
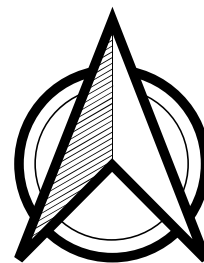
Rezerwat Przyrody Pamięcin

Rewitalizacja stawów w Łaskach Lubuskich

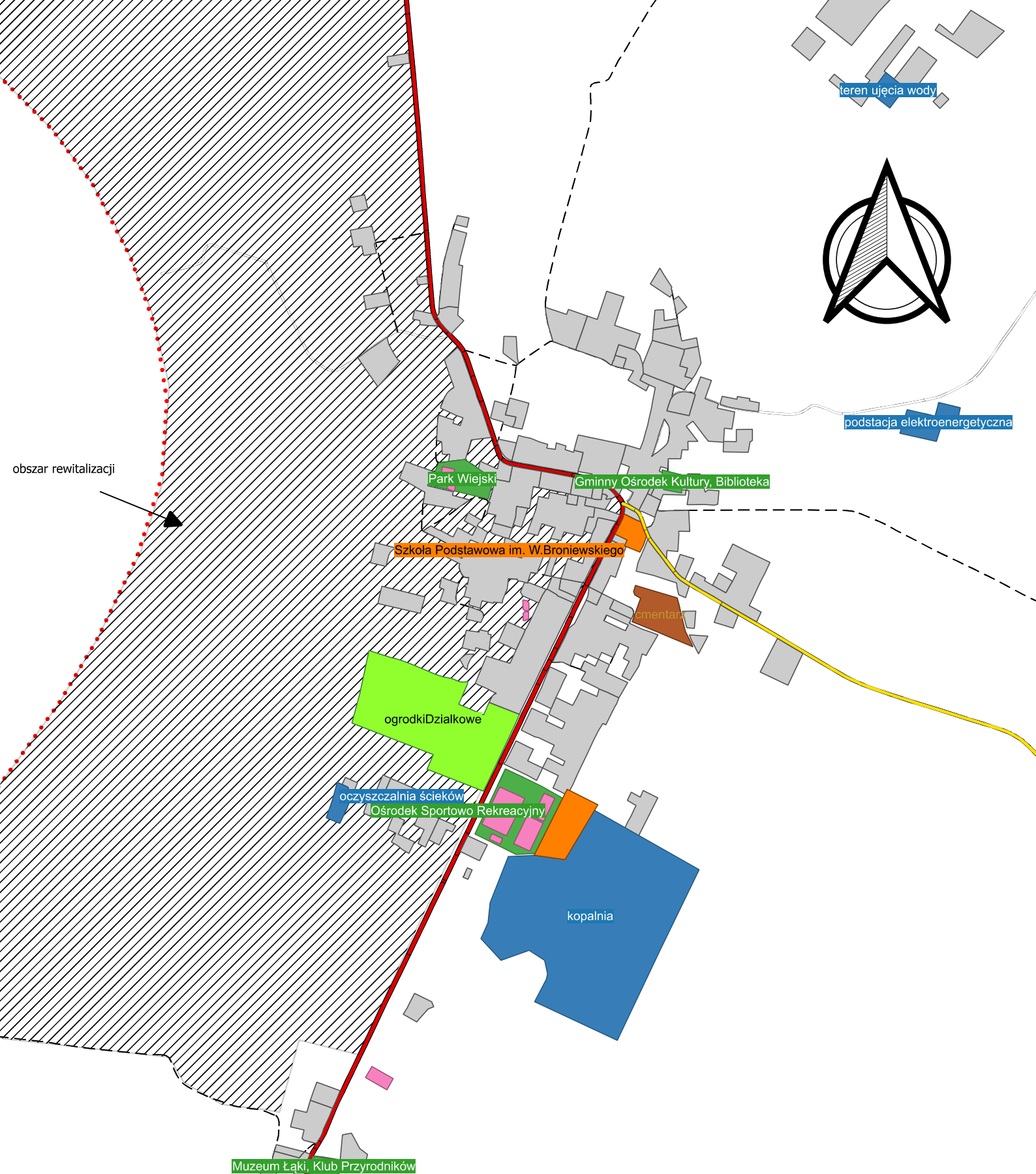
System powiązań przyrodniczych

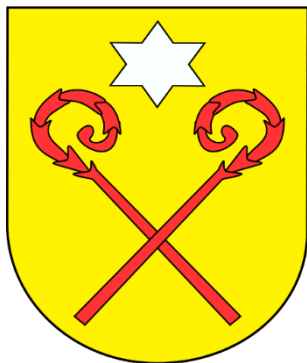
Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej - Górzycza

RAPORT Z PRZEBIEGU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROJEKTU: STRATEGII ROZWOJU GMINY GÓRZYCA NA LATA 2024-2030

Podstawa prawna

Podstawę prawną definiującą tryb i harmonogram konsultacji projektu dokumentu, stanowi ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 ze zm.) w szczególności art. 6 i wskazane poniżej:

Ust. 3. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin – w przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego albo gminy – w przypadku strategii rozwoju gminy, oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Ust. 4. Podmiot opracowujący projekt koncepcji rozwoju kraju, projekt strategii rozwoju oraz projekt polityki publicznej ogłasza na swojej stronie internetowej oraz może ogłaszać w prasie odpowiednio o zasięgu krajowym, regionalnym lub lokalnym, informację o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. Ogłoszenie w prasie zawiera dodatkowo informację o adresie strony internetowej, na której zamieszczono projekt.

Ust. 6. W terminie 30 dni od upływu terminu, o którym mowa w ust. 5, podmiot opracowujący projekt przygotowuje sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, i zamieszcza je na swojej stronie internetowej.

Projekt strategii, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) przedkłada się również zarządowi województwa, na podstawie:

Art. 10f. ust. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Art. 10f ust. 3. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 2, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

Przebieg konsultacji

Zgodnie z Obwieszczeniem nr FUE.061.2.2023 Wójta Gminy Górzycy z dnia 18.09.2023 roku w sprawie: przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030, przedmiotowe konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od 26 września 2023 do 31 października 2023 r.

Celem konsultacji było umożliwienie mieszkańcom Gminy Górzycy oraz pozostałym interesariuszom, złożenie uwag i propozycji dotyczących projektu dokumentu.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 podlegał konsultacjom:

- z mieszkańcami gminy Górzycy,
- z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy Górzycy, w tym organizacjami pozarządowymi przedsiębiorcami,
- z sąsiednimi gminami (Słubice, Kostrzyn nad Odrą, Rzepin, Słońsk, Ośno Lubuskie) i ich związkami,
- z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Szczecinie oraz we Wrocławiu – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 podlegał również zaopiniowaniu przez:

- Zarząd Województwa Lubuskiego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określonych w strategii rozwoju województwa,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w zakresie zasadności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

W kontekście art. 6. ust. 4 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Górzycy w dniu 18 września 2023 r. udostępnione zostało Obwieszczenie nr FUE.061.2.2023 Wójta Gminy Górzycy w sprawie ogłoszenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030:

<https://gorzyca.pl/a,520,konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-rozwoju-gminy-gorzyca-na-lata-2024-2030>

Ogłoszenie o konsultacjach społecznych w dn. 18 września 2023 r. opublikowano również na stronie internetowej gminy:

<https://gorzyca.pl/a,520,konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-rozwoju-gminy-gorzyca-na-lata-2024-2030>

Konsultacje prowadzone były w następujących formach:

- za pomocą formularza konsultacyjnego zgłaszania uwag/propozycji do projektu strategii oraz zbierania uwag w punkcie konsultacyjnym tj. w Urzędzie Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycy, pokój nr 1.
- spotkania konsultacyjnego, które odbyło się w dn. 17.10.2023 r. w Urzędzie Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycy, pokój nr 8 w godzinach: od 14:00 do 15:30.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 wraz z formularzem zgłaszania uwag/propozycji udostępniony został w siedzibie Urzędu Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycy, pokój nr 1.

Uwagi zgłaszać można było poprzez wskazanie konkretnych propozycji zmian w treści projektu Strategii, uzupełnień i doprecyzowania zapisów. Uwagi/propozycje w ramach konsultacji społecznych były przyjmowane na formularzu zgłaszania uwag.

Wszelkie opinie/uwagi/wnioski/propozycje można było zgłaszać z wykorzystaniem dostępnego formularza konsultacyjnego zgłaszania uwag/propozycji w następujący sposób:

- a. osobiście do biura podawczego w siedzibie Urzędu Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycy,
- b. pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy w Górzycy, ul. 1 Maja 1, 69-113 Górzycy (decyduje data wpływu do urzędu),
- c. drogą mailową na adres: a.pilarska@gorzyca.pl,
- d. system ePUAP, adres skrytki Urzędu Gminy Górzycy: ug_gorzyca/skrytka

W trakcie spotkania konsultacyjnego w dniu 17 października 2023 r. nie wpłynęły żadne uwagi do dokumentu „Strategia rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030”.

Zarząd Województwa Lubuskiego uchwałą nr 358/5082/23 z dnia 3 października 2023 roku w sprawie odstąpienia od wyrażenia stanowiska w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie odstąpił od wyrażenia stanowiska w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonej w SRWL 2030. Jednocześnie Zarząd Województwa Lubuskiego przekazał informacje o celach i zasadach kształtowania oraz utrzymania ładu przestrzennego Województwa Lubuskiego zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wlkp.

Ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem

Treść uwagi	Odniesienie
Podmiot zgłaszający: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu	
Sytuacja gminy – str. 13-18 Strategii: Odnosząc się do obszaru terytorialnego PGW WP RZGW w Poznaniu związanego z regionem wodnym Warty przynależnym do obszaru dorzecza Odry informuje się, że zgodnie z obowiązującą II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r., poz. 335) na terenie Gminy Górzycy zlokalizowane są częściowo jednolite części wód powierzchniowych rzecznych: Odra od Nysy Łużyckiej do Warty (RW60001217999), Racza Struga od Kanału Kostrzyńskiego do ujścia (RW600016189689), Racza Struga do Kanału Kostrzyńskiego (RW600010189685), Kanał Postomski od Lubniewki do ujścia (RW60001618969), Łęcza (RW6000101896699) oraz dwie jednolite części wód podziemnych o kodach: GW600033 oraz GW600040. W oparciu o obowiązujący Plan dla obszaru dorzecza Odry w regionie wodnym Warty wszystkie ww. jednolite części wód powierzchniowych charakteryzuje zły stan wód, w związku z czym są one zagrożone i posiadają odstępstwo od osiągnięcia celu środowiskowego. Dla wszystkich ww. jednolitych rzecznych zostało wyznaczone odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Natomiast odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów	Uwagę uwzględniono w całości poprzez dodanie brakujących zapisów na stronie 15 Strategii.

posiadały jednolite RW60001217999, RW60001618969, RW600010189685. Z terenem gminy związane jest jezioro będące jednolitą częścią wód powierzchniowych – Jezioro Radachowskie (LW10929). Przedmiotowe charakteryzuje zły stan wód. Jednolita jeziorna charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym, jest niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Jednolite części wód podziemnych GW600033 oraz GW600040 znajdują się w dobrym stanie ilościowym i chemicznym, są niezagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego oraz nie posiadają ustalonych derogacji. Uzasadnienie uwagi: W opiniowanym dokumencie „Strategia Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030” w części dotyczącej uwarunkowań środowiskowych, w tym gospodarki wodnej <u>brakuje</u> informacji, które zawierałyby dane z II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy zgodnie z art. 326 ust. 1 Prawa wodnego (Dz. U. z 2023, poz. 1478 ze zm.). Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. 2023, poz. 1478 ze zm.) ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3, uwzględnia się w strategii rozwoju gminy	
Uwaga ogólna: Zgodnie z art. 172 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.) na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego przygotowuje się – z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy oraz regiony wodne – plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dokumenty te obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi, ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostają przyjęte w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Podlegają one przeglądowi co 6 lat, a w razie potrzeby zostaje dokonana ich aktualizacja. Aktualnie do przedmiotowego terenu odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zawierający w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., opublikowany w dniu 22	Uwagę uwzględniono w całości poprzez uzupełnienie proponowanych zapisów na stronie 59 Strategii.

grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 2714) – dostępny w całości pod adresem: https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2022/pozycja/2714. Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.), prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej przyjmuje i aktualizuje plan przeciwdziałania skutkom suszy, w drodze rozporządzenia, kierując się koniecznością przeciwdziałania skutkom suszy. Aktualizacji planu przeciwdziałania skutkom suszy dokonuje się nie rzadziej niż co 6 lat. 3 września 2021 roku Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). Obowiązujący Plan przeciwdziałania skutkom suszy dostępny jest na stronie https://stopsuszy.pl/projekt-planu-przeciwdzialania-skutkom-suszy/ Należy mieć na uwadze, że zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru, w sytuacji, gdy przeanalizowano wszystkie możliwe warianty, bardziej korzystne ze środowiskowego punktu widzenia (zgodność z art. 68 ustawy – Prawo wodne). Planowanie nowych działań inwestycyjnych w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi być poprzedzone szeregiem analiz, a dotyczące ich warunki i procedury muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi, jak też być adekwatne do potrzeb w zakresie kształtowania retencji. Proponuje się uzupełnienie zapisów w Strategii w zakresie dotyczącym występowania suszy na terenie Gminy Górzycy. Gmina Górzycy położona jest: - w części północnej na terenie silnie zagrożonym oraz w części południowej na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy atmosferycznej, - w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej,	
--	--

- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej, - w całości na terenie słabo zagrożonym występowaniem suszy hydrogeologicznej. W łącznym zestawieniu Gmina Górzycy klasyfikuje się jako obszar w całości silnie zagrożony. Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Uzasadnienie uwagi: Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. 2023 poz. 1478 ze zm.) ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3, uwzględnia się w strategii rozwoju gminy.	
--	--

Przebieg procedury środowiskowej

Zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określa ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1094 ze zm.). Projekt strategii rozwoju gminy, obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (sooś), o ile wyznacza ramy dla późniejszej realizacji projektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W dniu 15 września 2023 r. złożono wnioski do dwóch podmiotów: Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. oraz Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp., dotyczące: uzgodnienia odstąpienia od konieczności przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. pismem znak WZŚ.411.155.2023.JF z dnia 12 października 2023 r. uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030;

Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. pismem znak: NZ.9022.470.2023.AU z dnia 11 października 2023 r. wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

Mając na uwadze uzyskane stanowiska ww. organów ds. ochrony środowiska, po analizie uwarunkowań, o których mowa w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w szczególności mając na względzie charakter planowanych działań, rodzaj i skalę ich oddziaływania na środowisko, cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, a także to, iż dokument spełnia warunek art. 48 ust. 2 ww. ustawy - realizacja jego postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i dotyczy obszaru w granicach jednej gminy, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

Zgodnie z art. 6 ust 6. ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju publikuje się niniejszy, przedmiotowy raport, dotyczący przebiegu i wyników konsultacji, który zawiera w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem.

GÓRZYCA, 24 LISTOPADA 2023 R.

Uzasadnienie

Art. 10f ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że strategia rozwoju gminy jest przyjmowana przez radę gminy w drodze uchwały, natomiast art. 18 ust. 2 pkt. 6a ww. ustawy mówi, że przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju należy do wyłącznej właściwości rady gminy. Art. 4 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju stanowi, że politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz polityk publicznych, a art. 18 pkt 3 tej samej ustawy stanowi, że w przypadku programu rozwoju, projekt programu opracowuje oraz uzgadnia właściwy minister, zarząd województwa, zarząd powiatu lub wójt.

Strategia Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 stanowi istotny dokument określający plany rozwoju lokalnego i określa kluczowe kierunki rozwoju gminy Górzycy. Strategia wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Biorąc pod uwagę nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz konieczność dostosowywania dokumentu do wymogów unijnych i dokumentów krajowych wyższego rzędu podjęto decyzję o opracowaniu dokumentu strategicznego na kolejny okres obowiązywania z perspektywą do 2030 roku.

Prace związane z opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 zostały przeprowadzone na podstawie uchwały nr XLVII.259.2023 Rady Gminy Górzycy z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Przed opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Górzycy została przeprowadzona diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Górzycy. Raport z diagnozy stanowi załącznik nr 1 do strategii.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 podlegał również zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Lubuskiego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określonych w strategii rozwoju województwa. Uchwałą nr 358/5082/23 z dnia 3 października 2023 roku Zarząd Województwa Lubuskiego odstąpił od wyrażenia stanowiska w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonej w SRWL 2030.

Wystąpiono również do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. oraz Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. w celu uzgodnienia odstąpienia od konieczności

przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. pismem znak WZŚ.411.155.2023.JF z dnia 12 października 2023 r. uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

Państwowy Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. pismem znak: NZ.9022.470.2023.AU z dnia 11 października 2023 r. wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030.

W okresie od 26 września 2023 r. do 31 października 2023 r. roku przeprowadzono konsultacje społeczne projektu strategii. Raport z przebiegu i wyników konsultacji społecznych obejmujący szczegółowe rozpatrzenie wszystkich zgłoszonych uwag został opublikowany na stronie internetowej oraz w biuletynie informacji publicznej Gminy Górzycy oraz stanowi załącznik nr 4 do strategii.

Przeprowadzono również ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Raport z ewaluacji stanowi załącznik 2 do strategii.

Wobec powyższego oraz stosownie do art. 10 f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) podjęcie niniejszej uchwały w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Gminy Górzycy na lata 2024-2030" uznaje się za zasadne.